

คู่มือในการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกร  
ผู้ผลิตผักและผลไม้

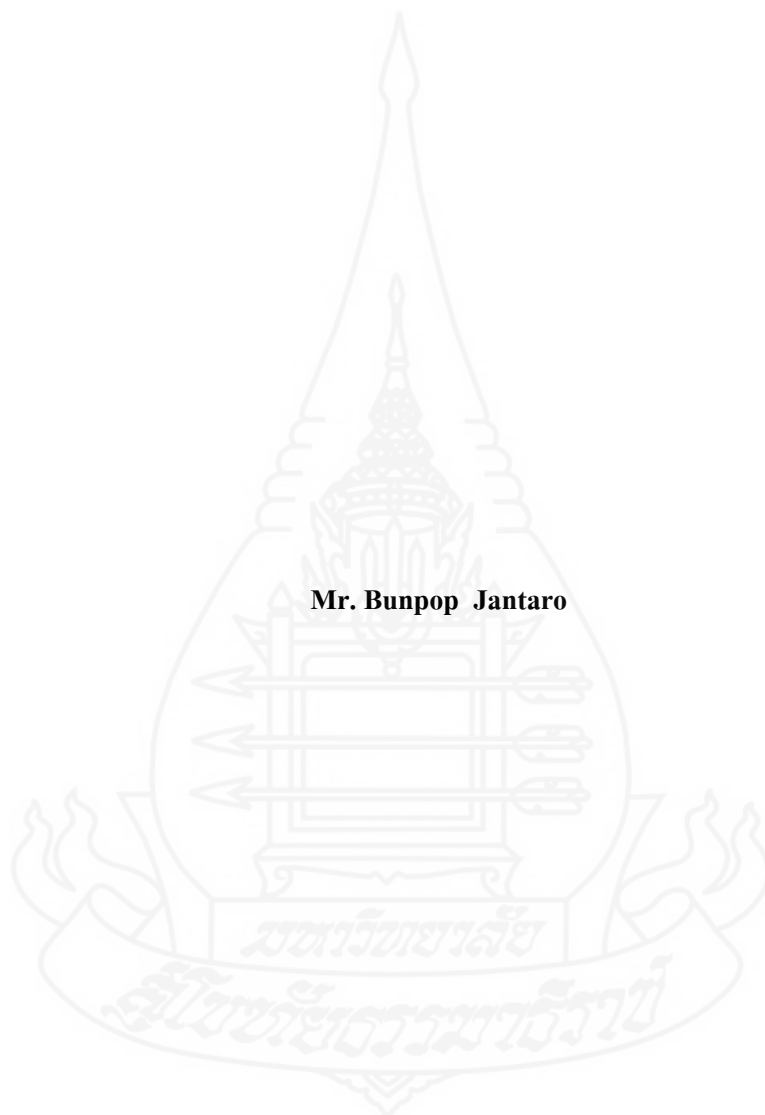


นายบุญภพ จันทโร

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต  
แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Manual for GLOBALGAP Implementation on Fresh Fruit and Vegetable  
Farmer Group**



**Mr. Bunpop Jantaro**

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for  
the Degree of Master of Business Administration  
School of Management Science  
Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	คู่มือในการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับ กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้
ชื่อและนามสกุล	นายบุญภพ จันทโร
แขนงวิชา	บริหารธุรกิจ
สาขาวิชา	วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์รากรณ์ สุธัมมสภา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

รองศาสตราจารย์รากรณ์ สุธัมมสภา

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์รากรณ์ สุธัมมสภา)

รองศาสตราจารย์ประภาศรี พงศ์ธนาพานิช

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประภาศรี พงศ์ธนาพานิช)

รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษา ค้นคว้าอิสระ กลุ่มมือในการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับ  
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

ผู้ศึกษา นายบุญภพ จันทโร รหัสนักศึกษา 2523000863 ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต  
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์จิราภรณ์ สุขัมมสภา ปีการศึกษา 2554

### บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1)จัดทำคู่มือในการประยุกต์ใช้  
มาตรฐานระบบ GlobalGAP (2)ประเมินคู่มือในการประยุกต์ใช้มาตรฐานระบบ GlobalGAP  
สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

การศึกษานี้เพื่อจัดทำคู่มือครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาโดยการศึกษาข้อมูลเอกสารมาตรฐาน  
ระบบ GlobalGAP การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเกษตรกรที่มีการประยุกต์ใช้และนักวิชาการ  
การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ และจากผลการตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกรที่ขอการรับรอง  
โดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง จัดทำเป็นคู่มือการประยุกต์ใช้มาตรฐานระบบ GlobalGAP สำหรับ  
กลุ่มเกษตรกรที่มีการผลิตผักและผลไม้ และทำการประเมินคู่มือโดยผู้ประเมิน จำนวน 10 ราย  
ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่เทคนิคของกลุ่มเกษตรกร นักศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขาส่งเสริม  
การเกษตร คณะเกษตรกำแพงแสน นักวิชาการ กรมส่งเสริมการเกษตร และอาจารย์และนักวิชาการ  
ที่ทำงานเกี่ยวกับระบบคุณภาพ ในส่วนของเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอและความเข้าใจ

ผลการศึกษาที่ได้ (1)คู่มือประยุกต์ใช้มาตรฐานระบบ GlobalGAP สำหรับกลุ่ม  
เกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ ซึ่งสาระสำคัญเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ระบบคุณภาพของกลุ่ม  
เกษตรกร ประกอบด้วยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 7 หน่วย ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานและลำดับขั้นตอน  
สำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ หลักสูตรการฝึกอบรมที่จำเป็นต่อการประยุกต์ใช้ระบบ การพัฒนา  
บุคลากร การจัดทำเอกสารระบบคุณภาพ การบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรและการพัฒนาการมีส่วน  
ร่วม การตรวจติดตามการประยุกต์ใช้ และ หน่วยงานผู้ให้การรับรองและการขอการรับรอง(2) ผล  
การประเมินคู่มือพบว่า คู่มือมาตรฐานระบบ GlobalGAP ที่พัฒนาขึ้นในส่วนของเนื้อหา รูปแบบ  
การนำเสนอและความเข้าใจอยู่ในมีความสมบูรณ์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในระดับมาก

คำสำคัญ คู่มือ, ระบบมาตรฐาน GlobalGAP, กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

## กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความอนุเคราะห์อย่างดีจากท่าน รองศาสตราจารย์ราภรณ์ สุทธิมมสภา อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ และอาจารย์ประจำสาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาให้คำปรึกษา ความรู้ ข้อคิดเห็นและคำแนะนำอย่างใกล้ชิด เอาใจใส่ตั้งแต่เริ่มศึกษาค้นคว้า จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของการศึกษา ค้นคว้า ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ทั้งในภาคทฤษฎี และ ภาคปฏิบัติ รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงาน ขอขอบพระคุณอาจารย์และนักวิชาการจากกลุ่มเครือข่าย GAP ภาคตะวันตก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่มีคุณภาพ และก่อประโยชน์อย่างมากในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขอขอบคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ สฤษดิ์นรินทร์ อาจารย์ภาควิชาพืชสวน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เป็นครูคนแรกที่ทำให้ผู้ศึกษารู้จักกับมาตรฐานนี้ จนทำให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานถึงทุกวันนี้ ทำயที่สุด ขอขอบพระคุณ คุณแม่ และ คุณพ่อ และพี่น้องทุกคนในครอบครัว ที่คอยให้ความช่วยเหลือและ กำลังใจที่ดีตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และ กำลังใจที่ดี ขอขอบคุณ บริษัท เอ็น เอส เอฟ เอเชียแพซิฟิก จำกัด ที่ให้โอกาสมาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จนทำให้ผู้ศึกษามีความรู้เรื่องมาตรฐาน GlobalGAP มากขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้แก่ผู้สนใจทุกท่าน และ หวังเป็นอย่างยิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานระบบคุณภาพที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

บุญภพ จันทโร

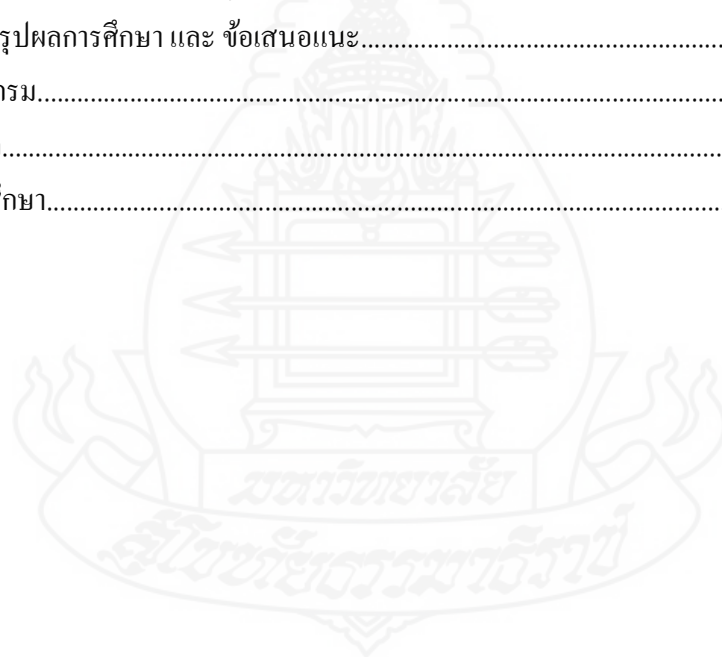
ตุลาคม 2554

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	2
คำนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบคุณภาพ.....	7
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมาตรฐาน GlobalGAP.....	9
ส่วนที่ 1 ข้อกำหนดทั่วไปของมาตรฐาน GlobalGAP.....	11
ส่วนที่ 2 ข้อกำหนดในการปฏิบัติในระดับฟาร์มเกษตรกร.....	21
ส่วนที่ 3 ข้อกำหนดในการปฏิบัติในระดับกลุ่มเกษตรกร.....	32
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	41
วิธีการดำเนินการศึกษา.....	41
กรอบความคิดทางทฤษฎี.....	44
กรอบระยะเวลาของการศึกษา.....	44
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	45
คู่มือการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก และผลไม้.....	46
หน่วยที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานและลำดับขั้นตอนสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ การ วางแผนการทำระบบ งบประมาณ และ ระยะเวลา.....	47
หน่วยที่ 2 หลักสูตรการฝึกอบรมที่จำเป็นสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ ผู้ ฝึกอบรม และหน่วยงานฝึกอบรม.....	59

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หน่วยที่ 3 การพัฒนาบุคลากรสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ เจ้าหน้าที่ ผู้ทำหน้าที่ ทางเทคนิค ผู้ตรวจประเมินภายใน.....	67
หน่วยที่ 4 การจัดทำเอกสารระบบคุณภาพ.....	72
หน่วยที่ 5 การบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร และการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการระบบคุณภาพ QMS.....	80
หน่วยที่ 6 การตรวจติดตามกระบวนการประยุกต์ใช้ และการทบทวน.....	89
หน่วยที่ 7 หน่วยงานผู้ให้การรับรองและกระบวนการขอการรับรอง.....	96
การประเมิน คู่มือในการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่ม เกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้.....	103
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และ ข้อเสนอแนะ.....	107
บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก.....	116
ประวัติผู้ศึกษา.....	154



## สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	แสดงข้อกำหนดของระบบการตรวจประเมินเพื่อขอการรับรอง.....	17
ตารางที่ 4.1.1	แสดงค่าใช้จ่ายของการประยุกต์ใช้ระบบสำหรับเกษตรกรสมาชิก.....	53
ตารางที่ 4.1.2	แสดงค่าใช้จ่ายของการประยุกต์ใช้ระบบสำหรับกลุ่มเกษตรกร.....	54
ตารางที่ 4.1.3	แสดงกิจกรรมและระยะเวลาที่เกษตรกรต้องเข้าร่วมในการประยุกต์ใช้ระบบ.....	55
ตารางที่ 4.2.1	แสดงหลักสูตรและผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมที่จำเป็น สำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ.....	62
ตารางที่ 4.2.2	แสดงรายละเอียดของการฝึกอบรม ผู้เข้าฝึกอบรม และวิทยากร หลักสูตรสำหรับผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร.....	64
ตารางที่ 4.2.3	แสดงรายละเอียดของการฝึกอบรม ผู้เข้าฝึกอบรม และวิทยากร หลักสูตรสำหรับผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร.....	65
ตารางที่ 4.6.1	แสดงตัวอย่างแบบติดตามการดำเนินงานของการประยุกต์ใช้ระบบของกลุ่มเกษตรกร.....	91
ตารางที่ 4.6.2	แสดงตัวอย่างแบบตรวจติดตามการพัฒนาคู่มือบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร.....	92
ตารางที่ 4.6.3	แสดงกิจกรรมการตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร.....	94
ตารางที่ 4.6.4	แสดงกิจกรรมการตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร.....	95
ตารางที่ 4.7.1	แสดงกิจกรรมการตรวจประเมินฟาร์มเกษตรกร โดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง.....	99
ตารางที่ 4.7.2	แสดงกิจกรรมการตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกร โดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง.....	100
ตารางที่ 4.8	ผลการประเมินคู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้.....	104



ณ

## สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1	แสดงโครงสร้างของระบบประกันฟาร์ม.....	หน้า 12
------------	--------------------------------------	------------



# บทที่ 1

## บทนำ

### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบันของประเทศไทยประสบปัญหา ในเรื่องของการส่งออกผักและผลไม้ จากกรณีที่สหภาพยุโรป ได้เตรียมออกมาตรการห้ามนำเข้าผักสดจำนวน 5 กลุ่ม โดยไทยได้แก้ไขปัญหาระยะดังกล่าวด้วยการระงับการส่งออกตามที่กรมวิชาการเกษตรได้ระงับการออกไปรับรองสุขอนามัยที่จะส่งออกไปอีกทั้ง 5 กลุ่ม ตั้งแต่วันที่ 1 ก.พ. 2554 รวมทั้งเร่งจัดทำ การปรับปรุงมาตรฐานการผลิตในฟาร์ม ทั้งนี้ ไทยจะไม่ส่งออกสินค้าจนกว่าจะจัดการแก้ปัญหาภายในให้เรียบร้อย ซึ่งจะมีการปรับปรุงมาตรฐานการผลิตทั้งระบบโดยจะผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามาดูแลมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงขั้นตอนการส่งออก เพื่อส่งสัญญาณให้สหภาพยุโรปเห็นว่าไทยต้องการดูแลมาตรฐานด้านความปลอดภัยอย่างจริงจัง และสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นที่ดีต่อสินค้าเกษตรไทยทั้งระบบ

สำหรับแนวทางการดูแลตามมาตรการดังกล่าว มาตรฐานการผลิตสินค้า GlobalGAP เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับมาตรฐานที่สามารถจะนำมาประยุกต์ใช้ได้ ในการสร้างมาตรฐานสินค้าผักผลไม้ของไทย ที่เน้นความปลอดภัย กำกับถึงสวัสดิการผู้ปฏิบัติงานและสิ่งแวดล้อมในการผลิต โดยเป็นมาตรฐานที่นานาประเทศให้การยอมรับ ในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP นั้น มีการประยุกต์ใช้ใน 2 ทางเลือกคือ ระบบการผลิตสำหรับเกษตรกรรายเดี่ยว (Option 1) และ ระบบการผลิตสำหรับกลุ่มเกษตรกร (Option 2)

การผลิตในระบบกลุ่มเกษตรกร เป็นการผลิตของเกษตรกรรายย่อยหลาย ๆ ราย โดยใช้ระบบการผลิตในมาตรฐานเดียวกัน มีการรวบรวมสินค้า และ จำหน่ายในระบบกลุ่ม สร้างความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรรายย่อย และ เพิ่มความสามารถในการต่อรองต่อผู้ซื้อได้ รวมทั้งเป็นการพัฒนาเรื่องขององค์ความรู้ การปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นมาตรฐานสากล

จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในการให้คำปรึกษา และ ตรวจรับรองกลุ่มเกษตรกรรายย่อย พบว่า มาตรฐานการผลิตระบบ GlobalGAP สามารถสร้างโอกาสทางธุรกิจให้แก่กลุ่มเกษตรกร และ เกษตรกรรายย่อยสามารถที่จะประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานในการผลิตในฟาร์มได้ รวมถึงการได้รับการรับรองจากหน่วยงานให้การรับรอง โดยปัญหาและอุปสรรคของการ

ประยุกต์ใช้คือ เกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจในระบบในระดับที่ต่ำ และขาดแหล่งข้อมูลในการค้นคว้า หรือ การให้คำแนะนำในการตีความหรือทำความเข้าใจในมาตรฐาน รวมถึงขั้นตอนของการประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นขั้นตอน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ระบบ

ดังนั้น หากเกษตรกรสามารถมีแหล่งข้อมูลที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ สำหรับระบบการผลิตตามมาตรฐาน GlobalGAP ในระบบกลุ่มจะทำให้ระบบการผลิตผักและผลไม้เพื่อการส่งออกมีมาตรฐานมากขึ้น กลุ่มเกษตรกรสามารถเรียนรู้และพัฒนาระบบการผลิตได้ด้วยตนเอง

## 2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อจัดทำคู่มือในการประยุกต์ใช้ มาตรฐานระบบ GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีการผลิตผักและผลไม้สดเพื่อการส่งออก

2.2 เพื่อประเมินคู่มือ ในการประยุกต์ใช้ มาตรฐานระบบ GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีการผลิตผักและผลไม้สดเพื่อการส่งออก

## 3. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเป็นการนำเสนอ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการประยุกต์ใช้ระบบการผลิตทางการเกษตรตามมาตรฐาน GlobalGAP โดยมุ่งไปที่การประยุกต์ใช้สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกไปยังประเทศในสหภาพยุโรปเป็นหลัก

## 4. คำนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

4.1 มาตรฐาน GlobalGAP หมายถึง เป็นมาตรฐานอ้างอิงในการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม สำหรับตลาดทั่วโลก เป็นอีกมาตรฐานหนึ่งของระบบการผลิตภาคเกษตรของไทย ที่เป็นการนำเสนอวิธีการปฏิบัติสำหรับเกษตรกรเพื่อให้เกิดความปลอดภัยของอาหาร ผู้ปฏิบัติงาน และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ธรรมชาติ

**4.2 กลุ่มเกษตรกร (Farmer Group)** หมายถึง กลุ่มผู้ปลูกพืชที่มีการรวมกันอย่างเป็นทางการ มีการจดทะเบียนกลุ่มอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อดำเนินกิจกรรมการเพาะปลูกในรูปแบบของกลุ่ม มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

**4.3 การประกันฟาร์มแบบผสมผสาน (Integrated Farm Assurance)** หมายถึง ระบบการสร้างเชื่อมั่นในการผลิตทางการเกษตรทั้งระบบ ได้แก่ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และการทำการประมง ที่สามารถผสมผสานการปฏิบัติงานทุกอย่างร่วมกันในมาตรฐานการผลิตเดียว โดย ฟาร์มที่มีการผลิตการเกษตรแบบผสมผสาน หรือ แบบเดี่ยว สามารถที่จะนำระบบการประกันฟาร์มแบบผสมผสานมาประยุกต์ใช้ได้ทั้งระบบของการทำฟาร์ม ทำให้เกิดความสะดวก และความประหยัดของการประยุกต์ใช้ระบบ

**4.4 หน่วยบริหารการผลิต (Production Management Unit)** หมายถึง หน่วยการผลิต เช่น ฟาร์ม สวน ฟุ้งสัตว์ โรงเรือนปลูกพืชที่ผู้ประกอบการแจ้งไว้เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการการผลิตที่สามารถแยกแยะได้ในกรณีที่มีการผลิตแบบคู่ขนาน

**4.5 ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ (Quality Management System)** หมายถึง ระบบการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกรที่มีการจัดทำขึ้น และมีการนำไปปฏิบัติในการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างความมั่นใจว่า ระบบการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกรมีการดำเนินไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยระบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร สามารถจัดทำขึ้นเป็นคู่มือ หรือ เอกสาร หรือ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

**4.6 ตัวแทนฝ่ายบริหารจัดการระบบคุณภาพ GlobalGAP (Quality Management System Representative : QMR)** หมายถึง ตัวแทนฝ่ายบริหาร หรือ ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรในการบริหารจัดการระบบ GlobalGAP เป็นคนที่ผู้บริหารสูงสุดเป็นผู้เลือกขึ้นมา ทำหน้าที่จัดทำและดูแลรวมทั้งการบริหารการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบคุณภาพ โดยภาพรวมและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรบรรลุตามเป้าหมาย โดย ตัวแทนฝ่ายบริหารอาจจะมาจากตัวแทนของกลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถ หรือมาจากตัวแทนของบริษัทที่เป็นผู้สนับสนุน หรือ เป็นผู้ซื้อของกลุ่มเกษตรกร เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนักวิชาการของกลุ่มเกษตรกร เป็นต้น

**4.7 การตรวจประเมินภายในด้วยตนเอง (Internal Self Inspection )** หมายถึง การที่เกษตรกรทำการตรวจประเมินระบบการบริหาร และ จัดการฟาร์มของตนเองว่ามีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานหรือไม่ โดยการตรวจประเมินจะทำการตรวจประเมินจาก รายละเอียดในข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP (GlobalGAP Checklist)

**4.8 การตรวจประเมินภายในฟาร์ม (Internal Inspection)** หมายถึง การตรวจประเมินภายในในระดับฟาร์มของเกษตรกรต้องมีการตรวจประเมินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยผู้ตรวจประเมินภายใน (Internal Inspector) โดยตรวจตามรายละเอียดในข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP (GlobalGAP Checklist)

**4.9 ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์ม (Internal Inspector)** หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมิน ภายในฟาร์มของ เกษตรกรแต่ละราย โดยเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมและมีคุณสมบัติตามที่มาตรฐานกำหนด และในการตรวจประเมินต้องไม่มีการตรวจประเมินในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

**4.10 การตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร (Internal Audit)** หมายถึง การตรวจประเมินภายในของกลุ่มเกษตรกร เป็นการตรวจระบบการบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่ม (Quality Management System) ต้องมีการตรวจประเมินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยผู้ตรวจประเมินภายใน (Internal Auditor) โดยตรวจตามรายละเอียดในข้อกำหนดของมาตรฐาน QMS (QMS Checklist)

**4.11 ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร (Internal Auditor)** หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมิน ภายในของกลุ่มเกษตรกร โดยเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมและมีคุณสมบัติตามที่มาตรฐานกำหนด และในการตรวจประเมินต้องไม่มีการตรวจประเมินในหน่วยงานที่รับผิดชอบ นอกจากนี้หน้าที่การตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกรแล้ว ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร ยังมีหน้าที่ในการทบทวนผลการตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร ของผู้ตรวจประเมินฟาร์ม รวมทั้งการอนุมัติสมาชิกใหม่ของกลุ่มเกษตรกร

**4.12 การตรวจประเมินจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง (External Audit)** หมายถึง การตรวจประเมิน โดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง ซึ่งเป็นการประเมิน โดยบุคคลที่สาม ซึ่งหน่วยงานผู้ให้การรับรองจะส่งเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมินผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่มาตรฐานกำหนด เข้าทำการตรวจประเมินฟาร์มและกลุ่มเกษตรกร โดยมีการตรวจประเมินทั้งในระดับกลุ่มเกษตรกร และ ระดับฟาร์ม

เกษตรกร ในการตรวจระดับเกษตรกรจะมีการตรวจแบบสุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งจากจำนวนเกษตรกรทั้งหมดให้ครอบคลุมชนิดพืชและพื้นที่ ส่วนการประเมินระบบของกลุ่มเกษตรกรจะมีการตรวจระบบทั้งระบบ ในการตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอกจะมีการตรวจประเมินจำนวน 2 ครั้งต่อปี

**4.13 หน่วยงานผู้ให้การรับรอง (Certification Body)** หมายถึง หน่วยงานที่มีการขึ้นทะเบียนอย่างเป็นทางการ การกับ GlobalGAP และ องค์กรรับรองหน่วยให้การรับรองสากล (Accreditation Body) ในการทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมินและให้การรับรองระบบมาตรฐาน GlobalGAP.

**4.14 แบบตรวจประเมินตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP (GlobalGAP Checklist)** หมายถึง แบบตรวจประเมินที่เป็นเอกสารข้อกำหนดที่เกษตรกรต้องปฏิบัติตามและประยุกต์ใช้ ใช้สำหรับการตรวจสอบความสอดคล้องของการปฏิบัติหรือการประยุกต์ใช้ตามระบบมาตรฐาน ซึ่งสามารถดาวน์โหลดได้ทางเว็บไซต์

**4.15 แบบตรวจประเมินตามข้อกำหนดของมาตรฐาน QMS (QMS Checklist)** หมายถึง แบบตรวจประเมินที่เป็นเอกสารข้อกำหนดที่กลุ่มเกษตรกรต้องปฏิบัติตามและประยุกต์ใช้ ใช้สำหรับตรวจสอบความสอดคล้องหรือการปฏิบัติในการประยุกต์ใช้ระบบของการบริหารจัดการคุณภาพ ซึ่งสามารถดาวน์โหลดได้ทางเว็บไซต์

**4.16 การดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้อง (Corrective action)** หมายถึง สิ่งที่เกิดเกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกรต้องดำเนินการแก้ไขอันเนื่องจากความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นของการปฏิบัติในฟาร์มหรือกลุ่มเกษตรกร ซึ่งมีการกำหนดระยะเวลาในการแก้ไขให้เสร็จสิ้น และมีการทวนสอบความถูกต้องของการแก้ไข

**4.17 การทำการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice)** หมายถึง การจัดการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม เป็นหลักการจัดการคุณภาพด้านการผลิตอาหารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตในฟาร์ม ประกอบด้วย การจัดการดิน การจัดการน้ำ การผลิตพืช การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การเกี่ยวเกี่ยวและการแปรรูปภายในฟาร์ม การเก็บรักษา การจัดการพลังงานและของเสีย สวัสดิภาพ สุขภาพและความปลอดภัยของเกษตรกรผู้ปฏิบัติงาน การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการสวัสดิภาพสัตว์ และรวมถึงการจัดการระบบสืบย้อนกลับของกระบวนการผลิตในฟาร์ม

## 5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

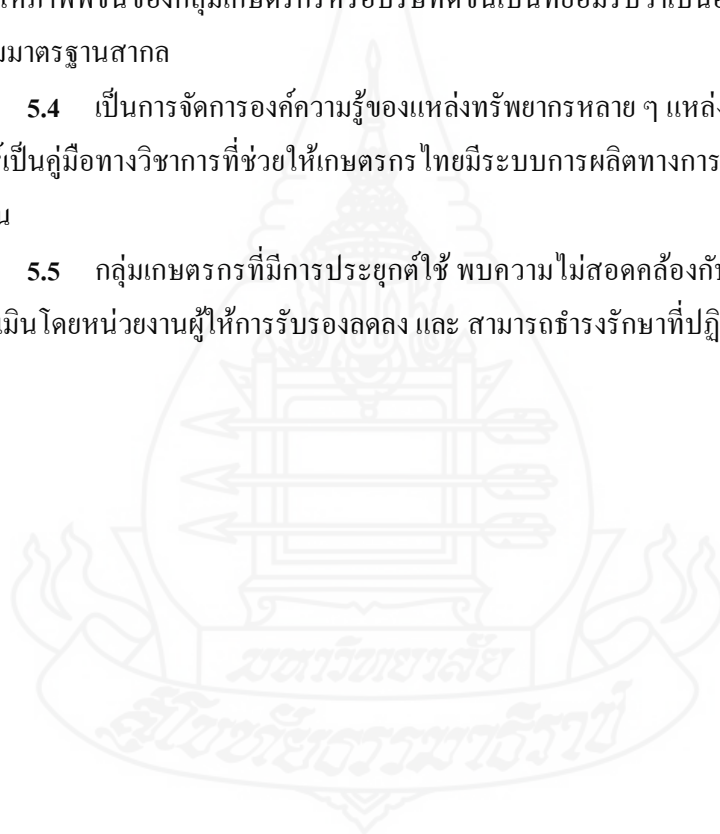
5.1 เกษตรกรสามารถมีแนวทางในการบริหารจัดการ การบริหารจัดการระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร (Quality Management System : QMS) ที่เหมาะสมต่อขนาดและกิจกรรมทางการเกษตรของกลุ่มเกษตรกร

5.2 เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีระบบการตรวจติดตามที่เหมาะสม สามารถสืบย้อนกลับได้ รวมการได้รับการรับรองจากหน่วยงานให้การรับรองที่เป็นสากล

5.3 กลุ่มเกษตรกรที่นำระบบไปประยุกต์ใช้ประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ระบบ ทำให้ภาพพจน์ของกลุ่มเกษตรกรหรือบริษัทดีขึ้นเป็นที่ยอมรับว่าเป็นองค์กรที่มีระบบการจัดการตามมาตรฐานสากล

5.4 เป็นการจัดการองค์ความรู้ของแหล่งทรัพยากรหลาย ๆ แหล่งนำมารวบรวม และสังเคราะห์เป็นคู่มือทางวิชาการที่ช่วยให้เกษตรกรไทยมีระบบการผลิตทางการเกษตรที่มีมาตรฐานเพิ่มมากขึ้น

5.5 กลุ่มเกษตรกรที่มีการประยุกต์ใช้ พบความไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดจากการตรวจประเมินโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรองลดลง และสามารถธำรงรักษาที่ปฏิบัติตามมาตรฐานไว้ได้



## บทที่ 2

### วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

#### ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบคุณภาพ

ตรีทศ (2547) ได้ให้คำจำกัดความว่า ระบบบริหารคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรที่มีความสัมพันธ์กันและมีการจัดโครงสร้างการดำเนินงานที่เป็นรูปแบบชัดเจน สามารถตรวจติดตามประสิทธิผลได้อย่างมีรูปธรรม มีการออกแบบการบริหารคุณภาพที่ดี

สุนันท์ (2550) ได้ให้ความหมายว่า ระบบคุณภาพ หมายถึง ระบบที่ประกอบด้วย โครงสร้างขององค์กร หน้าที่ความรับผิดชอบวิธีดำเนินการ กระบวนการดำเนินการ ทรัพยากร เพื่อนำนโยบายการบริหารงานด้านคุณภาพไปปฏิบัติการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องจัดทำเป็นเอกสารเพื่อสามารถดำเนินการรักษาระบบคุณภาพได้อย่างเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หนึ่งฤทัย (2553) ระบบคุณภาพ หมายถึงระบบการบริหารงานที่องค์กรมุ่งให้ กระบวนการดำเนินการทุกระบบในองค์กรมีความสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพ ที่มีการควบคุมทั้งทางด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการในการทำงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าและจะต้องมีการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ระบบบริหารคุณภาพ หมายถึง การบริหารจัดการในทุกส่วนขององค์กร โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคหรือกิจกรรม รวมทั้งการใช้ระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ ในการควบคุม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นใจว่าได้รับผลงานที่ดีมีคุณภาพตรงตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ภายใต้สภาพแวดล้อมและปัจจัยในกระบวนการผลิตที่มีการควบคุมอย่างถูกต้องและเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย คุณภาพที่องค์กรได้ตั้งไว้

ในข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 9000 ซึ่งเป็นระบบมาตรฐานคุณภาพ ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการบริหารคุณภาพ มีข้อกำหนดโดยทั่วไป ดังนี้

องค์กร ต้อง จัดตั้งระบบการบริหารงานคุณภาพ โดยจัดทำให้เป็นเอกสาร นำไปปฏิบัติให้เกิดผล และ อนุรักษ์ไว้และพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องตามข้อกำหนดต่างๆ ที่ระบุไว้ในมาตรฐานสากลฉบับนี้



ทั้งนี้ องค์กร ต้อง ชี้นำกระบวนการที่จำเป็นสำหรับระบบการบริหารงานคุณภาพและการนำไปใช้ทั่วทั้งองค์กร พิจารณากำหนดลำดับและความสัมพันธ์ระหว่างกันของกระบวนการเหล่านี้พิจารณากำหนดเกณฑ์และวิธีการที่จำเป็นเพื่อยืนยันว่าการปฏิบัติและการควบคุมกระบวนการเหล่านี้มีประสิทธิภาพ

องค์กร ต้อง บริหารกระบวนการต่างๆ ดังกล่าวให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในมาตรฐานสากลฉบับนี้

ในกรณีที่องค์กรเลือกใช้กระบวนการจากแหล่งภายนอกซึ่งเป็นกระบวนการที่ผลกระทบต่อความสอดคล้องกับข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์ องค์กร ต้อง ยืนยันการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพเหนือกระบวนการดังกล่าว และ ต้อง ชี้นำการควบคุมกระบวนการจากแหล่งภายนอกดังกล่าวไว้ในระบบการบริหารงานคุณภาพ

### ความสำคัญของคุณภาพ

คุณภาพมีความสำคัญในประเด็นต่อไปนี้

1. สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (Customer Satisfaction) ความพึงพอใจของลูกค้าคือ เหตุผลสำคัญที่ทำให้ลูกค้าซื้อหรือใช้บริการ ดังนั้นความพึงพอใจของลูกค้าจึงเป็นตัวกำหนดระดับของคุณภาพ
2. ลดต้นทุนในการผลิต ถ้ามีการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเสียแต่แรก จะไม่ต้องเสียเวลาในการไปแก้ไข หรือเสียเวลาในการผลิตสินค้าใหม่ ทำให้เป็นการลดต้นทุนในการผลิต
3. ยกระดับความต้องการของลูกค้า ถ้าหน่วยงานต่างๆ ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพก็จะเป็นการช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีจิตสำนึกในการเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการที่มีคุณภาพด้วย
4. ส่งมอบได้ตามกำหนดเวลา ในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพจะไม่ต้องเสียเวลาในการไปผลิตใหม่ หรือเสียเวลาในการแก้ไขการทำงาน ทำให้สามารถส่งมอบสินค้าได้ทันตามเวลาที่กำหนด

### แนวทางการจัดการด้านคุณภาพ

แนวคิดในการจัดการด้านคุณภาพ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากองค์กรแต่ละองค์กรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามแนวทางการจัดการด้านคุณภาพโดยทั่วไปสามารถดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ

1. **การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)** เป็นการใช้นิเทศน์ วิธีการต่างๆ ดำเนินการกับผลิตภัณฑ์หรือการบริการ มีการจัดบันทึกข้อมูลที่ได้มีการผลการบันทึกไปวิเคราะห์หาความผิดพลาด แล้วกำหนดมาตรการแก้ไขให้ให้บริการหรือผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ

2. **การประกันคุณภาพ (Quality Assurance)** เป็นการปฏิบัติตามกฎและแผนที่ตั้งไว้อย่างเคร่งครัด โดยจัดทำเป็นเอกสารเพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์หรือการบริการเป็นไปตามข้อกำหนดของคุณภาพที่ได้จัดทำไว้ การประกันคุณภาพเน้นกลไกป้องกันเป็นสำคัญ ดังนั้นระบบประกันจึงต้องมีการกำหนดขั้นตอนและวิธีการอย่างชัดเจน มีการควบคุมกระบวนการอย่างถูกต้องและเป็นระบบ การประกันคุณภาพจึงประกอบไปด้วย การตรวจสอบ การควบคุมคุณภาพ และรวมทั้งการประกันคุณภาพของสินค้าหลังจากที่ได้มีการซื้อสินค้าไปไปแล้วเน้นในเรื่องของคุณภาพ โดยที่สมาชิกของทุกคนในองค์กรจะต้องมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการทำงานเป็นทีมและมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือมุ่งที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ

## ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ GlobalGAP

ภาคธุรกิจการผลิตอาหารเป็นภาคที่มีความท้าทายในการขยายตลาดทั่วโลกมากที่สุดภาคหนึ่ง โดยในประเทศไทยการผลิตภาคเกษตรถือเป็นหัวใจสำคัญและนำรายได้มาสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก การผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วโลก เป็นการสร้างความแข็งแกร่งและเพิ่มความเชื่อมั่นของสินค้าไทยต่อนานาชาติ ทำให้มาตรฐานต่างๆ ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ซื้อและผู้บริโภค

GLOBALG.A.P (ชื่อเดิมคือ EUREPG.A.P) เป็นมาตรฐานอ้างอิงในการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม สำหรับตลาดทั่วโลก เป็นอีกมาตรฐานหนึ่งของระบบการผลิตภาคเกษตรของไทย โดยมาตรฐาน GlobalGAP มาจากการแปลงความต้องการของผู้บริโภคไปสู่การผลิตทางการเกษตรในประเทศต่างๆ เป็นมาตรฐานที่กำลังเพิ่มจำนวนของการปรับใช้ของประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากสถิติปี 2553 GlobalGAP มีฟาร์มที่ได้รับการรับรองระบบถึง 100,000 ฟาร์มจากกว่า 100 ประเทศทั่วโลก (GlobalGAP Secretariats, 2010)

GLOBALG.A.P เป็นหน่วยงานเอกชนซึ่งกำหนดมาตรฐานสำหรับปฏิบัติตามความสมัครใจ (voluntary standard) ขึ้นเพื่อการรับรองผลิตผลทางการเกษตรทั่วโลก มีเป้าหมายคือ

1. การกำหนดมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม เพียงหนึ่งเดียว ซึ่งจะครอบคลุมการใช้งานในรูปแบบต่างๆ ให้เหมาะสมกับภาคเกษตรทั่วโลก โดยมีการออกแบบมาเพื่อสร้างความมั่นใจในด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารให้แก่ผู้บริโภคเป็นหลัก

2. การลดผลกระทบซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมในการทำฟาร์ม การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

3. การสร้างความรับผิดชอบต่อสุขอนามัยและความปลอดภัยของพนักงาน ผู้ปฏิบัติงาน เกษตรกร ผู้เยี่ยมชม และผู้รับเหมาช่วง

4. การคำนึงถึงความเป็นอยู่ที่ดีของการเลี้ยงสัตว์ การทำการประมง และ สวัสดิภาพของปศุสัตว์

GLOBALG.A.P จะเป็นคู่มือแนวทางปฏิบัติสำหรับการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (G.A.P.) สำหรับทุกประเทศทั่วโลก หลักการของ GLOBALG.A.P คือการเป็นหุ้นส่วนที่มีความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ผลิตผลิตผลทางการเกษตรและผู้ค้าปลีกที่ต้องการจัดตั้งมาตรฐานการรับรองและขั้นตอนวิธีปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

GLOBALG.A.P เป็นมาตรฐานก่อนผ่านประดู่ฟาร์ม ซึ่งหมายความว่า การรับรองจะครอบคลุมกระบวนการการผลิตของผลิตผลทางการเกษตรที่ได้รับการรับรอง นับตั้งแต่การใช้ทรัพยากรที่มีและปัจจัยการผลิตที่นำเข้ามาใช้ เช่น อาหารสัตว์ หรือต้นกล้า รวมทั้งกิจกรรมในการดำเนินงานภายในฟาร์ม ไปจนถึงขั้นตอนที่ผลิตผลที่ได้ถูกส่งออกจากฟาร์ม GLOBALG.A.P เป็นเครื่องมือที่ใช้ระหว่างธุรกิจกับธุรกิจ จึงไม่ใช่มาตรฐานที่ผู้บริโภคจะรับรู้ได้โดยตรง

การออกไปรับรองจาก GLOBALG.A.P จะทำโดยหน่วยงานรับรองอิสระที่ได้รับการรับรองกว่า 100 แห่งในกว่า 80 ประเทศทั่วโลก และให้การรับรองแก่ผู้ผลิตทุกรายทั่วโลก มาตรฐาน GLOBALG.A.P จะประกอบไปด้วยการตรวจสอบผู้ผลิตประจำปี รวมทั้งการเข้าตรวจสอบโดยไม่มี การแจ้งล่วงหน้า

GLOBALG.A.P ประกอบไปด้วยชุดของเอกสารทั่วไปชุดหนึ่ง เอกสารเหล่านี้จะครอบคลุมข้อกำหนดทั่วไปของ GLOBALG.A.P จุดควบคุมและเกณฑ์การพิจารณาและรายการตรวจของ GLOBALG.A.P

เนื่องจากมีระบบประกันฟาร์มหลายระบบมาก่อนหน้าที่จะมีมาตรฐาน GLOBALG.A.P จึงจำเป็นต้องมีการปรับระบบการจัดการให้เข้ากับแต่ละภูมิภาค และเพื่อป้องกันไม่ให้เกษตรกรต้องผ่านการตรวจสอบหลายครั้งเกินไป แบบแผนการประกันฟาร์มในระดับประเทศและระดับภูมิภาคที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งได้ผ่านกระบวนการเทียบเคียงมาแล้วจะถือว่าเป็นการประกันฟาร์มที่เทียบเท่ากับมาตรฐาน GLOBALG.A.P มาตรฐาน GLOBALG.A.P กำหนดให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องทุกๆ สามปีเพื่อให้มีการคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและตลาดของผลิตผลทางการเกษตร

จากการพัฒนามาตรฐานและข้อกำหนดของระบบ GlobalGAP ในการผลิตภาคเกษตร จะทำให้เกษตรกรและผู้บริโภค เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ลดความเสี่ยงของโอกาสเกิดความไม่ปลอดภัยของอาหาร นำหลักการพื้นฐานของ HACCP มาใช้วิเคราะห์ความเสี่ยง มีการสื่อสารทางด้านวิชาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
2. ลดค่าใช้จ่ายในการรับรองซ้ำซ้อน ที่อาจเกิดขึ้นจากความต้องการของลูกค้า
3. เพิ่มความเชื่อมั่นใน IFA Scheme โดยการกำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจประเมิน การรายงานผลการตรวจ การทวนสอบ และการตีความให้เข้าใจตรงกัน

เว็บไซต์ของ GLOBALG.A.P จะเป็นฐานความรู้ที่มีเนื้อหาครอบคลุมสำหรับทุกๆ ฝ่าย ที่มีความสนใจทางด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็น ผู้ผลิต ผู้ส่งสินค้า ผู้ค้าปลีก นักข่าว และผู้บริโภค ด้วยระบบ นำทางที่ชัดเจนและใช้งานง่าย เว็บไซต์ [www.globalgap.org](http://www.globalgap.org) ช่วยให้สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ มาตรฐาน GLOBALG.A.P รวมทั้งโมดูลต่างๆ ในมาตรฐานนี้และการนำไปใช้งานได้อย่างละเอียด

โดยเนื้อหาความรู้พื้นฐานทั่วไปของการทำระบบ GlobalGAP สำหรับการรับรองของ เกษตรกรแบบหลายพื้นที่ หรือการผลิตแบบกลุ่มเกษตรกร ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร และกลุ่ม เกษตรกร จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

- |                  |   |
|------------------|---|
| <b>ส่วนที่ 1</b> | ข้อกำหนดทั่วไปของมาตรฐาน GlobalGAP      |
| <b>ส่วนที่ 2</b> | ข้อกำหนดในการปฏิบัติในระดับฟาร์มเกษตร   |
| <b>ส่วนที่ 3</b> | ข้อกำหนดในการปฏิบัติในระดับกลุ่มเกษตรกร |

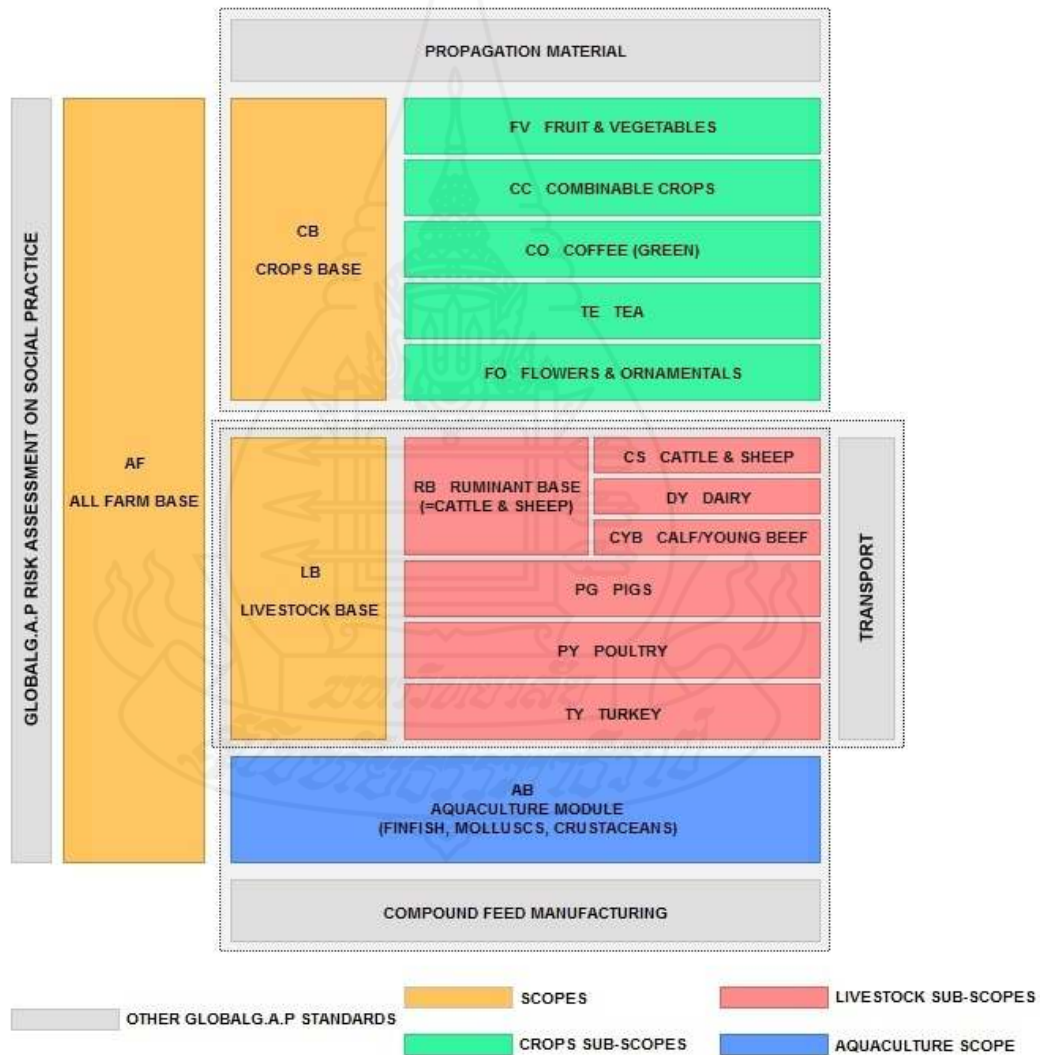
## **ส่วนที่ 1 ข้อกำหนดทั่วไปของมาตรฐาน GlobalGAP**

มาตรฐาน GlobalGAP เป็นมาตรฐานเอกชนที่มีการจัดทำขึ้นให้เกษตรกรปฏิบัติ โดยสมัครใจ โดยในส่วนของข้อกำหนดของมาตรฐานนั้น จะมีส่วนที่กล่าวถึงสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องใน ระบบการผลิตทั้งระบบ ในหลาย ๆ ส่วน อันได้แก่ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หน่วยงานผู้ให้การ รับรอง ส่วนของหน่วยงาน GlobalGAP และ ทีมงานสนับสนุนทางด้านเทคนิค ซึ่งในการจัดทำ คู่มือฉบับนี้ ในส่วนของข้อกำหนดทั่วไปจะขอกกล่าวถึงเฉพาะส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเกษตรกร เท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนของเกษตรกร ผู้อ่าน หรือผู้ปฏิบัติ โดยทั้งนี้ หากผู้ประยุกต์ใช้ ต้องการที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติมในรายละเอียดส่วนอื่น ๆ สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากข้อมูลใน website [www.globalgap.org](http://www.globalgap.org) ได้

## 1. การเลือกประยุกต์ใช้มาตรฐาน GlobalGAP ในระดับฟาร์ม

มาตรฐาน GlobalGAP ได้มีการจัดทำขึ้นเพื่อการประยุกต์ใช้ และการรับรองฟาร์มในหลาย ระบบการผลิต ทั้งระบบการปลูกพืช ระบบการผลิตสัตว์ และ ระบบการทำประมง โดยเกษตรกรสามารถที่จะเลือกปฏิบัติแบบผสมผสานกันได้ ทำให้ลดความยุ่งยาก และ ความซ้ำซ้อนของการปฏิบัติของเกษตรกรที่มีการปฏิบัติ รวมถึงการลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้และการขอการรับรองระบบได้เช่นเดียวกัน

โดยภาพหากพิจารณาโครงสร้างของระบบการประกันฟาร์มแบบผสมผสาน (IFA Standard) ก็จะสามารรถเห็นความเกี่ยวเนื่องและการผสมผสานของระบบได้



ภาพที่ 2.1 แสดงโครงสร้างของระบบประกันฟาร์ม

จากโครงสร้างของระบบการประกันฟาร์มดังกล่าว จะเห็นว่ามาตรฐานแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นส่วนของข้อกำหนดมาตรฐานพื้นฐานที่ทุกฟาร์มจำเป็นต้องปฏิบัติ โดยสามารถเรียกรวมกันได้ว่า หมวดพื้นฐานฟาร์มทุกประเภท All Farm Base (AF)

ส่วนที่ 2 แบ่งแยกออกเป็นส่วนของข้อกำหนดตามชนิดของกิจกรรมการผลิตที่เกิดขึ้น ในฟาร์มแบ่งย่อยออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ข้อกำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิตพืช Crop Base

กลุ่มที่ 2 ข้อกำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิตสัตว์ Livestock Base

กลุ่มที่ 3 ข้อกำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิตประมง Aquaculture Module

ส่วนที่ 3 เป็นมาตรฐานการผลิตเฉพาะสำหรับการผลิตแต่ละกลุ่มในฟาร์ม โดยมีการเขียนข้อกำหนดที่เฉพาะเจาะจงในชนิดของการผลิตนั้น ๆ สามารถที่จะแบ่งแยกออกมาเป็นกลุ่มย่อยได้แก่

กลุ่มที่ 1 Crop Base สามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มย่อยได้แก่

ผักและผลไม้

พืชไร่ หรือ พืชที่มีการเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องจักร

กาแฟ

ชา

ไม้ดอก

กลุ่มที่ 2 Livestock Base สามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มย่อยได้แก่

กลุ่มของวัว และ แกะ ซึ่งแบ่งย่อยไปเป็น วัวและแกะบริ โทกเนื้อ, วัณนม และ วัวและแกะหนุ่มสาว

กลุ่มของสุกร

กลุ่มของสัตว์ปีก

กลุ่มของไก่วง

กลุ่มที่ 3 Aquaculture Module สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ได้แก่ ปลา กุ้ง และ หอย

จากโครงสร้างของมาตรฐานดังกล่าว สำหรับเกษตรกรที่มีการผลิตชนิดเดียวหรือประเภทเดียวก็สามารถประยุกต์ใช้มาตรฐานได้ดังตัวอย่างเช่น เกษตรกร ปลูกผัก และ ผลไม้ ต้องมีการประยุกต์ใช้มาตรฐาน ในส่วนของมาตรฐานฟาร์มทั้งหมด (All Farm Base : AF ),

มาตรฐานของพืชปลูก (Crop Base : CB) และ มาตรฐานการผลิตเฉพาะของผักและผลไม้ (Fruit and Vegetable : FV) หรือ หากเกษตรกรมีการเลี้ยงสุกรก็ต้องมีการประยุกต์ใช้มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานฟาร์มฟาร์มทั้งหมด (All Farm Base : AF ), มาตรฐานของการเลี้ยงสัตว์ (Livestock Base : LB) และ มาตรฐานการผลิตเฉพาะของสุกร (Pig : PG)

หากในกรณีที่เกษตรกรมีการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เช่น มีการปลูกข้าว ปลูกผัก และเลี้ยงไก่ ไปพร้อม ๆ กัน เกษตรกรสามารถประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานได้ดังนี้ มาตรฐานฟาร์มทั้งหมด (All Farm Base : AF ), มาตรฐานของพืชปลูก (Crop Base : CB) และ มาตรฐานของการเลี้ยงสัตว์ (Livestock Base : LB) และต้องประยุกต์ใช้มาตรฐานเฉพาะของผักและผลไม้ (Fruit and Vegetable : FV) มาตรฐานการผลิตเฉพาะของข้าว (Combinable Crop : CC) มาตรฐานการผลิตเฉพาะของไก่ (Poultry : PY) เป็นต้น

โดยที่นี้เกษตรกรสามารถนำระบบไปประยุกต์ใช้ได้ในส่วนทุกส่วนของฟาร์ม การรับรองเป็นการรับรองระบบการผลิตของฟาร์ม ไม่ใช้การรับรองผลิตภัณฑ์ แต่ในการขอการรับรองระบบนั้น เกษตรกรสามารถเลือกชนิดของพืชหรือสัตว์ที่จะทำการขอรับรองได้ โดยการรับรองจะให้การรับรองตามชนิดของผลิตภัณฑ์ ไม่ระบุถึงสายพันธุ์ของพืชและสัตว์ เช่น มะม่วง จะไม่ระบุว่าเป็นสายพันธุ์น้ำดอกไม้ หรือ มหาชนก และในการขอการรับรองต้องขอการรับรองทั้งพื้นที่การผลิต หรือ การเลี้ยงสัตว์ชนิดนั้น ๆ ไม่สามารถขอการรับรองเฉพาะบางส่วนได้ เช่น มีการปลูกมะม่วงจำนวน 10 ไร่ ต้องขอการรับรองทั้ง 10 ไร่ ไม่สามารถขอการรับรองเพียง 5 ไร่ได้ แต่หากเกษตรกรสมาชิกของกลุ่มมีการปลูกมะม่วง 5 ไร่ และ ฝรั่ง 5 ไร่ เกษตรกรสามารถขอการรับรองเฉพาะมะม่วงได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP ยังครอบคลุมถึง มาตรฐานการผลิตต้นกล้าหรือต้นพันธุ์ (Propagation Material ) การขนส่งสัตว์ (Transport) การผลิตอาหารสัตว์ (Compound Feed Manufacturing) และ มาตรฐานการประเมินทางด้านสังคมสำหรับคนงาน เกษตรกร และผู้รับเหมาช่วง (Global Risk Assessment on Social Practice) อีกด้วย

สำหรับในคู่มือฉบับนี้ จะเน้นหนักในเรื่องของการประยุกต์ใช้มาตรฐานสำหรับการผลิตผักและผลไม้เพื่อการส่งออก ดังนั้นสิ่งที่จะนำเสนอต่อไปในคู่มือฉบับนี้จะมุ่งนำเสนอในส่วน ของผักและผลไม้เป็นส่วนใหญ่

## 2. ทางเลือกในการขอการรับรอง

เกษตรกรสามารถมีทางเลือกในการขอการรับรอง 2 ทางเลือก คือ การรับรองแบบรายเดี่ยว หรือราย เกษตรกร หรือ การรับรองแบบกลุ่มเกษตรกร โดยทางเลือกในการขอการรับรอง

ระบบกลุ่มจะต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดในเรื่องของการขอการรับรองระบบกลุ่ม ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไป โดยทางเลือกขอการรับรองสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

**2.1 ทางเลือกที่ 1 การขอการรับรองแบบเกษตรกรรายเดี่ยว** เกษตรกรผู้ผลิตจะเป็นผู้ขอการรับรองเองโดยตรง เกษตรกรผู้ขอการรับรองจะเป็นเจ้าของใบรับรองเพียงผู้เดียว โดยการขอการรับรองแบบเกษตรกรรายเดี่ยว สามารถเลือกได้ 2 แนวทางคือ

2.1.1 การรับรองแบบเกษตรกรรายเดี่ยวที่มีพื้นที่อยู่ในแปลงเดียวกัน หรือ มีพื้นที่หลายแปลง แต่มีระยะทางไม่ไกลกันมากนัก การบริหารจัดการสามารถควบคุมโดยเกษตรกรเจ้าของฟาร์มได้ และเกษตรกรไม่มีการประยุกต์ใช้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ

2.1.2 การรับรองแบบเกษตรกรรายเดี่ยวที่มีพื้นที่อยู่ในหลายแปลง และการบริหารจัดการและการดำเนินงานอาจแยกกัน แต่สามารถควบคุมโดยเกษตรกรเจ้าของฟาร์มได้ และเกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพเพื่อควบคุมการดำเนินงานให้สร้างความมั่นใจว่า ในทุกพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการในแบบเดียวกัน

**2.2 ทางเลือกที่ 2 การขอการรับรองแบบกลุ่มเกษตรกร** โดยกลุ่มเกษตรกรเป็นผู้ขอการรับรอง กลุ่มเกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันและมีการบริหารจัดการสอดคล้องกับข้อกำหนดของการขอการรับรองระบบกลุ่ม ดังจะกล่าวต่อไป

### 3. กระบวนการในการขอการรับรอง

3.1 เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร ติดต่อกับหน่วยงานผู้ขอการรับรอง (หน่วยงานรับรองต้องเป็นหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติจาก GlobalGAP) เพื่อทำการสมัครขอการรับรอง โดยหน่วยงานผู้ให้การรับรองจะส่งรายละเอียดที่ต้องลงทะเบียนให้แก่เกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกรเพื่อทำการกรอกข้อมูล

3.2 หน่วยงานผู้รับการรับรอง (CB) จะดำเนินการส่งข้อมูลของเกษตรกรไปยัง สำนักเลขานุการของ GlobalGAP เพื่อลงทะเบียน และ ออกเลขประจำแปลง หรือ GGN โดยหมายเลขประจำแปลงจะเป็นหมายเลขที่เกษตรกรใช้อ้างอิงตลอดอายุของการขอการรับรอง

3.3 ในการขอการรับรองกับหน่วยงานผู้ให้การรับรอง เกษตรกร และ กลุ่มเกษตรกร จะมีสัญญาผูกพันเป็นระยะเวลา 4 ปีติดต่อกัน โดยในระหว่างกระบวนการขอการรับรองและการเข้าตรวจประเมินซ้ำ เกษตรกรสามารถที่จะขอเปลี่ยนหน่วยงานผู้ให้การรับรองได้ โดยเกษตรกรต้องไม่มี บทลงโทษใด ๆ จากหน่วยงานผู้ให้การรับรองเดิมหรือ ไม่ได้มีการค้างชำระค่าใช้จ่ายใด ๆ จึงจะสามารถขอเปลี่ยน หน่วยงานผู้ขอการรับรองได้



3.4 เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรผู้ขอการรับรองไม่สามารถขอการรับรองในพืชชนิดเดียวกันกับหน่วยงานรับรองหลาย ๆ หน่วยรับรองในเวลาเดียวกัน และไม่สามารถขอการรับรองในพืชชนิดเดียวกันใน ต่างทางเลือกของการรับรองได้ เช่น หน่วยรับรองไม่สามารถขอการรับรองมะเขือเทศที่ปลูกพื้นที่เดียวกัน กับหน่วยรับรอง A หรือ หน่วยรับรอง B ในเวลาเดียวกันได้ และเกษตรกรไม่สามารถขอการรับรองมะเขือเทศที่ปลูกในแปลงเดียวกันในการขอรับรองแบบฟาร์มเดี่ยว และการรับรองแบบกลุ่มเกษตรกรได้ในเวลาเดียวกัน

3.5 ในการขอการรับรองเกษตรกรไม่สามารถขอการรับรองได้ในกรณีต่อไปนี้ คือ ไม่มีการผลิตด้วยตัวเอง, ผักและผลไม้ที่มีการผลิตเพื่อสรรคุณทางยา, ผักและผลไม้ป่า

3.6 สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีกิจกรรม กัด ตัด แต่ง และ ทำความสะอาดผลผลิต ไม่สามารถนำผลิตภัณฑ์ที่ขอการรับรองและไม่ขอการรับรองมาคัด บรรจุ และ ตัดแต่งรวมกันได้ ต้องมีการปฏิบัติแยกกัน และ ต้องมีระบบการสอบกลับที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของสินค้าทั้งสองประเภทได้

#### 4. กระบวนการตรวจประเมินเพื่อขอการรับรอง

เกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกร ที่มีการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP ที่ขอการรับรองระบบต้องผ่านการตรวจประเมินดังตาราง 2.1 จึงจะสามารถได้รับการรับรองระบบได้ โดยการตรวจประเมินทั้งการตรวจประเมินตนเอง การตรวจประเมินภายในทุกประเภท รวมถึงการตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอก เกษตรกรหรือผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมิน จะมีการตรวจประเมินตามแบบการตรวจประเมินตามข้อกำหนดในการปฏิบัติของเกษตรกรในฟาร์ม (GlobalGAP Checklist) และ การตรวจประเมินตามข้อกำหนดของการบริหารคุณภาพ (QMS) หากมีการประยุกต์ใช้

ในการตรวจประเมินภายในทั้งสองประเภท รวมถึง การตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอก ผู้ตรวจประเมินจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานเท่านั้น จึงจะทำหน้าที่ผู้ตรวจประเมินได้

ตารางที่ 2.1 แสดงข้อกำหนดของรายการตรวจประเมินเพื่อขอการรับรอง

ทางเลือกของ การขอการ รับรอง (Option)	การตรวจ ประเมินตัวเอง โดยเกษตรกร เป็นผู้ประเมิน (Self Inspection)	การตรวจ ประเมินภายใน ฟาร์มเกษตรกร (Internal Inspection)	การตรวจ ประเมินภายใน ระบบบริหาร คุณภาพ (Internal Audit)	การตรวจ ประเมินฟาร์ม เกษตรกรโดย หน่วยรับรอง (External Inspection)	การตรวจ ประเมินระบบ บริหารคุณภาพ โดยหน่วย รับรอง (External Audit)
ทางเลือกที่ 1 การรับรอง เกษตรกรราย เดียว ที่ไม่มี การประยุกต์ใช้ ระบบ QMS	อย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อ ปี		ไม่มีการ ประยุกต์ใช้	1 ครั้งต่อปี	
ทางเลือกที่ 1 การรับรอง เกษตรกรราย เดียว ที่มีการ ประยุกต์ใช้ ระบบ QMS	อย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี		อย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี	การตรวจประเมินแบบแจ้งให้ ทราบ 1 ครั้ง / ปี และ อาจมีการ ตรวจประเมินแบบไม่แจ้งให้ ทราบ 1 ครั้ง / ปี (ขึ้นอยู่กับ หน่วยงานผู้ให้การรับรอง	
ทางเลือกที่ 2 การรับรอง ระบบกลุ่ม เกษตรกร	สามารถทำรวมกันได้ โดยต้องมี การประเมินอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง ในสมาชิกทุกคน และฟาร์มทุก ฟาร์มของเกษตรกร		อย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี	มีการตรวจ ประเมิน 2 ครั้งต่อปี โดย ทำการสุ่ม ตรวจจากการ คำนวณรากที่ สองของ สมาชิก ทั้งหมด *	มีการตรวจ ประเมิน 2 ครั้ง ต่อปี เช่นเดียวกับการ ตรวจประเมิน ฟาร์มเกษตรกร แต่การตรวจจะ ตรวจ 100%

หมายเหตุ \* ในการตรวจประเมินฟาร์มของเกษตรกรสมาชิกในกลุ่ม การตรวจจะสามารถแบ่งแยกย่อยออกได้เป็น การตรวจประเมินแบบแจ้งให้ทราบ ทำการตรวจ 1 ครั้งต่อปี โดยการการสุ่มตรวจจากการคำนวณราคาที่สองของสมาชิกทั้งหมด และ การสุ่มแบบไม่แจ้งให้ทราบ ทำการตรวจ 1 ครั้งต่อปี โดยการการสุ่มตรวจจาก 50 เปอร์เซ็นต์การคำนวณราคาที่สองของสมาชิกทั้งหมด รวมเป็นการตรวจประเมินโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง 2 ครั้งต่อปี และหากการตรวจแบบไม่แจ้งให้ทราบ ไม่พบข้อบกพร่องของเกษตรกรสมาชิกในกลุ่ม ในการตรวจประเมินแบบแจ้งให้ทราบครั้งถัดไป จะลดจำนวนของสมาชิกที่ถูกตรวจลงเหลือ 50 เปอร์เซ็นต์การคำนวณราคาที่สองของสมาชิกทั้งหมด

## 5. ระยะเวลาของการประยุกต์ใช้ และการให้การรับรอง

5.1 ในการประยุกต์ใช้ระบบในปีแรก เกษตรกรต้องมีการลงทะเบียน และได้รับการยืนยันข้อมูลการลงทะเบียนจากหน่วยงานผู้ให้การรับรองแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถรับการตรวจประเมินได้

5.2 เกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกร ต้องได้รับการตรวจประเมินในทุกข้อกำหนดที่มีการประยุกต์ใช้ก่อน และมีการดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้องจนเสร็จสิ้นแล้วจึงจะสามารถให้การรับรองตามระบบได้

5.3 ผลผลิตที่ยังไม่มีการเก็บเกี่ยว หรือไม่สามารถแสดงให้เห็นความสอดคล้องได้ ไม่สามารถได้รับการรับรองได้ในปีนั้น ๆ

5.4 เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร ต้องมีเอกสารการบันทึกต่าง ๆ ย้อนหลังไปจนถึงวันที่ลงทะเบียนกับผู้ตรวจประเมิน และต้องมีเอกสารอย่างน้อยสามเดือนสำหรับการตรวจประเมินในปีแรก

5.5 ใบรับรอง (Certificate ) จะมีอายุ 1 ปี นับจากวันที่ออกโดยเกษตรกรหรือสมาชิก ต้องมีการลงทะเบียน เพื่อขอทำการตรวจประเมินต่ออายุในปีถัดไปก่อนวันหมดอายุของปีดังกล่าว และ เกษตรกรสามารถเลือกช่วงเวลาสำหรับการตรวจประเมินได้ 8 เดือนก่อนหมดอายุ และ 4 เดือนหลังจากหมดอายุในใบรับรอง โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับช่วงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิต

5.6 เกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกร สามารถร้องขอที่จะเลื่อนกำหนดการตรวจหรือ การรับรองได้ด้วยตนเองหากไม่มีความพร้อมในการตรวจ เช่น เกิดปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง เป็นต้น

## 6. กระบวนการให้การรับรอง

6.1 รายละเอียดความไม่สอดคล้องของระบบ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

6.1.1 Non Compliance คือ ความสอดคล้องอันเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐาน ของการปฏิบัติในฟาร์ม หรือ กลุ่มเกษตรกร

6.1.2 Non Conformance คือ ความไม่สอดคล้องอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของ GlobalGAP .ในการให้การรับรอง

6.1.3 Contractual Non Conformance คือ ความไม่สอดคล้องของการปฏิบัติของสมาชิกหรือ เกษตรกรในกลุ่มที่มีการเกิดขึ้น ซ้ำ ๆ ในการตรวจประเมินเกษตรกร ซึ่งแสดงให้เห็นความบกพร่องของระบบ หรือ การที่สมาชิกไม่ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ ระบุไว้ระหว่าง สมาชิกและกลุ่มเกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกร และ GLOBALGAP.

6.2 ระดับของความสอดคล้อง และ เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติ

6.2.1 ข้อปฏิบัติหลัก (Major Must) หมายถึง ข้อปฏิบัติที่เกษตรกรต้องปฏิบัติ โดยเป็นข้อกำหนด ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความปลอดภัยของอาหาร ผู้ปฏิบัติงาน และ สิ่งแวดล้อม เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรต้องปฏิบัติให้ครบ 100 เปอร์เซ็นต์จึงจะได้รับการรับรอง

6.2.2 ข้อปฏิบัติรอง (Minor Must) หมายถึง ข้อกำหนดที่เกษตรกรต้องปฏิบัติ ร่องลงมา และ เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรต้องมีการปฏิบัติให้ได้จำนวน 95 เปอร์เซ็นต์ของข้อปฏิบัติที่ต้องมีการประยุกต์ใช้จึงจะได้รับการรับรอง

6.2.3 ข้อแนะนำให้ควรปฏิบัติ (Recommend) หมายถึง ข้อกำหนดที่เกษตรกร ควรจะปฏิบัติเพื่อให้เกิดการทำการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Best Practice) โดยข้อกำหนดที่ควรปฏิบัติ นี้ไม่มีการนำมาใช้ในการคำนวณเพื่อการให้การรับรอง

6.3 การประยุกต์ใช้มาตรฐาน เกษตรกรหรือ กลุ่มเกษตรกร สามารถที่จะเลือก ประยุกต์ใช้เฉพาะข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิตของตนเองได้ และสามารถยกเว้น ข้อกำหนดบางข้อได้ แต่ในการยกเว้นการปฏิบัติ เกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกรต้องแสดงให้เห็นถึง เหตุผลของการยกเว้นที่ชัดเจน เช่น เกษตรกรที่ไม่มีการจัดการผลผลิตเองในฟาร์ม สามารถยกเว้น การปฏิบัติตามข้อกำหนดในเรื่องของการจัดการผลผลิตได้

6.4 สำหรับเกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกรที่มีการประยุกต์ใช้ระบบการจัดการคุณภาพ (QMS) ทุกข้อกำหนด ของระบบการจัดการคุณภาพ เป็นข้อปฏิบัติหลัก (Major Must) และ หากกลุ่ม เกษตรกรมีจัดรวบรวม คัด ตัดแต่ง ผลผลิต (Product Handling) ทุกข้อกำหนดที่เป็นข้อปฏิบัติรอง ของเรื่องการจัดการผลผลิต (Product Handling) จะมีการยกระดับเป็นข้อปฏิบัติหลัก

6.5 จากผลการตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมิน เกษตรกรหรือเกษตรกรมีระยะเวลา ในการแก้ไขความไม่สอดคล้องให้เสร็จสิ้นภายใน 3 เดือน สำหรับการตรวจประเมินในปีแรก และ 28 วันตามปีปฏิทิน สำหรับการตรวจประเมินในปีถัดมา

## 7. บทลงโทษ

เมื่อเกิดความไม่สอดคล้อง (Non Conformance) อันเนื่องมาจากเกษตรกรไม่มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของ GlobalGAP หน่วยงานผู้ให้การรับรองจะมีการให้บทลงโทษแก่เกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกรดังกล่าว โดยเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถเปลี่ยนหน่วยงานผู้ให้การรับรองได้ หากมีบทลงโทษจากหน่วยงานผู้ให้การรับรองอยู่และหน่วยงานที่เป็นผู้ให้บทลงโทษแก่เกษตรกรเท่านั้น ที่จะสามารถถอดถอนบทลงโทษต่าง ๆ เหล่านี้ได้ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับคือ

7.1 การเตือน จะเกิดขึ้นเมื่อพบความไม่สอดคล้อง และต้องมีการแก้ไขให้เสร็จสิ้นภายใน 3 เดือนหลังจากการตรวจประเมินในครั้งแรก แต่หากไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้เสร็จสิ้นภายใน 3 เดือน จะจำเป็นต้องมีการตรวจประเมินซ้ำใหม่อีกครั้งทั้งหมด สำหรับการตรวจประเมินในปีถัดมา เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรต้องดำเนินการแก้ไขให้เสร็จสิ้นภายใน 28 วัน แต่หากเป็นความไม่สอดคล้องกับเรื่องความปลอดภัยของอาหาร มนุษย์ ผู้ปฏิบัติงาน และ สิ่งแวดล้อม หน่วยงานผู้ให้การรับรองสามารถที่จะกำหนดระยะเวลาการแก้ไขให้ต่ำกว่าได้ และ หากไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ระดับบทลงโทษจะมีการปรับระดับเป็นการระงับผลผลิตในทันที

7.2 การระงับการรับรองผลผลิต การระงับการรับรองผลผลิตสำหรับกลุ่มเกษตรกรสามารถจะกระทำได้กับผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวหรือ หลาย ๆ ชนิดที่ให้การรับรอง แต่สำหรับเกษตรกรรายเดียวการระงับผลผลิตไม่สามารถระงับเพียงบางส่วนได้ และในระหว่างการได้รับบทลงโทษ เรื่องของการระงับผลผลิต เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร ไม่สามารถใช้ใบรับรอง เครื่องหมายการค้า หรือ เอกสารการอนุญาตใด ๆ กับผลผลิตที่มีการระงับ และหากการดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้องจนได้รับบทลงโทษระงับผลผลิตไม่ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด บทลงโทษจะมีการปรับระดับเป็นการถอดถอนการรับรองทันที โดยการระงับการรับรอง เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรสามารถ ขอร้องด้วยตนเอง เพื่อพบความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น หรือ การระงับการรับรองโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรองก็ได้

7.3 การถอดถอนการรับรอง การถอดถอนการรับรองจะเกิดขึ้น หน่วยงานผู้ให้การรับรองพบว่าไม่มีการปฏิบัติ หรือการปฏิบัติที่ขัดต่อข้อกำหนดของ GlobalGAP หรือ เมื่อเกษตรกรไม่สามารถดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้องในระหว่างการระงับการรับรองผลผลิตได้ และ รวมถึงกรณีที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้เซ็นไว้ และเกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกรที่ถูกถอดถอนการรับรอง ไม่สามารถขอการรับรองใหม่ในระยะเวลา 12 เดือน

8. การใช้เครื่องหมาย GlobalGAP และ โลโก้ เกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกรไม่สามารถใช้ เครื่องหมาย GlobalGAP และ โลโก้ ต่าง ๆ บนบรรจุภัณฑ์ หรือ สินค้าได้ เครื่องหมายการค้า และ โลโก้ ต่าง ๆ สามารถใช้ในการติดต่อธุรกิจระหว่างกิจการเท่านั้น และ เกษตรกรและหน่วยงานผู้ขอการรับรองต้องมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด

## ส่วนที่ 2 ข้อกำหนดในการปฏิบัติในระดับฟาร์มเกษตรกร

### 1. ประวัติ และการจัดการพื้นที่

การประเมินความเสี่ยงพื้นที่ใหม่ สำหรับพื้นที่ใหม่ เกษตรกรต้อง มีการประเมินความเสี่ยงสำหรับพื้นที่ทำการเกษตรใหม่ ว่ามีความเหมาะสมสำหรับการผลิต ในเรื่องของอาหารปลอดภัย สุขภาพผู้ปฏิบัติงาน สิ่งแวดล้อมและสุขภาพสัตว์ หรือหากพื้นที่เดิมที่มีอยู่ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น จนมีผลให้เกิดความเสี่ยง เช่น น้ำท่วม ก็ต้องมีการประเมินความเสี่ยงเช่นกัน นอกจากนี้ เกษตรกรต้องมีแผนการจัดการ เพื่อลดความเสี่ยงทั้งหมดให้ลดลง เช่น มลภาวะหรือการปนเปื้อนของระดับพื้นผิวน้ำใต้ดิน ผลของการวิเคราะห์ความเสี่ยงนี้มีการบันทึก และมีการใช้เพื่ออธิบายถึงการใช้น้อย่างเหมาะสม

ระบบการอ้างอิงแปลง สำหรับพื้นที่เพาะปลูกในปัจจุบัน เกษตรกรควรมีระบบการอ้างอิงแปลง สวน โรงเรือน ฯลฯ โรงปศุสัตว์ หรือบริเวณอื่นๆในแหล่งการผลิต โดยระบุบนแผนที่ให้ชัดเจน มีแผนที่ชุดดินของฟาร์ม รวมถึงการจัดเก็บบันทึกของแต่ละพื้นที่ผลิตอย่างเหมาะสม

การรมดิน หากเกษตรกรมีการรมดิน เพื่อกำจัด ศัตรูพืช โรคพืช และ วัชพืช เกษตรกรต้องมีการเขียนเหตุผลสำหรับการใช้การรมดิน มีการเว้นระยะเวลาก่อนการปลูกพืชใด ๆ

### 2. วัสดุปลูก

วัสดุปลูกที่เกษตรกรใช้หากมาจากแหล่งธรรมชาติ เกษตรกรต้องสามารถแสดงให้เห็นว่าไม่ได้นำมาจากพื้นที่อนุรักษ์ และ หากเกษตรกรมีการนำเอาวัสดุปลูกกลับมาผ่านกระบวนการใหม่สำหรับวัสดุปลูกโดย การใช้สารเคมีเพื่อฆ่าเชื้อในวัสดุปลูกเกษตรกรต้องมีการบันทึก สถานที่ปฏิบัติงาน วันที่ทำการฆ่าเชื้อ ประเภทของสารเคมี วิธีการฆ่าเชื้อ ชื่อผู้ปฏิบัติงาน และการเว้นระยะก่อนการปลูกบันทึกไว้ให้ครบถ้วน

### 3. เมล็ดพันธุ์ต้นกล้า

#### การเลือกของสายพันธุ์ของส่วนขยายพันธุ์

เกษตรกรให้ความสำคัญของการเพาะปลูกพืชอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาถึงต้นพ่อแม่พันธุ์ การเลือกสายพันธุ์ อยู่บนพื้นฐานการปฏิบัติทางเกษตรที่เป็นที่ยอมรับของท้องถิ่น มีการพิจารณาถึงลักษณะความต้านทาน/ความอดทนต่อโรคและแมลงในระหว่างที่คัดเลือกพันธุ์

เกษตรกร พิจารณาถึงคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ควรจะปราศจากโรค แมลง ไวรัส และอื่น ๆ ที่เป็นอันตราย

มีการจัดทำเอกสารการประกันคุณภาพ หรือการรับรองการประกันการผลิต สำหรับวัสดุขยายพันธุ์ที่มีการจัดซื้อ

เมล็ดพันธุ์ที่ซื้อมามีเอกสารบันทึกชื่อสายพันธุ์ เลขที่รุ่น ผู้ส่งมอบ รายละเอียดใบรับรองเมล็ดพันธุ์ และบันทึกการบำบัดเมล็ดพันธุ์ ส่วน เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากผลิตเองมีบันทึกของการบ่งชี้ แหล่งที่มา การผสมหรือ คลุกสารต่างๆ มีบันทึกการคลุกเมล็ดพันธุ์/ส่วนขยายพันธุ์

หากมีการเพาะต้นกล้าเอง เกษตรกร มีระบบการควบคุมคุณภาพสุขอนามัยของพืชที่ดำเนินการ ในโรงเรือนเพาะชำ รวมถึง สารอารักขาพืชที่มีการใช้คลุกในโรงเรือนเพาะชำวัสดุขยายพันธุ์ในระหว่างช่วงเวลาขยายพันธุ์มีบันทึกรายละเอียดไว้

เกษตรกรบันทึกวิธีการหว่าน/การปลูก, อัตราการใช้เมล็ด/พืช, วันที่หว่าน/ปลูก

#### เมล็ดพันธุ์ที่มีการตัดต่อพันธุกรรม

การปลูกพืช หรือทดลองกับพืชตัดต่อพันธุกรรม ต้องเป็นไปตามกฎหมายในประเทศกำหนด หากมีการใช้ ต้องมีการจัดทำเอกสารหลักฐาน เมื่อผู้ผลิตมีการปลูกพืชตัดต่อพันธุกรรม เกษตรกรต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบโดยตรงเกี่ยวกับสถานะของผลิตภัณฑ์ที่เป็นพืชตัดต่อพันธุกรรม มีแผนที่กำหนดขึ้นในการจัดการกับวัสดุที่เป็นพืชตัดต่อพันธุกรรม เพื่อลดความเสี่ยงในการปนเปื้อนให้น้อยที่สุด เช่น เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันในการผสมของพืชที่ไม่ใช่พืชตัดต่อพันธุกรรมที่อยู่ใกล้เคียง พืชตัดต่อพันธุกรรมต้องมีการจัดเก็บแยกออกจากพืชอื่น เพื่อหลีกเลี่ยงการผสมกันที่เกิดขึ้นเอง

### 4. การเขตกรรม

การเตรียมดินสำหรับเพาะปลูก เกษตรกร มีการใช้เทคนิคการปรับปรุง หรือการบำรุงโครงสร้างดิน และเพื่อหลีกเลี่ยงการอัดแน่นของดิน

การกัดเซาะของหน้าดิน เกษตรกรมีการใช้เทคนิคการเตรียมดินสำหรับเพาะปลูก เพื่อลดความเป็นไปได้ของการกัดเซาะของหน้าดิน

เกษตรกรควรมีการปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อช่วยปรับปรุง คุณภาพของดิน

## 5. การให้น้ำ

เกษตรกร ควรมีการคำนวณความต้องการการให้น้ำ โดยมีวิธีการที่เป็นระบบในการ ทำนายที่มีการใช้ในการคำนวณความต้องการน้ำของพืช

เกษตรกรมีการวิธีที่ใช้ในการให้น้ำแก่พืช อย่างประหยัด ในแง่ของการอนุรักษ์น้ำ มี แผนการจัดการน้ำเพื่อการใช้งานอย่างเหมาะสม และลดน้ำเสีย มีบันทึกการบำรุงรักษาวิธีการใช้น้ำ ในการให้น้ำ/การให้น้ำร่วมกับปุ๋ย

คุณภาพของน้ำในการให้น้ำ มีการประเมินความเสี่ยงประจำปีสำหรับแหล่งน้ำที่ใช้ รวมถึงมลภาวะที่อาจเกิดขึ้น โดยตามข้อกำหนดของการประเมินความเสี่ยง มีการพิจารณาถึงการ วิเคราะห์หาการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์โดยพิจารณาจากผลของการประเมินความเสี่ยง โดยมีการ วิเคราะห์โดยห้องปฏิบัติการทดสอบที่เหมาะสม ห้ามไม่ให้มีการใช้น้ำจากสิ่งปฏิกูลที่ไม่มีการบำบัด สำหรับการให้น้ำ/การให้น้ำร่วมกับปุ๋ยเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม น้ำมาจากแหล่งน้ำที่อนุญาตให้ใช้ เพื่อทำการเกษตรในท้องถิ่น

## 6. ปุ๋ย และ การใช้ประโยชน์

**การใช้ปุ๋ย – ความต้องการธาตุอาหาร** มีการจัดเวลาในการใช้ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยคอกเพื่อให้ เกิดประสิทธิภาพ และ/หรือวัตถุประสงค์ในการดูดซึมของพืชสูงสุด เกษตรกรอาจได้รับมีคำแนะนำ สำหรับการใส่ปุ๋ย(อินทรีย์ หรืออนินทรีย์)ที่ให้โดยผู้ที่ให้คำแนะนำที่มีความสามารถ และคุณวุฒิ หรือหากเกษตรกร มีการเลือกใส่ปุ๋ยเอง เกษตรกรต้อง สามารถแสดงให้เห็นถึงความสามารถและ ความรู้ของเกษตรกรเอง

**บันทึกการใช้ปุ๋ย** เกษตรกรต้องระบุ ชื่อพืช หรือชนิดพันธุ์พืช ชนิดของปุ๋ยทางดินและ ทางใบทั้งสารอินทรีย์และอนินทรีย์ มีการทำบันทึกระบุข้อมูล ของแปลง,สวน หรือโรงเรือน วันที่ ในการใส่ปุ๋ย การบันทึกปริมาณการใส่ปุ๋ย การบันทึกวิธีการใส่ปุ๋ย การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้ปฏิบัติงาน

**เครื่องจักรที่ใช้** เครื่องจักรที่ใช้ในการ ใส่ปุ๋ยมีการเก็บรักษาอยู่ในสภาพดี และมีการ ทวน สอบประจำปี เพื่อให้แน่ใจว่าการใส่ปุ๋ยเป็นไปอย่างแม่นยำ พร้อมกับมีบันทึกการบำรุงรักษา บันทึก การสอบเทียบ และการทวนสอบด้วยสายตา

**การจัดเก็บปุ๋ย** มีบันทึกการเบิกจ่ายของปุ๋ยอนินทรีย์ หรือบันทึกการใช้ที่ทันสมัย และมี อยู่ในฟาร์มมีการจัดเก็บปุ๋ยอนินทรีย์แยกออกจากสารอารักขาพืช หรือ ผลผลิต มีการจัดเก็บในพื้นที่



ปิด สะอาด แห้ง ลดความเสี่ยงในการปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำ มีการจัดเก็บปุ๋ยอินทรีย์มีการจัดการด้วยวิธีที่เหมาะสม ซึ่งลดความเสี่ยงในการปนเปื้อนต่อสิ่งแวดล้อม หรือไม่?

**ปุ๋ยอินทรีย์** มีการประเมินความเสี่ยงสำหรับปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งคำนึงถึงแหล่งที่มา และลักษณะเฉพาะก่อนนำไปใช้ และเกษตรกรควรมีรายการธาตุอาหารของปุ๋ยอินทรีย์ที่มีการใช้ ห้ามไม่ให้มีการใช้สิ่งปลูกจากมนุษย์ในฟาร์ม

**ปุ๋ยอินทรีย์** เมื่อเกษตรกรมีการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ ควรพิจารณาหลักฐานของธาตุอาหารที่มีอยู่ รวมถึงพิจารณาเอกสารหลักฐานของสารเคมีที่ประกอบอยู่ ซึ่งรวมถึงโลหะหนักหรือไม่

## 7. การจัดการศัตรูพืช

**การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน** เกษตรกรมีการนำวิธีการจัดการศัตรูพืช แบบต่าง ๆ ใช้ในการ การป้องกัน,การสังเกตการณ์และการเฝ้าระวัง และ การแทรกแซงศัตรูพืช

**การเลือกใช้สารอารักขาพืช** เกษตรกรใช้เฉพาะผลิตภัณฑ์อารักขาพืชที่ขึ้นทะเบียนในประเทศไทยสำหรับพืชหรือศัตรูพืชชนิดนั้น ๆ ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และมีกระบวนการที่ป้องกันสารเคมีที่ห้ามใช้ในประเทศลูกค้า เช่น ยุโรป หรือ ญี่ปุ่น เป็นต้น เกษตรกรมีรายการของผลิตภัณฑ์อารักขาพืชที่มีการใช้ และได้รับอนุมัติสำหรับใช้ในพืชที่ปลูกที่เป็นปัจจุบัน

เมื่อมีการใช้ผลิตภัณฑ์อารักขาพืช เกษตรกรมีการตระหนักถึง การใช้สารอารักขาพืชในปริมาณที่น้อย มีการระมัดระวังเรื่องการคือยาของแมลง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์อารักขาพืช มีการใช้ผลิตภัณฑ์อารักขาพืชที่ตรงกับเป้าหมายที่แนะนำบนฉลาก มีการเก็บใบแจ้งหนี้ของผลิตภัณฑ์อารักขาพืชที่ขึ้นทะเบียนไว้เป็นหลักฐานเพื่อการตรวจสอบ

ถ้าการเลือกใช้สารอารักขาพืชทำโดยผู้ให้คำแนะนำ ผู้แนะนำควรมีความรู้ความสามารถ และถ้าการเลือกใช้สารอารักขาพืชทำโดยเกษตรกร เกษตรกรก็ควรมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวเช่นกัน

**การบันทึกการใช้** มีบันทึกการใช้สารอารักขาพืชทั้งหมด รวมถึงชื่อพืช และ/หรือพันธุ์, พื้นที่ที่ใช้, ชื่อทางการค้าของผลิตภัณฑ์, มีการระบุชื่อผู้ปฏิบัติงาน,มีการระบุเหตุผลในการใช้,มีการระบุชื่อผู้แนะนำให้ใช้สารเคมี, ระบุปริมาณของผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้,เครื่องจักรที่ใช้, การเว้นระยะก่อนการเก็บเกี่ยว,มีขั้นตอนปฏิบัติในการกำหนดเวลาที่กลับเข้าไปในฟาร์ม,มีการให้คำแนะนำในการเฝ้าระวังการกลับมาใหม่

**อุปกรณ์ที่ใช้** เครื่องจักรที่ใช้เพื่อให้สารอารักขาพืชมีการเก็บรักษาอยู่ในสภาพที่ดี และมีการทวนสอบประจำปีเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง เมื่อมีการผสมสารอารักขาพืช

มีการจัดการและขั้นตอนปฏิบัติที่ถูกต้อง ตามข้อความที่อยู่ในฉลาก มีขั้นตอนปฏิบัติกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินให้เห็นอยู่ในระยะ 10 เมตรจากห้องเก็บสารอารักขาพืช/สารเคมี มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อจัดการกรณีเกิดการปนเปื้อนกับผู้ปฏิบัติงาน มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับช่างตวง และผสมสารอารักขาพืช

**ชุดป้องกัน / อุปกรณ์** เกษตรกรมีชุดป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี เช่น หน้ากาก เลือกลูม รองเท้า ถุงมือ เป็นต้น มีการทำความสะอาดชุดป้องกัน หลังการใช้งาน และมีการจัดเก็บเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเสื้อผ้าและอุปกรณ์

**การจัดเก็บสารอารักขาพืช** มีการจัดเก็บสารอารักขาพืชที่เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของท้องถิ่น มีการจัดทำเอกสารรายการเบิกจ่ายและพร้อมใช้ มีการจัดเก็บสารอารักขาพืชที่ได้รับอนุญาตสำหรับใช้กับพืชที่เพาะปลูกในการปลูกพืชหมุนเวียน แยกออกจากห้องเก็บสารอารักขาพืช ที่มีการใช้สารอารักขาพืชเพื่อวัตถุประสงค์อื่น มีการจัดเก็บสารอารักขาพืชในสถานที่ที่มีความแข็งแรง มีความปลอดภัย มีสภาพอุณหภูมิที่เหมาะสม สถานที่ที่ป้องกันไฟไหม้ได้ มีการถ่ายเทอากาศได้ดี มีแสงสว่างเพียงพอ จัดเก็บสารอารักขาพืชในสถานที่ที่ห่างจากที่ตั้งของวัสดุอื่น ๆ ชั้นสำหรับจัดเก็บสารอารักขาพืชทั้งหมดทำจากวัสดุที่ไม่ดูดซึม ห้องจัดเก็บสารอารักขาพืชสามารถกักเก็บสารที่หกหล่นได้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อจัดการกับสารเคมีที่หกหล่น ฉุกเฉินและทางเข้าห้องจัดเก็บสารอารักขาพืชมีการจำกัดสำหรับพนักงานที่ได้รับการอบรมอย่างเป็นทางการในการจัดการสารอารักขาพืช มีการจัดเก็บสารอารักขาพืชทั้งหมดไว้ในภาชนะบรรจุเดิม ไม่ได้จัดเก็บสารเคมีที่เป็นน้ำไว้ในชั้นเหนือสารเคมีผง

**การกำจัดสารเคมีที่ผสมเหลือ** การกำจัดสารเคมีที่ผสมเหลือ หรือน้ำล้างถัง เป็นไปตามกฎหมายระดับชาติหรือท้องถิ่นที่มีอยู่ หรือถ้าไม่มีอยู่ ให้มีการจัดการสารเคมีที่ผสมเหลือ หรือน้ำล้างถัง โดยฉีดกับพืชในสวนที่ยังไม่มีการฉีดพ่น ทรายที่ไม่มีการละเมิดคำแนะนำและมีการเก็บบันทึก มีการฉีดสารเคมีที่ผสมเกิน หรือน้ำล้างถัง ไปยังพื้นที่ที่กำหนดไว้ ที่เป็นที่ยอมรับตามกฎหมาย และมีบันทึกเก็บรักษาไว้

**ภาชนะเปล่าที่ใช้บรรจุสารเคมีอารักขาพืช** ห้ามเกษตรกรนำภาชนะบรรจุสารอารักขาพืชเปล่ากลับมาใช้ใหม่ สำหรับวัตถุประสงค์อื่นมากกว่าการบรรจุ และการขนส่งสารอารักขาพืช ถ้ามีระบบการรวบรวมภาชนะ ต้องล้างทำความสะอาด และ ทำลายไม่ให้สามารถนำมาใช้ได้ใหม่ ก่อนการจัดเก็บในบริเวณที่จัดเก็บ มีการติดป้าย และการจัดการตามกฎหมายของระบบการรวบรวม การล้างภาชนะบรรจุสารเคมีเปล่า ให้ใช้อุปกรณ์ล้างที่มีแรงดันจากอุปกรณ์ที่ฉีด หรือการล้างด้วยน้ำเปล่าอย่างน้อย 3 ครั้ง

**สารอารักขาพืชที่เก่าล้าสมัย** สารอารักขาพืชที่เก่าล้าสมัยมีการดูแลรักษาอย่างปลอดภัย และมีการระบุ และจัดการ โดยผู้ที่ได้รับอนุญาตหรือช่องทางที่ได้รับอนุมัติ

#### 8. การวิเคราะห์สารพิษตกค้าง

เกษตรกร มีการปฏิบัติตามขั้นตอนปฏิบัติการสุ่มตัวอย่างที่ถูกต้อง

เกษตรกรหรือลูกค้า มีการทดสอบสารตกค้างประจำปี (หรือความถี่มากกว่า) หรือการมีส่วนร่วมในระบบการเฝ้าระวังสารอารักขาพืชตกค้างโดยบุคคลที่สาม อย่งใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถสอบย้อนกลับไปยังพื้นที่ผลิต และครอบคลุมการใช้สารอารักขาพืชกับพืช /ผลผลิต

เกษตรกร มีข้อมูลในเรื่องของตลาดที่ผู้ผลิตมีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้า และระดับสารเคมีตกค้างสูงสุด (MRL) ของตลาดนั้น การทำงานเป็นไปตามความถูกต้องเพื่อให้ได้ผลที่สอดคล้องกับ MRLs ของประเทศที่ต้องการขายสินค้า มีการดำเนินการ ในกรณีที่ระดับสารเคมีตกค้างเกินกว่า ทั้งของประเทศผู้ผลิต หรือประเทศที่ผลผลิตนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้า

เกษตรกร มีการใช้ห้องปฏิบัติการทดสอบสำหรับทดสอบสารตกค้างที่มีการยอมรับ โดยได้รับอนุญาตในระดับชาติตาม ISO 17025 หรือมาตรฐานที่เทียบเท่า

#### 9. การเก็บเกี่ยว

มีการประเมินความเสี่ยงทางสุขอนามัยสำหรับการเก็บเกี่ยวและกระบวนการขนส่ง ก่อนถึงฟาร์ม รวมทั้งมีการทำเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติด้านสุขอนามัยสำหรับการปรับปรุงกระบวนการเก็บเกี่ยว

การบรรจุผลผลิตขั้นสุดท้ายที่จุดเก็บเกี่ยว มีขั้นตอนปฏิบัติสำหรับสุขอนามัยในกระบวนการเก็บเกี่ยว โดยพิจารณาการจัดการผลผลิตที่มีการเก็บเกี่ยว และการบรรจุผลผลิต และการจัดการโดยตรงในแปลง สวน หรือโรงเรือน มีการจัดทำเอกสารกระบวนการตรวจสอบในพื้นที่ เพื่อให้แน่ใจว่าสอดคล้องกับเกณฑ์ด้านคุณภาพ ผลผลิตที่มีการบรรจุในแปลงทั้งหมดต้องมีการป้องกันการปนเปื้อน ถ้าผลผลิตที่มีการบรรจุมีการจัดเก็บในฟาร์ม พื้นที่ในการจัดเก็บต้องมีการทำความสะอาด วัสดุในการบรรจุ ต้องมีการจัดเก็บเพื่อป้องกันการปนเปื้อน ชิ้นส่วนของวัสดุในการบรรจุ และของเสียที่ไม่ใช่ผลผลิตต้องมีการนำออกไปจากแปลง

เกษตรกร ได้มีการนำขั้นตอนปฏิบัติและวิธีปฏิบัติด้านสุขอนามัยสำหรับการจัดการผลผลิตไปใช้ เพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนของผลิตภัณฑ์ การใช้ภาชนะและเครื่องมือสำหรับการเก็บเกี่ยว มีการทำความสะอาด บำรุงรักษา และป้องกันจากการปนเปื้อนข้าม การใช้ยานพาหนะสำหรับ

การขนส่งผลผลิตที่มีการเก็บเกี่ยวมีการทำความสะอาด และบำรุงรักษา มีห้องน้ำที่สะอาดในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ทำงานให้กับพนักงานที่ทำการเก็บเกี่ยว

พนักงานที่ทำการเก็บเกี่ยวที่เข้ามาสัมผัสกับพืชโดยตรง สามารถที่จะเข้าถึงอุปกรณ์ในการทำความสะอาดมือ

ภาชนะสำหรับผลผลิตมีการจัดแยกไว้ใช้สำหรับผลผลิต

เครื่องแต่งกายที่พนักงานสวมใส่ชั้นนอกทั้งหมด สะอาดและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การปฏิบัติงาน และสามารถป้องกันการปนเปื้อนของผลิตภัณฑ์

มีการจัดแบ่งพื้นที่เฉพาะสำหรับ สูบบุหรี่ รับประทานอาหาร เคี้ยวหมากฝรั่ง และดื่มน้ำ แยกออกจากการผลิต

มีป้ายที่เห็นได้อย่างชัดเจนในสถานที่บรรจุในเรื่องของวิธีปฏิบัติที่ถูกสุขอนามัยที่สำคัญสำหรับพนักงาน และผู้มาเยี่ยมชม

#### 10. การบรรจุผลผลิตขั้นสุดท้ายที่จุดเก็บเกี่ยว

หากเกษตรกร มีการควบคุมอุณหภูมิและความชื้น ต้องมีการบำรุงรักษา และจัดทำเป็นเอกสาร ตามผลการประเมินความเสี่ยงด้านสุขอนามัย และข้อกำหนดด้านคุณภาพ เมื่อผลผลิตที่มีการบรรจุมีการจัดเก็บในฟาร์ม

น้ำแข็ง หรือน้ำใด ๆ ที่มีการใช้ ณ จุดเก็บเกี่ยว ควรเป็นน้ำดื่ม และมีการจัดการภายใต้สภาวะที่ถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของผลผลิต

#### 11. สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสุขอนามัย

พนักงานในพื้นที่บรรจุ สามารถเข้าถึงห้องน้ำที่สะอาด และบริเวณล้างมือ ในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่พวกเขาทำงาน มีป้ายที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนปฏิบัติที่ชัดเจนว่าพนักงานต้องล้างมือก่อนที่จะกลับเข้าไปทำงาน มีการทำความสะอาดและบำรุงรักษา การจัดการผลผลิตและสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บและอุปกรณ์ เพื่อป้องกันการปนเปื้อน มีรถยกและรถขนส่งอื่น ๆ ที่สะอาดและบำรุงรักษาอย่างดี และเหมาะสมกับประเภทการใช้ เพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อน มีบันทึกว่าได้ควบคุมอุณหภูมิและความชื้นสำหรับการจัดเก็บสินค้าในฟาร์ม มีการจัดการเรื่องการหมุนเวียนสินค้าคงคลัง มีกระบวนการสำหรับการทวนสอบ เครื่องมือวัดและอุปกรณ์ในการควบคุมอุณหภูมิ

#### 12. การขนส่ง

ฟาร์มมีการจัดทำเอกสารขั้นตอนเรื่องสุขอนามัยในการขนส่ง

### 13. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

**การจัดการผลผลิต** การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงด้านสุขอนามัย ได้รับการปฏิบัติตามในเรื่องการเก็บเกี่ยวและการจัดการสินค้า เพื่อจัดการให้เป็นไปตามหลักสุขอนามัย มีการจัดทำเอกสารขั้นตอนปฏิบัติด้านสุขอนามัยสำหรับกระบวนการจัดการพืชหลังการเก็บเกี่ยว

**สารเคมี** สารเคมีใดๆก็ตาม เช่นสารหล่อลื่น ที่อาจสัมผัสกับผลผลิต ถูกต้องและเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้กับอุตสาหกรรมอาหาร มีการใช้ตามอัตราส่วนผสมอย่างถูกต้อง มีการจัดเก็บสารเคมีทำความสะอาด, น้ำมันหล่อลื่น ฯลฯ โดยป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีไปสู่ผลผลิต

**การควบคุมแก้ว** มีระเบียบปฏิบัติจัดการกับเครื่องแก้วและพลาสติกแข็งใส มีการใช้หลอดไฟที่ป้องกันการแตก หรือการใช้ฝาครอบโคมไฟ ที่ใช้ในบริเวณคัดเลือก, บริเวณชั่งน้ำหนัก และพื้นที่จัดเก็บ

**การควบคุมคุณภาพ** มีการจัดทำเอกสารกระบวนการตรวจสอบในพื้นที่เพื่อให้แน่ใจว่าสอดคล้องกับเกณฑ์ด้านคุณภาพ สำหรับผลผลิตที่มีความไวต่อแสงสูงมาก (เช่น มะเขือเทศ) มีการควบคุมทางเข้าของแสงแดดในสถานที่สำหรับการจัดเก็บเป็นเวลานาน

**การควบคุมหนูและนก** มีแผนที่จุดวางเหยื่อ และ/หรือกับดัก มีรายละเอียดของบันทึกการตรวจสอบการควบคุมสัตว์พาหะ และการดำเนินการที่จำเป็น มีการจำกัดการเข้าของสัตว์ในพื้นที่ จุดทางเข้าของอาคาร หรืออุปกรณ์ทั้งหมดที่อาจถูกสัมผัสกับพวกสัตว์ ได้มีการป้องกันอย่างเหมาะสม สำหรับเมื่อไรก็ตามที่สัตว์พื้นแท่นจะเข้ามา การวางเหยื่ออยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่เป้าหมายเข้าถึงเหยื่อล่อ

**การล้างหลังการเก็บเกี่ยว** น้ำล้างผลผลิตสุดท้ายต้องมีคุณภาพเทียบเท่าน้ำดื่ม และมีการวิเคราะห์น้ำประจำปีโดย ห้องปฏิบัติการทดสอบที่มีมาตรฐาน

**การใช้วิธีการเคมีหลังการเก็บเกี่ยว** ให้เกษตรกรมีการปฏิบัติตามคำแนะนำวิธีการปฏิบัติบนฉลากทั้ง หากมีการใช้สาร Biocide สารเคลือบผิว และผลิตภัณฑ์อารักขาพืชสำหรับการปกป้องหลังการเก็บเกี่ยวของพืชที่มีการเก็บเกี่ยว โดยต้องมีการขึ้นทะเบียนอย่างเป็นทางการในประเทศไทย เกษตรกรมีการจัดทำรายการปัจจุบันของสารอารักขาพืชที่ใช้กับสินค้าหลังการเก็บเกี่ยว เป็นตัวอย่างและอนุญาตให้ใช้กับการปลูก มีบันทึกรายการใช้ สารอารักขาพืช biocide และสารเคลือบผิว ที่ใช้กับสินค้าหลังการเก็บเกี่ยว ที่เป็นปัจจุบัน โดยมีการบันทึกชื่อการค้าของสาร ปริมาณของสาร ผู้ปฏิบัติงาน และ เหตุผลการใช้

วัสดุที่ใช้บรรจุมีความสะอาดและจัดเก็บอยู่ในที่สะอาดและอยู่ในสภาพที่ถูกสุขอนามัย

### 14. การทวนสอบ ระบบการสอบย้อนกลับ

**การสอบกลับ** ผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียน GlobalGAP สามารถสอบย้อนกลับได้ และสามารถสอบกลับจากฟาร์มที่ขึ้นทะเบียน (และพื้นที่ที่มีการขึ้นทะเบียนอื่นที่เกี่ยวข้อง) ที่มีการเพาะปลูก .

เกษตรกร มีการจัดทำเอกสารขั้นตอนการเรียกคืน เพื่อจัดการการเก็บคืน ของผลิตภัณฑ์ที่มีการขึ้นทะเบียนจากตลาด

### 15. เอกสารและการบันทึก

**การจัดเก็บบันทึก และการประเมินภายในด้วยตนเอง/การตรวจสอบภายใน**

บันทึกต่าง ๆ มีการเก็บรักษาไว้อย่างน้อยในช่วงเวลา 2 ปี เว้นแต่มีข้อกำหนดที่นานกว่า ในจุดควบคุมเฉพาะ

เกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกร มีความรับผิดชอบในการประเมินภายในด้วยตนเอง หรือ การตรวจสอบภายในของกลุ่มผู้ผลิตอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี ตามลำดับ และมีการดำเนินการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ตามผลของความไม่สอดคล้องที่มีการพบในระหว่างการประเมินภายในด้วยตนเอง หรือการตรวจสอบภายใน โดยกลุ่มผู้ผลิต

### 16. สุขภาพ ความปลอดภัย และสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงาน

**การประเมินความเสี่ยง** เกษตรกรมีการทำการประเมินความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัย และสุขภาพ ของสภาพการปฏิบัติงาน และมีการเขียนนโยบาย สุขภาพ ความปลอดภัย และ สุขอนามัย และขั้นตอนปฏิบัติที่รวมถึงประเด็นของการประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ

พนักงานทั้งหมดที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์อารักขาพืชสมัครใจที่จะตรวจสอบสุขภาพประจำปี

### 17. การฝึกอบรม

เกษตรกรมีการฝึกอบรมเรื่องต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม และมีบันทึกการดำเนินการฝึกอบรม และการเข้าร่วมเก็บไว้ เช่น การฝึกอบรมเรื่องเกี่ยวกับสุขอนามัยส่วนบุคคล การฝึกอบรมขั้นตอนการจัดการด้านสุขอนามัยพื้นฐานก่อนจัดการกับผลผลิต การฝึกอบรมเรื่อง สุขภาพ และความปลอดภัย การฝึกอบรมเรื่องการปฐมพยาบาล การจัดการอุบัติเหตุฉุกเฉิน เป็นต้น

การอบรมควรกรบันทึกและมีการสื่อสารถึงพนักงานด้วยภาษาที่ใช้กันมากที่สุด ในฟาร์ม และมีบอร์ดโทรศัพท์ฉุกเฉิน ที่แสดงไว้อย่างชัดเจน

### 18. อันตรายและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

พนักงาน (อย่างน้อย 1 คน) ได้รับการฝึกอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่เหมาะสม อยู่ในฟาร์มตลอดเวลา เมื่อไรก็ตามที่มีการทำกิจกรรมการเกษตร มีอุปกรณ์ความปลอดภัยที่สามารถหยิบได้/เข้าถึงได้สำหรับอันตรายที่สำคัญ กับสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน เมื่อจำเป็น

มีบันทึกการซ่อมบำรุงและระเบียบปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในการ ปฏิบัติงานของ อุปกรณ์และเครื่องจักรทุกตัว

### 19.สวัสดิการผู้ปฏิบัติงาน

มีสมาชิกในทีมบริหารที่ได้รับการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนสำหรับ สุขภาพ ความปลอดภัย และสวัสดิการของพนักงาน

มีการประชุมโดยสื่อสารแบบสองทางอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างผู้บริหารและพนักงาน รวมทั้งมีบันทึกการประชุม

เมื่อผู้ผลิตมีการใช้ผู้รับเหมาช่วง มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอยู่ในฟาร์มอธิบาย หรือชี้แจงแก่ผู้รับเหมาช่วง

ผู้รับจ้าง และผู้มาเยี่ยมชมทั้งหมดตระหนักถึงขั้นตอนปฏิบัติด้านความปลอดภัยและ สุขอนามัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ฟาร์มมีขั้นตอนปฏิบัติเรื่องอุบัติเหตุ และเหตุฉุกเฉินอยู่ ซึ่งสามารถมองเห็นได้ และมีการสื่อสารถึงพนักงานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในฟาร์มได้ โดยระบุ แผนที่ฟาร์ม หรือ ที่อยู่ของฟาร์ม, ผู้ที่สามารถติดต่อได้, วิธีการในการสื่อสารที่ใกล้เคียงที่สุด (โทรศัพท์, วิทยุ), ติดต่อกับสถานบริการสาธารณสุข โรงพยาบาล และบริการฉุกเฉินได้ที่ไหน อย่างไร, ที่ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง, ทางออกฉุกเฉิน, จุดตัดระบบฉุกเฉิน สำหรับไฟฟ้า แก๊ส และน้ำสำหรับใช้ในกรณีฉุกเฉิน, กรณีเกิดอุบัติเหตุ หรืออันตรายจะรายงานอย่างไร

พนักงาน (รวมทั้ง ผู้รับจ้างช่วง) มีชุดป้องกันที่เหมาะสม ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดกฎหมาย และ/หรือ ขั้นตอนปฏิบัติบนจลลาก หรือได้รับอนุญาตจากผู้ที่มีความสามารถเพียงพอที่จะอนุญาต

มีชุดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลที่จัดวางอยู่ในทุกพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ทำงานถาวรและอยู่บริเวณใกล้เคียงพื้นที่ปฏิบัติงานในฟาร์ม และสามารถทวนสอบวันหมดอายุของชุดอุปกรณ์ปฐมพยาบาล

พนักงานมีพื้นที่จัดเก็บอาหารที่สะอาด, พื้นที่สำหรับทานอาหาร, สิ่งอำนวยความสะดวกในการล้างมือ และน้ำดื่ม

พนักงานที่อยู่อาศัยในพื้นที่ มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน

ฟาร์มมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนเสื้อผ้าสำหรับพนักงาน

ฟาร์มมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บที่สามารถล็อกได้สำหรับพนักงาน

## 20. การร้องเรียน

เกษตรกร มีขั้นตอนการจัดการข้อร้องเรียนที่ใช้ประโยชน์ที่สัมพันธ์กับประเด็นที่ครอบคลุมโดยมาตรฐาน GlobalGAP ขั้นตอนการจัดการข้อร้องเรียน เกษตรกรมีการบันทึกการร้องเรียนที่เพียงพอ ซึ่งมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และมีการติดตามผล รวมถึงบันทึกของการดำเนินการแก้ไข

## 21. การจัดการของเสียและมลภาวะ การนำกลับมาผ่านกระบวนการใหม่ และการนำกลับมาใช้ใหม่

เกษตรกร มีการระบุของเสียจากผลิตภัณฑ์ และแหล่งมลภาวะทั้งหมด ในทุกพื้นที่ของการทำการเพาะปลูก

แผนการจัดการของเสียและมลภาวะ มีเอกสารการวางแผนการจัดการของเสียในฟาร์ม เพื่อหลีกเลี่ยง หรือลดของเสีย และมลภาวะ และหลีกเลี่ยงการใช้ระบบการทิ้งขยะหรือเผา โดยการนำของเสียผ่านกระบวนการใหม่ มีการใช้ของเสียอินทรีย์มาทำปุ๋ยหมักในฟาร์มและใช้สำหรับปรับสภาพดิน และไม่มีความเสี่ยงของโรค

มีพื้นที่ในฟาร์มและสถานที่ที่ชัดเจนของขยะและของเสียเพื่อหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดโรคและแมลงในดิน ซึ่งมีผลต่อความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในอาหาร มีสถานที่ที่จัดไว้สำหรับกำจัดของเสียที่เพียงพอ

มีการกำจัดผลผลิตที่ไม่ต้องการ และของเสียให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่จำกัดในบริเวณที่จัดเก็บเฉพาะ ซึ่งมีการทำความสะอาด และ/หรือฆ่าเชื้อเป็นประจำ

## 22. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เกษตรกรแต่ละรายมีแผนการบริหารจัดการสัตว์ป่า และการอนุรักษ์ สำหรับการเพาะปลูกที่ยอมรับผลกระทบของกิจกรรมการเกษตรในสิ่งแวดล้อม การวางแผนรวมถึง พื้นฐานการตรวจสอบเพื่อความเข้าใจในความหลากหลายของพืชและสัตว์ที่มีอยู่ในฟาร์ม การดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหาย และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในฟาร์ม กิจกรรมเพื่อการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในฟาร์ม



เกษตรกร มีการพิจารณาว่าจะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์กับชุมชน พืช และ สัตว์ท้องถิ่นได้อย่างไร

### 23. พื้นที่ที่ไม่มีการใช้ประโยชน์

มีการพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ (เช่น พื้นที่ต่ำ เป็นต่าง ชื้นและ, ป่าไม้, แหลมที่ยื่นยาวไปในทะเล หรือเป็นพื้นที่ดินเสื่อมสภาพ) เพื่อเป็นพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อ ช่วยเหลือพืชพันธุ์และสัตว์ในธรรมชาติ

### 24. การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

เกษตรกร แสดงให้เห็นถึงการเฝ้าระวังการใช้พลังงานในฟาร์ม เช่น การลดการใช้ พลังงาน หรือ การเก็บข้อมูลการใช้ไฟฟ้า หรือน้ำมันเชื้อเพลิงภายในฟาร์ม

## ส่วนที่ 3 ข้อกำหนดในการปฏิบัติในระดับกลุ่มเกษตรกร

ข้อกำหนดสำหรับการรับรองการผลิตที่มีหลายพื้นที่ ซึ่งมีระบบการบริหารจัดการ คุณภาพ และการรับรองแบบกลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย

1. สถานะทางกฎหมาย โครงสร้าง การบริหารงาน และโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่

#### 1.1 สถานะทางกฎหมาย

- ต้องมีเอกสารที่แสดงอย่างชัดเจนว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ขอการรับรองเป็นผู้ที่มี สถานะภาพเป็นองค์กรที่ได้รับการรับรองทางกฎหมาย

- สถานะทางกฎหมายแสดงให้เห็นสิทธิในการที่จะทำการผลิตทาง การเกษตร หรือทำการค้าขายได้ และสามารถที่จะทำสัญญาและเป็นตัวแทนของกลุ่มและพื้นที่การผลิตได้

- สถานะทางกฎหมายสามารถทำสัญญากับ GlobalGAP ได้โดยผ่านการ เซ็นต์เอกสาร กับผู้รับเหมาช่วงหรือหน่วยงานผู้ให้การรับรอง และการตกลงในการรับรองกับ ผู้ตรวจประเมินที่ GlobalGAP ให้การอนุมัติ และผู้ยื่นจะเป็นผู้ที่ถือใบรับรองจาก GlobalGAP

- สถานะทางกฎหมายรายเดี่ยวหรือ เกษตรกรรายเดี่ยว สามารถดำเนินการ ภายใตระบบการบริหารจัดการคุณภาพได้เพียงระบบเดียวต่อพืชต่อประเทศ โดยสถานภาพรายเดี่ยว ที่ได้รับการรับรองภายใต้ทางเลือกที่ 1 (Option 1 ) สามารถร่วมกับกลุ่มเกษตรกรในทางเลือกที่ 2

(Option 2) ได้ โดยหากมีการรวมกันแล้ว ระบบบริหารจัดการคุณภาพ ที่มีอยู่ต้องรวมให้เหลือเพียงหนึ่งเดียว เพื่อให้การจัดการเป็นรายเดียวที่มีสถานะทางกฎหมาย และเป็นผู้ถือครองเอกสารใบรับรองนั้น

## 1.2 กลุ่มเกษตรกรและพื้นที่การผลิต

### 1.2.1 ข้อกำหนดสำหรับกลุ่มผู้ผลิต หรือ กลุ่มเกษตรกร

1.2.1.1 ต้องทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร ระหว่างสมาชิกแต่ละรายในกลุ่มเกษตรกรโดยสัญญาประกอบด้วย

- ชื่อกลุ่มเกษตรกร และ สถานะทางกฎหมาย
- ชื่อ และ หรือ สถานะของเกษตรกร
- ที่อยู่สำหรับการติดต่อของเกษตรกร
- รายละเอียดของพื้นที่การผลิต และหน่วยจัดการผลผลิต ซึ่งครอบคลุมถึงผลผลิตที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรอง
- รายละเอียดของพื้นที่การเพาะปลูกพืช และปริมาณผลผลิต
- เกษตรกรตกลงให้คำมั่นสัญญาว่าจะดำเนินการให้สอดคล้อง

ตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP

- เกษตรกรตกลงที่จะปฏิบัติตามเอกสารที่เป็นข้อกำหนด นโยบาย รวมทั้งคำแนะนำทางเทคนิคของกลุ่มเกษตรกร

- การลงโทษสามารถทำได้ หากมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของ GlobalGAP

1.2.1.2 เกษตรกรสมาชิกที่อยู่ในทะเบียนของกลุ่มเกษตรกรจะต้องรับผิดชอบทางกฎหมายสำหรับพื้นที่การผลิตของตนและหน่วยบริหารจัดการผลผลิตที่ระบุไว้

1.2.1.3 เกษตรกรไม่สามารถที่จะขายสินค้าของตนที่ได้รับการรับรองภายใต้การรับรองของกลุ่มเกษตรกรได้ ต้องขายผ่านกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น

### 1.2.2 ข้อกำหนดสำหรับการผลิตที่มีหลายพื้นที่

1.2.2.1 เป็นพื้นที่เพาะปลูกที่ผู้ประกอบการเป็นเจ้าของเอง หรือ ที่ได้ทำการเข้ามา มีสถานะถูกต้องตามกฎหมาย

1.2.2.2 สำหรับพื้นที่เพาะปลูกที่ไม่ได้เป็นเจ้าของตามกฎหมาย จะต้องมิสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างเจ้าของพื้นที่กับผู้ที่สถานะถูกต้องตามกฎหมาย โดยสัญญานี้จะประกอบด้วย

- ชื่อของผู้ถือใบรับรอง และ การแสดงสถานะทางกฎหมาย

- สถานที่
- ชื่อ และ/ หรือ การแสดงสถานะทางกฎหมายของผู้เป็นเจ้าของ
  - รายละเอียดพื้นที่เพาะปลูก แต่ละหน่วย
  - มีการระบุชัดเจนว่า เจ้าของสถานที่ที่ให้เช่า ไม่มีส่วนรับผิดชอบ
  - มีลายเซ็นตัวแทนทั้งของผู้ให้เช่า และ ผู้เช่า

**1.3 ทะเบียนเกษตรกรและพื้นที่การผลิต** ต้องมีการเก็บรักษาทะเบียนของเกษตรกรสมาชิกของกลุ่มในเครือข่าย และของพื้นที่ที่นำมาใช้ในการผลิตทั้งหมด ตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP

**1.3.1 ข้อกำหนดสำหรับกลุ่มเกษตรกร**

**1.3.1.1** เกษตรกรทุกรายในกลุ่มที่อยู่ในทะเบียน ต้องมีการลงทะเบียนเป็นราย ๆ ไป

**1.3.1.2** ทะเบียนควรมีข้อมูลสำหรับเกษตรกรแต่ละอย่าง โดยข้อมูลอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- ชื่อของเกษตรกร
- ชื่อของผู้ติดต่อ
- ที่อยู่
- ข้อมูลที่ใช้ติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์ และ อีเมลล์ และ/หรือ เบอร์โทรสาร)
- สถานะทางกฎหมายอื่น ๆ เช่น บัตรประชาชน (เลขที่ภาษีมูลค่าเพิ่ม และ อื่น ๆ
- ผลผลิตที่ได้ลงทะเบียนไว้พื้นที่ปลูก และผลผลิต และ/หรือ ปริมาณผลผลิตที่ได้ลงทะเบียนไว้
- ชื่อผู้ตรวจประเมินภายใน อาจมีมากกว่าหนึ่งราย หากกลุ่มเกษตรกรใช้ผู้ตรวจประเมินมากกว่า 1 ราย
- สถานภาพตามข้อกำหนด GlobalGAP

**1.3.1.3** ผู้ผลิตที่มีสถานะทางกฎหมายที่ไม่ได้ขึ้นสมัครเข้าอยู่ในกลุ่มที่ขอการรับรอง GlobalGAP ต้องแยกรายชื่อออกต่างหาก

2. **โครงสร้างและการบริหารงาน** ระบบการบริหารจัดการคุณภาพต้องมีความแข็งแกร่ง และแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่ได้ลงทะเบียน มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับข้อกำหนดตามมาตรฐาน GlobalGAP

### 2.1 โครงสร้าง

- โครงสร้างต้องสามารถที่จะนำระบบการบริหารจัดการคุณภาพมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งสมาชิกผู้ผลิต หรือหน่วยงานการผลิตที่ได้ลงทะเบียนไว้
- ผู้สมัครต้องมีโครงสร้างการจัดการ และมีบุคลากรที่ได้รับการอบรมอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้มั่นใจว่า ข้อกำหนดของ GlobalGAP ได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพทั้งตัวเกษตรกรเองและพื้นที่การผลิต
- โครงสร้างขององค์กรต้องจัดทำเป็นเอกสาร และต้องรวมความรับผิดชอบในแต่ละราย

### 2.2 ความสามารถและการอบรมบุคลากร

- ข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องความสามารถ การฝึกอบรม และคุณสมบัติของบุคลากร เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ต้องมีการจัดทำเป็นบันทึก
- ฝ่ายบริหารต้องมีความมั่นใจว่า บุคลากรที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกับมาตรฐาน GlobalGAP
- มีการบันทึกด้านคุณสมบัติและการได้รับการฝึกอบรม สำหรับบุคลากรที่สำคัญ เพื่อเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นคุณสมบัติและความสามารถ
- มีหลักฐานการผ่านการฝึกอบรมออนไลน์ และการสอบผ่านตามหลักสูตรที่ทาง GlobalGAP กำหนดขึ้น สำหรับผู้ตรวจสอบและผู้ตรวจประเมินภายใน
- ในกรณีที่มีผู้ตรวจประเมิน หรือผู้ตรวจสอบมากกว่า 1 ราย ต้องมีการฝึกอบรมและวัดผล
- ควรมีระบบเพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคลากรที่สำคัญได้รับการแจ้ง หรือ ได้รับทราบข่าวสารพัฒนาต่าง ๆ ในประเด็นและระเบียบที่มีการเปลี่ยนแปลง

## 3. การควบคุมเอกสาร

1. เอกสารทุกรายการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของระบบการบริหารจัดการคุณภาพที่ทำให้เกิดความสอดคล้องกับ GlobalGAP ต้องมีการควบคุมอย่างเพียงพอ ดังต่อไปนี้

- คู่มือคุณภาพ
  - ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน GlobalGAP
  - วิธีการทำงาน
  - แบบฟอร์มบันทึก
  - เอกสารของมาตรฐานภายนอกที่เกี่ยวข้อง
2. นโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานต้องมีรายละเอียดอย่างเพียงพอ
  3. ขั้นตอนและนโยบายต้องมีให้พนักงานและเกษตรกรที่ขอการรับรอง
  4. เนื้อหาของคู่มือคุณภาพต้องมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ

### 3.1 ข้อกำหนดในการควบคุมเอกสาร

3.1.1 ต้องมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติ การกำหนดวิธีการในการควบคุมเอกสาร

3.1.2 เอกสารทั้งหมดต้องได้รับการทบทวน และอนุมัติโดยบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจ ก่อนที่จะมีการออกเอกสารและแจกจ่าย

3.1.3 ต้องมีการระบุหมายเลข วันที่ / วันที่ทบทวน และจัดเรียงหน้า

3.1.4 การเปลี่ยนแปลงในเอกสารต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติโดยผู้มีอำนาจก่อนที่จะนำออกแจกจ่าย ควรมีการพิจารณาเหตุผล และระบุลักษณะของการเปลี่ยนแปลง

3.1.5 สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องต้องมีการเก็บไว้ในสถานที่ ที่ระบบการบริหารจัดการคุณภาพควบคุม

3.1.6 ต้องมีระบบที่ทำให้เชื่อได้ว่าได้มีการทบทวนตามเอกสารใหม่ และมีเอกสารเก่าแสดงไว้ให้มีการตรวจสอบได้

### 3.2 การบันทึก

3.2.1 มีการบันทึกเพื่อให้เห็นว่า การควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ การนำมาประยุกต์ใช้ในระบบการบริหารจัดการคุณภาพ และสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP

3.2.2 บันทึกต้องมีการเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 2 ปี

3.2.3 บันทึกต้องเป็นฉบับจริง สามารถอ่านได้ จัดเก็บและรักษาในสภาพที่เหมาะสม และสามารถนำออกมาแสดงได้เมื่อมีการร้องขอโดยผู้ตรวจประเมิน

3.2.4 บันทึกที่มีการเก็บไว้ในรูปแบบออนไลน์ หรือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากจำเป็น ต้องมีการกำหนดลายเซ็น หรือ รหัสผ่าน ในการเข้าถึงข้อมูล

#### 4. การจัดการซื้อร้องเรียน

- 4.1 กลุ่มเกษตรกร ต้องมีระบบการจัดการซื้อร้องเรียนของลูกค้า
- 4.2 ต้องมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติที่อธิบายได้ว่า การรับซื้อร้องเรียน การลงทะเบียนบันทึก การระบุ และการสอบสวน การทบทวน และการติดตามเป็นอย่างไร
- 4.3 ขั้นตอนการปฏิบัติต้องมีแสดงหรือ มอบให้ลูกค้าได้เมื่อมีการร้องขอ
- 4.4 ข้อปฏิบัติต้องครอบคลุมถึงซื้อร้องเรียนที่ส่งมาให้กลุ่มเกษตรกรและผู้ผลิตแต่ละรายหรือ ฟาร์มแต่ละแห่ง

#### 5. การตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพภายในกลุ่มเกษตรกร

- 5.1 ต้องมีการตรวจประเมินระบบบริหารจัดการคุณภาพของ GlobalGAP อย่างน้อยปีละครั้ง
- 5.2 ผู้ตรวจประเมินต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนด
- 5.3 ผู้ตรวจประเมินต้องเป็นอิสระต่อพื้นที่ที่ทำการตรวจ
- 5.4 บันทึกการตรวจประเมิน การตรวจพบ และการติดตามผลของการแก้ไขที่เกิดขึ้นจากการตรวจประเมินต้องเก็บรักษาไว้ และมีพร้อมอยู่เสมอ
- 5.5 รายการตรวจระบบบริหารจัดการคุณภาพที่สมบูรณ์พร้อมข้อคิดเห็นระหว่างการตรวจตามข้อกำหนดต่าง ๆ ต้องอยู่พร้อม ณ ที่ตั้ง เพื่อที่จะได้ทำการทบทวนในระหว่างการตรวจประเมินจากผู้ตรวจจากภายนอก
- 5.6 ในกรณีที่การดำเนินการตรวจประเมินภายในไม่เสร็จสิ้นภายใน 1 วัน แต่เป็นลักษณะการตรวจประเมินแบบต่อเนื่องภายในช่วงระยะเวลา 12 เดือน ต้องมีการจัดทำตารางการตรวจไว้

#### 6. การตรวจสอบภายใน เกษตรกร และ หน่วยบริหารจัดการผลผลิต

- 6.1 การตรวจสอบภายในต้องดำเนินกับเกษตรกรที่ได้ลงทะเบียนไว้ทุกราย (และทุกพื้นที่การผลิต) หรือ ที่หน่วยบริหารจัดการผลผลิตอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยทำการตรวจ ตามรายการตรวจตามจุดควบคุมในข้อกำหนด และเกณฑ์ที่สอดคล้องของ GlobalGAP
- 6.2 ผู้ตรวจประเมินภายในต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ
- 6.3 ผู้ตรวจประเมินภายในต้องเป็นอิสระกับพื้นที่ ๆ ที่ทำการตรวจ ผู้ตรวจประเมินไม่สามารถตรวจประเมินงานที่ตนเองทำอยู่

6.4 สมาชิกใหม่ของกลุ่ม หรือ หน่วยผลิต ต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติก่อนการลงทะเบียนเป็นสมาชิกผู้ผลิตภายใต้ GlobalGAP

6.5 เอกสารการตรวจรายงานฉบับจริง และบันทึกต้องเก็บรักษาไว้ และพร้อมสำหรับผู้ตรวจประเมินจากภายนอก

6.6 รายงานการตรวจ ต้องมีข้อมูลดังนี้

- ระบุชื่อผู้ผลิต และ/หรือ สถานที่ผลิตที่อยู่ในทะเบียน
- ลายเซ็นของผู้ผลิต
- วันที่
- ชื่อผู้ตรวจสอบ
- ผลิตภัณฑ์ที่ได้ลงทะเบียน
- ผลการประเมินจากการตรวจ
- รายการตรวจ ต้องรวมถึงรายละเอียด ข้อปฏิบัติหลักที่มีความสอดคล้อง ข้อปฏิบัติหลักและข้อปฏิบัติรองที่ยังไม่สอดคล้อง ข้อปฏิบัติหลักและข้อปฏิบัติรองที่ไม่ประยุกต์ใช้
- รายละเอียดของการระบุข้อไม่สอดคล้อง และช่วงระยะเวลาการดำเนินการแก้ไข
- ผลการคำนวณข้อที่ไม่สอดคล้องเนื่องจากการตรวจ
- ระยะเวลาการตรวจ
- ชื่อผู้ตรวจประเมินภายในที่ได้อนุมัติผลการตรวจนี้

6.7 ผู้ตรวจประเมินภายใน ต้องทำการทบทวนและตัดสินใจว่าเกษตรกร หรือ พื้นที่ผลิตมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดของ GlobalGAP ตามรายการตรวจที่ได้เสนอโดยผู้ตรวจประเมินภายใน

6.8 ในกรณีที่มีผู้ตรวจประเมินภายในเพียงรายเดียวที่เป็นผู้ดำเนินการตรวจประเมินภายใน ต้องมีบุคคลอื่น เช่น ตัวแทนฝ่ายจัดการที่ระบุไว้ในระบบการบริหารจัดการคุณภาพเป็นผู้อนุมัติการตรวจประเมินภายใน

6.9 ในกรณีที่การตรวจสอบภายในมีการทำอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลา 12 เดือน ต้องมีตารางกำหนดการทำงานไว้ล่วงหน้า

## 7. ความไม่สอดคล้อง การแก้ไข และ บทลงโทษ

7.1 ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติในเรื่องของการจัดการความไม่สอดคล้อง และการแก้ไข

7.2 ต้องมีเอกสารระบุเป็นขั้นตอนสำหรับการบ่งชี้ และการวิเคราะห์ความไม่สอดคล้อง

7.3 การแก้ไขในข้อไม่สอดคล้องต้องทำการวิเคราะห์ ในระยะเวลาที่กำหนด

7.4 มีการระบุความรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไข และการนำไปปฏิบัติ

7.5 มีการระบุการลงโทษ และ ความไม่สอดคล้อง

7.6 มีกลไกที่นำมาใช้ได้ทันที สำหรับการแจ้งการเพิกถอน หรือการยกเลิกให้กับผู้ตรวจประเมินจากภายนอกที่ได้รับการอนุมัติโดย GlobalGAP

7.7 ต้องมีการเก็บรักษาบันทึกของการลงโทษ รวมทั้งหลักฐานของการแก้ไขที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการในการตัดสินใจ

## 8. การจัดแยกสินค้า และการตรวจสอบย้อนกลับ

8.1 สินค้าที่ได้การรับรองมาตรฐาน GlobalGAP และได้นำไปจำหน่ายนั้น ต้องสามารถทวนสอบได้ และสามารถดำเนินการเพื่อป้องกันการรวมผสมกับสินค้าอื่น ที่ไม่ได้มีการรับรองมาตรฐาน GlobalGAP

8.2 มีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการบ่งชี้ผลผลิตที่ได้ลงทะเบียน และเพื่อที่จะทำทวนสอบได้สำหรับสินค้าทั้งหมด ทั้งที่ได้รับการรับรอง และไม่ได้รับการรับรอง จนถึงแหล่งผลิต การคำนวณเพื่อหาปริมาณสมควรต้องมีการจัดทำขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นความสอดคล้องกับผู้ที่เป็นเจ้าของตามกฎหมายของสินค้า

8.3 มีระบบที่มีประสิทธิภาพ และขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาการติดฉลากผิด หรือ การผสมของสินค้าที่ได้รับการรับรอง กับไม่ได้รับการรับรอง GlobalGAP

8.4 หากสมาชิกในกลุ่มมีการลงทะเบียนเพื่อการผลิตแบบคู่ขนาน จุดควบคุมในการทวนสอบและการจัดแยกสินค้า (AF12) ต้องมีการนำมาปฏิบัติ สำหรับสมาชิกรายนั้น

8.5 สำหรับการรับรองผักและผลไม้สดนั้น สถานที่จัดการผลผลิตต้องดำเนินการปฏิบัติตามขั้นตอนสำหรับสินค้าที่ลงทะเบียน เพื่อการบ่งชี้ และการตามสอบตั้งแต่ การรับกระบวนการจัดการ การจัดเก็บและการส่งสินค้า

## 9. การถอดถอนสินค้าที่ได้รับการรับรอง

9.1 ต้องมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติที่สามารถถอดถอนสินค้าได้

9.2 ขั้นตอนการปฏิบัติต้องระบุเหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุที่ทำให้มีการถอดถอนสินค้า ผู้รับผิดชอบ วิธีการแจ้งลูกค้า และหน่วยรับรอง



9.3 ขั้นตอนการปฏิบัติต้องสามารถนำมาปฏิบัติได้ตลอดเวลา

9.4 ขั้นตอนการปฏิบัติ ต้องทำการทดสอบอย่างเหมาะสมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และต้องมีการเก็บรักษาแบบทดสอบไว้

## 10. ผู้รับเหมา ผู้รับจ้างช่วง

10.1 ในกรณีที่มีกิจกรรมใด ๆ ที่จะต้องให้บุคคลภายนอกมาเป็นผู้ให้บริการ ต้องมีระเบียบปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่าการปฏิบัตินั้นมีการกระทำตามมาตรฐาน GlobalGAP

10.2 มีบันทึกเก็บไว้เป็นหลักฐานเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้รับเหมา ผู้รับจ้างช่วง ได้รับการประเมินความสามารถในการทำงานตามข้อกำหนดของมาตรฐาน

10.3 ผู้รับเหมาต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระบบการบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรและตามขั้นตอนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการระบุไว้ในข้อตกลงหรือในสัญญาการให้บริการ

## 11. การเพิ่มจำนวนสมาชิก หรือ หน่วยบริการจัดการผลผลิต เพิ่มเติมในใบรับรอง

11.1 เกษตรกรสามารถเพิ่มที่ได้ไม่เกิน 10% ใน 1 ปี ตามรายการที่ได้รับอนุมัติกับผู้ตรวจประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจาก GlobalGAP โดยไม่ต้องมีการดำเนินการทวนสอบจากผู้ตรวจประเมิน

11.2 หากการเพิ่มพื้นที่ของผู้ผลิตที่ได้ลงทะเบียนมีเกิน 10 % ภายใน ปี ต้องมีการตรวจสอบเพิ่มเติมจากภายนอกโดยวิธีการสุ่ม

11.3 ไม่ว่าจำนวนร้อยละของพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นในหนึ่งปี หากมีการเพิ่มของพื้นที่ หรือ จำนวนปศุสัตว์จากที่ได้รับการอนุมัติมากกว่า 10% ใน 1 ปี หรือมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่า 10 % ของสมาชิก ก็ต้องมีการสุ่ม

11.4 การสุ่มตัวอย่างสามารถคำนวณได้โดยใช้รากที่สองของจำนวนผู้ผลิตหรือพื้นที่ที่เพิ่มเข้ามาใหม่ และ ทำการตรวจประเมินระบบบริหารจัดการคุณภาพ ในระหว่างปีนั้นก่อนที่รายที่เพิ่มเติมจะสามารถเพิ่มเข้าไปในสมาชิกรายใหม่ที่ได้รับการอนุมัติ

### บทที่ 3

## วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา เพื่อจัดทำคู่มือและการประยุกต์ใช้ระบบ GlobalGAP สำหรับการผลิตของเกษตรกรแบบหลายพื้นที่ ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

#### 1. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสาร โดย

1.1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP จาก website [www.globalgap.org](http://www.globalgap.org) โดยการศึกษาและตีความ ความต้องการของข้อกำหนดที่กลุ่มเกษตรกรต้องปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนด ซึ่งแบ่งออกเป็น ข้อกำหนดทั่วไปของมาตรฐาน ข้อกำหนดที่กลุ่มเกษตรกรต้องปฏิบัติ และข้อกำหนดที่เกษตรกรแต่ละรายจะต้องปฏิบัติ แล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ ตามลำดับขั้นตอนของการประยุกต์ใช้ระบบ เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกร

1.2. ศึกษาจากข้อมูลของการตีความเป็นภาษาไทย ของนักวิชาการในประเทศ เพื่อให้ได้การตีความเพื่อการประยุกต์ใช้สำหรับมาตรฐาน GlobalGAP ที่สอดคล้อง กับสภาพการผลิต ทางการเกษตรของประเทศไทย

1.3. ศึกษาข้อมูลจากการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานของ กลุ่มเกษตรกรในต่างประเทศ ที่มีการตีพิมพ์และเผยแพร่ โดยการประยุกต์ใช้มีการปรับใช้มาตรฐานให้เหมาะสมกับประเทศนั้น ๆ ในประเทศนั้น ๆ

1.4. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาอื่น ๆ เช่น ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ และระบบการทำกรเกษตร อื่น ๆ รวมถึงคำราวิชาการทางการเกษตรที่เกี่ยวข้อง

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเกษตรกร เป็นการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อหาข้อมูลรูปแบบวิธีการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรและตัวเกษตรกรเอง ความต้องการของกลุ่มเกษตรกร อุปสรรคของการประยุกต์ใช้ระบบ โดยกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการสัมภาษณ์ ได้แก่

2.1 กลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP ประสบความสำเร็จ สามารถประยุกต์ใช้ในกลุ่ม และสามารถธำรงรักษาระบบไว้ได้ และได้รับการรับรอง

มาตรฐานโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ บ้านห้วยพระ อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม และ กลุ่มเกษตรกรเครือข่ายของบริษัท อะกริเฟรช จำกัด อ.ศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 กลุ่มเกษตรกรที่มีการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ เนื่องจากประสบปัญหาการประยุกต์ใช้ จำนวน 1 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรพัฒนาผักปลอดสารพิษ ต.กรับใหญ่ อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี

2.3 กลุ่มเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มดำเนินงานในลักษณะกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในการที่จะประยุกต์ใช้ระบบ แต่ยังไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากขาดความพร้อมที่รองรับการประยุกต์ใช้ระบบ จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแก้วเกษตร อ.ทุ่งลูกนก จ.นครปฐม และ กลุ่มเกษตรกรในเครือข่ายของบริษัท เฟรชพาร์ทเนอร์ส ฟรุตแอนด์เวจเทเทเบิลส์จำกัด

3. การรวบรวมข้อมูล คำถาม จากการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับระบบมาตรฐาน GlobalGAP และ ThaiGAP ที่ผู้จัดทำเข้าร่วมสัมมนา และเป็นวิทยากรในการประชุม สัมมนาหรือการฝึกอบรม

4. การรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาคูงานทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดทำระบบการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม ได้แก่

1.1 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสม ณ.ประเทศมาเลเซีย

1.2 การฝึกอบรม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ณ.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำแพงแสน

1.3 การฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมินอาวุโส ของกลุ่มบริษัทในเครือ NSF-CMi ณ.เมืองออกฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

5. การรวบรวมข้อมูล ผลการตรวจประเมินของเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมินของบริษัท ถึงข้อบกพร่องที่พบจากการตรวจประเมินในการขอการรับรองของเกษตรกร ทั้งที่เป็นเกษตรกรรายเดี่ยว และ กลุ่มเกษตรกร

6. ดำเนินการจัดทำ คู่มือการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกร โดยจัดแบ่งเนื้อหาที่นำเสนอเป็นดังนี้

- บทที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานและลำดับขั้นตอนสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ การวางแผนการทำระบบ งบประมาณและระยะเวลา
- บทที่ 2 หลักสูตรการฝึกอบรมที่จำเป็น สำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ วิทยากร และหน่วยงานฝึกอบรม
- บทที่ 3 การพัฒนาบุคลากรสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ทางเทคนิค ผู้ตรวจประเมินภายใน
- บทที่ 4 การจัดทำเอกสารระบบคุณภาพ
- บทที่ 5 การบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร และการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบคุณภาพ (QMS)
- บทที่ 6 การตรวจติดตามกระบวนการประยุกต์ใช้ และการทบทวน
- บทที่ 7 หน่วยงานผู้ให้การรับรอง และกระบวนการขอการรับรองระบบ

7. การประเมิน คู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ โดยการนำเสนอ คู่มือให้กับกลุ่มเกษตรกร หรือ บริษัทส่งออกที่มีการประยุกต์ใช้ หรือ มีแผนที่จะดำเนินการประยุกต์ใช้ อ่าน และ ให้คำแนะนำในเรื่องของ เนื้อหา ภาษา ความเข้าใจ และการนำไปใช้ โดยได้มีการประเมิน โดยกลุ่มเกษตรกร นักวิชาการ จำนวน 10 ราย ดังต่อไปนี้

7.1 เจ้าหน้าที่เทคนิค หรือวิชาการของกลุ่มเกษตรกรที่มีการดำเนินการระบบมาตรฐาน GlobalGAP ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ จำนวน 2 กลุ่ม

7.2 เจ้าหน้าที่เทคนิค หรือวิชาการของกลุ่มเกษตรกรที่มีการดำเนินการระบบมาตรฐาน GlobalGAP แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ จำนวน 1 กลุ่ม

7.3 เจ้าหน้าที่เทคนิค หรือวิชาการของกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจ หรือวางแผนที่จะมีการดำเนินการระบบมาตรฐาน GlobalGAP ประสบความสำเร็จ จำนวน 2 กลุ่ม

7.4 นักศึกษา ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร กำแพงแสน ที่มีศึกษาและทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การปฏิบัติตามระบบการเกษตรดีที่เหมาะสม จำนวน 2 ราย

7.5 นักวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรกรให้มีการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสม จำนวน 1 ราย

7.6 อาจารย์ และ นักวิชาการที่มีศึกษา และ ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสม จำนวน 2 ราย

## 8. ดำเนินการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

### กรอบความคิดทางทฤษฎี

ผู้ศึกษาได้สร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยการนำเสนอปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการประยุกต์ใช้ระบบการผลิตตามมาตรฐาน GlobalGAP มาจัดทำเป็นคู่มือสำหรับการผลิตและรับรองในระบบกลุ่มเกษตรกร ให้สำเร็จ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มเกษตรกรหรือองค์กรที่ต้องการการผลิตที่เป็นมาตรฐานและได้รับการรับรองจากหน่วยงานให้การรับรองที่เป็นสากล โดยผู้ศึกษาได้เขียนตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้จัดการระบบคุณภาพ การเป็นที่ปรึกษาระบบการผลิตผักและผลไม้เพื่อการส่งออก และ การเป็นผู้ตรวจรับรองมาตรฐาน GlobalGAP. รวมถึงการศึกษาเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกร และแหล่งข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ของกลุ่มเกษตรกรตั้งแต่การเริ่มต้นการประยุกต์ใช้ระบบ จนถึงการขอรับรองระบบจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง

แนวทางการนำเสนอในคู่มือฉบับนี้ จะเน้นหนักไปทางการจัดการ และการวางโครงสร้างของการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกร รวมถึงการขอการรับรอง โดยครอบคลุมทั้งการประยุกต์ใช้ในกลุ่มเกษตรกรรายเดียวที่มีพื้นที่การผลิตหลาย ๆ พื้นที่ (Option 1+ QMS) และกลุ่มเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มและมีระบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร (Option 2) โดยทั้งสองส่วนนี้จะต้องมีการนำเอาข้อกำหนดเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร (Quality Management System) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ร่วมกับข้อกำหนดของมาตรฐานการทำเกษตรที่ดีที่เหมาะสม

### กรอบระยะเวลาของการศึกษา

ระยะเวลาของการดำเนินการศึกษา และ จัดทำคู่มือ การประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ นี้ ดำเนินการศึกษาและจัดทำคู่มือในระยะเวลาจำกัด ตามปฏิทินการศึกษา ซึ่งในการประยุกต์ใช้ของเกษตรกร จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาาน ประมาณ 3 เดือน ถึง 1 ปี จึงจะเห็นผลของการประยุกต์ใช้ ดังนั้นในการประเมิน คู่มือฉบับนี้ จึงทำการประเมินเฉพาะ ความรู้ ความเข้าใจของกลุ่มเกษตรกรจากการอ่านคู่มือ

## บทที่ 4

### ผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องการจัดทำคู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักผลไม้ ได้มีการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำคู่มือขึ้น โดยมุ่งเน้นการดำเนินการตามกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของระบบ ระยะเวลา และขอบข่ายการทำงานทั้งในส่วนของตัวเกษตรกรเอง และในส่วนของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งคู่มือฉบับนี้ไม่ได้มีการศึกษาของข้อกำหนดในแต่ละเรื่องว่าต้องปฏิบัติอย่างไร แต่เป็นการนำข้อกำหนดในแต่ละเรื่องมาจัดนำเป็นแนวทางซึ่งจะช่วยให้กลุ่มเกษตรกรที่กำลังดำเนินการหรือมีความประสงค์จะนำระบบมาตรฐานนี้ไปปฏิบัติสามารถมีกรอบแนวทางที่ชัดเจน ในการจัดทำคู่มือฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาและแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. คู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 หน่วยตามลำดับขั้นตอนการดำเนินงานและข้อกำหนดของมาตรฐาน
2. การประเมิน คู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจของเกี่ยวข้องกับเนื้อหา การนำเสนอ และความถูกต้องสมบูรณ์ของคู่มือ

คู่มือในการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GLOBALGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต  
ผักและผลไม้

**Manual for GLOBALGAP Implementation on Fresh Fruit and Vegetable  
Farmer Group**



## หน่วยที่ 1

### ปัจจัยพื้นฐาน และลำดับขั้นตอนสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ การวางแผนการทำระบบ งบประมาณและระยะเวลา

การประยุกต์ใช้ระบบการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GlobalGAP) ให้สำเร็จนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในห่วงโซ่อาหาร จำเป็นต้องได้รับข้อมูลและความรู้ที่เพียงพอ และตระหนักถึงขั้นตอนที่ต้องดำเนินการในการประยุกต์ใช้ระบบเพื่อให้ได้รับการรับรอง ระยะเวลาที่ต้องเข้าร่วมในการพัฒนาและดำเนินการของระบบ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นอันเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินการ หากเกษตรกรหรือผู้ซื้อไม่ได้ตระหนักถึงเวลาและงบประมาณทางการเงินที่จะเกิดขึ้น จะเป็นการยากอย่างมากที่จะทำให้กระบวนการประยุกต์ใช้ระบบและการได้รับการรับรองระบบ ดังนั้นรายละเอียดและข้อกำหนดในการประยุกต์ใช้ระบบ GlobalGAP เป็นสิ่งที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกระบวนการต้องทราบและร่วมกันตัดสินใจกันในการดำเนินการจนถึงกระบวนการสุดท้ายของการประยุกต์ใช้ระบบ

จากปัญหาที่เกิดขึ้นของหลาย ๆ โครงการที่ไม่ประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้เกิดขึ้นเนื่องจากการเข้าใจที่ผิดพลาดของกลุ่มเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรม โดยทั้งเกษตรกรหรือ ผู้ซื้อ ไม่สามารถที่จะให้เวลา หรือ การสนับสนุนทางการเงินเพียงพอจนทำให้กลุ่มเกษตรกร ได้รับการรับรอง GlobalGAP จากความผิดพลาดดังกล่าวปัญหาที่พบในหลาย ๆ กลุ่มเกษตรกรในการประยุกต์ใช้ระบบ ได้แก่

- เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการหลายราย ได้มีการร้องเรียนในเรื่องของการฝึกอบรมที่มากเกินไป
- เกษตรกรไม่ได้มีการเตรียมเงินทุนที่จำเป็นต้องจ่ายเป็นต้นทุนของการประยุกต์ใช้ระบบ เช่น ค่าชุดส่วนป้องกันในการปฏิบัติงาน หรือการจัดสร้างสถานที่เก็บปุ๋ย หรือสารเคมีทางการเกษตร
  - เกษตรกรบางส่วน หยุคหรือไม่เข้าร่วมการฝึกอบรมที่จำเป็น
  - เกษตรกรไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรมที่จัดขึ้น รวมถึงไม่มีการนำสิ่งที่ได้รับการฝึกอบรมไปปฏิบัติในฟาร์มของเกษตรกรเอง
- ผู้ซื้อที่ติดต่อกับกลุ่มเกษตรกร และร้องขอให้กลุ่มเกษตรกรประยุกต์ใช้ระบบ ไม่ให้การสนับสนุนในเรื่องการเงิน
- ผู้ซื้อที่ติดต่อกับกลุ่มเกษตรกร และร้องขอให้กลุ่มเกษตรกรประยุกต์ใช้ระบบ ไม่ให้การสนับสนุนข้อมูลทางเทคนิคแก่กลุ่มเกษตรกรในการประยุกต์ใช้ระบบ



ในการประยุกต์ใช้ระบบการทำการเกษตรที่เหมาะสมของกลุ่มเกษตรกรนั้น ทั้งกลุ่มเกษตรกรและ ตัวของเกษตรกรเอง ต้องมีความพร้อมในการทำระบบ การวางแผนที่ดี ในการจัดตั้งกลุ่ม การวางแผนนโยบาย โครงสร้างและ การบริหารจัดการกลุ่มเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการดำเนินการของกลุ่ม และ ความพร้อมของเกษตรกรเองก็มีผลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ระบบนี้ เช่นกัน ดังนั้นจึงขอกล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินงานกลุ่มและการประยุกต์ใช้ระบบ ดังนั้นก่อนการประยุกต์ใช้ระบบ กลุ่มเกษตรกรควรมีการสำรวจความพร้อมของเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการเสียก่อน จะช่วยให้การประยุกต์ใช้มีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น

### ปัจจัยพื้นฐานสำหรับกลุ่มเกษตรกร

1. กลุ่มเกษตรกรมีการรวมกลุ่ม หรือ การจัดตั้งกลุ่ม รวมทั้งการจัดระเบียบจัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการ โดยมีรายละเอียดสอดคล้องกับข้อกำหนดของกลุ่มเกษตรกรตามที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ เนื่องจากหากกลุ่มเกษตรกรไม่มีการจัดตั้งกลุ่มอย่างถูกต้อง จะทำให้ไม่สามารถยื่นเรื่องเพื่อขอการรับรองระบบมาตรฐาน GlobalGAP แบบ กลุ่มเกษตรกรได้ หรือ หากมีการยื่นเรื่องเพื่อขอการรับรอง แล้วผู้ตรวจประเมินพบว่า ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด กลุ่มเกษตรกรดังกล่าวจะไม่ได้รับการตรวจรับรอง ทำให้เสีย เวลา และงบประมาณ โดยการรวมกลุ่มของเกษตรกรอาจรวมกลุ่มในลักษณะของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรเครือข่าย วิสาหกิจชุมชน เป็นต้น
2. กลุ่มเกษตรกร คณะผู้บริหาร และ สมาชิก รวมถึงหน่วยงานหรือบริษัท ผู้ให้การสนับสนุน ทุกภาคส่วนมีความมุ่งมั่นในการที่จะดำเนินงาน เพื่อมุ่งไปสู่การผลิตตามมาตรฐาน GlobalGAP รวมทั้งการให้การสนับสนุน และการให้ความร่วมมือ รวมถึงการเสียสละเวลา และงบประมาณในการดำเนินการ
3. บุคลากร ที่มีความรู้และความสามารถของกลุ่ม เนื่องจากในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP กลุ่มเกษตรกรต้องเกี่ยวข้องกับ งานเอกสาร งานระบบ และ งานทางด้านเทคนิค ซึ่งในบางเรื่องอาจจะเป็นเรื่องที่ยากสำหรับเกษตรกรทั่วไป จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ คอยเป็นหน่วยสนับสนุน โดยบุคลากรดังกล่าว อาจมาจากตัวแทนของกลุ่ม หรือ นักวิชาการที่ทางกลุ่มเกษตรกร จ้างไว้เฉพาะ หรือ อาจเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือ ตัวแทนบริษัทส่งออก หรือ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ก็ได้ แต่หาก กลุ่มเกษตรกรไม่มีเจ้าหน้าที่ดังกล่าว กลุ่มเกษตรกรอาจเลือกตัวแทนของกลุ่มที่มีความรู้ในระดับหนึ่ง เข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานผู้ให้การรับรอง นักวิชาการท้องถิ่น เป็นต้น ก็สามารถกระทำได้

4. งบประมาณ ในการดำเนินการประยุกต์ใช้ จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในเรื่องต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนกลุ่ม ค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มเกษตรกรต้องมีการจัดสรร และ วางแผนให้เรียบร้อยเพื่อให้การดำเนินการสามารถดำเนินการไปได้ โดยเกษตรกรกลุ่มที่ประสบความสำเร็จได้มีการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ทำให้มีงบประมาณในการดำเนินการในช่วงแรก

5. สิ่งปลูกสร้าง หรือ สถานที่เพื่อสนับสนุน และรองรับการประยุกต์ใช้ระบบ โดยสิ่งปลูกสร้าง หรือสถานที่เกษตรกรสามารถที่จะประยุกต์ใช้ หรือ ปรับปรุงจาก สิ่งปลูกสร้างเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของระบบ หรืออาจมีการปลูกสร้างใหม่ หากมีงบประมาณ โดยกลุ่มเกษตรกรหลายกลุ่มใช้วิธีการเขียนโครงการขอการสนับสนุนจากภาครัฐ ก็สามารถทำได้ โดยสถานที่หรือสิ่งปลูกสร้างที่จำเป็นได้แก่ ห้องเก็บสารเคมีอารักขาพืช และบรรจุภัณฑ์สารเคมีที่ใช้แล้ว สถานที่ผสมสารเคมี , สถานที่เก็บปุ๋ยอินทรีย์ และ ปุ๋ยเคมีของกลุ่ม, จุดรวบรวมผลผลิต หรือ อาจเป็นโรงคัดบรรจุ, ห้องน้ำ พร้อมอุปกรณ์ล้างมือ และ สำนักงานของกลุ่ม เป็นต้น โดยกลุ่มเกษตรกรสามารถจะประยุกต์ใช้จากสิ่งที่มีอยู่จะทำให้ประหยัดงบประมาณ

### **ปัจจัยพื้นฐานสำหรับเกษตรกรสมาชิกของกลุ่ม**

1. เกษตรกรสมาชิกทุกราย มีความมุ่งมั่น และมีความตั้งใจใน พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดและระเบียบของกลุ่ม โดยเกษตรกรสมาชิกต้องเสียสละเวลา และงบประมาณบางส่วนเพื่อให้การปฏิบัติสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP

2. เกษตรกร ควรจะสามารถอ่านและจดบันทึกข้อมูลการปฏิบัติขั้นพื้นฐาน หรือ อาจมีสมาชิกในครอบครัว สามารถช่วยในการจดบันทึกก็ได้ โดยเอกสารการบันทึกส่วนให้ เป็นสิ่งที่เกษตรกรมีการปฏิบัติประจำอยู่ในฟาร์มอยู่แล้ว แต่นำมาทำการบันทึกเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้

3. เกษตรกรมีอุปกรณ์ และ เครื่องมือทำการเกษตรที่จำเป็น หรือ อาจจะมีการขอยืมจากเพื่อนสมาชิก หรือ กลุ่มเกษตรกรก็ได้ โดยข้อกำหนดไม่ได้กำหนด หรือ บังคับให้เกษตรกรใช้อุปกรณ์ทันสมัย หรือ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่ มุ่งเน้นให้เกษตรกรมีการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสม พร้อมทั้งเกิดประสิทธิภาพและประหยัด

### ลำดับขั้นตอนการประยุกต์ใช้ระบบ

ลำดับขั้นของตัวอย่างของการดำเนินการและการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของกลุ่มเกษตรกร ที่จะนำเสนอต่อไปเป็นรายละเอียดและข้อมูลเบื้องต้นที่กลุ่มเกษตรกรควรได้รับทราบก่อนการดำเนินการเพื่อให้เกษตรกรใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเข้าร่วมกลุ่ม

1. การฝึกอบรม และการติดตามผลการฝึกอบรม เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร เป็นสิ่งเริ่มแรกที่จะเกิดขึ้นซึ่งเกษตรกรสมาชิกจำเป็นต้องเข้าร่วมและได้รับการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ ซึ่งการฝึกอบรมแต่ละประเภทจะใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกัน ตามประเภทของการฝึกอบรม ได้แก่ การฝึกอบรมเกษตรกรในเรื่องของข้อกำหนด และการฝึกอบรมเฉพาะเรื่อง เช่น การใช้สารเคมีอารักขาพืช หรือ การปฏิบัติงานอันตราย เป็นต้น การฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารหรือการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร การฝึกอบรมผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์ม และการฝึกอบรมผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการฝึกอบรมและติดตามผลการฝึกอบรม 2 เดือน

2. การประยุกต์ใช้ระบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร เมื่อมีการตั้งกลุ่มเกษตรกรแล้ว ระบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรเป็นเรื่องที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้กิจการของกลุ่มสามารถดำเนินไปได้ โดยกลุ่มเกษตรกรต้องมีการจัดทำคู่มือ หรือ ระเบียบการบริหารจัดการกลุ่มที่มีรายละเอียดสอดคล้องกับข้อกำหนด และมีการนำมาประยุกต์ใช้ โดยมีระยะเวลาในการประยุกต์ใช้ 2 อาทิตย์

3. การตรวจประเมินภายในฟาร์ม และการตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร และการดำเนินการแก้ไข การตรวจประเมินภายใน เป็นกระบวนการทวนสอบความถูกต้องของการปฏิบัติงานของเกษตรกรสมาชิก และการดำเนินงานของกลุ่ม โดยข้อกำหนดของมาตรฐานกำหนดให้ต้องมีการตรวจประเมินภายในฟาร์มของเกษตรกรสมาชิกทุกรายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามการปฏิบัติงานของเกษตรกรสมาชิกว่ามีความถูกต้อง สอดคล้องกับระบบหรือไม่ โดยผู้ตรวจประเมินภายใน และ หากพบข้อไม่สอดคล้องตามมาตรฐาน เกษตรกรต้องมีการดำเนินการแก้ไข สำหรับการตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกรนั้น ข้อกำหนดของมาตรฐานกำหนดให้ต้องมีการตรวจประเมินปีละ 1 ครั้งเช่นเดียวกัน โดยผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร โดยการตรวจประเมินภายในมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

4. การตรวจประเมินฟาร์มและ การตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกรจากหน่วยงานรับรองภายนอกเพื่อการรับรองระบบ และการดำเนินการแก้ไข การตรวจประเมินภายในฟาร์ม และการตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกรจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง จะมีการตรวจประเมิน ปีละ 2 ครั้งต่อปี โดยเป็นการตรวจประเมินแบบแจ้งให้ทราบ และ การตรวจประเมินแบบไม่แจ้งให้ทราบ

ล่วงหน้า โดยการตรวจประเมินแบบแจ้งให้ทราบ จะตรวจประเมินในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกันในแต่ละปี ส่วนการตรวจประเมินแบบไม่แจ้งให้ทราบจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานผู้ให้การรับรองว่าจะมีการสุ่มตรวจในช่วงระยะเวลาใด การตรวจจะมีการตรวจในสองส่วน คือ การตรวจระบบการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกร และการสุ่มตรวจประเมินเกษตรกรสมาชิกของกลุ่มโดยผู้ตรวจประเมินจะทำการสุ่มสมาชิกด้วยตนเองในวันที่ทำการตรวจประเมิน

### การตัดสินใจและการวางแผนการทำระบบ

จากข้อมูลลำดับขั้นตอนของการประยุกต์ใช้ระบบ จะเห็นว่า มีกิจกรรมและการดำเนินงานในหลาย ๆ ส่วนที่ต้องใช้ระยะเวลา งบประมาณ และ บุคลากร รวมถึงการที่ต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่องกัน ดังนั้นก่อนการดำเนินการกลุ่มเกษตรกรต้องมีการตัดสินใจ และ วางแผนการจัดทำระบบอย่างดี เพื่อให้การดำเนินการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP ดำเนินไปได้ ดังนั้นก่อนการดำเนินงานประยุกต์ใช้ของระบบ กลุ่มเกษตรกรควรมีการประชุมเพื่อประเมินถึงความเป็นไปได้ของการดำเนินการ

ในการตัดสินใจและวางแผนการทำระบบ กลุ่มเกษตรกรควรพิจารณาในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP ของกลุ่มเกษตรกร โดยควรพิจารณาถึง ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกรสมาชิก รวมถึงโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้ระบบ เช่นการที่กลุ่มเกษตรกรสามารถขยายฐานลูกค้าจากผู้บริโภคภายในประเทศ เป็นลูกค้าต่างประเทศ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมการเกษตรแบบเดิมที่มีการปฏิบัติอยู่ และ เมื่อมีการดำเนินงานภายใต้ขอบข่ายของมาตรฐาน GlobalGAP ในแง่ของคุณภาพ และ ความปลอดภัยของอาหารต่อผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม
2. ความมุ่งมั่นของเกษตรกรสมาชิก ผู้บริหารกลุ่ม ลูกค้า ผู้ซื้อ หรือ ผู้ให้การสนับสนุนที่จะช่วยกันผลักดันให้การประยุกต์ใช้ระบบเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้กลุ่มเกษตรกรตัดสินใจว่าควรจะทำหรือไม่
3. บุคลากรของกลุ่มเกษตรกรที่มีอยู่ บุคลากรที่มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ ที่สามารถนำบุคลากรดังกล่าวมาเป็นกลไกขับเคลื่อน การดำเนินการประยุกต์ใช้ระบบ โดยกลุ่มเกษตรกรควรมีการจัดตั้งทีมงานเพื่อดำเนินการ ที่รับผิดชอบในเรื่องนี้โดยเฉพาะ
4. ก่อนการดำเนินการกลุ่มเกษตรกร ควรมีการสำรวจพร้อมประเมินความพร้อมของทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มว่ามีอะไรบ้างที่มีความพร้อมอยู่แล้ว พร้อมประเมินสิ่งที่จะต้องมีการจัดหา หรือ ขอร้องสนับสนุนเพิ่มเติม

5. สรุปผลการประเมินความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร พร้อมทั้งวางแผนกิจกรรมหรือสิ่งปลูกสร้าง อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อรองรับกับการประยุกต์ใช้ระบบ เช่น การก่อสร้างอาคารสำนักงาน โรงคัดบรรจุผลผลิตเบื้องต้น เป็นต้น

6. วางแผนการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของการประยุกต์ใช้ระบบและจัดลำดับกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน เช่น การฝึกอบรมเรื่องข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP อาจจะมีการฝึกอบรมเป็นเรื่องแรกและให้เกษตรกรแต่ละรายนำไปประยุกต์ใช้ในฟาร์มของตัวเอง และในระยะเวลาถัดมา มีการฝึกอบรมเกษตรกรในเรื่อง อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามช่วงเวลาของกิจกรรมภายในฟาร์ม จะทำให้ประหยัดเวลา และ เกษตรกรมีการนำไปปฏิบัติได้จริงตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ในขณะเดียวกัน ทางกลุ่มเกษตรกร ก็ดำเนินการจัดทำระบบบริหารจัดการกลุ่ม และมีการประยุกต์ใช้ควบคู่กันไป

7. ในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ควรจะมีการวางแผน โดยกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานของกิจกรรมให้ควบคู่ กับแผนกิจกรรมของฟาร์ม เพื่อที่จะทำให้การประยุกต์ใช้ระบบ สอดคล้องกัน และสามารถขอการรับรองได้ตรงกับช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยวพอดี แต่หากเป็นพืชระยะสั้น อาจขอการรับรองในรอบการปลูกที่ 2 หรือ 3 ก็ได้

8. การติดตามการดำเนินงานประยุกต์ใช้ระบบ ทั้งในฟาร์มเกษตรกร และ ระบบการบริหารจัดการกลุ่มนั้น เครื่องมือที่ดี และมีคุณภาพ คือ การตรวจติดตามด้วยการตรวจประเมินภายใน โดยใช้แบบตรวจประเมินฟาร์ม GlobalGAP Checklist สำหรับการตรวจประเมินการดำเนินงานของเกษตรกรแต่ละราย และ แบบตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร (QMS Checklist) สำหรับตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกร โดยอาจเริ่มด้วยการให้เกษตรกรแต่ละรายมีการประเมินตัวเองเบื้องต้นก่อนในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรทราบว่ากิจกรรมหรือเรื่องใดบ้างที่ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว และ เรื่องใดบ้างที่ยังไม่มีการดำเนินการ พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาของการดำเนินงานให้เสร็จสิ้น ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานมีความถูกต้องและชัดเจน ตามแผนที่วางไว้มากขึ้น

### งบประมาณค่าใช้จ่ายและการลงทุน

งบประมาณ และ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เกษตรกรสมาชิกจำเป็นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นเครื่องมือ หรือ อุปกรณ์ และ สถานที่ ที่เกษตรกรแต่ละรายจำเป็นต้องใช้เพื่อให้การปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสมมีความถูกต้องและสอดคล้องกับข้อกำหนดของระบบ และค่าใช้จ่ายของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งจะเป็นค่าใช้จ่ายส่วนรวม ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1.1 แสดงค่าใช้จ่ายของการของการประยุกต์ใช้ระบบสำหรับเกษตรกรสมาชิก

ค่าใช้จ่าย	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย	จำนวนครั้งที่ต้องจ่าย/ปี
ค่าชุด และ อุปกรณ์ป้องกันสารเคมี	ถุงมือ, หน้ากาก, เสื้อคลุม, รองเท้าบูท เป็นต้น	เกษตรกรทุกราย (กลุ่มเกษตรกรสามารถสนับสนุนเกษตรกรสำหรับค่าใช้จ่ายในส่วนนี้)	ขึ้นอยู่กับอายุการใช้งานของอุปกรณ์แต่ขึ้น
สถานที่ และ ผู้เก็บสารเคมี	ขนาดขึ้นอยู่กับปริมาณการเก็บสารเคมี	เกษตรกรที่ประสงค์จะมีสถานที่เก็บสารเคมีส่วนตัว	
สถานที่เก็บปุ๋ยเคมี	ขึ้นอยู่กับปริมาณของปุ๋ยที่จัดเก็บ	เกษตรกรที่ประสงค์จะมีสถานที่เก็บปุ๋ยเคมีส่วนตัวในฟาร์ม	
สถานที่เก็บอุปกรณ์การเกษตร	ขึ้นอยู่กับจำนวนเครื่องมือที่มีการ	เกษตรกรแต่ละราย	
ห้องน้ำ และ สถานที่ล้างมือ	ขึ้นอยู่กับชนิดของพืชปลูก และ สภาพพื้นที่รวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียง	เกษตรกรแต่ละราย (สามารถสร้างห้องน้ำรวมสำหรับสมาชิกหลายราย หรือ ใช้ห้องน้ำและอุปกรณ์ของเพื่อนบ้านได้)	
เอกสาร	เอกสารที่มีการบันทึกในฟาร์ม	เกษตรกรทุกราย (กลุ่มเกษตรกรสามารถสนับสนุนเกษตรกรสำหรับค่าใช้จ่ายในส่วนนี้)	ขึ้นอยู่กับชนิดเอกสาร และ ความถี่ของการใช้

ตารางที่ 4.1.2 แสดงค่าใช้จ่ายของการประยุกต์ใช้ระบบสำหรับกลุ่มเกษตรกร

ค่าใช้จ่าย	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย	จำนวนครั้งที่ต้องจ่าย/ปี
เอกสารและบันทึกต่าง ๆ	นโยบาย, ระเบียบการปฏิบัติงาน, ประกาศต่าง ๆ	กลุ่มเกษตรกร	ต้องมีการจัดทำและแจกจ่ายเอกสารตลอดทั้งปี
ค่าวิเคราะห์ตัวอย่างดิน	การวิเคราะห์หาความอุดมสมบูรณ์ของดินตามข้อกำหนด	กลุ่มเกษตรกร	ปีละ 1 ครั้ง
ค่าวิเคราะห์ น้ำใช้เพื่อการเกษตร	การวิเคราะห์หาการปนเปื้อนทาง ฟิสิกส์ ชีววิทยา และ เคมีตามข้อกำหนด	กลุ่มเกษตรกร (สามารถวิเคราะห์ร่วมกันได้ หากมีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำเดียวกัน	ปีละ 1 ครั้ง
สถานที่เก็บสารเคมี	เมื่อกลุ่มเกษตรกรมีการจัดเก็บสารเคมีรวมกันไว้ที่กลุ่ม	กลุ่มเกษตรกร	
สถานที่เก็บปุ๋ยเคมี	เมื่อเกษตรกรมีการจัดเก็บปุ๋ยเคมีรวมกันไว้ที่กลุ่ม	กลุ่มเกษตรกร	
สถานที่เก็บภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้แล้ว	สำหรับรวบรวมภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วก่อนนำไปกำจัด	กลุ่มเกษตรกร	
การวิเคราะห์สารพิษตกค้างของผลผลิต	ต้องมีการวิเคราะห์ในทุกชนิดพืชของเกษตรกรทุกราย (การวิเคราะห์โดยลูกค้าหรือบุคคลที่ 3 จะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย)	กลุ่มเกษตรกร หรือ ลูกค้า หรือผู้ส่งออก	ปีละ 1 ครั้ง / ชนิดพืช / ฟาร์ม
ค่าธรรมเนียมการลงทะเบียนการขอการรับรองกับ GlobalGAP	ค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละราย (รายละเอียดดังตารางค่าธรรมเนียมของ GlobalGAP)	กลุ่มเกษตรกร หรือ ลูกค้า หรือผู้ส่งออก	ปีละ 1 ครั้ง

ค่าใช้จ่าย	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย	จำนวนครั้งที่ต้องจ่าย/ปี
ค่าตรวจประเมินฟาร์ม และกลุ่มเกษตรกรจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง	ขึ้นอยู่กับหน่วยรับรองแต่ละราย และ ขนาดพื้นที่ จำนวนสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร	กลุ่มเกษตรกร หรือ ลูกค้า หรือผู้ส่งออก	ปีละ 1 ครั้ง

#### ระยะเวลาการเข้าร่วมของเกษตรกร

ในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP นั้น เกษตรกรต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยกิจกรรมที่เกษตรกรต้องเข้าร่วมมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

#### ตารางที่ 4.1.3 แสดงกิจกรรมและระยะเวลาที่เกษตรกรต้องเข้าร่วมในการประยุกต์ใช้ระบบ

กิจกรรม	รายละเอียด	ผู้ที่ต้องเข้าร่วม	ระยะเวลา	ความถี่
การทำการเกษตรดีที่เหมาะสม	การเข้าร่วมการฝึกอบรม	เกษตรกรทุกราย	1 วัน	อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
	การประยุกต์ใช้ในฟาร์ม	เกษตรกรทุกราย และคนงาน	ตลอดทั้งปี	
การจัดทำเอกสารและกรณบันทึกข้อมูล	การเข้าร่วมการฝึกอบรม	เกษตรกรทุกราย	1 วัน	อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
	การบันทึกกิจกรรมที่ปฏิบัติในฟาร์ม (ตามที่ระบุในข้อกำหนด)	เกษตรกรทุกราย	ขึ้นอยู่กับทักษะของเกษตรกรแต่ละราย	
การจัดการสารเคมีอารักขาพืช	การเข้าร่วมการฝึกอบรม	เกษตรกร และ คนงานที่ทำงานเกี่ยวกับสารอารักขาพืช	1 วัน	
	การประยุกต์ใช้	เกษตรกรและคนงาน	ขึ้นอยู่กับแต่ละฟาร์ม	



กิจกรรม	รายละเอียด	ผู้ที่ต้องเข้าร่วม	ระยะเวลา	ความถี่
การประชุมพยาบาล	การเข้าร่วมการฝึกอบรม	ตัวแทนของฟาร์ม	0.5 ถึง 1 วัน	อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี
สุขลักษณะ	การเข้าร่วมการฝึกอบรม	เกษตรกรและคนงาน	1 – 4 ชั่วโมง	
	การประยุกต์ใช้	เกษตรกรและคนงาน	ตลอดทั้งปี ขึ้นอยู่กับกิจกรรม	
การตรวจประเมินภายใน	การรับการตรวจประเมินภายใน	เกษตรกรทุกราย	1 วัน	ปีละ 1 ครั้ง
	การดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้อง	เกษตรกรแต่ละราย	ขึ้นอยู่กับประเภทของความไม่สอดคล้อง	
การตรวจประเมินโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรองจากภายนอก	การรับการตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอก	เกษตรกรบางรายที่ถูกสุ่มตรวจโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง (รากที่สองของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด)	0.5 – 1 วัน	ตรวจประเมินปีละ 2 ครั้ง โดยตรวจจำนวนครั้งหนึ่งของตัวอย่างที่เลือก
	การดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้อง	เกษตรกรบางรายที่พบความไม่สอดคล้อง	ขึ้นอยู่กับประเภทของความไม่สอดคล้อง	
การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร	การเข้าร่วมการอบรมเรื่องระบบการบริหารคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร	ตัวแทนฝ่ายบริหารระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร	2 ถึง 3 วัน ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้เข้าร่วม	
	การจัดเตรียมเอกสารที่สอดคล้องกับความต้องการของระบบ	ตัวแทนฝ่ายบริหารระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร	ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ที่ดำเนินการ	ต้องมีการทบทวนทุกปี

กิจกรรม	รายละเอียด	ผู้ที่ต้องเข้าร่วม	ระยะเวลา	ความถี่
	การจัดทำคู่มือการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร	ตัวแทนฝ่ายบริหารระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร	ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ดำเนินการและความซับซ้อนของกลุ่มเกษตรกร เช่น จำนวนสมาชิก , สถานที่ตั้งของฟาร์ม	ต้องมีการทบทวนทุกปี
การตรวจประเมินภายในระบบบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร	เข้าร่วมการตรวจประเมิน	ตัวแทนฝ่ายบริหารระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร	1 วัน	ปีละ 1 ครั้ง
	การดำเนินการแก้ไข	ตัวแทนฝ่ายบริหารระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร	ขึ้นอยู่กับชนิดของความไม่สอดคล้อง	ปีละ 1 ครั้ง
	การดำเนินการแก้ไข	ตัวแทนฝ่ายบริหารระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร	ขึ้นอยู่กับชนิดของความไม่สอดคล้อง	ปีละ 1 ครั้ง
การเข้าร่วมการฝึกอบรมการตรวจประเมินภายใน	การฝึกอบรมเบื้องต้นตามข้อกำหนด	ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์ม	1 ถึง 1.5 วัน	ปีละ 1 ครั้ง
การตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร	ดำเนินการตรวจประเมินภายในและจัดทำรายงานการตรวจประเมิน	ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์ม	0.5 ถึง 1 วัน ต่อเกษตรกร 1 ราย	ปีละ 1 ครั้ง

กิจกรรม	รายละเอียด	ผู้ที่ต้องเข้าร่วม	ระยะเวลา	ความถี่
	การติดตามการ ดำเนินการแก้ไข	ผู้ตรวจประเมิน ภายในฟาร์ม	ขึ้นอยู่กับชนิด และจำนวนของ ความไม่ สอดคล้อง	ปีละ 1 ครั้ง
การเข้าร่วมการฝึกอบรม การตรวจประเมินภายใน กลุ่มเกษตรกร	การฝึกอบรม เบื้องต้นตาม ข้อกำหนด	ผู้ตรวจประเมิน ภายในกลุ่ม เกษตรกร	2 ถึง 4 วัน	
การตรวจประเมินภายใน กลุ่มเกษตรกร	ดำเนินการตรวจ ประเมินภายในและ จัดทำรายงานการ ตรวจประเมิน	ผู้ตรวจประเมิน ภายในกลุ่ม เกษตรกร	1 ถึง 2 วัน	ปีละ 1 ครั้ง
	การติดตามการ ดำเนินการแก้ไข	ผู้ตรวจประเมิน ภายในกลุ่ม เกษตรกร	ขึ้นอยู่กับชนิด และจำนวนของ ความไม่ สอดคล้อง	ปีละ 1 ครั้ง
การรับรองผู้ตรวจ ประเมินภายในฟาร์ม เกษตรกร	พิจารณาผลการตรวจ ประเมินภายในของ กลุ่มเกษตรกร	ผู้ตรวจประเมิน ภายในกลุ่ม เกษตรกร	ขึ้นอยู่กับชนิด และจำนวนของ ความไม่ สอดคล้อง	ปีละ 1 ครั้ง

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า กลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรสมาชิกมีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและเข้าร่วมกิจกรรมค่อนข้างมากสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบในปีแรก แต่สำหรับปีต่อไป ระยะเวลาในการดำเนินงาน หรือ การฝึกอบรมจะสั้นลง เนื่องจากกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เกษตรกรทราบและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องแล้ว และ อาจจะมีบางกิจกรรมที่อาจต้องมีการอบรม ทบทวนเพื่อเตือนความจำ หรือ เพิ่มรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย

## หน่วยที่ 2

### หลักสูตรการฝึกอบรมที่จำเป็นสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ ผู้ฝึกอบรม และหน่วยงาน ฝึกอบรม

ในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP นั้น ความรู้และความเข้าใจของเกษตรกรสมาชิกที่ประยุกต์ใช้ระบบเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ระบบมีความถูกต้องและสามารถดำเนินการไปได้ จากเหตุผลดังกล่าว ระบบมาตรฐาน GlobalGAP ได้มีการกำหนดเรื่องของการฝึกอบรม เกษตรกร เจ้าหน้าที่บุคลากรของกลุ่ม และ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบคุณภาพนี้ ต้องผ่านการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่า การดำเนินกิจกรรมของ เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร มีความถูกต้อง สอดคล้องกับข้อกำหนด ซึ่งจะส่งผลต่อเรื่องความปลอดภัยของอาหาร สวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน เกษตรกร ผู้เยี่ยมชม ผู้รับเหมาช่วง และเพื่อความยั่งยืนของการทำการเกษตร และเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

#### การวางแผนการฝึกอบรม

แผนการฝึกอบรมต้องมีการจัดทำและมีการวางแผนอย่างดี เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการอบรมซ้ำซ้อน ซึ่งทำให้เกษตรกรเกิดความเบื่อหน่าย เสียเวลาและงบประมาณ อีกทั้งเป็นการทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในช่วงระยะเวลาที่มีอยู่จำกัดของเกษตรกร โดยการวางแผนการฝึกอบรมในแต่ละเรื่อง ควรที่จะมีการวางแผนให้สอดคล้องกับจุดควบคุมในข้อกำหนดของ GlobalGAP

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับข้อกำหนดของการฝึกอบรม ในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง เกษตรกรสามารถรวมเอาการฝึกอบรมในหลาย ๆ เรื่องของจุดควบคุมในข้อกำหนดของ GlobalGAP เข้าด้วยกันในการฝึกอบรมหนึ่งครั้ง ตัวอย่างเช่น การฝึกอบรมเรื่องการจัดการการใช้สารอารักขาพืช สามารถเริ่มด้วยการฝึกอบรมเรื่องพื้นฐานการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และ ต่อด้วยการใช้สารอารักขาพืช สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย หลังจากนั้นฝึกอบรมเรื่อง การบันทึกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมี การสอบเทียบและการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ชั่ง วัด ตวง และ อุปกรณ์ฉีดพ่น เป็นต้น หรือ หากมีการฝึกอบรมเรื่องของ สุขลักษณะ สามารถเริ่มด้วยการฝึกอบรมเรื่องสุขลักษณะพื้นฐาน หลังจากนั้นฝึกอบรมเรื่อง สุขอนามัยส่วนบุคคล สุขอนามัยในการเก็บเกี่ยวและ สุขอนามัยในการจัดการผลผลิตและ สุขอนามัยของการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว

### ประเภทของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเกษตรกรสมาชิกในกลุ่มนั้น กลุ่มเกษตรกรสามารถจัดการฝึกอบรมได้หลายรูปแบบ ได้แก่

1. การฝึกอบรมโดยหัวหน้ากลุ่ม หรือ ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ เช่น การฝึกอบรมเรื่อง ข้อกำหนดของกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มสามารถจัดฝึกอบรมสมาชิกได้
2. การฝึกอบรมโดยตนเอง เป็นการที่เกษตรกร ศึกษาโดยการอ่านคู่มือ ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่กลุ่มจัดทำขึ้น โดยตนเอง
3. การฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน หรือ ก่อนการปฏิบัติงาน เช่น การฝึกอบรมผู้รับเหมาช่วง ต่าง ๆ เป็นต้น
4. การฝึกอบรมโดยบุคลากร หรือสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถ ผ่านการฝึกอบรมมาจากหน่วยงานภายนอก เช่น การจัดการสารเคมี สุขลักษณะ เป็นต้น
5. การฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ หรือ เกษตรกรสมาชิกที่ทำหน้าที่เฉพาะ ได้แก่ ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์ม และ ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร
6. การฝึกอบรมเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเทคนิค เช่น การปฐมพยาบาล เป็นต้น

### หลักสูตรการฝึกอบรม

รายละเอียดของเรื่องที่ต้องมีการฝึกอบรม ตามรายละเอียดของจุดควบคุมในข้อกำหนดมาตรฐาน GlobalGAP ได้แก่

1. การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างปลอดภัย
2. การใช้เครื่องมืออันตรายและอุปกรณ์เฉพาะที่เป็นอันตราย
3. สวัสดิภาพ สุขภาพ และ ความปลอดภัยของเกษตรกร คนงาน ผู้เยี่ยมชม และผู้รับเหมาช่วง
4. การปฐมพยาบาลเบื้องต้น
5. วิธีปฏิบัติเรื่องสุขอนามัยพื้นฐาน
6. คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเพื่อการเกษตร
7. หลักการจัดการศัตรูพืชพื้นฐาน
8. คำแนะนำในการใช้สารอารักขาพืช
9. การซ่อมบำรุง และการสอบเทียบเครื่องมือ
10. สุขลักษณะในการเกี่ยวเกี่ยวผลผลิต และการขนส่ง

## 11. สุขลักษณะในการจัดการผลผลิต และ การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว

### ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม

ในการจัดการฝึกอบรมแต่ละครั้ง กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกต้องเสียทรัพยากรจำนวนมากเพื่อจัดการฝึกอบรมขึ้น เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดของการฝึกอบรม ในการวางแผนการฝึกอบรมกลุ่มเกษตรกรต้องมีการวางแผนและระบุอย่างชัดเจนถึงบุคคลที่ต้องเข้าร่วมรับการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตรที่มีการจัดทำขึ้น บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ไม่มีความจำเป็นต้องเรียกเข้ามาร่วมรับการฝึกอบรม และเกษตรกรที่จำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรมทุกรายต้องเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยการฝึกอบรมบางเรื่องจะมีการฝึกอบรมเฉพาะสำหรับ เกษตรกร หรือ คนงาน หรือ ผู้ปฏิบัติงานเพียงบางส่วนเท่านั้น เช่น การฝึกอบรมเรื่องการจัดการการใช้สารเคมี ซึ่งอบรมเฉพาะเกษตรกรที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีเท่านั้น แต่สำหรับการฝึกอบรมบางเรื่อง เกษตรกรทุกรายที่ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องเข้าร่วมการฝึกอบรม เช่น เรื่องของสุขลักษณะพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น

จากหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น สามารถระบุเกษตรกร หรือ เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องเข้าร่วมรับการฝึกอบรม ดังนี้



ตารางที่ 4.2.1 แสดงหลักสูตรและผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมที่จำเป็นสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ

หลักสูตร	ผู้ที่ต้องเข้าร่วมรับการฝึกอบรม
1. การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างปลอดภัย	เกษตรกรทุกรายที่มีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี
2. การใช้เครื่องมืออันตรายและอุปกรณ์เฉพาะที่เป็นอันตราย	เกษตรกรทุกรายที่มีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือและอุปกรณ์เฉพาะอันตราย
3. สวัสดิภาพ สุขภาพ และ ความปลอดภัยของเกษตรกร คนงาน ผู้เยี่ยมชม และผู้รับเหมาช่วง	เกษตรกรทุกราย รวมทั้งกลุ่มผู้บริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกร
4. การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	ตามจำนวนที่เหมาะสม โดยกลุ่มต้องมีบุคลากรอย่างน้อย 1 คน ที่ผ่านการฝึกอบรมนี้
5. วิธีปฏิบัติเรื่องสุขอนามัยพื้นฐาน	เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ทุกราย
6. คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเพื่อการเกษตร	เจ้าหน้าที่ของกลุ่มที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในกลุ่ม ซึ่งสามารถเป็นเจ้าหน้าที่ตัวแทนของกลุ่มก็ได้
7. หลักการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน	เจ้าหน้าที่ของกลุ่มที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในกลุ่ม ซึ่งสามารถเป็นเจ้าหน้าที่ตัวแทนของกลุ่มก็ได้
8. คำแนะนำในการใช้สารอารักขาพืช	เจ้าหน้าที่ของกลุ่มที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในกลุ่ม ซึ่งสามารถเป็นเจ้าหน้าที่ตัวแทนของกลุ่มก็ได้
9. การซ่อมบำรุง และการสอบเทียบเครื่องมือ	เจ้าหน้าที่ของกลุ่มที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในกลุ่ม ซึ่งสามารถเป็นเจ้าหน้าที่ตัวแทนของกลุ่มก็ได้
10. สุขลักษณะในการเกี่ยวเกี่ยวผลผลิต และการขนส่ง	เกษตรกรและคนงานทุกคนที่ปฏิบัติงานในการเกี่ยวเกี่ยวในฟาร์ม
11. สุขลักษณะในการจัดการผลผลิต และการจัดการผลผลิตหลังการเกี่ยวเกี่ยว	เกษตรกรและคนงานทุกคนที่ปฏิบัติงานในการจัดการผลผลิตและการจัดการผลผลิตหลังการเกี่ยวเกี่ยวในฟาร์ม

สำหรับการฝึกอบรมบางเรื่องที่กำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของกลุ่มที่ทำหน้าที่แนะนำ  
เกษตรกรสมาชิกในกลุ่ม ทางกลุ่มอาจจะสามารถกำหนดให้เกษตรกรบางส่วน เข้าร่วมได้ขึ้นอยู่กับ  
ขนาด และความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร

### **บุคลากรที่หน้าที่ฝึกอบรม หรือหน่วยงานผู้ให้การฝึกอบรม**

ในการฝึกอบรมเกษตรกรสมาชิกในกลุ่มในแต่ละหลักสูตร กลุ่มเกษตรกรต้องจัด  
เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมเป็นผู้ให้การฝึกอบรม แต่ทั้งนี้ไม่ได้  
หมายความว่ากลุ่มเกษตรกรจำเป็นต้องจ้างหน่วยงานภายนอกเข้ามาฝึกอบรมในทุกเรื่อง ซึ่งจะทำให้  
เกิดความสิ้นเปลืองงบประมาณและค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น โดยผู้ทำหน้าที่ฝึกอบรม อาจเป็นเกษตรกร  
สมาชิกในกลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้ หรือ ความสามารถในเรื่องดังกล่าว หรือ ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม  
จากหน่วยงานภายนอกก็ได้ หรือ อาจเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของบริษัทที่มาส่งเสริมให้  
กลุ่มเกษตรกรทำระบบ หรือ เป็นเจ้าหน้าที่หรือตัวแทนของผู้ซื้อ หรือ หัวหน้ากลุ่ม

การใช้บุคลากรของกลุ่มเป็นผู้ทำหน้าที่ฝึกอบรม จะทำให้เกิดผลดี และ มีความ  
ได้เปรียบในการประยุกต์ใช้มาตรฐาน ดังต่อไปนี้

1. บุคลากรของกลุ่ม สามารถพูด และ สื่อสารได้ในภาษาเดียวกับเกษตรกรหรือ  
เจ้าหน้าที่ที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยการที่กลุ่มได้จ้างที่ปรึกษา หรือ วิทยากรจากหน่วยงานภายนอก  
บางครั้งบุคลากรดังกล่าวไม่สามารถสื่อสารให้เกษตรกรเข้าใจได้

2. บุคลากรของกลุ่มสามารถอธิบายให้เกษตรกรเข้าใจด้วยภาษาอย่างง่าย ๆ ที่เกิดขึ้น  
จริง หรือเห็นได้ในท้องถิ่น ที่ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าใจได้ ไม่ใช่ศัพท์ที่เป็นวิชาการหรือ  
ภาษาอังกฤษมากเกินไป

3. บุคลากรของกลุ่ม มีความเข้าใจสภาวะปัจจุบันของกลุ่มว่าเป็นเช่นไร และ เข้าใจ  
ระดับความสามารถในการเข้าใจของสมาชิกในกลุ่ม รวมถึงคนงานที่มีการจ้างงาน และบุคลากร  
ดังกล่าว สามารถที่จะเป็นผู้แนะนำเกษตรกรให้สามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ให้มีความสอดคล้อง  
กับมาตรฐาน

4. บุคลากรของกลุ่มดังกล่าวเป็นบุคคลในท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบ  
ของงานที่ต้องปฏิบัติในแต่ละวันน้อยกว่าที่ปรึกษา ทำให้มีโอกาสได้ทำงานหรือใช้เวลากับ  
เกษตรกรที่มีปัญหามากกว่า โดยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลดังกล่าวและสมาชิกในกลุ่ม

5. หากบุคลากรเป็นบุคคลในท้องถิ่นหรือของกลุ่ม บุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้ที่ช่วย  
ผลักดันให้โครงการประสบความสำเร็จ และสามารถช่วยติดตามผลการฝึกอบรม รวมทั้งการ  
ฝึกอบรมเพิ่มเติมที่จำเป็นอื่น ๆ



ในการฝึกอบรมในบางเรื่องที่เป็นเรื่องทางเทคนิค จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเป็น  
ผู้จัดการฝึกอบรม ได้แก่

1. การฝึกอบรมเรื่องการปฐมพยาบาล บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรต้องเป็น  
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์หรือ พยาบาล ซึ่งบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีความรู้ในด้านการปฐมพยาบาล  
และการแพทย์โดยเฉพาะ รวมทั้งบุคคลดังกล่าวสามารถออกใบรับรอง หรือ ใบประกาศนียบัตร แก่  
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย โดยในเรื่องการปฐมพยาบาลนี้ ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม  
โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ หรือ พยาบาลมาแล้วนั้น สามารถที่จะอบรมต่อให้สมาชิกรายอื่น  
ได้แต่ไม่ถือว่าเป็นการฝึกอบรมที่เหมาะสมและเพียงพอ เนื่องจากเป็นเรื่องทางเทคนิค จำเป็นต้องมี  
การฝึกอบรมเฉพาะ

2. การฝึกอบรมสำหรับผู้ตรวจประเมินภายใน ซึ่งต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ  
จากบุคลากร หรือ หน่วยงานที่มีความรู้ความสามารถ โดยมีการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่มี  
การจัดทำขึ้น เนื่องจากผู้ตรวจประเมินภายในจำเป็นต้องมีความรู้และความชำนาญในเรื่องที่ทำการ  
ตรวจอย่างเพียงพอ และผู้ตรวจประเมินภายในต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำเกษตรกรในการแก้ไขความ  
ไม่สอดคล้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3. การฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายกำหนด เช่น การใช้หรือการควบคุม  
เครื่องจักรที่มีอันตราย หรือ ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะทาง เช่น การควบคุมหม้ออบไอน้ำ เป็นต้น

#### การฝึกอบรมเฉพาะสำหรับบุคคล

1. การฝึกอบรมผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร

ตารางที่ 4.2.2 แสดงรายละเอียดการฝึกอบรม ผู้เข้าฝึกอบรม และ วิทยากร หลักสูตรสำหรับผู้ตรวจ  
ประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร

รายละเอียดการฝึกอบรม	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	วิทยากร
หลักพื้นฐานของการตรวจ ประเมินฟาร์ม หลักการ HACCP พื้นฐาน สุขอนามัยอาหาร ข้อกำหนดพื้นฐานทั่วไปของ มาตรฐาน GlobalGAP ภาคผนวก 3.1	สมาชิกอย่างน้อย 1 คนของ กลุ่มเกษตร หรือมากกว่า ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท ส่งออก (สามารถทำหน้าที่เป็น ผู้ตรวจประเมินภายในของ กลุ่มเกษตรกรได้)	บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ จากหน่วยงานที่ให้การรับรอง หรือ สถาบันที่จัดการฝึกอบรม เฉพาะ

## 2. การฝึกอบรมผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ 4.2.3 แสดงรายละเอียดการฝึกอบรม ผู้เข้าฝึกอบรม และ วิทยากร หลักสูตรสำหรับ ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร

รายละเอียดการฝึกอบรม	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	วิทยากร
ระบบการจัดการคุณภาพของ กลุ่มเกษตรกร หลักพื้นฐานของการตรวจ ประเมินฟาร์ม หลักการ HACCP พื้นฐาน สุขอนามัยอาหาร ข้อกำหนดพื้นฐานทั่วไปของ มาตรฐาน GlobalGAP ภาคผนวก 3.2	สมาชิกอย่างน้อย 1 คนของ กลุ่มเกษตรกร หรือมากกว่า ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท ส่งออก (สามารถทำหน้าที่เป็น ผู้ตรวจประเมินภายในของ กลุ่มเกษตรกรได้)	บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ จากหน่วยงานที่ให้การรับรอง หรือ สถาบันที่จัดการฝึกอบรม เฉพาะ

### หลักฐานการฝึกอบรม

ในการอบรมเกษตรกรแต่ละครั้ง กลุ่มเกษตรกรต้องมีการบันทึกรายละเอียดของเรื่องที่ทำกรฝึกอบรม เนื่องจากเป็นหลักฐานที่ผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานผู้ให้การรับรองจะร้องขอเมื่อมีการตรวจประเมินเพื่อขอการรับรอง และเป็นหลักฐานเพื่อสร้างความมั่นใจว่า เกษตรกรสมาชิกทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับการฝึกอบรมอย่างเพียงพอและเหมาะสม

เอกสารบันทึกการฝึกอบรมควรประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หัวข้อเรื่องของการฝึกอบรม
2. วันที่ และ ช่วงเวลาของการฝึกอบรม
3. วิทยากรผู้ทำหน้าที่ฝึกอบรม
4. เกษตรกรผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ซึ่งควรประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล และ ตำแหน่งหน้าที่ในกลุ่มเกษตรกร( ถ้ามี) รวมทั้งให้ผู้เข้าร่วมรับการอบรมลงลายมือชื่อ
5. หากเป็นการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอก เอกสารใบรับรอง หรือ ใบประกาศนียบัตร ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ควรมีการจัดเก็บไว้ในแฟ้มให้เรียบร้อย

### การประเมินผลการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น จำเป็นต้องมีการประเมิน คุณภาพ และ ประสิทธิภาพของการฝึกอบรม หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรม โดยอาจมีการจัดทำเป็นเอกสารการ ประเมินความรู้ความเข้าใจจากเรื่องที่ทำกรฝึกอบรมโดยการประเมินเกษตรกรที่ฝึกอบรม และการ จัดทำเอกสารประเมินผู้ทำหน้าที่เป็นวิทยากร ในการฝึกอบรม เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมทุกท่านถึงความรู้และความสามารถของผู้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการอบรมแต่ละราย เมื่อกลุ่มเกษตรกรได้ทำการเก็บข้อมูลการประเมินผลวิทยากรมาแล้วนั้น กลุ่มเกษตรกรสามารถที่จะ ใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าวิทยากรคนดังกล่าวสามารถทำหน้าที่เป็นวิทยากรต่อไปได้ หรือ จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนวิทยากรคนใหม่ หรือ การจัดหาหลักสูตรการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้แก่ วิทยากรคนดังกล่าว เพื่อการพัฒนาต่อไป



### หน่วยที่ 3

## การพัฒนาบุคลากรสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ทางด้านเทคนิค ผู้ตรวจประเมินภายใน

บุคลากรที่จำเป็นสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบการจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร

การประยุกต์ใช้มาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรนั้น บุคลากรที่เป็นแรงขับเคลื่อนของกลุ่มเกษตรกรมีความสำคัญอย่างมากโดยคณะผู้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรที่จำเป็นในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรควรประกอบด้วย

1. **ตัวแทนฝ่ายบริหารจัดการคุณภาพ หรือ GlobalGAP Management Representative (GMR) หรือ ตัวแทนผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร (QMR)** มีหน้าที่รับนโยบายจากผู้บริหารของกลุ่มเกษตรกร หรือ ประสานงานกับตัวแทนของบริษัทส่งออกที่ให้การสนับสนุน หรือ หน่วยงานสนับสนุน จากนั้นดำเนินการเป็นตัวแทนในการจัดตั้งระบบ GlobalGAP และระบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางการเกษตร จัดตั้งทีมงาน GlobalGAP พร้อมทั้งเรียกประชุมเกี่ยวกับระบบและการวางแผนการดำเนินงานทางด้านการจัดการระบบในภาพรวม และคอยตรวจสอบติดตาม และ ทบทวนระบบการทำงาน ติดตามตามการดำเนินงาน พร้อมทั้งให้ความสะดวกและคำแนะนำในการดำเนินงานของทีม แต่งตั้งทีมผู้ตรวจประเมิน และ ประเมินผล

2. **คณะทำงานด้านเทคนิค และ ทีม (GlobalGAP Team)** เป็นทีมที่มีหน้าที่ทำงานร่วมกันในการสร้างระบบการทำงานของเกษตรกร พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่เพื่อวางแผนจัดทำคู่มือ การเขียนและออกแบบระบบและระเบียบปฏิบัติของกลุ่มเกษตรกร และเกษตรกร และวิธีการปฏิบัติงาน รวมทั้งแบบฟอร์มต่าง ๆ เพื่อให้เอกสารสามารถนำไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สามารถปฏิบัติได้จริง ตลอดจนทีมงานทำหน้าที่ปรับปรุงและแก้ไขวางแผนการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านเทคนิคควรทำหน้าที่ในการสนับสนุน และให้ความรู้ตลอดจนข้อมูลทางเทคนิคที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร โดยคณะทำงานด้านเทคนิค อาจจะเป็นเกษตรกรสมาชิกในกลุ่ม หรือ อาจเป็นนักวิชาการจากบริษัทส่งออกที่ให้การสนับสนุน หรือ เจ้าหน้าที่วิชาการของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนก็ได้

3. **เกษตรกร (Grower)** เกษตรกรมีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายที่กลุ่มเกษตรกรได้วางไว้ และยึดตามหลักการจัดการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม GlobalGAP คอยจัดการดูแลแปลงและพื้นที่เพาะปลูก การใช้สารเคมีต่าง ๆ ตามที่กลุ่มเกษตรกรกำหนด และปฏิบัติตามคู่มือเกษตรกร และการบันทึกการปฏิบัติงานจริง โดยยึดหลักตาม ที่ข้อกำหนดของมาตรฐาน และกลุ่มเกษตรกรกำหนดไว้

#### 4. ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร (Internal Auditor) และผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร (Internal Inspector) โดยแบ่งหน้าที่หลักเป็นดังนี้

4.1 ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร (Internal Auditor) ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร และจัดทำรายงานให้ตรงเวลาและมีความถูกต้อง รายงานต่อผู้บริหารกลุ่มเกษตรกร ทบทวนรายงานผลการตรวจประเมินฟาร์มของผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร พร้อมทั้งพิจารณาการอนุมัติสมาชิกใหม่ของกลุ่ม รวมถึงการลงโทษ หรือ ถอดถอนสมาชิกเก่าที่ไม่ปฏิบัติตามตามข้อกำหนดของมาตรฐาน และ ข้อกำหนดของกลุ่มเกษตรกร โดยผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร ต้องไม่เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร

4.2 ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร (Internal Inspector) ทำหน้าที่หลักในดำเนินการตรวจสอบฟาร์มเกษตรกรแต่ละราย และต้องไม่ทำหน้าที่ในงานหลักของผู้ตรวจประเมิน รวมทั้งมีหน้าที่ จัดทำรายงานให้ได้ตามกำหนดเวลา และมีความถูกต้อง

#### ข้อกำหนดทางด้านคุณสมบัติของผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร และผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร

##### คุณสมบัติทางการศึกษา (Formal Qualification)

##### ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร

สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพืช หรือ สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายทางด้านเกษตรกรรม และมีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับผักและผลไม้อย่างน้อย 2 ปี

##### ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร

สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพืช หรือ สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายทางด้านเกษตรกรรม และมีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับผักและผลไม้อย่างน้อย 2 ปี หรือ มีประสบการณ์ 2 ปีในระบบการจัดการคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพืชอย่างน้อย 2 ปีหลังจากสำเร็จการศึกษา

##### คุณสมบัติและความชำนาญทางด้านเทคนิค

##### การอบรมผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร

ได้รับการอบรม 1 วัน เรื่องการปฏิบัติในหลักการพื้นฐานของการตรวจสอบ

ผ่านการเป็นผู้สังเกตการณ์ 2 ครั้ง จากการตรวจประเมินภายนอกของผู้ตรวจประเมิน จากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง หรือ ผ่านการเป็นผู้ตรวจประเมินเอง โดยการเฝ้าดูของผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอก จำนวน 2 ครั้ง

#### **การอบรมผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร**

ความรู้ทั่วไปในระบบการจัดการคุณภาพ

ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ตรวจประเมินภายใน ที่เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการคุณภาพ (อย่างน้อย 16 ชั่วโมง)

#### **การอบรมด้านอาหารปลอดภัย และการจัดการเกษตรดีที่เหมาะสม**

ได้รับการอบรมหลักการของการวิเคราะห์อันตราย และ จุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (HACCP Principle) หรือได้รับการอบรมตามมาตรฐาน ISO22000

ได้รับการฝึกอบรมด้านสุขอนามัยด้านอาหาร

การฝึกอบรมด้านการผลิตพืชพืช โดยได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการอารักขาพืช ปุ๋ย และ การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

ผ่านการฝึกอบรม ในระบบออนไลน์ของ Website GlobalGAP และ ผ่านการทำแบบทดสอบออนไลน์จาก website GlobalGAP

#### **ทักษะในการสื่อสาร**

มีความสามารถในการใช้ภาษาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการใช้ภาษาท้องถิ่น หรือ ภาษาพื้นเมืองของฟาร์มที่ทำการตรวจประเมิน

#### **การพัฒนาบุคลากรสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ**

การประยุกต์ใช้และการขอการรับรองมาตรฐาน GlobalGAP ในระบบกลุ่มเกษตรกร นั้น มีความจำเป็นที่ ต้องมีทีมผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนฝ่ายบริหารจัดการคุณภาพ ผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร เจ้าหน้าที่ทางด้านเทคนิคหรือ GlobalGAP Team เกษตรกร เจ้าหน้าที่ตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร และ เจ้าหน้าที่ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร จากทีมงานและผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว มีบุคลากรจำนวน 2 กลุ่มที่มีความจำเป็นจะต้องมีความรู้และความเข้าใจระบบงานเฉพาะ ซึ่งต้องได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้าน คือ ผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมินภายใน และ ตัวแทนฝ่ายบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะต้องได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้านตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP

การที่กลุ่มเกษตรกรได้ทำการคัดเลือกบุคคลให้ทำหน้าที่ตรวจประเมินภายในฟาร์ม ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร และ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนฝ่ายบริหารในการจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการที่กลุ่มได้คัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และความสามารถเหมาะสมในเรื่องขอความรู้พื้นฐานและความสามารถในการเชิงเทคนิค ในบางครั้งผู้บริหารหรือประธานกลุ่มไม่มีความรู้พื้นฐานในบางเรื่องที่เกี่ยวข้อง ทำให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถคัดเลือกเข้ามาเป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมินฟาร์ม หรือ ตรวจสอบกลุ่มเกษตรกร หรือ ผู้บริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรได้ จากประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องที่กลุ่มเกษตรกรต้องให้ความสำคัญในการคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ด้วย

ในกรณีของ ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร และ ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร จำเป็นต้องมีพื้นฐานการศึกษาตามที่มาตรฐานกำหนด รวมทั้งบุคคลดังกล่าวต้องได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้านอีกด้วย โดยคุณวุฒิการศึกษาที่ขั้นต่ำคือจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทางด้านเกษตรที่เกี่ยวข้องกับทางด้านพืชถึงจะเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์ม หรือ เป็นผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกรได้ หากทางกลุ่มไม่สามารถที่จะหาบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในมาตรฐานภายในกลุ่มได้ กลุ่มเกษตรกรก็สามารถที่จะหาบุคคลที่มีความเหมาะสมภายนอกกลุ่ม โดยผู้ตรวจประเมินจากภายนอกอาจเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ผู้ให้การรับรองบางแห่ง หรือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของบริษัทส่งออก หรือ ตัวแทน หรือนักวิชาการจากหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัย เป็นต้น

ในกรณีที่กลุ่มเกษตรกร มีบุคลากรที่ทำมีความรู้ความสามารถคนเดียวที่มีคุณสมบัติตรงและสอดคล้องกับตำแหน่ง หรืออาจไม่มีบุคลากรที่มีคุณสมบัติเลย การหาจากแหล่งภายนอกเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น หากมีบุคลากรเพียงคนเดียวที่สามารถคัดเลือกได้จากกลุ่มเกษตรกร ให้จัดการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องแก่บุคคลดังกล่าว และให้จัดหาผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอกเพิ่มอีกเพื่อเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระการตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเอง โดยผู้ตรวจประเมินที่เป็นบุคลากรของกลุ่มควรมีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรพร้อมกับบุคลากรที่สรรหามาจากภายนอกกลุ่มเกษตรกร ซึ่งอาจจะเป็นผู้ส่งเสริมการเกษตรของบริษัทส่งออกซึ่งจะช่วยกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาฝีมือการบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรได้

จำนวนของผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มควรมีความเหมาะสมในการที่จะดำเนินการตรวจประเมินฟาร์มและมีเวลามากพอที่จะสามารถตรวจประเมินได้ตลอดทั้งปี สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 100 คน ควรมีจำนวนผู้ตรวจประเมินภายในอย่างน้อย 2 คน

ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์ม และผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร ต้องมีคุณสมบัติตามที่มาตรฐานกำหนด โดยต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานทางการศึกษาตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ นอกจากนี้ต้องได้รับการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมดังกล่าว อาจไม่ได้มีการจัดฝึกอบรมบ่อยครั้งนัก หรือ บางครั้งอาจต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก และใช้ระยะเวลาการฝึกอบรมนาน เช่น หลักสูตร HACCP ซึ่งต้องมีการอบรมโดยสถาบันการศึกษา หรือ การจัดฝึกอบรมโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง ดังนั้น การคัดเลือกผู้ตรวจประเมินภายในจึงควรให้ความสำคัญ หาบุคคลที่มีความพร้อมที่จะทำหน้าที่นี้จริง ๆ

ตามข้อกำหนดของมาตรฐานที่กำหนดให้การฝึกอบรมบางเรื่องต้องเป็นหลักสูตรที่เป็นสากลและเป็นทางการ แต่ไม่ได้หมายความว่า การฝึกอบรมดังกล่าวจำเป็นต้องจัดโดยหน่วยงานการศึกษา หรือ บริษัทที่รับจัดฝึกอบรม แต่สิ่งที่สำคัญคือ บุคคลที่ทำหน้าที่ในการฝึกอบรมต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ หรือเป็นบุคคลที่ผ่านการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าวจากหลักสูตร หรือ หน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับ ตัวอย่างเช่น ผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมินมาตรฐานของหน่วยงานผู้ให้การรับรอง สามารถทำหน้าที่ในการอบรมผู้ทำหน้าที่ตรวจประเมินภายในของกลุ่มเกษตรกรได้ โดยสิ่งสำคัญของการฝึกอบรมคือ ทุกครั้งที่มีการฝึกอบรม กลุ่มเกษตรกรต้องมีการบันทึกกิจกรรมการฝึกอบรม โดยระบุเรื่องที่ฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม วันที่ฝึกอบรม และ ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมให้ครบถ้วน

ในกรณีที่มีกลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ ที่มีการประยุกต์ใช้ระบบมาก่อน กลุ่มเกษตรกรสามารถใช้บุคลากรจากกลุ่มเกษตรกรดังกล่าวในการเป็นแหล่งของวิทยากรและแหล่งความรู้ในการฝึกอบรมเกษตรกร หรือ ผู้ตรวจประเมินภายใน ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มเกษตรกรประหยัดงบประมาณเพิ่มมากขึ้น



## หน่วยที่ 4

### การจัดทำเอกสารระบบคุณภาพ

ในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกร หรือเกษตรกรรายเดี่ยวที่มีการประยุกต์ใช้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ เรื่องของการควบคุมเอกสารและการควบคุมการบันทึก ได้ถูกกำหนดเป็นข้อปฏิบัติหลัก หนึ่งในข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่กลุ่มเกษตรกรจะต้องปฏิบัติ ซึ่งจะมีความแตกต่างกับข้อกำหนดสำหรับเกษตรกรรายเดี่ยวที่ขอการรับรองแบบรายเดี่ยว เนื่องจากระบบมาตรฐานไม่ได้มีการกำหนดเรื่องการจัดทำเอกสารระบบคุณภาพมากนัก โดยกำหนดให้เกษตรกรมีการจัดทำเอกสารเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

เอกสารในระบบเอกสารที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานคุณภาพ และรวมถึงการจัดเก็บบันทึก ต่างๆ ไว้ เป็นหลักฐาน เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงต่อไป ทั้งนี้เอกสารอาจอยู่ในรูปแบบ หรือ สื่อประเภทต่างๆ ได้ เอกสารมีความสำคัญดังต่อไปนี้

- สามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ
- สามารถสอบกลับ (Traceable) ได้
- สามารถใช้เป็นหลักฐานการทำงาน
- ดำเนินงานบรรลุได้ตามความต้องการของลูกค้า
- เป็นข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการ
- เป็นข้อมูลของการประเมินประสิทธิภาพของระบบคุณภาพ
- เป็นโครงสร้างสำหรับการปรับปรุง
- บรรลุถึงการพัฒนาคุณภาพ
- สร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Interested Party)
- ดำรงไว้ซึ่งความรู้
- ใช้เป็นสื่อสำหรับการฝึกอบรมที่เหมาะสม
- ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี

ผู้ผลิตควรจัดทำเอกสารระบบการบริหารงานคุณภาพในการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสม โดยมีการกำหนดลำดับขั้นตอนของ กระบวนการที่จำเป็น และนำระบบการบริหารงานคุณภาพไป ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ สามารถดำเนินการผลิตทางการเกษตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสม (GAP) เอกสารการบริหารระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. เอกสารระดับนโยบายองค์กร เช่น คู่มือการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร นโยบาย วัตถุประสงค์ในเรื่องต่าง ๆ โครงสร้างองค์กร ฯลฯ สามารถจัดทำเป็นคู่มือ หรือ เอกสารที่แสดงให้เห็น สมาชิกหรือบุคคลภายนอกทราบถึงเป้าหมายการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร วัตถุประสงค์ และ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินต่อไปเพื่อให้ระบบสำเร็จและดำรงต่อไป

2. ขั้นตอนการดำเนินงานหรือระเบียบการปฏิบัติงาน (Procedure) เป็นการอธิบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นเอกสารที่อธิบายถึงกระบวนการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานด้านคุณภาพเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ โดยเป็นการระบุว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำทำไม และทำโดยใคร โดยเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นจะ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญคือ

- 2.1. มีลักษณะเฉพาะสำหรับองค์กรนั้น ๆ
- 2.2. มีวิธีปฏิบัติงาน
- 2.3. มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม
- 2.4. มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 2.5. สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ในการเขียนขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น แต่ละองค์กรมีการกำหนดโครงสร้างในการ เขียนที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละองค์กร เพราะขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีสมาชิกจำนวนมาก ขั้นตอนการปฏิบัติงาน จะเป็นเครื่องมือในการแนะนำ และควบคุมการปฏิบัติงานของเกษตรกร วิธีการปฏิบัติงานบางเรื่องอาจจะไม่ส่วนเกี่ยวข้องกับเกษตรกร โดยตรงแต่จะเป็นเครื่องมือที่ทำให้ เกษตรกรเข้าใจระบบการบริหารจัดการของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น โดยการเริ่มต้นการเขียนขั้นตอนการ ปฏิบัติงานที่ดีและง่ายต่อการเขียนนั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจรายละเอียดของงานทั้งหมด (Process Flow) ที่จะเขียนก่อนจึงจะสามารถเขียนได้ครอบคลุม และ เกิดความเข้าใจของผู้อ่าน

รูปแบบโดยทั่วไปของการเขียนขั้นตอนการปฏิบัติงานของปฏิบัติงานนั้น แต่ละองค์กร มีรูปแบบต่าง ๆ กันดังที่กล่าวมา แต่โดยพื้นฐานแล้ว จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- วัตถุประสงค์
- ขอบข่าย
- เอกสารอ้างอิง
- คำนิยาม
- ผู้รับผิดชอบ

- ขั้นตอนการปฏิบัติ
- เอกสาร หรือ แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3 **วิธีการปฏิบัติงาน (Work Instruction)** เป็นเอกสารที่ใช้ในการอธิบายการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะเรื่อง เพื่อให้เกษตรกรแต่ละรายมีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานรูปแบบเดียวกัน สามารถสืบค้นความเป็นมาได้ และสามารถใช้ปฏิบัติงานทดแทนกันได้ของเกษตรกรตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการปฏิบัติงาน โดยวิธีการปฏิบัติงานอาจสามารถแบ่งแยกออกได้เป็น 2 แบบ คือ

3.1 ประเภททั่วไป (General) เป็นเอกสารที่สามารถใช้ได้หลาย ๆ หน่วยงาน เช่น วิธีการล้างมือ เป็นต้น

3.2 เป็นเอกสารเฉพาะ ( Specific) เป็นเอกสารเฉพาะที่ใช้เฉพาะหน่วยงาน หรือ ฝ่าย เช่น วิธีการผสมสารเคมี เป็นต้น

ทั้งนี้องค์ประกอบการจัดทำเอกสารวิธีการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละองค์กร แต่จำเป็นต้องมีข้อมูลและรายละเอียดครบถ้วนดังที่ต้องการ และใช้ในรูปแบบเดียวกัน ทั้งกลุ่มเกษตรกร โดยวิธีการปฏิบัติงานอาจประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

- ชื่อเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- วัตถุประสงค์
- ขอบข่าย
- ผู้ปฏิบัติงาน
- อุปกรณ์ และ สารเคมี
- วิธีการ
- เอกสารอ้างอิง หรือ เอกสารสนับสนุน

4 **เอกสารภายนอกที่ใช้อ้างอิง, ข้อกำหนดเรื่องมาตรฐานสินค้า, แบบฟอร์ม, และมาตรฐานต่างๆ (Supporting Documents)** เอกสารสนับสนุนเป็นเอกสารปลีกย่อยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำระบบคุณภาพที่เป็นเรื่องของการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยสามารถเชื่อมโยงและสอบกลับไปยังวิธีการที่เกี่ยวข้องได้ ตัวอย่างเช่น แผนงานต่าง ๆ แบบฟอร์ม การบันทึก และ ผลวิเคราะห์ต่าง ๆ

การจัดทำเอกสารระบบคุณภาพตามข้อกำหนดของมาตรฐานนั้น กลุ่มเกษตรกรแต่ละกลุ่มไม่จำเป็นต้องมีเอกสารครบทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวมา หรือ กลุ่มเกษตรกรอาจมีเอกสารที่มากกว่า

นี้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะรูปแบบของกลุ่มเกษตรกร การบริหารจัดการ และลักษณะของการปฏิบัติงาน โดยกลุ่มเกษตรกรสามารถดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามเหมาะสม และ การจัดทำเอกสารเพื่อสนับสนุนการประยุกต์ใช้ระบบนั้น วิธีการเรียกชื่อ หรือ รูปแบบการจัดทำก็ไม่จำเป็นต้องเหมือนข้อกำหนดทุกอย่าง แต่ต้องมีรายละเอียดของข้อมูลที่สอดคล้อง และ ครบตามรายละเอียดที่ข้อกำหนดต้องการ

#### **ข้อกำหนดเรื่องเอกสารระบบคุณภาพสำหรับเกษตรกรแต่ละราย**

เกษตรกรทุกรายต้องมีการจัดทำเอกสารหรือบันทึกไว้อย่างน้อย 3 เดือน โดยนับย้อนหลังกลับไปจาก วันที่มีการตรวจประเมิน จึงจะสามารถขอการรับรองได้

เกษตรกรมีหน้าที่ในการบันทึก และธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกสารระบบคุณภาพ รวมถึงการทบทวนเอกสารระบบคุณภาพให้มีความทันสมัย เป็นปัจจุบัน และ สามารถตรวจสอบได้เมื่อมีการร้องขอ

เอกสารระบบคุณภาพ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการผลิตของเกษตรกร ต้องมีการจัดเก็บไว้เป็นระยะเวลา 2 ปี หรือ มากกว่าขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละประเทศ

เอกสารระบบคุณภาพ สามารถจัดเก็บไว้ในรูปของเอกสาร หรือ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ขึ้นอยู่กับความสะดวกของตัวเกษตรกรเอง

#### **ข้อกำหนดเอกสารคุณภาพสำหรับกลุ่มเกษตรกรสำหรับกลุ่มเกษตรกร**

กลุ่มเกษตรกรต้องมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติ และมีการกำหนดวิธีการในการควบคุมเอกสาร การแจกจ่าย และการเรียกคืนเอกสาร

เอกสารทั้งหมดต้องได้รับการทบทวน และอนุมัติโดยบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจ ก่อนที่จะมีการออกเอกสารและแจกจ่าย

เอกสารระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรต้องมีการระบุหมายเลข วันที่ / วันที่ทบทวน และจัดเรียงหน้าในการเปลี่ยนแปลงในเอกสารต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติโดยผู้มีอำนาจก่อนที่จะนำออกแจกจ่าย ควรมีการพิจารณาเหตุผล และระบุลักษณะของการเปลี่ยนแปลง

สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องต้องมีการเก็บไว้ในสถานที่ ที่ระบบการบริหารจัดการคุณภาพควบคุม

ต้องมีระบบที่ทำให้เชื่อได้ว่าได้มีการทบทวนตามเอกสารใหม่ และมีเอกสารเก่าแสดงไว้ให้มีการตรวจสอบได้

มีการบันทึกเพื่อให้เห็นว่า การควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ การนำมาประยุกต์ใช้ในระบบการบริหารจัดการคุณภาพ และสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP โดยบันทึกต้องมีการเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 2 ปีบันทึกต้องเป็นฉบับจริง สามารถอ่านได้ จัดเก็บและรักษาในสภาพที่เหมาะสม และสามารถนำออกมาแสดงได้เมื่อมีการร้องขอโดยผู้ตรวจประเมิน

บันทึกที่มีการเก็บไว้ในรูปแบบออนไลน์ หรือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากจำเป็น ต้องมีการกำหนดลายเซ็น หรือ รหัสผ่าน ในการเข้าถึงข้อมูล

#### การจัดทำเอกสารตามข้อกำหนดของกลุ่มเกษตรกร

ในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP ของกลุ่มเกษตรกรนั้น ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหาร จัดการ จัดทำ และ ควบคุมเอกสารคุณภาพ กลุ่มเกษตรกรควรเป็นเจ้าของที่ดูแลและรับผิดชอบเรื่องนี้โดยเฉพาะ การจัดทำเอกสารระบบคุณภาพโดยกลุ่มเกษตรกรจะเป็นการช่วยลดปัญหาที่ค่อนข้างเป็นอุปสรรคของเกษตรกรในการประยุกต์ใช้ระบบ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากลำบาก และท้าทายของเกษตรกร ในการที่จะทำการประเมินความเสี่ยง และการเขียนแผน นโยบาย ระเบียบปฏิบัติงาน หรือ วิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งบ่อยครั้งมากที่เกษตรกรที่ไม่มีความรู้ ไม่ทราบว่า จะเริ่มต้นเขียนอย่างไร ต้องเขียนอะไรบ้าง ทำให้เกษตรกรรายย่อย หรือ เกษตรกรที่ไม่มีแหล่งของข้อมูล หรือ ที่ปรึกษาต้องหยุดหรือ เลิกที่จะประยุกต์ใช้ระบบคุณภาพนี้ต่อไป

เอกสารหลาย ๆ ฉบับที่เกษตรกรจำเป็นต้องจัดทำเพื่อให้มีความสอดคล้องกับระบบมาตรฐาน สามารถที่จะมีการจัดทำขึ้นได้ในระดับกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะเอกสารบางเรื่องที่เกษตรกรไม่เคยสัมผัสมาก่อน เช่น การจัดการซื้อโรงเรียน เป็นต้น ตัวอย่างของเอกสารที่สามารถทำได้ในระดับกลุ่มเกษตรกร เช่น เอกสารระบบบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่ม (QMS) หรือ เอกสารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเสี่ยง ซึ่งเกษตรกรแต่ละรายย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความเสี่ยงที่เหมือนกันในการประเมินแต่ละเรื่องไม่มากนักน้อย ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ สามารถจัดทำขึ้นได้ในลักษณะของการประเมินความเสี่ยงรวมของสมาชิกทั้งกลุ่ม โดยทั้งนี้เกษตรกรสมาชิกแต่ละรายต้องเป็นผู้ให้ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องแก่กลุ่มเกษตรกรเพื่อให้ออกเอกสารต่าง ๆ ครอบคลุมเกษตรกรทุกราย ซึ่งหากมีการใช้วิธีดังกล่าว เกษตรกรแต่ละรายก็ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ประเมินความเสี่ยงเอง แต่กลุ่มเกษตรกรเป็นผู้จัดทำ และนอกจากนี้ เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเสี่ยง เช่น นโยบาย แผนการดำเนินงาน เอกสารวิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ก็ สามารถที่จะจัดทำขึ้นมาจากกลุ่มเกษตรกรได้เลย โดยกลุ่มเกษตรกร พยายามจัดทำเอกสาร แผน

นโยบาย วิธีการปฏิบัติงาน หรือ ระเบียบปฏิบัติงาน ที่เป็นกลาง ครอบคลุมเกษตรกรทุกราย ซึ่งทำให้เอกสารที่จัดทำขึ้นสามารถใช้ได้กับเกษตรกรทุกรายของกลุ่ม

เอกสารระเบียบปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการคุณภาพ เช่น ระเบียบปฏิบัติเรื่องการจัดการซื้อร้องเรียน ระบบการสอบกลับ ระเบียบปฏิบัติเรื่องการเรียกคืนสินค้า หรือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพ ซึ่งโดยปกติต้องเป็นหน้าที่ของกลุ่มเกษตรกรที่ เป็นผู้จัดทำ เนื่องจากการบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าวโดยกลุ่มเกษตรกร ทั้งนี้สืบเนื่องกลุ่มเกษตรกรเป็นผู้ขายสินค้าของสมาชิกนั่นเอง แต่เอกสารระเบียบปฏิบัติการบางเรื่อง เช่น การจัดการซื้อร้องเรียน เกษตรกรทุกรายก็ต้องทราบถึงรายละเอียด เนื่องจากอาจมีการร้องเรียนภายในกลุ่มเกษตรกรเองก็ได้

โดยจากข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP ทั้งในส่วนของมาตรฐานพื้นฐานฟาร์ม มาตรฐานพื้นฐานพืชปลูก และมาตรฐานในส่วนของผักและผลไม้ เอกสารต่าง ๆ สามารถจัดทำขึ้นมาโดยกลุ่มเกษตรกรแทนที่จะเป็นการจัดทำของเกษตรกรแต่ละราย ทั้งนี้ไม่รวมถึงเอกสารที่มีการกำหนดให้เกษตรกรแต่ละรายต้องปฏิบัติ เช่น การบันทึกต่าง ๆ หรือ การที่เกษตรกรต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดทั่วไปของระบบมาตรฐาน GlobalGAP ซึ่งเป็นสิ่งที่เกษตรกรแต่ละรายต้องปฏิบัติหรือจัดทำเอง นอกเหนือจากการจัดทำของกลุ่ม

เอกสารที่กลุ่มเกษตรกรต้องจัดทำขึ้น โดยแยกออกเป็นส่วน ๆ ตามข้อกำหนดในมาตรฐานได้แก่

### 1. มาตรฐานพื้นฐานฟาร์ม

- 1.1. เอกสารการประเมินความเสี่ยงพื้นที่ใหม่ หรือ ประเมินความเสี่ยงเมื่อความเสี่ยงของพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลง
- 1.2. แผนการจัดการเพื่อลด หรือ ขจัดความเสี่ยงที่ได้จากการประเมินในข้อ 1.1
- 1.3. การประเมินความเสี่ยงเรื่องของสวัสดิภาพ สุขภาพ และ ความปลอดภัยในการทำงาน
- 1.4. นโยบายและระเบียบปฏิบัติ เรื่อง สวัสดิภาพ สุขภาพ ความปลอดภัย และ สุขลักษณะ
- 1.5. เอกสารบันทึกการฝึกอบรม
- 1.6. วิธีปฏิบัติในเรื่องของสุขลักษณะ
- 1.7. ระเบียบปฏิบัติ เรื่องของสวัสดิภาพ สุขภาพ ความปลอดภัย และ สุขลักษณะของผู้มาเยี่ยมชม และผู้รับเหมาช่วง

- 1.8. ระเบียบปฏิบัติเรื่องการจัดการอุบัติเหตุ และ เหตุฉุกเฉิน
- 1.9. ข้อมูลเรื่องความปลอดภัยเกี่ยวกับสารพิษที่มีการใช้ในฟาร์ม
- 1.10. การจำแนกแหล่งของเสียและมลภาวะ
- 1.11. แผนการจัดการของเสีย
- 1.12. แผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 1.13. ระเบียบปฏิบัติเรื่องการจัดการข้อร้องเรียน

## 2. มาตรฐานพื้นฐานพืชปลูก

- 2.1. ระบบการสอบย้อนกลับ
- 2.2. นโยบายและบันทึกการใช้หรือปลูกพืชที่มีการตัดแต่งพันธุกรรม
- 2.3. แบบบันทึกการใช้ปุ๋ย
- 2.4. แบบบันทึกระบบการหมุนเวียนสต็อกของปุ๋ยและสารอารักขาพืช
- 2.5. การประเมินความเสี่ยงจากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ถ้ามี)
- 2.6. แผนการจัดการน้ำ
- 2.7. แบบบันทึกการให้น้ำ และ การให้ปุ๋ยร่วมกับน้ำ
- 2.8. การประเมินความเสี่ยงเรื่องของแหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์ม
- 2.9. รายการสารอารักขาพืชที่อนุญาตให้ใช้ในฟาร์ม
- 2.10. แบบบันทึกการใช้สารอารักขาพืช
- 2.11. แบบบันทึกการซ่อมบำรุงเครื่องมือ และอุปกรณ์
- 2.12. แบบบันทึกการจัดการสารอารักขาพืชที่ผสมเหลือ

## 3. มาตรฐานในส่วนของผักและผลไม้

- 3.1. แบบบันทึกการรมดินพร้อมระบุสาเหตุของการใช้ (ถ้ามี)
- 3.2. แบบบันทึกการฆ่าเชื้อวัสดุปลูก (ถ้ามี)
- 3.3. การวิเคราะห์ความเสี่ยงเรื่องสุขลักษณะของการเก็บเกี่ยว
- 3.4. ระเบียบปฏิบัติเรื่องสุขลักษณะ
- 3.5. วิธีปฏิบัติในเรื่องสุขลักษณะของการเก็บเกี่ยว
- 3.6. ระเบียบปฏิบัติเรื่องกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ
- 3.7. การประเมินความเสี่ยงเรื่องการจัดการผลผลิต
- 3.8. วิธีปฏิบัติในเรื่องสุขลักษณะของการจัดการผลผลิต

- 3.9. นโยบายและวิธีปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับสุขลักษณะ
- 3.10. นโยบายและวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตีคั้นสินค้า
- 3.11. ระเบียบปฏิบัติเรื่องการควบคุม และการจัดการแก้ว และพลาสติกแข็ง
- 3.12. เอกสารเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ
- 3.13. ระเบียบปฏิบัติและบันทึกเรื่องการควบคุมสัตว์พาหะ

#### 4. ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ

- 4.1. คู่มือการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร ที่แสดงโครงสร้าง หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้บริหารและสมาชิก ถ้อยแถลงนโยบาย ต่าง ๆ การคัดเลือกเกษตรกร และ บทลงโทษ
- 4.2. ระเบียบปฏิบัติเรื่องการบ่งชี้ การแบ่งแยกผลผลิตและการสอบกลับได้ของผลผลิต
- 4.3. ระเบียบปฏิบัติเรื่องการควบคุมเอกสาร และการควบคุมการบันทึก
- 4.4. สัญญาของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร
- 4.5. สัญญาของกลุ่มเกษตรกร และ องค์กร GlobalGAP โดยผ่านตัวแทนคือหน่วยให้การรับรอง
- 4.6. ระเบียบปฏิบัติเรื่องการจัดการข้อร้องเรียน
- 4.7. ระเบียบปฏิบัติเรื่อง การตรวจประเมินภายใน
- 4.8. ระเบียบปฏิบัติเรื่องการเรียกคืนสินค้า
- 4.9. ระเบียบปฏิบัติเรื่องการจัดการความไม่สอดคล้อง การดำเนินการแก้ไข และ บทลงโทษ
- 4.10. ทะเบียนรายชื่อเกษตรกร
- 4.11. แบบตรวจประเมินภายในเกษตรกร

โดยทั้งนี้ เกษตรกรอาจมีการเพิ่มระเบียบการปฏิบัติงาน หรือ นโยบายต่าง ๆ ที่เฉพาะเจาะจงในกลุ่ม ก็สามารถทำได้



## หน่วยที่ 5

### การบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร และการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบ QMS

#### การบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร

##### การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร

จากข้อกำหนดสำหรับการรับรองการผลิตที่มีหลายพื้นที่ ซึ่งมีระบบการบริหารจัดการคุณภาพ และการรับรองแบบกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรจึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยหลังจากที่เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม และมีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกรแล้ว กลุ่มเกษตรกรต้องมีเอกสารที่แสดงอย่างชัดเจนว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ขอการรับรองเป็นผู้ที่มีสถานะภาพเป็นองค์กรที่ได้รับการรับรองทางกฎหมาย และ สถานะทางกฎหมายแสดงให้เห็นสิทธิในการที่จะทำการผลิตทางการเกษตร หรือทำการค้าขายได้ และสามารถที่จะทำสัญญาและเป็นตัวแทนของกลุ่มและพื้นที่การผลิตได้ สามารถทำสัญญากับ GlobalGAP ได้โดยผ่านการเซ็นต์เอกสาร กับผู้รับเหมาช่วงหรือหน่วยงานผู้ให้การรับรอง และการตกลงในการรับรองกับผู้ตรวจประเมินที่ GlobalGAP ให้การอนุมัติ และผู้อื่นจะเป็นผู้ที่ถือใบรับรองจาก GlobalGAP สำหรับ กลุ่มเกษตรกรในประเทศ สามารถจดทะเบียน กับ กรมส่งเสริมการเกษตร หรือ การจัดตั้งเป็นสหกรณ์ หรือ กลุ่มเกษตรกร

##### โครงสร้างและการบริหารงาน

โครงสร้างของการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกร มาตรฐาน GlobalGAP ไม่ได้มีการกำหนดไว้ว่าต้องมีผู้ทำหน้าที่หรือระบบการบริหารงานในตำแหน่งใดบ้าง แต่ตำแหน่งที่จำเป็นต้องมีระบุไว้อย่างชัดเจน คือ ตัวแทนฝ่ายบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่ม และ เจ้าหน้าที่ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร และ ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มดังนั้น การกำหนด โครงสร้างและการบริหารงานกลุ่มเกษตรกร จึงควรปรับหรือจัดตั้งให้เหมาะสมกับกิจกรรมของกลุ่ม รวมถึงบุคลากรที่มีอยู่ เพื่อให้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพต้องมีความแข็งแกร่ง และแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรที่ได้ลงทะเบียน มีการปฏิบัติที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับข้อกำหนดตามมาตรฐาน GlobalGAP โครงสร้างของกลุ่ม ต้องสามารถที่จะนำระบบการบริหารจัดการคุณภาพมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งสมาชิกผู้ผลิต หรือหน่วยงานการผลิตที่ได้ลงทะเบียนไว้

โครงสร้างของกลุ่มเกษตรกร ต้องจัดทำเป็นเอกสาร และต้องแสดงความรับผิดชอบของบุคลากรในแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน

### การทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร ระหว่างสมาชิกแต่ละรายในกลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกรต้องมีการการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร ระหว่างสมาชิกแต่ละรายในกลุ่มเกษตรกร โดยสัญญาประกอบด้วยชื่อกลุ่มเกษตรกร และ สถานะทางกฎหมาย ชื่อ และ หรือ สถานะของเกษตรกร ที่อยู่สำหรับการติดต่อของเกษตรกร รายละเอียดของพื้นที่การผลิต และ หน่วยจัดการผลผลิต ซึ่งครอบคลุมถึงผลผลิตที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรอง รายละเอียดของพื้นที่การเพาะปลูกพืช และปริมาณผลผลิต และ เกษตรกรตกลงให้คำมั่นสัญญาว่าจะดำเนินการให้สอดคล้องตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP เกษตรกรตกลงที่จะปฏิบัติตามเอกสารที่เป็นข้อกำหนด นโยบายรวมทั้งคำแนะนำทางเทคนิคของกลุ่มเกษตรกร การลงโทษสามารถทำได้ หากมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของ GlobalGAP เกษตรกรสมาชิกที่อยู่ในทะเบียนของกลุ่มเกษตรกรจะต้องรับผิดชอบทางกฎหมายสำหรับพื้นที่การผลิตของตนและหน่วยบริหารจัดการผลผลิตที่ระบุไว้ เกษตรกรไม่สามารถที่จะขายสินค้าของตนที่ได้รับการรับรองภายใต้การรับรองของกลุ่มเกษตรกรได้ ต้องขายผ่านกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น

ในกรณีที่เกษตรกร สมาชิก การผลิตที่มีหลายพื้นที่ เกษตรกรต้องแสดงให้เห็นว่า พื้นที่การผลิตเป็นพื้นที่เพาะปลูกที่ผู้ประกอบการเป็นเจ้าของเอง หรือ ที่ได้ทำการเช่ามา มีสถานะถูกต้องตามกฎหมาย สำหรับพื้นที่เพาะปลูกที่ไม่ได้เป็นเจ้าของตามกฎหมาย จะต้องมิสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างเจ้าของพื้นที่กับผู้ที่สถานะถูกต้องตามกฎหมาย โดยสัญญานี้จะประกอบด้วยชื่อของผู้ถือใบรับรอง และการแสดงสถานะทางกฎหมาย ชื่อ และ/ หรือ การแสดงสถานะทางกฎหมายของผู้เป็นเจ้าของสถานที่ รายละเอียดพื้นที่เพาะปลูก แต่ละหน่วย มีการระบุชัดเจนว่าเจ้าของสถานที่ที่ให้เช่า ไม่มีส่วนรับผิดชอบ มีลายเซ็นตัวแทนทั้งของผู้ให้เช่า และ ผู้เช่า

### การจัดทำทะเบียนเกษตรกรและพื้นที่การผลิต

กลุ่มเกษตรกร ต้องมีจัดทำทะเบียนของเกษตรกรสมาชิกของกลุ่มในเครือข่าย และของพื้นที่ที่นำมาใช้ในการผลิตทั้งหมด ตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP เกษตรกรทุกรายในกลุ่มที่อยู่ในทะเบียน ต้องมีการลงทะเบียนเป็นราย ๆ ไป

ทะเบียนควรมีข้อมูลสำหรับเกษตรกรแต่ละราย โดยข้อมูลประกอบด้วย

- ชื่อของเกษตรกร
- ชื่อของผู้ติดต่อ

- ที่อยู่
- ข้อมูลที่ใช้ติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ อีเมลล์ เบอร์โทรสาร เป็นต้น
- สถานะทางกฎหมายอื่น ๆ เช่น บัตรประชาชน บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี เป็นต้น
- ผลผลิตที่ได้ลงทะเบียนไว้พื้นที่ปลูก และผลผลิต และ/หรือ ปริมาณผลผลิตที่ได้ลงทะเบียนไว้
- ชื่อผู้ตรวจประเมินภายใน อาจมีมากกว่าหนึ่งราย หากกลุ่มเกษตรกรใช้ผู้ตรวจประเมินมากกว่า 1 ราย
- สถานภาพตามข้อกำหนด GlobalGAP

#### การพิจารณาอนุมัติสมาชิกใหม่

สมาชิกใหม่ของกลุ่ม หรือ โรงคัดบรรจุ ต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติก่อนการลงทะเบียนเป็นสมาชิกผู้ผลิตภายใต้ GlobalGAP โดยผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์ม ทำหน้าที่ในการเข้าไปตรวจประเมินเกษตรกรรายใหม่ และจัดทำรายงานเสนอต่อผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร ต้องทำการทบทวนและตัดสินใจว่าเกษตรกร หรือ พื้นที่ผลิตมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดของ GlobalGAP ตามรายการตรวจที่ได้เสนอโดยผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์มหรือไม่ ก่อนการพิจารณาอนุมัติ

#### การเพิ่มจำนวนสมาชิก หรือ โรงคัดบรรจุผลผลิต เพิ่มเติมในปีรับรอง

กลุ่มเกษตรกรสามารถเพิ่มที่ได้ไม่เกิน 10% ใน 1 ปี ตามรายการที่ได้รับอนุมัติกับผู้ตรวจประเมินภายในที่ได้รับการรับรองจาก GlobalGAP โดยไม่ต้องมีการดำเนินการทวนสอบจากผู้ตรวจประเมิน หากการเพิ่มพื้นที่ของผู้ผลิตที่ได้ลงทะเบียนมีเกิน 10 % ภายใน ปี ต้องมีการตรวจสอบเพิ่มเติมจากภายนอกโดยวิธีการสุ่ม ไม่ว่าจำนวนร้อยละของพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นในหนึ่งปี หากมีการเพิ่มของพื้นที่ หรือ จำนวนปลุ่สัตว์จากที่ได้รับการอนุมัติมากกว่า 10% ใน 1 ปี หรือมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่า 10 % ของสมาชิก ก็ต้องมีการสุ่ม การสุ่มตัวอย่างสามารถคำนวณได้โดยใช้รากที่สองของจำนวนผู้ผลิตหรือพื้นที่ที่เพิ่มเข้ามาใหม่ และ ทำการตรวจประเมินระบบบริหารจัดการคุณภาพ ในระหว่างปีนั้นก่อนที่รายที่เพิ่มเติมจะสามารถเพิ่มเข้าไปในสมาชิกรายใหม่ที่ได้รับการอนุมัติ

### **บทลงโทษสำหรับเกษตรกร**

เมื่อเกษตรกรสมาชิกของกลุ่มมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลง หรือไม่สอดคล้องต่อมาตรฐาน Globalgap กลุ่มเกษตรกรต้องมีการระงับการลงโทษ ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การตัดเดือน การพักสถานะภาพของเกษตรกร และ การถอดถอนเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกรต้องมีการจัดบันทึกของการลงโทษ รวมทั้งหลักฐานของการแก้ไขที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการในการตัดสินใจ

### **การจัดการข้อร้องเรียนของกลุ่มเกษตรกร**

กลุ่มเกษตรกร ต้องมีระบบการจัดการข้อร้องเรียนของลูกค้า โดยมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติที่อธิบายได้ว่า การรับข้อร้องเรียน การลงทะเบียนบันทึก การระบุ และการสอบสวน การทบทวน และการติดตามเป็นอย่างไรขั้นตอนการปฏิบัติต้องมีแสดงหรือ มอบให้ลูกค้าได้เมื่อมีการร้องขอ และการร้องเรียนทุกเรื่องของลูกค้าต้องมีการส่งข้อมูลให้เกษตรกรทราบ

### **การจัดแยกสินค้า และการตรวจสอบย้อนกลับ สำหรับโรงคัดบรรจุของกลุ่มเกษตรกร**

กลุ่มเกษตรกรต้องมีการจัดระบบการแบ่งแยกสินค้าสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GlobalGAP และสินค้าที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ก่อนการนำไปจำหน่าย โดยต้องสามารถทวนสอบได้ และสามารถดำเนินการเพื่อป้องกันการรวมผสมกับสินค้าอื่น ที่ไม่ได้มีการรับรองมาตรฐาน GlobalGAP

โดยกลุ่มเกษตรกรมีการจัดทำ เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการบ่งชี้ผลผลิตที่ได้ลงทะเบียน และเพื่อที่จะทำทวนสอบได้สำหรับสินค้าทั้งหมด ทั้งที่ได้รับการรับรอง และไม่ได้ได้รับการรับรอง จนถึงแหล่งผลิต การคำนวณเพื่อหาปริมาณผสมจะต้องมีการจัดทำขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นความสอดคล้องกับผู้ที่เป็นเจ้าของตามกฎหมายของสินค้า

มีระบบที่มีประสิทธิภาพ และขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาการติดฉลากผิด หรือ การผสมของสินค้าที่ได้รับการรับรอง กับไม่ได้มีการรับรอง GlobalGAP

### **การจัดการความไม่สอดคล้อง และการถอดถอนสินค้าที่ได้รับการรับรองของกลุ่มเกษตรกร**

เมื่อเกิดความไม่สอดคล้องของสินค้า หรือ การปฏิบัติงานขึ้น การที่จะทำให้มั่นใจว่าการแก้ไขได้มีการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเป็นระบบ กลุ่มเกษตรกรต้องมีการจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติในเรื่องของการจัดการความไม่สอดคล้อง และการแก้ไข โดยมีเอกสารระบุเป็นขั้นตอนสำหรับการ

ป่งชี้ และการวิเคราะห์ความไม่สอดคล้อง วิธีการแก้ไขในข้อไม่สอดคล้องต้องทำการวิเคราะห์ ในระยะเวลาที่กำหนด มีการระบุผู้รับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไข และมีการนำไปปฏิบัติ

ในกรณีที่เกิดผลผลิตเกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เกษตรกรต้องมีการจัดการต่อผลผลิตดังกล่าว โดยอาจเป็นการระงับผลผลิตที่เกี่ยวข้อง หรือ การถอดถอนสินค้าจากลูกค้าในกรณีที่ได้มีการจำหน่ายสินค้าดังกล่าวไปเรียบร้อยแล้ว กลุ่มเกษตรกรจึงต้องมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติที่สามารถถอดถอนสินค้าได้ โดยขั้นตอนการปฏิบัติต้องระบุเหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุที่ทำให้มีการถอดถอนสินค้า ผู้รับผิดชอบ วิธีการแจ้งลูกค้า และหน่วยรับรอง และเพื่อให้มั่นใจว่า ระบบหรือขั้นตอนดังกล่าวสามารถใช้ได้จริง กลุ่มเกษตรกรต้อง ทำการทดสอบอย่างเหมาะสมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และต้องมีการเก็บรักษาแบบทดสอบไว้

#### **การประยุกต์ใช้ระบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร**

หลังจากที่กลุ่มเกษตรกรมีการจัดทำตั้งกลุ่ม มีการจดทะเบียนกลุ่ม และมีการจัดทำเอกสาร ตลอดจนระเบียบปฏิบัติที่จำเป็นต่อการประยุกต์ใช้ระบบแล้ว กลุ่มเกษตรกรก็สามารถนำเอกสารและการวางระบบดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ โดยปกติใช้ระยะเวลา ประมาณ 2อาทิตย์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรวดเร็วของการประยุกต์ใช้ระบบในกลุ่ม และแหล่งทรัพยากรสนับสนุนที่มี

#### **การประยุกต์ใช้ในระดับเกษตรกร**

- ให้คำแนะนำสมาชิกถึงนโยบายของกลุ่มเกษตรกร ที่เกษตรกรต้องปฏิบัติในการฝึกอบรม ระบบการบริหารคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร
- เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้นโยบายของการบริหารกลุ่มเกษตรกรในฟาร์ม
- การเซ็นสัญญาระหว่างกลุ่มเกษตรกรและเกษตรกร

#### **การประยุกต์ใช้สำหรับกลุ่มเกษตรกร**

- กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่นำเสนอในการฝึกอบรมเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มของเกษตรกร
- ดำเนินการวิเคราะห์หาสารพิษตกค้างในผลผลิตจากฟาร์มของสมาชิก
- ทำการทดสอบต่าง ๆ ตามระเบียบการปฏิบัติงาน เช่น การสอกลับของระบบ. การเรียกคืนสินค้า เป็นต้น

### การสนับสนุนการประยุกต์ใช้ระบบของกลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกรอาจมีหน่วยบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นส่วนกลางของการดำเนินกิจการของกลุ่ม ซึ่งจะสามารถเข้ามาช่วยสนับสนุนการประยุกต์ใช้ระบบของเกษตรกรสมาชิก ซึ่งจะทำให้ลดปริมาณงานของเกษตรกรสมาชิก เช่น กลุ่มเกษตรกรอาจมีผู้จัดการทางด้านเทคนิคที่ทำหน้าที่ตัดสินใจในการใช้ปุ๋ยหรือการฉีดพ่นสารเคมีของเกษตรกรสมาชิกแต่ละราย หรือ กลุ่มเกษตรกรอาจมีทีมเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เฉพาะ เช่น เจ้าหน้าที่ฉีดพ่นสารเคมี หรือ เจ้าหน้าที่เก็บเกี่ยวผลผลิตสำหรับสมาชิกทุกคน กิจกรรมที่มีการดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ในเกษตรกรหลายรายสามารถที่จะจัดให้มีการดำเนินงานโดยกลุ่มเกษตรกร และงานที่มีรายละเอียดปลีกย่อยเกษตรกรแต่ละรายสามารถที่จะแยกดำเนินการเองได้ ซึ่งการปฏิบัติในลักษณะนี้จะช่วยลดโอกาสของความผิดพลาดที่ไม่สอดคล้องกับการประยุกต์ใช้ระบบได้

อย่างไรก็ตาม หากกลุ่มเกษตรกรมีการแบ่งแยกงานที่ต้องมีการปฏิบัติของเกษตรกรแต่ละรายมาดำเนินการบริหารจัดการเองโดยกลุ่ม แทนที่จะให้เกษตรกรรับผิดชอบงานของตนเองและมีการดำเนินงานในฟาร์มด้วยตนเองทั้งหมด สิ่งที่จะเกิดตามมาคือ การที่ต้องมีการบริหารจัดการให้งานหรือกิจกรรมดังกล่าวสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้ทุกรายพร้อม ๆ กัน ซึ่งต้องใช้ทักษะในการจัดการของเจ้าหน้าที่ที่ค่อนข้างสูง และการจัดการในหลายระดับ แต่เมื่อกลุ่มมีการดำเนินงานในระยะยาวและมีประสบการณ์และมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ สามารถแบ่งแยกออกเป็นหน่วย ๆ ตามความรับผิดชอบ และให้แต่ละหน่วยทำหน้าที่บริหารจัดการกันเอง ทั้งนี้ การที่จะทำให้การดำเนินการของกลุ่มสามารถรองรับ และ สนับสนุนเกษตรกรได้นั้น ทางกลุ่มต้องใช้บุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา และ การสนับสนุนทางเทคนิค และเมื่อกลุ่มมีการดำเนินงานเป็นระยะเวลานาน และมีความเข้มแข็งมากขึ้น กิจกรรมหลาย ๆ อย่างสามารถถ่ายโอนจากเกษตรกรมาเป็นการสนับสนุน หรือ มีเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางเป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยภาระงานของเกษตรกรสมาชิก และ ลดความเสี่ยงในเรื่องของการปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องของระบบขึ้นได้

ระดับความสามารถของการสนับสนุนจากส่วนกลางต่อเกษตรกรสมาชิก ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับงบประมาณและความสามารถในการจัดการทางด้านเทคนิคของสมาชิก หากเกษตรกรมีงบประมาณและมีความสามารถเพียงพอเกษตรกรหลายรายเลือกที่จะดำเนินการทุกอย่างด้วยตนเอง เพื่อง่ายต่อการจัดการและประหยัดงบประมาณ ในกรณีนี้ กลุ่มเกษตรกรควรที่จะเลือกวิธีการให้เกษตรกรแต่ละรายมีการบริหารจัดการภายในฟาร์มเป็นรายกิจการไป แต่สำหรับกรณีที่เกษตรกรสมาชิกไม่มีงบประมาณทางการเงิน และความสามารถทางด้านเทคนิคในการดำเนินการกิจการของตนเองได้ จึงเป็นความจำเป็นที่กลุ่มเกษตรกรต้องเข้ามาบริหารจัดการในส่วนดังกล่าว ตัวอย่างเช่น

หากเกษตรกรไม่สามารถที่จะจัดสร้างสถานที่เก็บสารเคมี หรือปุ๋ยภายในฟาร์มได้ กลุ่มก็สามารถที่จะจัดสร้างสถานที่เก็บปุ๋ย และ สารเคมีของกลุ่มซึ่งใช้ส่วนรวมสำหรับสมาชิกทุกราย หรือในกรณีที่เกษตรกรไม่สามารถหรือไม่มีความรู้ในการที่จะทวนสอบหรือสอบเทียบเครื่องมือได้ หรือบางรายอาจไม่สามารถซ่อมบำรุงเครื่องจักร ได้เอง เจ้าหน้าที่เทคนิค หรือนักวิชาการของกลุ่มเกษตรกรสามารถที่จะเข้ามาสนับสนุนเกษตรกรในส่วนนี้ได้

ตัวอย่างของกิจกรรมต่าง ๆ ภายในฟาร์มที่กลุ่มเกษตรกรสามารถที่จะช่วยสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยได้ ได้แก่

1. การจัดการการบันทึก การออกแบบฟอร์มเอกสารต่าง ๆ
2. การฝึกอบรมคนงาน
3. การผลิตหรือจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ ต้นกล้า หรือวัสดุเพาะปลูก
4. การจัดทำแผนที่ฟาร์ม
5. การตัดสินใจเรื่องการใช้ปุ๋ยเคมี
6. การใช้ปุ๋ยเคมี
7. การบันทึกการใช้ปุ๋ย
8. สถานที่จัดเก็บสารเคมี
9. การจัดการการให้น้ำ
10. การตัดสินใจและการเลือกใช้สารอารักขาพืช
11. การบันทึกการใช้สารเคมีอารักขาพืช
12. การวิเคราะห์สารพิษตกค้าง
13. สถานที่จัดเก็บสารอารักขาพืช
14. การจัดการภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้แล้ว
15. การจัดการสารเคมีที่หมดอายุ
16. การซ่อมบำรุง และการสอบเทียบอุปกรณ์และเครื่องมือ
17. การรมดิน
18. การจัดการวัสดุปลูก
19. การเก็บเกี่ยว
20. การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว
21. การขนส่ง

## การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบ QMS

การพัฒนาของระบบการจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร (QMS) เป็นประเด็นหลักของข้อกำหนดของการให้การรับรองมาตรฐาน GlobalGAP ในระบบกลุ่มเกษตรกร แต่การพัฒนานี้กลับเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดเป็นอุปสรรคและความท้าทายของกลุ่มเกษตรกรขนาดเล็ก เนื่องจากหลาย ๆ กลุ่มไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีความรู้เฉพาะในเรื่องดังกล่าวในการที่จะเขียนคู่มือ หรือ ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่จำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของระบบ

ความผิดพลาดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ กลุ่มเกษตรกร หรือ บริษัทส่งออกที่พยายามจะประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานนี้ คือ การที่กลุ่มเกษตรกรได้จ้างให้ที่ปรึกษาจากภายนอกเป็นผู้เขียนคู่มือคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร โดยบ่อยครั้งที่ที่ปรึกษาดังกล่าวซึ่งมีประสบการณ์ยาวนาน และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะ มีความสามารถที่จะเขียนคู่มือ หรือ นโยบายที่สมบูรณ์รวมถึงการเขียนระเบียบการปฏิบัติงาน วิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ การออกแบบฟอร์มเอกสารที่มีความสอดคล้องและตรงกับความต้องการของข้อกำหนด ซึ่งพบว่าหลายครั้งที่ปรึกษาหรือแบบฟอร์มที่มีความซับซ้อนและยากที่จะเข้าใจของกลุ่มเกษตรกร รวมถึงตัวเกษตรกรผู้ปฏิบัติเองหรือบางครั้งเป็นเอกสารที่ไม่มีความสอดคล้องหรือเหมาะสมกับการทำงานของกลุ่ม หรือ กิจกรรมทางการเกษตรที่แท้จริงของเกษตรกร ซึ่งทำให้จากผลการตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานผู้ให้การรับรองพบว่า สิ่งที่ตรวจพบจากสถานการณ์ที่ดำเนินการตรวจจริง และเอกสารที่มีการจัดทำหรือเขียนขึ้น ไม่มีความสอดคล้องหรือไปในทำนองเดียวกัน

ในกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่ม เอกสารได้มีการจัดทำเป็นอย่างดีเพื่อให้ผ่านการตรวจประเมินในปีแรก แต่หลังจากนั้นกลุ่มเกษตรกรไม่มีบุคลากร หรือไม่มีการปรับปรุงให้มีความต่อเนื่องหรือสอดคล้องกับงาน และ การไม่มีการเข้าไปปฏิบัติในปีต่อๆมา และหลังจากที่งบประมาณการลงทุนหมดลง ไม่สามารถที่จะจ้างให้ที่ปรึกษาเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานหรือ จัดทำเอกสารให้ต่อไป ผลสุดท้ายทำให้กิจกรรมการประยุกต์ใช้ระบบหรือการขอการรับรองไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ทำให้การประยุกต์ใช้ไม่ประสบความสำเร็จในท้ายที่สุด

ในการที่จะทำให้การประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP ของกลุ่มเกษตรกรมีความต่อเนื่องและสามารถดำเนินการได้ พร้อมทั้งทำให้ได้รับการรับรอง และ ขำรงรักษาใบรับรองไว้ได้ ในระยะยาวนั้น ระบบการบริหารจัดการคุณภาพควรมีการจัดทำแบบง่าย ๆ และสอดคล้องกับความเป็นจริงของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและเกษตรกรสมาชิกสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงสำหรับระเบียบปฏิบัติงาน วิธีการปฏิบัติงาน และแบบฟอร์มต่าง ๆ ควรมีองค์ประกอบหรือข้อมูลเนื้อหาที่สอดคล้องกับข้อกำหนด ทั้งทั้งนี้ ควรทำให้มีความยืดหยุ่นและสามารถใช้ได้จริงสำหรับกลุ่มเกษตรกร เช่น เอกสารการบันทึกของเกษตรกร หากเป็นการยากที่เกษตรกรจะทำการจดบันทึก



หรืออธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ได้ ก็อาจใช้วิธีการจัดทำเอกสารที่ใช้วิธีการ เลือกตอบ หรือ การตอบ ว่าใช่หรือไม่ใช่ หรือ การขีดถูก ขีดผิดแทน

เอกสารหลาย ๆ ประเภทที่มีการจัดทำขึ้น ควรให้เกษตรกรสมาชิกมีส่วนร่วมในการ ออกแบบ และกำหนดวิธีการ โดยอ้างอิงกับข้อกำหนด ของมาตรฐาน หลังจากมีการจัดทำขึ้นแล้ว ให้เกษตรกรนำไปทดลองใช้ และนำเอาปัญหาของการใช้เอกสารดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ ให้เอกสารระเบียนการปฏิบัติบางเรื่องอาจใช้วิธีการระดมความคิดของเกษตรกรจาก การปฏิบัติงานจริง แล้วมีการปรับให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของระบบ หลังจากจัดทำเสร็จสิ้นควร ให้เกษตรกรสมาชิกอ่านเพื่อให้มั่นใจว่าสมาชิกทุกรายมีความเข้าใจตรงกันในประเด็นที่เขียน

ในกรณีของการจัดทำเอกสาร หรือ มีระเบียบข้อบังคับบางอย่างที่เกษตรกรสมาชิกไม่ เข้าใจ ผู้รับผิดชอบต้องอธิบายให้เกษตรกรเข้าใจ ว่า ทำไม และ เพราะอะไร เพื่อให้เกิดการยอมรับ และลดการต่อต้านของเกษตรกรในอนาคต รวมถึงการถอนตัวของเกษตรกรในระหว่างการ ประยุกต์ใช้ระบบ

การจัดทำเอกสารคู่มือคุณภาพ ระเบียบการปฏิบัติงาน วิธีการปฏิบัติงาน แบบฟอร์ม รวมถึงเอกสารอื่น ๆ ป้ายเตือนต่าง ๆ เป็นต้น ไม่ควรที่จะมีการจัดทำหรือเขียนในเชิงวิชาการ หรือ มีคำศัพท์เฉพาะที่ยากต่อการเข้าใจของเกษตรกร ควรใช้ภาษาที่ง่าย เกษตรกรอ่านเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ รวมถึงอาจมีการใช้สัญลักษณ์ที่สามารถสื่อสารกันเข้าใจได้

การใช้ที่ปรึกษา หรือ บุคคลจากหน่วยงานภายนอกกลุ่มเกษตรกรมาช่วยในการพัฒนา ระบบบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรก็สามารถทำได้ แต่ ตัวแทนฝ่ายบริหารจัดการ คุณภาพของกลุ่ม ควรเป็นบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมเต็มที่ในการประยุกต์ใช้และพัฒนาระบบ รวมถึง เป็นกลไกขับเคลื่อน ซึ่งในท้ายที่สุดตัวแทนฝ่ายบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรสามารถที่ จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ปรับปรุง และธำรงรักษา เอกสาร คู่มือและ ระบบให้ดำเนินต่อไปได้ โดย ตัวแทนฝ่ายบริหารจัดการคุณภาพต้องมั่นใจว่าสิ่งที่เขียนขึ้นในระบบการบริหารจัดการคุณภาพเป็น เรื่องจริง มีความถูกต้อง

## หน่วยที่ 6

### การตรวจติดตามกระบวนการประยุกต์ใช้ และการทบทวน

ในการประยุกต์ใช้ระบบ งบประมาณในการประยุกต์ใช้ระบบเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นอุปสรรค สำหรับกลุ่มเกษตรกรขนาดเล็กที่มีแหล่งเงินทุนไม่มาก ซึ่งต้นทุนของการประยุกต์ใช้ระบบดังกล่าว สามารถที่จะลดลงได้ โดยการที่นำเอาหลากหลายวิธีการมาสร้างให้เกิดความสอดคล้องกับระบบ โดยกลุ่มเกษตรกรค่อย ๆ อ่านและทำความเข้าใจกับระบบอย่างเป็นระบบในแต่ละจุดควบคุม และหาแนวทางการปฏิบัติที่เป็นไปได้ สอดคล้องกับข้อกำหนด โดยการระดมความคิดของสมาชิกในกลุ่ม จะช่วยนำพามาซึ่งแนวทางที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จ โดยหัวใจสำคัญของการตีความข้อกำหนดของระบบคือการอ่านและการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ถึงสิ่งกำหนดต้องการ โดยการประยุกต์ใช้ไม่จำเป็นว่าฟาร์มต้องมีขนาดใหญ่แล้วจึงจะสามารถทำได้ถูกต้อง แต่ฟาร์มขนาดเล็กก็สามารถที่จะทำให้เกิดความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ได้ เพียงแต่กลุ่มเกษตรกรเข้าถึงสิ่งที่มาตรฐานกำหนดให้ปฏิบัติ โดยเมื่อมีการประยุกต์ใช้ระบบ สิ่งที่จะช่วยในการควบคุมระยะเวลาและ ความสำเร็จ คือการตรวจติดตามอย่างเป็นระบบซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม และ ปรับเปลี่ยนให้การประยุกต์ใช้มีความเหมาะสมมากขึ้น

#### การตรวจติดตามการประยุกต์ใช้ระบบ

กระบวนการในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลา ซึ่งไม่ควรปล่อยให้ ระยะเวลาผ่านไป เนื่องจากหากระยะเวลานานเกินไป จะทำให้ส่งต่อความเบื่อน่ายของเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ทางด้านเทคนิค เช่น การที่มีการฝึกอบรมบ่อยครั้ง แต่ไม่มีการปรับใช้ในฟาร์มจริง ๆ หรือไม่มีการติดตามผลการประยุกต์ใช้ ทำให้เกษตรกรเกิดความเบื่อน่ายไม่อยากปฏิบัติ จากตัวอย่างของกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ พบว่า กลุ่มเกษตรกรได้มีการเริ่มการสร้างกลุ่มและระบบ การฝึกอบรมในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง การติดตามการประยุกต์ใช้ และการตรวจติดตามภายใน รวมทั้งการดำเนินการแก้ไข ใช้ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน ก็พร้อมที่จะขอการรับรองจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง ซึ่งเป็นความท้าทายของกลุ่มเกษตรกรอย่างยิ่งในการดำเนินการให้ลุล่วงไป และไม่เสียเวลานานในการประยุกต์ใช้ ซึ่งกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มใช้ระยะเวลานานเป็นปีแต่ไม่สามารถประยุกต์ใช้และได้รับการรับรองสำเร็จ ซึ่งโดยปกติแล้วระยะเวลาดำเนินการไม่ควรเกินหนึ่งปี ซึ่งหากมีการใช้เวลานานในการประยุกต์ใช้ระบบเป็นสัญญาณที่บ่งชี้ให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้และการนำไปปฏิบัติของเกษตรกรๆ ไม่ก้าวหน้าอย่างที่ควร

จะเป็น ซึ่งแสดงว่า กระบวนการใดกระบวนการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ระบบขาดการปฏิบัติหรือการวางแผนที่ถูกต้อง

ในแต่ละกระบวนการของการประยุกต์ใช้ระบบควรมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน ว่ากลุ่มเกษตรกรจะมีการทำงานใดและใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานเท่าไร และต้องมีการเรียงลำดับการทำงานให้เป็นลำดับสอดคล้องกัน ซึ่งการกำหนดระยะเวลาจะเป็นเครื่องมือควบคุมให้แต่ละกระบวนการดำเนินไป และกลุ่มเกษตรกรควรมีการนำเอาข้อมูลความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ มาเป็นเครื่องมือในการเปรียบเทียบการดำเนินงานเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น อย่างไรก็ตามผลจากการดำเนินงานไม่ว่าจะมีความเรียบร้อยด้วยดีหรือมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้น เกษตรกรควรมีการรวบรวมความสำเร็จหรือปัญหาของการดำเนินงานไว้เป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

ในกระบวนการของการประยุกต์ใช้ระบบทั้งระบบกลุ่ม เกษตรกรควรมีการแบ่งแยกออกเป็นหลาย ๆ ขั้นตอน สำหรับแต่ละขั้นตอนของการประยุกต์ใช้ความจะมีการกำหนดเวลาที่มีข้อมูลเปรียบเทียบความสำเร็จของขั้นตอนนี้ ๆ โดยข้อมูลที่นำมาใช้เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับสิ่งที่ประยุกต์ใช้จริง โดยอาจจัดทำเป็นแบบตรวจประเมิน (Checklist) ซึ่งสมาชิกหรือผู้รับผิดชอบสามารถตรวจสอบและติดตามได้ว่า ในแต่ละขั้นตอนมีการดำเนินการเรียบร้อยหรือไม่

ตัวอย่างที่จะนำเสนอต่อไปเป็น ตัวอย่างของการทำแบบตรวจติดตามในขั้นตอนของการเริ่มต้นการสร้างระบบ และการเตรียมความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร โดยเริ่มตั้งแต่การประชุมของกลุ่มเกษตรกร โดยคณะกรรมการบริหารและเกษตรกรสมาชิก เพื่อตัดสินใจว่ากลุ่มเกษตรกรจะมีการเข้าร่วมการทำระบบ มีการประยุกต์ใช้และขอการรับรองหรือไม่ โดยระยะเวลาของการดำเนินการในขั้นตอนนี้ ไม่ควรเกิน 2 อาทิตย์ โดยถ้าหากผู้เกี่ยวข้อง อันได้แก่ หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร คณะกรรมการของกลุ่ม และเกษตรกรสามารถเข้าร่วมประชุมพร้อมกันได้ทั้ง เรื่องที่ต้องมีการร่วมกันตัดสินใจก็สามารถจัดการได้ในคราวเดียว

เมื่อกลุ่มเกษตรกรตัดสินใจที่จะดำเนินการประยุกต์ใช้ระบบ และมุ่งมั่นไปสู่การขอการรับรอง กลุ่มเกษตรกรอาจมีการสร้างแบบติดตามการดำเนินงานของกระบวนการเริ่มต้นการสร้างระบบ ว่ามีความสำเร็จหรือไม่ โดยการ สร้างแบบติดตามดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6.1 แสดงตัวอย่างแบบติดตามการดำเนินงานของการประยุกต์ใช้ระบบของกลุ่มเกษตรกร

กระบวนการเริ่มต้นของการสร้างระบบ	กำหนดระยะเวลาสูงสุด 2 อาทิตย์			
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ปฏิบัติ	หมายเหตุ
1. กลุ่มเกษตรกรได้มีการประชุมสมาชิกของกลุ่มเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องของขั้นตอนการประยุกต์ใช้ระบบ งบประมาณ ระยะเวลาของการดำเนินงาน				
2. กลุ่มเกษตรกรได้มีการวางแผนงบประมาณของกลุ่มที่ต้องใช้ในการประยุกต์ใช้ระบบ และงบประมาณจากภายนอกที่จะนำมาสนับสนุน				
3. กลุ่มเกษตรกรได้มีการพิจารณาร่วมกันถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการประยุกต์ใช้ระบบ และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต				
4. กลุ่มเกษตรกรมีบุคลากรที่สามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่จำเป็นของระบบ และเป็นบุคลากรในการพัฒนาและธำรงรักษาระบบไว้				
5. กลุ่มเกษตรกรมีความคิดเห็นพ้องต้องกันว่าจะดำเนินการประยุกต์ใช้ระบบในระยะยาว				

เอกสารที่ใช้ติดตามการประยุกต์ใช้ระบบไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดของข้อมูลหรือเรื่องที่ติดตามเหมือนกับในแบบตรวจติดตามของ GlobalGAP แต่ควรจัดทำเป็นเอกสารที่ง่ายต่อการที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดของกลุ่มเกษตรกรสามารถทำการกรอกข้อมูลในเอกสารได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งวัตถุประสงค์ของการทำแบบติดตามไม่ได้ต้องการที่จะตรวจประเมินภายในเหมือนดังเช่น การตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกรหรือ การตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร แต่เป็นเครื่องมือในการติดตามว่าลำดับขั้นตอนของการประยุกต์ใช้ระบบของเกษตรกรในแต่ละเรื่องมีความเรียบร้อยและเสร็จสมบูรณ์หรือไม่ สามารถที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้หรือไม่

การจัดทำเอกสารการตรวจติดตามการพัฒนาและประยุกต์ใช้ระบบการบริหารคุณภาพของกลุ่ม ซึ่งช่วยในการติดตามว่ากระบวนการในการพัฒนาเอกสารระบบบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรมีความเรียบร้อยและครบถ้วนตามข้อกำหนดหรือไม่ โดยทั้งนี้ การตรวจติดตามว่าคู่มือ

ของการบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกรมีความสมบูรณ์หรือไม่จะอยู่ในกระบวนการตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร

ตัวอย่างเอกสารแบบตรวจติดตามการพัฒนาคู่มือบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ 4.6.2 แสดงตัวอย่างแบบตรวจติดตามการพัฒนาคู่มือบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร

การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร	กำหนดระยะเวลาสูงสุด 2 เดือน			
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ปฏิบัติ	หมายเหตุ
กิจกรรม				
1. เอกสารสัญญาของกลุ่มเกษตรกรและเกษตรกร				
2. เกษตรกรสมาชิกเซ็นต์สัญญากับกลุ่มเกษตรกร				
3. การจัดทำทะเบียนเกษตรกรสมาชิก				
4. การจัดทำคู่มือเกษตรกร				
5. การจัดโครงสร้างบริหารกลุ่มเกษตรกร				
6. ความรับผิดชอบและคุณสมบัติของบุคลากรแต่ละตำแหน่ง				
7. การจัดทำเอกสารระเบียบปฏิบัติเรื่อง การควบคุมเอกสารและการบันทึก				
8. การจัดทำเอกสารระเบียบปฏิบัติเรื่องการตรวจประเมินภายใน				
9. การจัดทำเอกสารระเบียบปฏิบัติเรื่องการจัดการซื้อโรงเรียน				
10. การจัดทำเอกสารระเบียบปฏิบัติเรื่องระบบการสอบกลับ				
11. การจัดทำเอกสารมาตรการลงโทษเกษตรกร				
12. การจัดทำเอกสารระเบียบปฏิบัติเรื่องการเรียกคืนและการถอดถอนผลผลิต				
13. การจัดทำเอกสารระเบียบปฏิบัติเรื่อง ผู้รับเหมาช่วง				
14. เอกสารเรื่องการจัดการพื้นที่ปลูก				

กิจกรรม	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ปฏิบัติ	หมายเหตุ
15. การจัดทำเอกสารระเบียบปฏิบัติเรื่อง สุขลักษณะ				
16. การจัดทำนโยบาย เรื่องสุขภาพ ความปลอดภัย และสวัสดิการของพนักงาน				
17. การจัดทำแผนการจัดการของเสียและมลภาวะ				
18. การจัดทำนโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				
19. เอกสารเกี่ยวกับ เมล็ดพันธุ์ ต้นกล้า				
20. แผนการจัดการพื้นที่เพาะปลูก				
21. คู่มือการใช้ปุ๋ย				
22. คู่มือ และแผนการให้น้ำ				
23. คู่มือการใช้สารอารักขาพืช				
24. คู่มือการเก็บเกี่ยว				
25. คู่มือการจัดการผลผลิต				

รายละเอียดเรื่องอื่น ๆ ที่กลุ่มเกษตรกรปฏิบัติ สามารถนำเข้ามาเพิ่มในแบบตรวจติดตาม เพื่อให้มั่นใจว่าเอกสารและการปฏิบัติที่ต้องทำตามข้อกำหนดได้มีการปฏิบัติครบถ้วน

#### การตรวจติดตามภายใน

หลังจากที่มีการประยุกต์ใช้ระบบคุณภาพเรียบร้อยแล้ว กลุ่มเกษตรกรต้องมีการตรวจประเมินภายในให้เรียบร้อยก่อนที่จะมีการตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอก การตรวจประเมินภายในนี้เป็นการสร้างความมั่นใจว่ากลุ่มเกษตรกรมีระบบการควบคุมสมาชิก และระบบการบริหารจัดการของกลุ่มที่ชัดเจน ถูกต้อง สมาชิกทุกคนปฏิบัติได้สอดคล้องกับมาตรฐาน โดยกระบวนการตรวจภายในแบ่งออกได้ดังนี้

#### การตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพภายในกลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกร ต้องมีการตรวจประเมินระบบบริหารจัดการคุณภาพของ GlobalGAP อย่างน้อยปีละครั้ง โดยผู้ตรวจประเมินต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนด และเป็นอิสระต่อพื้นที่ที่ทำการตรวจ มีการจัดทำบันทึกการตรวจประเมิน การตรวจพบ และการติดตามผลของการแก้ไขที่เกิดขึ้นจากการตรวจประเมิน ในกรณีที่การดำเนินการตรวจประเมินภายในไม่เสร็จสิ้นภายใน 1 วัน

แต่เป็นลักษณะการตรวจประเมินแบบต่อเนื่องภายในช่วงระยะเวลา 12 เดือน กลุ่มเกษตรกรสามารถที่จะการจัดทำตารางการ โดยแบ่งเป็นช่วงเวลาต่าง ๆ ได้

#### ตารางที่ 4.6.3 แสดงกิจกรรมการตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร

กิจกรรมการดำเนินการ	การตรวจประเมินภายในการบริหารของกลุ่มเกษตรกร
เอกสาร GlobalGAP ที่ใช้	เอกสารการตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการกลุ่ม GlobalGAP (Download ได้จาก Website)
ผู้ดำเนินการ	ผู้ตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร
สิ่งที่ทำการตรวจประเมิน	คู่มือการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร เอกสารการบันทึกในระดับกลุ่ม เช่น นโยบาย ระเบียบปฏิบัติ และบันทึก การสัมภาษณ์ สังเกต และสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง

#### การตรวจสอบภายใน เกษตรกร และโรงคัดบรรจุผลผลิต

การตรวจสอบภายในต้องดำเนินการกับเกษตรกรที่ได้ลงทะเบียนไว้ทุกราย (และทุกพื้นที่การผลิต) หรือ ที่โรงคัดบรรจุ ผลผลิตอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยทำการตรวจ ตามรายการตรวจตามจุดควบคุมในข้อกำหนด และเกณฑ์ที่สอดคล้องของ GlobalGAP โดยผู้ตรวจประเมินภายในต้องเป็นอิสระกับพื้นที่ ๆ ที่ทำการตรวจ ผู้ตรวจประเมินไม่สามารถตรวจประเมินงานที่ตนเองทำอยู่

สมาชิกใหม่ของกลุ่ม หรือ โรงคัดบรรจุ ต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติก่อนการลงทะเบียนเป็นสมาชิกผู้ผลิตภายใต้ GlobalGAP เอกสารการตรวจรายงานฉบับจริง และบันทึกต้องเก็บรักษาไว้ โดยรายงานการตรวจ ต้องมีข้อมูลดังนี้

- ระบุชื่อเกษตรกรหรือ โรงคัดบรรจุที่อยู่ในทะเบียน
- ลายเซ็นของเกษตรกร
- วันที่ทำการตรวจประเมิน
- ชื่อผู้ตรวจประเมิน
- ผลผลิตที่ได้ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ
- ผลการประเมินจากการตรวจ

- รายการตรวจ ต้องรวมถึงรายละเอียด ข้อปฏิบัติหลักที่มีความสอดคล้อง ข้อปฏิบัติหลักและข้อปฏิบัติรองที่ยังไม่สอดคล้อง ข้อปฏิบัติหลักและข้อปฏิบัติรองที่ไม่ประยุกต์ใช้
- รายละเอียดของการระบุข้อไม่สอดคล้อง และช่วงระยะเวลาการดำเนินการแก้ไข
- ผลการคำนวณข้อที่ไม่สอดคล้องเนื่องจากการตรวจ
- ระยะเวลาการตรวจ
- ชื่อผู้ตรวจประเมินภายในที่ได้อนุมัติผลการตรวจนี้

ผู้ตรวจประเมินภายใน ต้องทำการทบทวนและตัดสินใจว่าเกษตรกร หรือ พื้นที่ผลิตมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดของ GlobalGAP ตามรายการตรวจที่ได้เสนอโดยผู้ตรวจประเมินภายใน ในกรณีที่มีผู้ตรวจประเมินภายในเพียงรายเดียวที่เป็นผู้ดำเนินการตรวจประเมินภายใน ต้องมีบุคคลอื่น เช่น ตัวแทนฝ่ายจัดการที่ระบุไว้ในระบบการบริหารจัดการคุณภาพเป็นผู้อนุมัติการตรวจประเมินภายใน ในกรณีที่การตรวจสอบภายในมีการทำอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลา 12 เดือน ต้องมีตารางกำหนดการทำงานไว้ล่วงหน้า

#### ตารางที่ 4.6.4 แสดงกิจกรรมการตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกร

กิจกรรมการดำเนินการ	การตรวจประเมินภายในในทุกฟาร์มของเกษตรกรสมาชิก
เอกสาร GlobalGAP ที่ใช้	เอกสารการตรวจประเมิน GlobalGAP (Download ได้จาก Website) มาตรฐานฟาร์ม, มาตรฐานพืชปลูก, มาตรฐานสำหรับผักและผลไม้
ผู้ดำเนินการ	ผู้ตรวจประเมินภายในฟาร์ม
สิ่งที่ทำการตรวจประเมิน	การตรวจการดำเนินกิจกรรมของฟาร์มทุกฟาร์ม การตรวจเอกสารการบันทึกในระดับฟาร์ม เกษตรกร การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสอบถาม เกษตรกร



## หน่วยที่ 7

### หน่วยงานผู้ให้การรับรองและ กระบวนการของการขอการรับรอง

#### หน่วยงานผู้ให้การรับรอง

หน่วยงานผู้ให้การรับรองเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ ในการตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกร, ประเมินฟาร์มเกษตรกร, และการให้การรับรอง โดยหน่วยงานดังกล่าว ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหน่วยงาน GlobalGAP ซึ่งกลุ่มเกษตรกร สามารถตรวจสอบข้อมูลของหน่วยงานผู้ให้การรับรองได้จาก [www.globalgap.org](http://www.globalgap.org)

การอนุญาตและข้อตกลงการดำเนินการให้การรับรองของหน่วยงานผู้ให้การตรวจประเมินนั้น หน่วยงานผู้ให้การรับรองจะยื่นหนังสือไปยังหน่วยงาน GlobalGAP เพื่อขอเป็นหน่วยงานตรวจประเมินตามระบบมาตรฐานนี้ จากนั้นหน่วยงานผู้ให้การรับรองจะต้องดำเนินการตามหลักการของการขอเป็นหน่วยงานผู้ตรวจประเมิน พร้อมทั้งชำระค่าธรรมเนียมการเป็นผู้ตรวจประเมิน หลังจากได้รับการอนุมัติจากหน่วยงาน GlobalGAP แล้ว หน่วยงานผู้ให้การรับรองต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยหน่วยงาน GlobalGAP จะมีการเข้ามาติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานผู้ให้การรับรองว่ามีการปฏิบัติตามสัญญา และ สอดคล้องกับข้อกำหนดเรื่องของหน่วยงานผู้ให้การรับรองหรือไม่

ในปัจจุบัน หน่วยงานผู้ให้การรับรอง ที่สามารถตรวจประเมินระบบมาตรฐาน GlobalGAP ในประเทศไทย ได้แก่ บริษัท เอ็น เอส เอฟ ซี เอ็ม ไอ จำกัด, บริษัท คอนโทรล ยูนิย่น จำกัด, บริษัท เอส จี เอส จำกัด, บริษัท บูโรเวริตัส เซอร์ติฟิเคชัน จำกัด โดยแต่ละบริษัทจะมีผู้ตรวจประเมินที่ให้การรับรองในขอบข่ายที่ต่างกัน ซึ่งกลุ่มเกษตรกรสามารถตรวจสอบข้อมูลได้จาก website หรือ ติดต่อบริษัทผู้ให้การรับรองโดยตรง

ต้นทุนของการตรวจประเมินที่ทางกลุ่มเกษตรกรต้องจ่ายให้แก่หน่วยงานผู้ให้การรับรอง ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง และเป็นงบประมาณทางการเงินส่วนหนึ่งที่กลุ่มเกษตรกรต้องมีการจัดสรรงบประมาณไว้ โดยค่าใช้จ่ายในการตรวจเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องมีการจ่ายทุกปีตลอดอายุของการขอการรับรอง การคัดเลือกหน่วยงานผู้ให้การรับรองจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของงบประมาณที่มีอยู่ โดยเฉพาะการเลือกให้หน่วยงานผู้ให้การรับรองที่ต้องมีการเชิญผู้ตรวจประเมินมาจากต่างประเทศ จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายของกลุ่มเกษตรกรสูงขึ้น เนื่องจากต้นทุนของค่าเดินทาง และ ค่าที่พักของผู้ตรวจประเมินซึ่งส่วนนี้หน่วยงานผู้ให้การรับรองจะมาเรียกเก็บจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง แต่หากจำเป็นต้องใช้ผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอกกลุ่มเกษตรกรควรเลือกช่วงเวลาของการตรวจประเมินที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเกษตรกร หรือ ผู้ขอการรับรอง

รายอื่น เพื่อที่จะช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นกลุ่มเกษตรกรต้องมีการพิจารณาในส่วนของค่าใช้จ่ายนี้ ในระยะยาว สำหรับราคาค่าธรรมเนียมประเมินนั้น แต่ละหน่วยงานผู้ให้การรับรองจะคิดค่าธรรมเนียมต่างกัน แต่มีโครงสร้างของการคิดค่าบริการในทำนองเดียวกัน คือ

**ส่วนที่ 1** ค่าธรรมเนียมการลงทะเบียน กับหน่วยงาน GlobalGAP (GlobalGAP Fee) เป็นค่าธรรมเนียมที่มีอัตราเท่ากันในทุกหน่วยงานผู้ให้การรับรอง กลุ่มเกษตรกรต้องมีการจ่ายค่าธรรมเนียมให้แก่หน่วยงาน GlobalGAP โดยผ่านหน่วยงานผู้ให้การรับรอง ค่าธรรมเนียมจะคิดจากจำนวนพื้นที่ และ ชนิดของพืช ตามตารางที่ระบุไว้ในเอกสารรายการค่าธรรมเนียมการตรวจประเมิน

**ส่วนที่ 2** ค่าธรรมเนียมการตรวจประเมิน (Man-day) เป็นค่าตรวจประเมินของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานผู้ให้การรับรอง ซึ่งส่วนใหญ่มีอัตราที่แตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน โดยอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจประเมินจะคิดค่าใช้จ่ายตามจำนวนวันของการตรวจประเมิน และ การจัดทำรายงานผลการตรวจประเมิน

หน่วยงานผู้ให้การรับรองแต่ละหน่วยจะมีเจ้าหน้าที่ผู้ให้การรับรองที่มีลักษณะหรือเทคนิคในการตรวจประเมินที่แตกต่างกัน โดยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบการดำเนินงานและนโยบายของหน่วยงานแต่ละแห่ง แต่ทั้งนี้การตรวจประเมินของหน่วยงานผู้ตรวจประเมินทุกรายจะมุ่งเน้นการตรวจประเมินตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ของ GlobalGAP และมีการตรวจประเมินตาม GlobalGAP Checklist

การตรวจประเมินของหน่วยงานผู้ให้การรับรอง มีเป้าหมายเพื่อชี้ให้กลุ่มเกษตรกรเห็นว่าบกพร่องในการดำเนินงานของกลุ่มในด้านใด และมีการดำเนินการแก้ไขและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement) ดังนั้น ในการตรวจประเมินของผู้ให้การรับรอง ข้อบกพร่องของเกษตรกรที่ผู้ตรวจประเมินพบเปรียบเสมือนการที่ผู้ตรวจประเมินชี้ให้กลุ่มเกษตรกรเห็นสิ่งที่ควรพัฒนา เพื่อให้การดำเนินการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP มีความถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

ในการตรวจประเมินของหน่วยงานรับรอง การตรวจประเมินเป็นการตรวจประเมินแบบสุ่มตรวจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมินไม่สามารถที่จะตรวจประเมินได้ทุกส่วนงานหรือทุกฟาร์ม หรือตรวจเอกสารได้ทุกฉบับ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของกลุ่มเกษตรกรที่มีหน้าที่ในการธำรงรักษา และ ดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตลอดเวลา

### กระบวนการของการขอการรับรอง

ในการขอการรับรองมาตรฐาน GlobalGAP ของกลุ่มเกษตรกรนั้น กลุ่มเกษตรกรต้องขอการรับรองภายใต้ ทางเลือกที่ 2 (Option 2) ซึ่งเป็นการขอการรับรองระบบกลุ่ม โดยกลุ่มเกษตรกรปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. เกษตรกรขอการรับรองในระบบกลุ่ม (Group Certification) โดยกลุ่มเกษตรกรมีการจดทะเบียน อย่างถูกต้องตามข้อกำหนดของมาตรฐาน ซึ่งในการให้การรับรองนั้น ใบรับรอง จะออกในนามของกลุ่มเกษตรกรที่มีเอกสารแนบท้ายเป็นรายชื่อของเกษตรกรสมาชิก และ ชนิดของผลผลิตที่ขอการรับรอง

2. กลุ่มเกษตรกรต้องมีการประยุกต์ใช้ระบบบริหารจัดการคุณภาพ (QMS) และมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานในเรื่องระบบการบริหารจัดการกลุ่ม

3. กลุ่มเกษตรกร ทำการคัดเลือกหน่วยงานผู้ให้การรับรองที่ได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้ตรวจประเมินและออกใบรับรองอย่างถูกต้องจาก GlobalGAP ซึ่งกลุ่มเกษตรกรสามารถตรวจสอบข้อมูลได้จาก [www.globalgap.org](http://www.globalgap.org)

4. กลุ่มเกษตรกรทำการลงทะเบียนเพื่อขอการรับรองจากหน่วยงานผู้ให้การรับรองดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานผู้ให้การรับรองจะดำเนินการส่งเอกสารการลงทะเบียนมายังกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรดำเนินการกรอกข้อมูลให้ครบถ้วนตามที่ระบุในเอกสาร โดยเอกสารของหน่วยงานผู้ให้การรับรองส่วนใหญ่จะมีข้อมูลและรายละเอียดที่ครบถ้วนและครอบคลุมตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP

5. ในการลงทะเบียนเพื่อขอการรับรองของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของ GlobalGAP อย่างเคร่งครัด โดยเกษตรกรสมาชิกไม่สามารถขอการรับรองผลผลิตชนิดเดียวกันกับ หน่วยงานผู้ให้การรับรองหลายหน่วยรับรองในเวลาเดียวกันได้ และเกษตรกรไม่สามารถขอการรับรองผลผลิตเดียวกันกับขอบข่ายขอการรับรอง 2 ขอบข่ายในเวลาเดียวกันได้

6. กลุ่มเกษตรกรจ่ายค่าธรรมเนียมการขอการรับรองในอัตราตามที่ GlobalGAP กำหนด โดยในการจ่ายนั้น กลุ่มเกษตรกรสามารถจ่ายผ่านหน่วยงานผู้ให้การรับรองได้

7. หน่วยงานผู้ให้การรับรองจะทำการยื่นเอกสาร และนำส่งข้อมูลของกลุ่มเกษตรกรไปยังหน่วยงาน GlobalGAP เพื่อลงทะเบียนประวัติของกลุ่มเกษตรกร จากนั้นทาง GlobalGAP จะออกหมายเลข GGN ให้แก่กลุ่มเกษตรกร โดยหมายเลข GGN จะเป็นหมายเลขประจำตัวที่ใช้สำหรับจำแนกกลุ่มเกษตรกร ซึ่งหมายเลขนี้จะใช้สำหรับการสื่อสารและติดต่อกับหน่วยงาน GlobalGAP ตลอดระยะเวลาของการให้การรับรอง

8. กลุ่มเกษตรกรสามารถที่จะมีพันธะสัญญากับหน่วยงานผู้ให้การรับรองเป็นระยะเวลา 4 ปีต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรสามารถที่จะเปลี่ยน หน่วยงานผู้ให้การรับรองได้ หากผู้ให้การรับรองดังกล่าวไม่สามารถให้การรับรองต่อไปได้ หรือ กลุ่มเกษตรกรมีความประสงค์จะเปลี่ยนหน่วยงานผู้ให้การรับรอง โดย กลุ่มเกษตรกรที่ประสงค์จะเปลี่ยนหน่วยงานผู้ให้การรับรอง ต้องไม่มีภาระติดค้างเรื่องค่าใช้จ่าย หรือ บทลงโทษ หรือ การร้องขอให้ดำเนินการแก้ไขจากผลการตรวจประเมินโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรองจากการตรวจประเมินในครั้งที่ผ่านมา หรือ การได้รับบทลงโทษ จากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง จึงจะสามารถเปลี่ยนหน่วยงานผู้ให้การรับรองได้

9. กระบวนการตรวจประเมิน ก่อนการตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมินจากหน่วยรับรอง กลุ่มเกษตรกรต้องมีการตรวจประเมินภายในฟาร์มเกษตรกรทุกราย และมีการตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร และมีการดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องที่พบให้แล้วเสร็จ ก่อนการตรวจประเมิน โดยผู้ตรวจประเมินของหน่วยงานผู้ให้การรับรอง การตรวจประเมินโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรองไม่สามารถกระทำได้ หากเกษตรกรไม่ได้มีการลงทะเบียน และได้รับการยืนยันการลงทะเบียนจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง ซึ่งการตรวจประเมิน โดยผู้ตรวจประเมินของหน่วยงานผู้ให้การรับรองสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

9.1 การตรวจประเมินฟาร์มเกษตรกร ผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง จะสุ่ม เกษตรกรสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร เพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกที่ตรวจประเมิน โดยกิจกรรมการตรวจประเมินจะดำเนินการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7.1 แสดงกิจกรรมการตรวจประเมินฟาร์มเกษตรกร โดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง

ระยะเวลาการดำเนินการ	ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกของกลุ่ม จำนวนของฟาร์มและระยะห่างของฟาร์ม
เอกสาร GlobalGAP ที่ใช้	เอกสารการตรวจประเมิน GlobalGAP (Download ได้จาก Website) มาตรฐานฟาร์ม, มาตรฐานพืชปลูก, มาตรฐานสำหรับผักและผลไม้
ผู้ดำเนินการ	ผู้ตรวจประเมินฟาร์มจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง
สิ่งที่ทำการตรวจประเมิน	การตรวจการสุ่มตรวจการดำเนินกิจกรรมของฟาร์มโดยการ square root จากจำนวนเกษตรกรหรือฟาร์มทั้งหมด ให้ครอบคลุมชนิดพืชและพื้นที่ การตรวจเอกสารการบันทึกในระดับฟาร์มเกษตรกร

9.2 การตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกร ผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง จะทำการตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกร รวมถึงการตรวจประเมินโรงคัดบรรจุของกลุ่มเกษตรกร โดยกิจกรรมการตรวจประเมินมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7.2 แสดงกิจกรรมการตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกรโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง

ระยะเวลาดำเนินการ	ใช้ระยะเวลาในการตรวจประเมิน 1 วัน
เอกสาร GlobalGAP ที่ใช้	เอกสารการตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการกลุ่ม GlobalGAP (Download ได้จาก Website)
ผู้ดำเนินการ	ผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง
สิ่งที่ทำการตรวจประเมิน	คู่มือการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร เอกสารการบันทึกในระดับกลุ่ม เช่น นโยบาย ระเบียบ ปฏิบัติ และบันทึก

10 ความถี่ของการตรวจประเมิน ตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรนั้น ต้องมีการตรวจประเมินจำนวน 2 ครั้ง/ปี แบ่งออกเป็นการตรวจประเมินแบบแจ้งให้ทราบ เป็นการตรวจประเมินที่หน่วยงานผู้ให้การรับรองจะแจ้งให้กลุ่มเกษตรกรที่ต้องได้รับการตรวจทราบล่วงหน้า มีการกำหนดวันที่ตรวจนั้นแน่นอนในแต่ละปีจะมีการตรวจ และการตรวจประเมินแบบไม่แจ้งให้ทราบ ซึ่งจะมีการกำหนดและสุ่มตรวจโดยหน่วยงานผู้ให้การรับรอง โดยหน่วยงานผู้ให้การรับรองจะแจ้งให้กลุ่มเกษตรกรทราบล่วงหน้า 48 ชั่วโมง ก่อนการเข้าตรวจ โดยมีการสุ่มตรวจดังต่อไปนี้

10.1 การตรวจประเมิน ระบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร(QMS) ผู้ตรวจประเมินจะทำการตรวจ กลุ่มเกษตรกรและโรงคัดบรรจุ จำนวน 2 ครั้ง/ ปี โดยการตรวจแบบเต็มรูปแบบ

10.2 การตรวจประเมินเกษตรกรแต่ละราย จะมีแบ่งออกเป็น

10.2.1 การตรวจประเมินแบบแจ้งให้ทราบ จะทำการสุ่มตรวจเกษตรกร จำนวนรากที่ 2 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมดสำหรับปีแรก และ จำนวน 50% ของรากที่ 2 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด สำหรับปีถัดไป จนครบ 4 ปี จึงดำเนินการเริ่มสุ่มตัวอย่างเหมือนการสุ่มในปีแรก แต่หากผลการตรวจประเมินแบบไม่แจ้งให้ทราบของปีใดพบความไม่สอดคล้องของกลุ่ม

เกษตรกร การสุ่มตัวอย่างเกษตรกรสำหรับการตรวจแบบแจ้งให้ทราบครั้งถัดไปจะมีการสุ่มตรวจจำนวนเท่ากับ รากที่ 2 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด

10.2.2 การตรวจประเมินแบบไม่แจ้งให้ทราบ จะทำการสุ่มจำนวนเกษตรกร จำนวน 50% ของรากที่สองของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด

10.2.3 ในกรณีที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มเกษตรกรสมาชิก จำนวนไม่เกินละ 10% ของปีที่ผ่านมา กลุ่มเกษตรกรจะถูกสุ่มตรวจตามหลักการในข้อ 10.2.1 และ 10.2.2 แต่หากกลุ่มเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากกว่า 10 % จำนวนของเกษตรกรที่จะทำการสุ่มเท่ากับ จำนวนตามข้อ 10.2.1 และ 10.2.2 บวกด้วย รากที่สองของจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น

11 การรายงานผลการตรวจประเมิน หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินของหน่วยงานผู้ให้การรับรองจะ รายงานผลการตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสิ่งที่รายงานจะแบ่งย่อยออกเป็น 2 ส่วน คือ รายงานความไม่สอดคล้องของระบบบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร และ โรคภัยบรรจุ และ รายงานความไม่สอดคล้องที่พบของเกษตรกรแต่ละรายที่สุ่มตรวจ โดยหากความไม่สอดคล้องของเกษตรกรแต่ละรายที่สุ่มตรวจ พบว่ามีการเกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน ความบกพร่องดังกล่าวจะถือว่าเป็นความบกพร่องของกลุ่มเกษตรกร

12 กลุ่มเกษตรกรมีระยะเวลาในการแก้ไขความไม่สอดคล้องที่พบจากการตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอก จำนวน 3 เดือนสำหรับปีแรก และ 28 วัน สำหรับปีถัดมา โดยการแก้ไขข้อบกพร่อง กลุ่มเกษตรกรต้องแสดงหลักฐานที่แสดงให้ผู้ตรวจประเมินเห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีการปฏิบัติตามข้อกำหนด โดยอาจแสดงหลักฐานในลักษณะของเอกสาร ผลวิเคราะห์ หรือ ภาพถ่าย หรือ ในบางกรณีผู้ตรวจประเมินอาจเข้ามาดำเนินการตรวจประเมินซ้ำ หากกลุ่มเกษตรกรไม่ดำเนินการแก้ไขในระยะเวลาที่กำหนด กลุ่มเกษตรกรต้องดำเนินการขอรับการตรวจประเมินใหม่

13 ในการให้การรับรอง กลุ่มเกษตรกรต้องดำเนินการแก้ไขให้ได้รับคะแนน 100 % สำหรับข้อปฏิบัติหลัก และ 95% สำหรับข้อปฏิบัติรอง ที่มีการประยุกต์ใช้ จึงจะได้รับการรับรอง

14 หลังจากกลุ่มเกษตรกรมีการดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้องและส่งหลักฐานการดำเนินการแก้ไขให้หน่วยงานผู้ให้การรับรองแล้ว หน่วยงานผู้ให้การรับรองจะมีระยะเวลา 28 วันในการออกไปรับรอง

15 ใบรับรองกลุ่มเกษตรกร มีอายุ 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ หน่วยงานผู้ให้การรับรองให้การรับรอง และในปีถัดไป กลุ่มเกษตรกรสามารถที่จะดำเนินการขอการตรวจประเมินในช่วงระยะเวลา 8 เดือน ก่อนใบรับรองหมดอายุ จนถึง 4 เดือนหลังใบรับรองหมดอายุ โดยหากกลุ่มเกษตรกรมีการขอการตรวจรับรองหลังจากใบรับรองหมดอายุ เกษตรกรต้องยื่นเอกสารการลงทะเบียนขอต่ออายุต่อหน่วยงานผู้ให้การรับรองก่อนวันที่ใบรับรองหมดอายุ โดยกลุ่มเกษตรกรจะมี

สถานะว่า “ได้รับการลงทะเบียน” ตั้งแต่วันที่ใบรับรองหมดอายุจนถึงการตรวจประเมินครั้งถัดไป หากมีการยื่นหลังจากใบรับรองหมดอายุ กลุ่มเกษตรกรรายดังกล่าวจะมีสถานะ “ไม่มีการต่ออายุ” และกลุ่มเกษตรกรต้องดำเนินการขอลงทะเบียนเพื่อขอการตรวจรับรองใหม่

16 การนับวันที่ของการต่ออายุ จะนับตั้งแต่ วันที่หน่วยงานผู้ให้การรับรองออกใบรับรองให้กลุ่มเกษตรกร และใบรับรองมีอายุ 1 ปี โดยใบรับรองของปีถัดไป จะลงวันที่ วันที่เดียวกับวันที่ออกใบรับรองของปีที่ถัดมา โดยไม่คำนึงถึงวันที่ตรวจประเมินจริง โดยกลุ่มเกษตรกรมีหน้าที่ติดต่อกับหน่วยงานผู้ให้การรับรองเพื่อดำเนินการลงทะเบียนขอรับการตรวจประเมิน



2 การประเมิน คู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

ในการประเมินคู่มือ เป็นการประเมินเฉพาะในส่วนของเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และความเข้าใจของกลุ่มเกษตรกร หรือ ผู้นำไปประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานในคู่มือฉบับนี้เท่านั้น ไม่ได้มีการประเมินถึงการนำไปประยุกต์ใช้จริง เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาที่ทำการศึกษาจึงไม่สามารถทำการประเมินในเรื่องของการนำไปประยุกต์ใช้จริงได้

จากการประเมินคู่มือโดยกลุ่มเกษตรกรและบริษัทผู้ผลิตผักและผลไม้สดเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ และนักวิชาการ จำนวน 10 ราย โดยสามารถสรุปข้อมูลและรายละเอียดของการประเมินได้ดังต่อไปนี้

#### ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรและผู้ตอบแบบประเมิน

ผู้ประเมิน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวแทนกลุ่มเกษตรกร จำนวน 5 ราย และนักวิชาการ จำนวน 5 ราย

#### ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเกษตรกร

1. กลุ่มเกษตรกร มีสมาชิกลน้อยที่สุดคือ 5 คน และมีสมาชิกมากที่สุดคือ 88 คน
2. ผลผลิตผักและผลไม้ที่กลุ่มเกษตรกรมีการผลิต ทำการประยุกต์ใช้ระบบและขอการรับรอง ได้แก่ หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดอ่อน ถั่วฝักยาว มะเขือเปราะ กระเพรา โหระพา ผักชีไทย กระน้ำ มะม่วง ผักบุ้งจีน
3. กลุ่มลูกค้าที่ซื้อผลผลิตของกลุ่มเกษตรกร คือ ลูกค้าบริษัทผู้ผลิตผักส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และตะวันออกกลาง และกลุ่มลูกค้าห้างสรรพสินค้าชั้นนำในประเทศ เช่น Top , Big C และ Tesco
4. กลุ่มเกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน ได้แก่ ระบบการทำเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของประเทศไทย ระบบ GMP และ HACCP และระบบ GlobalGAP
5. กลุ่มเกษตรกร มีระยะเวลาในการประยุกต์ใช้ระบบหรือได้รับการรับรอง 2 – 5 ปี
6. ผู้ตอบแบบประเมิน เป็นหัวหน้ากลุ่ม เจ้าหน้าที่ควบคุมคุณภาพ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จนถึงระดับปริญญาตรี
7. ผู้ตอบแบบประเมินมีประสบการณ์ทำงาน 1 ถึง 10 ปี



### ข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการ

1. ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี
2. ผู้ตอบแบบประเมินมีการทำงานหรือความเกี่ยวข้องในการทำระบบการทำงาน เกษตรดีที่เหมาะสม มากกว่า 2 ปี

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ประเมินแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นคู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ พบว่า

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินคู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

รายละเอียดการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	สมบูรณ์มาก	สมบูรณ์พอใช้	ควรปรับปรุง
1. ความครบถ้วนของเนื้อหา ตรงตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP version 3	60 %	40 %	
2. รูปแบบการนำเสนอ การแบ่งหมวดหมู่ของคู่มือ	70 %	30 %	
3. ภาษาที่ใช้ในการจัดทำคู่มือมีความเหมาะสมต่อการทำความเข้าใจ	40 %	50 %	10 %
4. ความง่ายของเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือ	70 %	30 %	
5. การนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	80 %	20 %	
6. ความเหมาะสมของตัวอย่างที่นำเสนอในคู่มือ	70 %	20 %	10 %
7. ความพึงพอใจต่อคู่มือ	70 %	30 %	

จากตารางที่ 4.8 แสดงการประเมินคู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ พบว่า

1. ผู้ประเมินร้อยละ 60 มีคิดเห็นว่าการครบถ้วนของเนื้อหา ตรงตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP version 3 มีความสมบูรณ์ในระดับมาก ในขณะที่ ผู้ประเมินร้อยละ 40 มีความคิดเห็นว่ามี ความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง
2. ผู้ประเมินร้อยละ 70 มีคิดเห็นว่าการนำเสนอ การแบ่งหมวดหมู่ของกลุ่ม มีความสมบูรณ์ในระดับมาก ในขณะที่ ผู้ประเมินร้อยละ 30 มีความคิดเห็นว่ามี ความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง
3. ผู้ประเมินร้อยละ 50 มีคิดเห็นว่าการใช้ภาษาที่ใช้ในการจัดทำคู่มือมีความเหมาะสมต่อการทำความเข้าใจ มีความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง ในขณะที่ ผู้ประเมินร้อยละ 40 มีความคิดเห็นว่ามี ความสมบูรณ์ในระดับมาก และอีกร้อยละ 10 มีความเห็นว่าการมีการปรับปรุง
4. ผู้ประเมินร้อยละ 70 มีคิดเห็นว่าการง่ายของเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือมีความสมบูรณ์ในระดับมาก ในขณะที่ ผู้ประเมินร้อยละ 30 มีความคิดเห็นว่ามี ความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง
5. ผู้ประเมินร้อยละ 80 มีคิดเห็นว่าการนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ มีความสมบูรณ์ในระดับมาก ในขณะที่ ผู้ประเมินร้อยละ 20 มีความคิดเห็นว่ามี ความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง
6. ผู้ประเมินร้อยละ 70 มีคิดเห็นว่าการเหมาะสมของตัวอย่างที่นำเสนอในคู่มือมีความสมบูรณ์ในระดับมาก ในขณะที่ ผู้ประเมินร้อยละ 20 มีความคิดเห็นว่ามี ความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง และผู้ประเมินร้อยละ 10 เห็นว่าการมีการปรับปรุง
7. ผู้ประเมินร้อยละ 70 มีพึงพอใจต่อคู่มือในระดับมาก ในขณะที่ ผู้ประเมินร้อยละ 30 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคู่มือการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคู่มือการประยุกต์ใช้มาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ ผู้ประเมินได้แสดงความคิดเห็นว่าคู่มือฉบับนี้ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องของการเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้สำหรับพืชที่มีปัญหาในการส่งออกในปัจจุบัน , ตัวอย่างของระเบียบปฏิบัติ และ คู่มือต่าง ๆ , คุณสมบัติของผู้ที่เหมาะสมที่จะเป็นวิทยากรหรือผู้ฝึกอบรม แหล่งของหน่วยงานสนับสนุนทางด้านเทคนิค และสนับสนุนทางการเงิน และราคาค่าตรวจประเมิน

ผู้ประเมินมีความคิดเห็นต่อการพัฒนามาตรฐานการประยุกต์ใช้มาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ว่า เป็นมาตรฐานที่เหมาะสมกับปัจจุบัน ที่สามารถเข้ามาช่วยแก้ปัญหาระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัยของประเทศ เพราะมีการแข่งขันทางการค้ามากขึ้น ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับเรื่องความปลอดภัยของอาหาร และการมีกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้ที่มากขึ้น



## บทที่ 5

### สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องการจัดทำคู่มือ การประยุกต์ใช้มาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ ผู้ศึกษามุ่งหมายที่จะนำเอาข้อกำหนดของมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสม หรือ GlobalGAP สำหรับการขอการรับรองในระบบกลุ่มเกษตรกร (Option 2) มาจัดทำคู่มือซึ่งเป็นแนวทางในการที่กลุ่มเกษตรกรจะสามารถประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ระบบและได้รับการรับรองในท้ายที่สุด

#### 1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำคู่มือในการประยุกต์ใช้มาตรฐานระบบ GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีการผลิตผักและผลไม้สดเพื่อการส่งออก และ เพื่อประเมินคู่มือ ในการประยุกต์ใช้ มาตรฐานระบบ GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีการผลิตผักและผลไม้สดเพื่อการส่งออก

การศึกษานี้เป็นการศึกษา เพื่อจัดทำคู่มือและการประยุกต์ใช้ระบบ GlobalGAP สำหรับการผลิตของเกษตรกรแบบหลายพื้นที่ ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการศึกษา โดยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากข้อกำหนดของมาตรฐาน การศึกษาและตีความ ความต้องการของข้อกำหนดที่กลุ่มเกษตรกรต้องปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนด ศึกษาข้อมูลจากการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานของ กลุ่มเกษตรกรในและต่างประเทศ และศึกษาข้อมูลจากจากเอกสารทางวิชาอื่น ๆ ร่วมกับการการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเกษตรกร เป็นการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อหาข้อมูลรูปแบบวิธีการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรและตัวเกษตรกรเอง ความต้องการของกลุ่มเกษตรกร อุปสรรคของการประยุกต์ใช้ระบบ โดยกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการสัมภาษณ์ การรวบรวมข้อมูลคำถาม จากการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับระบบมาตรฐาน GlobalGAP และ ThaiGAP ที่ผู้จัดทำเข้าร่วมสัมมนา และเป็นวิทยากรในการประชุม สัมมนาหรือ การฝึกอบรม การรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดทำระบบการเกษตรที่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูล ผลการตรวจประเมินของเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมินของบริษัท ถึงข้อบกพร่องที่พบ

จากการตรวจประเมินในการขอการรับรองของเกษตรกร ทั้งที่เป็นเกษตรกรรายเดี่ยว และ กลุ่มเกษตรกรดำเนินการจัดทำ คู่มือการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่ม เกษตรกร

หลังจากมีการจัดทำคู่มือ ได้มีการประเมิน คู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่ม เกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ โดยการนำเสนอ คู่มือให้กับกลุ่มเกษตรกร หรือ บริษัทส่งออกที่มีการประยุกต์ใช้ หรือ มีแผนที่จะดำเนินการประยุกต์ใช้ รวมถึงนักวิชาการอ่าน และ ให้คำแนะนำในเรื่องของ เนื้อหา ภาษา ความเข้าใจ และการนำไปใช้ โดยได้มีการประเมิน โดยกลุ่มเกษตรกร นักวิชาการ จำนวน 10 ในการประเมิน คู่มือฉบับนี้ ทำการประเมินเฉพาะ ความรู้ ความเข้าใจของกลุ่มเกษตรกรจากการอ่านคู่มือ

ผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การจัดทำคู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบ โดยนำเสนอแนวทางประยุกต์ใช้ในเรื่องต่าง ๆ และ การประเมินคู่มือการประยุกต์ใช้ โดยการจัดทำคู่มือมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยที่ 1 ปัจจัยพื้นฐาน และลำดับขั้นตอนสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ การวางแผน การทำระบบ งบประมาณ และ ระยะเวลาของการทำระบบ ในการที่จะประยุกต์ใช้ระบบ ต้องมีปัจจัยพื้นฐานในการประยุกต์ใช้ ทั้งกลุ่มเกษตรกร และตัวของเกษตรกรเอง การวางแผนการระบบที่สอดคล้องกับกิจกรรมในฟาร์ม และของเกษตรกรเอง ระยะเวลาที่สมาชิกทุกคนต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม ตลอดจนงบประมาณที่จำเป็นต่อการประยุกต์ใช้ที่กลุ่มเกษตรกร และตัวเกษตรกรเองต้องจัดเตรียมไว้

หน่วยที่ 2 หลักสูตรการฝึกอบรมที่จำเป็นสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติที่ดีและเหมาะสมตามข้อกำหนด เกษตรกรเป็นผู้มีความรู้ โดยการคัดเลือกผู้ให้การฝึกอบรมที่เหมาะสมมีความรู้ รวมถึงหน่วยงานผู้ให้การฝึกอบรม

หน่วยที่ 3 การพัฒนาบุคลากรสำหรับการประยุกต์ใช้ระบบ เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ทางเทคนิค ซึ่งบุคคลดังกล่าวเหล่านี้ จะเป็นผู้ที่ขับเคลื่อนกิจกรรมการประยุกต์ใช้ระบบของกลุ่ม ตลอดจนธำรงรักษาไว้ซึ่งระบบที่มีมาตรฐาน นอกจากนี้ ผู้ตรวจประเมินภายในจะเป็นบุคคลที่ช่วยในการตรวจติดตามเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความมั่นใจว่า กิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มและสมาชิกยังมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับข้อกำหนดที่

หน่วยที่ 4 การจัดทำเอกสารระบบคุณภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นในการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร เป็นการสร้างความมั่นใจได้ว่า สมาชิกทุกคนมีการปฏิบัติ และมีแนวทางการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน โดยระบบเอกสารที่จัดทำนั้น จะประกอบด้วย คู่มือการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร คู่มือเกษตรกร ระเบียบปฏิบัติงานต่าง ๆ วิธีการ

ปฏิบัติงาน แบบฟอร์มการบันทึกกิจกรรมต่างๆ ภายในฟาร์ม และ เอกสารสนับสนุนการประยุกต์ใช้ระบบอื่น ๆ

หน่วยที่ 5 แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร โครงสร้างการบริหารงาน และ อำนาจหน้าที่ของบุคลากรที่จำเป็นของกลุ่มในการประยุกต์ใช้ระบบ การสร้างระบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP ที่กลุ่มเกษตรกรต้องมีการสร้างระบบการบริหารงานระบบคุณภาพของกลุ่มและมีการนำไปปฏิบัติ ซึ่งในการประยุกต์ใช้ที่ดีเกษตรกรสมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในการประยุกต์ใช้ระบบ

หน่วยที่ 6 การตรวจติดตามการประยุกต์ใช้ของระบบ ซึ่งต้องมีการตรวจติดตามตั้งแต่การเริ่มดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ว่ามีการดำเนินการไปตามกรอบของเวลาที่กำหนดไว้ มีการจัดลำดับกิจกรรมที่ต้องดำเนินการก่อนหลัง มีการสร้างแบบฟอร์มการตรวจติดตามซึ่งนำมาใช้ในการตรวจติดตาม ซึ่งจะทำให้การตรวจติดตามง่ายขึ้น นอกจากนั้นควรมีการทบทวนผลการดำเนินงานเป็นระยะว่าเป็นไปตามเป้าหมาย หรือต้องมีการปรับเปลี่ยนในเรื่องใดเพื่อให้สอดคล้องกับสถานะปัจจุบัน เครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในการตรวจติดตามได้ดี คือ การตรวจประเมินภายในทั้งการตรวจประเมินภายในกลุ่มเกษตรกร และการตรวจประเมินภายในของกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งการดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้องที่ตรวจพบจากการตรวจประเมินภายใน โดยควรมีการทบทวนการดำเนินการแก้ไขว่ามีความสอดคล้องถูกต้องและดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่

หน่วยที่ 7 หน่วยงานผู้ให้การรับรองที่ได้รับรองจากหน่วยงาน GlobalGAP ที่จะดำเนินการตรวจ ประเมินและให้การรับรองกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรต้องพิจารณาหน่วยงานผู้ให้การรับรองที่สามารถให้การรับรองได้จริง มีความรับผิดชอบ และเป็นสากล มีระยะเวลาของการให้การรับรองและพันธะสัญญาระหว่างกลุ่มเกษตรกร และหน่วยงานการรับรองที่ชัดเจนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มเกษตรกร โดยกระบวนการขอการรับรองเริ่มจากการลงทะเบียนกับหน่วยงานผู้ให้การรับรอง การเข้าตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมินของหน่วยงานผู้ให้การรับรอง การดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องที่พบจากการตรวจประเมิน การให้การรับรอง การชำระรักษาไว้ซึ่งการให้การรับรองและการต่ออายุใบรับรอง

ในการประเมินคู่มือ เป็นการประเมินเฉพาะในส่วนของเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และความเข้าใจของกลุ่มเกษตรกร หรือ ผู้นำไปประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานในกลุ่มฉบับนี้เท่านั้น ไม่ได้มีการประเมินถึงการนำไปประยุกต์ใช้จริง เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาที่ทำการศึกษาจึงไม่สามารถทำการประเมินในเรื่องของการนำไปประยุกต์ใช้จริงได้ โดยมีผู้ประเมิน 2 กลุ่ม คือ ตัวแทนกลุ่มเกษตรกร จำนวน 5 ราย และ นักวิชาการ จำนวน 5 ราย พบว่า ผู้ประเมิน

ร้อยละ 60 มีคิดเห็นว่าความครบถ้วนของเนื้อหา ตรงตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP version 3 มีความสมบูรณ์ในระดับมาก ผู้ประเมินร้อยละ 70 มีคิดเห็นว่ารูปแบบการนำเสนอ การแบ่งหมวดหมู่ของกลุ่มมีความสมบูรณ์ในระดับมาก ผู้ประเมินร้อยละ 50 มีคิดเห็นว่าภาษาที่ใช้ในการจัดทำคู่มือมีความเหมาะสมต่อการทำความเข้าใจ มีความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง ผู้ประเมินร้อยละ 70 มีคิดเห็นว่าความยากง่ายของเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือมีความสมบูรณ์ในระดับมาก ผู้ประเมินร้อยละ 80 มีคิดเห็นว่าการนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ มีความสมบูรณ์ในระดับมาก ผู้ประเมินร้อยละ 70 มีคิดเห็นว่าความเหมาะสมของตัวอย่างที่นำเสนอในคู่มือมีความสมบูรณ์ในระดับมาก ผู้ประเมินร้อยละ 70 มีพึงพอใจต่อคู่มือในระดับมาก

## 1 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษา การจัดทำคู่มือ การประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกร พบว่าการที่กลุ่มเกษตรกรจะประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้มาตรฐานนั้น มีปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานดังต่อไปนี้

**1.1 ความมุ่งมั่นของฝ่ายบริหารกลุ่มเกษตรกรและสมาชิก** ความมุ่งมั่นของฝ่ายบริหารกลุ่มเกษตรกรเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยผลักดัน ให้การประยุกต์ใช้มาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรสามารถดำเนินไปได้ เนื่องจากการประยุกต์ใช้ระบบเป็นเรื่องที่ยากสำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีขนาดเล็ก หรือ กลุ่มเกษตรกรที่ขาดการสนับสนุน ขาดบุคลากร และการดำเนินการประยุกต์ใช้ต้องใช้ระยะเวลาและการทำงานอย่างต่อเนื่อง หากกลุ่มเกษตรกรไม่มีความมุ่งมั่น หรือ การสนับสนุนที่ดีแล้ว จะทำให้การดำเนินการชะงัก เกิดอุปสรรค และ เป็นเรื่องยากที่การประยุกต์ใช้จะประสบความสำเร็จ และดำเนินไปได้ในระยะยาว

**1.2 ประโยชน์ของการทำระบบมาตรฐาน GlobalGAP** จากปัญหาในเรื่องของความปลอดภัยของอาหารที่เป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ซื้อ ในต่างประเทศให้ความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน รวมถึงปัญหาเรื่องสุขอนามัยพืชที่กำลังเป็นปัญหาและอุปสรรคการส่งออก และนโยบายการค้าเสรี ทำให้ โอกาสเป็นของผู้ที่นำมีความพร้อมมากกว่า มาตรฐาน Global ช่วยในการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคถึงมาตรการความปลอดภัยในการผลิตอาหารของเกษตรกร ทำให้ผู้ซื้อหลายรายในต่างประเทศกำหนดให้คู่ค้าที่จะส่งสินค้าไปจำหน่ายต้องได้รับการรับรองมาตรฐาน GlobalGAP ทำให้ผลผลิตจากแหล่งผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐานนี้เป็นที่ต้องการของผู้ส่งออกผักผลไม้ เกิดช่องทางการตลาดที่มากกว่าผู้ผลิตรายอื่น ๆ

**1.3 ระยะเวลา** การดำเนินการประยุกต์ใช้ระบบต้องใช้ระยะเวลานานในการประยุกต์ใช้ ซึ่งเกษตรกรสมาชิก และฝ่ายบริหารของกลุ่มต้องเสียสละเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

ต่างๆ ที่สืบเนื่องกับการประยุกต์ใช้ระบบของกลุ่ม เกษตรกรสมาชิกทุกคนและผู้ที่ได้รับเลือกเป็น คณะกรรมการบริหารของกลุ่มต้องเข้าใจและรับรู้ในเรื่องของเวลาที่ต้องร่วมในกิจกรรมของระบบ จะช่วยลดปัญหาของสมาชิกหรือฝ่ายบริหารของกลุ่มเกษตรกรลาออกในระหว่างการดำเนินการ ประยุกต์ใช้ หรือ มีการดำเนินการประยุกต์ใช้ไปสักระยะหนึ่ง ซึ่งหากผู้ลาออกเป็นผู้ทำหน้าที่สำคัญของระบบอาจมีผลต่อการล่มสลายของการประยุกต์ใช้ระบบได้

**1.4 งบประมาณ** การประยุกต์ใช้มาตรฐานคุณภาพการผลิตที่ดีเหมาะสม GlobalGAP เป็นระบบคุณภาพที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานค่อนข้างสูงในการดำเนินการในระยะแรก และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กลุ่มเกษตรกรควรมีการวางแผนและการจัดการที่ดี โดยพยายามประยุกต์ใช้ให้ประหยัดงบประมาณที่สุดจากสิ่งที่เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรมีอยู่ การใช้หรือสร้างเครื่องมือ อุปกรณ์ หรือ สถานที่ร่วมกันเพื่อลดค่าใช้จ่าย ควบคุมการดำเนินงานในระดับฟาร์มให้น้อยและเน้นการดำเนินการโดยกลุ่มเกษตรกรให้มากขึ้นจะเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายที่จะเป็นภาระของเกษตรกร และการดำเนินงานในการประยุกต์ใช้ระบบต้องมีค่าใช้จ่าย ดังนั้นกลุ่มเกษตรกรควรมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการบริหารจัดการทางการเงินของกลุ่มเกษตรกร

**1.5 การฝึกอบรม** กิจกรรมการฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคลากรของกลุ่มทั้งเกษตรกรสมาชิก และเจ้าหน้าที่ของกลุ่ม การวางแผนการฝึกอบรมควรสอดคล้องกับ กิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม จะช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเกษตรกรและสมาชิกของกลุ่ม การพัฒนาบุคลากรของกลุ่มให้เป็นวิทยากร และถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิก จะเป็นการประหยัดงบประมาณในระยะยาว ในการที่ต้องจ้างผู้ฝึกอบรมจากภายนอก และเป็นการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของเกษตรกรสมาชิก การฝึกอบรมต้องมีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและมีการอบรมซ้ำทุกปี เพื่อทบทวนความรู้ให้แก่สมาชิก

**1.6 การยอมรับของลูกค้าในประเทศและลูกค้าต่างประเทศ** ปัจจุบันมาตรฐาน GlobalGAP ได้มีการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ สำหรับลูกค้าในประเทศส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่มีการทำธุรกิจส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ และห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เริ่มมีการกำหนดให้ลูกค้า หรือแหล่งผลิตดำเนินการประยุกต์ใช้ระบบ สำหรับลูกค้าต่างประเทศในสหภาพยุโรป ผู้ดำเนินธุรกิจค้าปลีก เช่น Tesco, Mark and Spencer หรือ Saint Burry ต่างกำหนดให้ลูกค้าของตนมีการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน และผ่านการรับรองสำหรับมาตรฐาน GlobalGAP เช่นกัน จึงจะสามารถส่งสินค้าไปจำหน่ายได้ ซึ่งจะเห็นว่ามาตรฐานนี้ ได้มีการยอมรับของนานาประเทศ

**1.7 มาตรฐานการผลิตทางการเกษตรของประเทศไทย** ในประเทศไทยได้มีการจัดทำมาตรฐานภายในประเทศเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นมาตรฐานที่มีการจัดทำโดยหน่วยงานราชการหรือ Q



Mark ยังมีระดับต่ำกว่ามาตรฐาน GlobalGAP และยังคงขาดการยอมรับจากลูกค้าในหลาย ๆ ประเทศ ส่วนมาตรฐาน ThaiGAP ซึ่งเป็นมาตรฐานเทียบเคียงปัจจุบันเริ่มมีการประยุกต์ใช้ ซึ่งมาตรฐาน ThaiGAP เป็นมาตรฐานที่เทียบเท่ากับมาตรฐาน GlobalGAP แต่ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขอการรับรองมากกว่า จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของกลุ่มเกษตรกรในการที่จะประยุกต์ใช้มาตรฐานนี้

**1.8 ตัวแบบของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ และแหล่งข้อมูล** กลุ่มเกษตรกรควรมีการสร้างความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มเกษตรกร หรือ บริษัทส่งออก สร้างเป็นเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งจะทำให้กลุ่มสามารถพัฒนาได้พร้อม ๆ กัน และเป็นการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายบางส่วนที่จำเป็นเช่น การฝึกอบรม หรือ ค่าวิเคราะห์ต่าง ๆ

ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจะเห็นว่ามาตรฐาน GlobalGAP เป็นมาตรฐานที่สามารถเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการผลิตสินค้าเกษตรที่ดีมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ สามารถประยุกต์ใช้ได้กับกลุ่มเกษตรกรในหลายขนาด และ หลายรูปแบบ แต่ควรมีการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการผลิตของกลุ่มเกษตรกร จะช่วยให้สามารถประยุกต์ใช้ได้ดีขึ้น

## 2. ข้อเสนอแนะ

ในการจัดทำคู่มือฉบับนี้ ผู้จัดทำมีความคาดหวังว่า กลุ่มเกษตรกรจะได้ประโยชน์และมีแนวทางในการดำเนินงานประยุกต์ใช้มาตรฐาน ได้สอดคล้องกับข้อกำหนด เกิดความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังต่อไปนี้

**2.1 ข้อเสนอแนะในการใช้คู่มือ** ในการจัดทำคู่มือการประยุกต์ใช้มาตรฐานฉบับนี้ ผู้ศึกษาจัดทำคู่มือ ซึ่งเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ระบบ โดยอ้างอิงตามข้อกำหนดของมาตรฐาน แต่ไม่ได้มีการตีความในสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานในแต่ละจุดควบคุม รวมถึงการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งมีการปรับใช้ที่แตกต่างกันไป ดังนั้นในการใช้คู่มือฉบับนี้ จึงมีความเหมาะสมกับกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการแนวทางในการบริหารจัดการ หรือ วางแผนในการดำเนินงานตามระบบมาตรฐาน ว่าควรเริ่มต้นจากสิ่งใด มีลำดับขั้นตอนอย่างไร ซึ่งจะทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการทำงานได้ตามกรอบระยะเวลา และมี การประยุกต์ใช้มาตรฐานที่มีความชัดเจนมากขึ้น

**2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป** จากการจัดทำคู่มือ และการประเมินคู่มือฉบับนี้ พบว่ากลุ่มเกษตรกรยังมีความต้องการข้อมูลและแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสำเร็จของการประยุกต์ใช้มาตรฐานในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.2.1 การจัดทำเอกสารที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน

2.2.2 หลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจประเมินภายใน ของผู้ตรวจประเมิน ภายในของกลุ่มเกษตรกรที่มีมาตรฐาน และถูกต้อง

2.2.3 การสร้างกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร เพื่อให้เกิดการประสานพลังระหว่างกลุ่ม และทำให้เกิดความเข้มแข็งของการทำการเกษตรของไทย

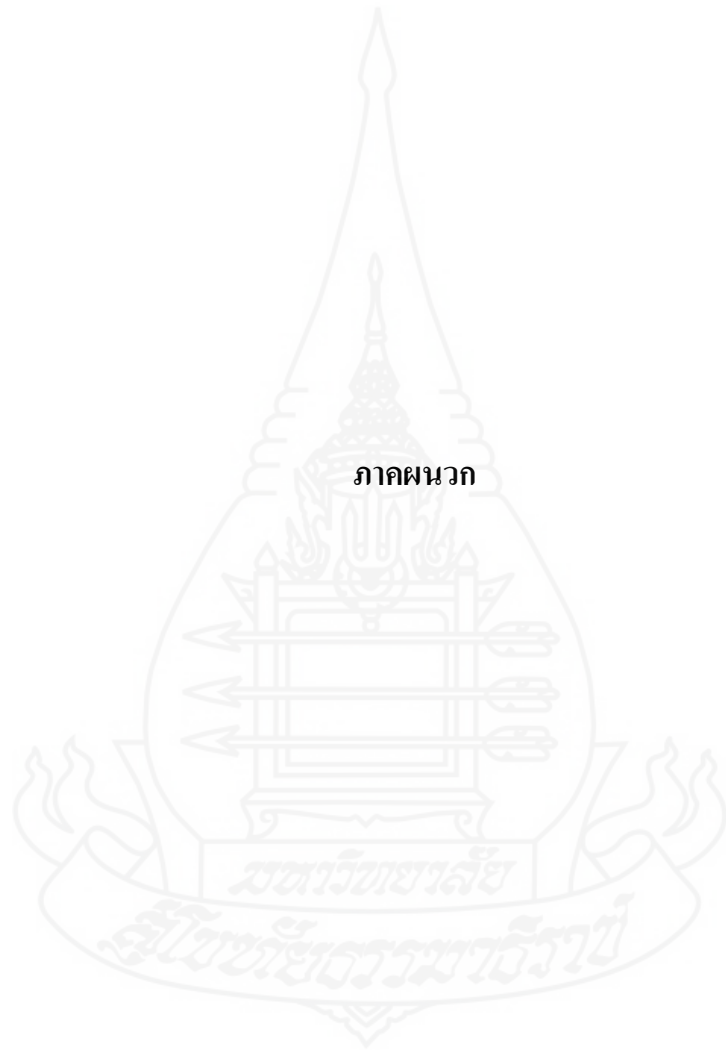
2.2.4 การนำคู่มือไปประยุกต์ใช้จริง



## บรรณานุกรม

- Daniel Cardiff. 2011. CB QMS . เอกสารประกอบการฝึกอบรม, CB QMS Auditor training for Group Certification. สำหรับผู้ตรวจประเมินกลุ่มเกษตรกรของหน่วยงานผู้ให้การรับรอง, โรงแรม Holiday Inn , Beijing. เมืองปักกิ่ง ประเทศจีน, 10 – 11 กรกฎาคม 2554.
- GlobalGAP Control Point & compliance criteria fruit and vegetable version 4.0 Mar2011 .  
[www.globalgap.org](http://www.globalgap.org)
- GlobalGAP General Regulation Part I General Rule English Version Final version 4.0 Mar2011 .  
[www.globalgap.org](http://www.globalgap.org).
- GlobalGAP General Regulation Part II Rule for Option 2 and Option 1 Multisite with QMS.  
English Version Final version 4.0 Mar2011 . [www.globalgap.org](http://www.globalgap.org).
- Julian Bott. 2011. Global Version 4 update. Training material for Senior Auditor training  
GlobalGAP, BRC and IFS conference, Oxford University, 2 – 12 September 2011.
- กลุ่มเครือข่าย GAP ภาคตะวันตก.2552. ส่วนขยาย 3 : หลักในการจัดการของเกษตรกรสำหรับ  
มาตรฐาน IGAP.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
- กลุ่มเครือข่าย GAP ภาคตะวันตก.2554. มาตรฐาน GlobalGAP เวอร์ชัน 4 ฉบับตีความภาษาไทย .  
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
- กาญจนา เสถียรวิทกุล.2550.คู่มือการประยุกต์ใช้ระบบ EurepGAP สำหรับผักผลไม้สดเพื่อการ  
ส่งออก. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 103 หน้า
- จุฑารัตน์ พัฒนาการ.2554. เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง Fresh Food Quality System. บริษัท  
สยามแม็คโคร จำกัด.
- ชวนพิศ อรุณรังสีกุล.2554. มาตรฐานพื้นฐานฟาร์ม. เอกสารประกอบการบรรยาย มาตรฐาน  
GlobalGAP เวอร์ชัน 4 ฉบับตีความภาษาไทย, โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทาราแกรนด์  
กรุงเทพฯ. 11 ก.ค. 2554
- ชัยณรงค์ รัตนกริชากุล. 2554.มาตรฐานสำหรับพืชปลูก. เอกสารประกอบการบรรยาย มาตรฐาน  
GlobalGAP เวอร์ชัน 4 ฉบับตีความภาษาไทย, โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทาราแกรนด์  
กรุงเทพฯ. 11 ก.ค. 2554

- ตรีทศ เหล่าศิริหงษ์ทอง,2547 ,แนวทางการออกแบบระบบบริหารคุณภาพตามมาตรฐาน ISO/TS 16949: 2002, สำนักพิมพ์ ส.ส.ว.ท. กทม .
- บุญภพ จันทโร .2553.เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การตรวจประเมินภายในระบบเกษตรอินทรีย์. บริษัท เอเชีย โกลเด้น ไรท์ จำกัด,
- ปฐม แทนขำ. 2554.มาตรฐานสำหรับผักและผลไม้. เอกสารประกอบการบรรยาย มาตรฐาน GlobalGAP เวอร์ชัน 4 ฉบับตีความภาษาไทย, โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ. 11 ก.ค. 2554
- รุ่งนภา ก่อประดิษฐ์สกุล.2554.ข้อกำหนดทั่วไปสำหรับมาตรฐาน GlobalGAP version 4. เอกสารประกอบการบรรยาย มาตรฐาน GlobalGAP เวอร์ชัน 4 ฉบับตีความภาษาไทย, โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ. 11 ก.ค. 2554
- รุ่งนภา ก่อประดิษฐ์สกุล.2554.แนะนำมาตรฐาน GlobalGAP และ ThaiGAP. เอกสารประกอบการบรรยาย มาตรฐาน GlobalGAP เวอร์ชัน 4 ฉบับตีความภาษาไทย, โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ. 11 ก.ค. 2554
- สถาบันส่งเสริมคุณภาพเกษตรไทย.2554.เอกสารประกอบการเสวนา ThaiGAP จะช่วยชีวิตคุณได้อย่างไร,
- สุนันท์ จำรูญ, 2550, ศูนย์ข้อมูลการประกันคุณภาพห้องปฏิบัติการ webdb.dmsc.mop.go.th
- หนึ่งฤทัย สุพฤกษ์ทวีชัย ,2553, การตีความข้อกำหนดมาตรฐาน ISO 9000 : 2008 , เอกสารการฝึกอบรม ISO 9000 : 2008, บริษัท NSF – Cmi Asia Pacific จำกัด วันที่ 13 – 14 พฤษภาคม 2553



ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

## ภาคผนวก 1

## แบบประเมิน

## คู่มือในการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

.....  
 คำชี้แจง แบบประเมินนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินผล การจัดทำคู่มือในการ  
 ประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้ ซึ่งเป็นส่วน  
 หนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจ  
 มหบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งการให้ข้อมูลของท่าน  
 ในครั้งนี้ ผู้จัดทำจะนำไปเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาและปรับปรุงคู่มือการ  
 ประยุกต์ใช้ต่อไป

เอกสารที่ส่งมาด้วย คู่มือในการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกร  
 ผู้ผลิตผักและผลไม้

แบบประเมินชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรและผู้ตอบแบบประเมิน

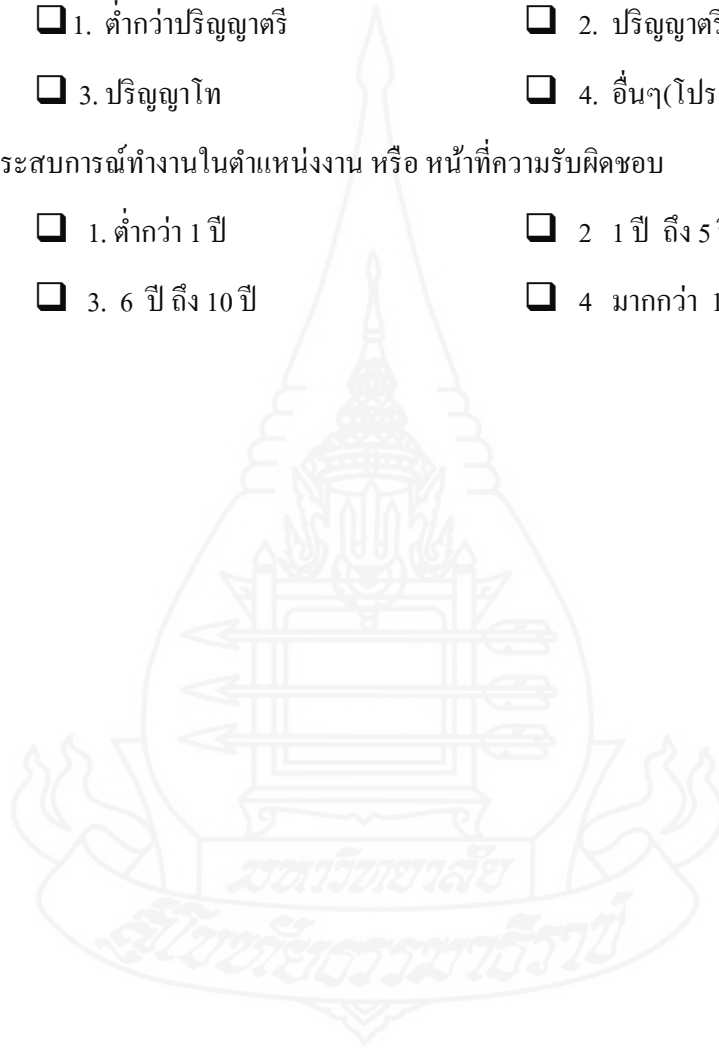
ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคู่มือในการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP  
 สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคู่มือการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP  
 สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรและผู้ตอบแบบประเมิน

1. ชื่อกลุ่มเกษตรกร / บริษัท .....
2. จำนวนสมาชิก.....ราย
3. ประเภทของผักและผลไม้ที่ดำเนินการผลิต.....
- .....
4. กลุ่มลูกค้าที่ซื้อผลผลิตจากกลุ่ม.....  
 มาตรฐานที่กลุ่มได้รับ หรือ กำลังประยุกต์ใช้.....
5. ระยะเวลาที่ได้รับการรับรอง หรือ ประยุกต์ใช้ระบบ.....ปี

- 6 ชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม.....
- 7 ตำแหน่ง หรือ หน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่มเกษตรกร หรือ บริษัท .....
- .....
- 8 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี  2. ปริญญาตรี
3. ปริญญาโท  4. อื่นๆ(โปรดระบุ)\_\_\_\_\_
- 10 ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งงาน หรือ หน้าที่ความรับผิดชอบ
1. ต่ำกว่า 1 ปี  2 1 ปี ถึง 5 ปี
3. 6 ปี ถึง 10 ปี  4 มากกว่า 10 ปี



ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อ คู่มือในการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน

GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน  ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

รายละเอียดการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ เจ้าหน้าที่
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
1. ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณี้อฉบับนี้มีความครบถ้วนของเนื้อหา ตรงตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP version 3 มากน้อยเพียงใด						
2. ท่านมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการนำเสนอ การแบ่งหมวดหมู่ ของคู่มือฉบับนี้มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด						
3. ท่านมีความคิดเห็นว่ภาษาที่ใช้ในการจัดทำคู่มือฉบับนี้ มีความเหมาะสมต่อการทำความเข้าใจมากน้อยเพียงใด						
4. ท่านมีความคิดเห็นว่ เนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือฉบับนี้ มีความยากง่าย มากน้อยเพียงใด						
5. ท่านมีความคิดเห็นว่ คู่มือฉบับนี้มีการนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มของท่านได้มากน้อยเพียงใด						
6. ท่านมีความคิดเห็นว่ ตัวอย่างที่นำเสนอในคู่มือฉบับนี้ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่นำเสนอมากน้อยเพียงใด						
7. ท่านมีความพึงพอใจต่อ คู่มือฉบับนี้ มากน้อยเพียงใด						



**ส่วนที่ 3** ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคู่มือการประยุกต์ใช้ ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับ  
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักและผลไม้

1. ท่านมีความคิดเห็นว่า คู่มือฉบับนี้ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการประยุกต์ใช้มาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่ม  
เกษตรกรผู้ผลิตผัก และผลไม้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบประเมินชุดนี้  
นายบุญเทพ จันทโร  
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา  
แขนงวิชาการบริหารธุรกิจ  
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

## ภาคผนวก 2

ผลการประเมินคู่มือในการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐาน GlobalGAP สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผัก  
และผลไม้สด

ทำการประเมิน กลุ่มเกษตรกร จำนวน 5 กลุ่ม และ นักวิชาการจำนวน 5 ราย

รายละเอียดการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1 ความครบถ้วนของเนื้อหา ตรงตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GlobalGAP version 3		6 ราย	4 ราย		
2 รูปแบบการนำเสนอ การแบ่งหมวดหมู่ของคู่มือ		7 ราย	3 ราย		
3 ภาษาที่ใช้ในการจัดทำคู่มือมีความเหมาะสมต่อการทำความเข้าใจ		4 ราย	5 ราย	1 ราย	
4 ความง่ายของเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือ		7 ราย	3 ราย		
5 การนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้		8 ราย	2 ราย		
6 ความเหมาะสมของตัวอย่างที่นำเสนอในคู่มือ		8 ราย	2 ราย		
7 ความพึงพอใจต่อคู่มือ		7 ราย	3 ราย		

## การแปลความหมาย

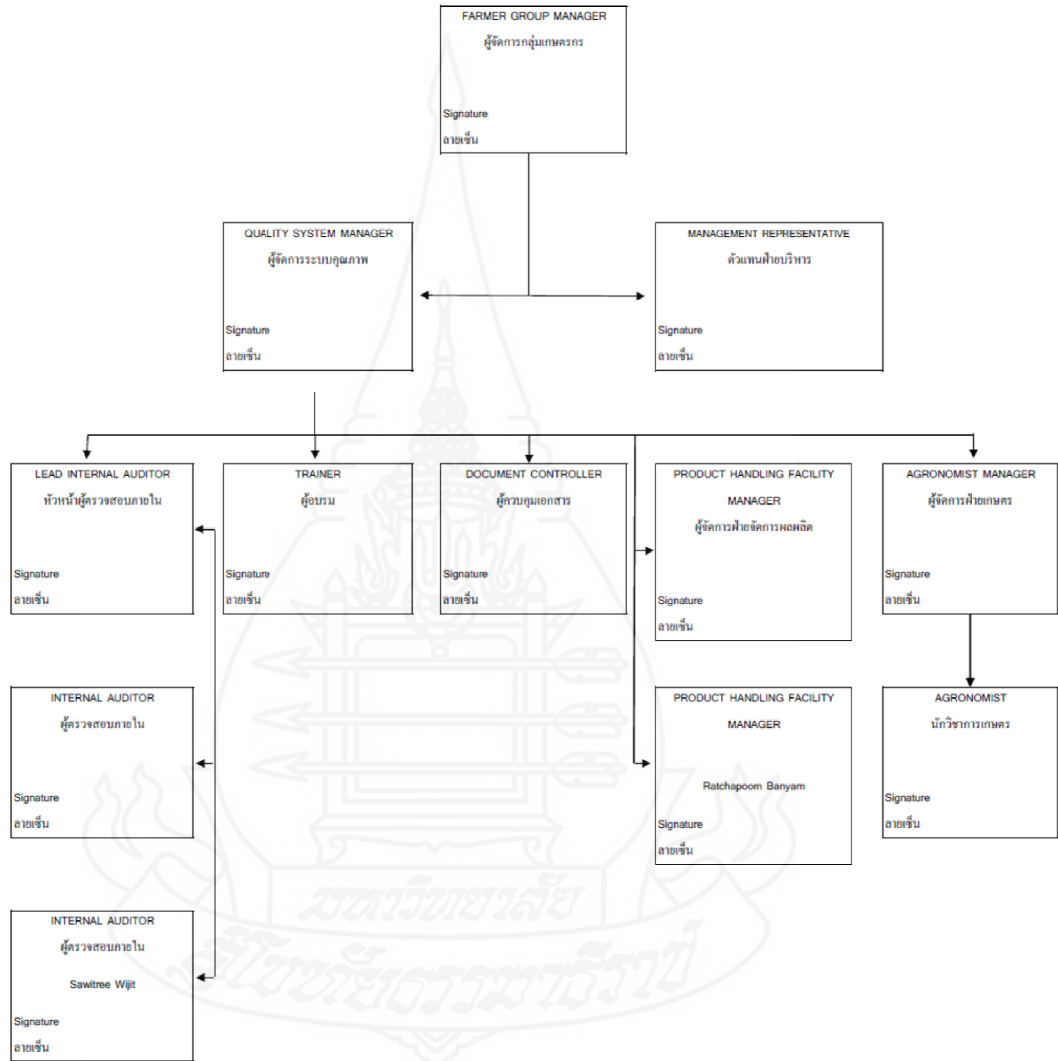
ระดับความคิดเห็น มากที่สุด ถึง มาก      หมายความว่า      คู่มือ มีความสมบูรณ์มาก

ระดับความคิดเห็นปานกลาง      หมายความว่า      คู่มือ มีความสมบูรณ์ปานกลาง

ระดับความคิดเห็นน้อย ถึงน้อยมาก      หมายความว่า      คู่มือ ควรมีการปรับปรุง

ภาคผนวก 3  
ตัวอย่างโครงสร้างกลุ่มเกษตรกร

FARMER GROUP ORGANISATIONAL CHART โครงสร้างของกลุ่มเกษตรกร



## ภาคผนวก 4

ตัวอย่างสัญญาเกษตรกร / ผู้จัดส่ง / ผู้รับจ้างตามสัญญา

สัญญาของเกษตรกร/ผู้จัดส่ง/ผู้รับจ้างตามสัญญา

สัญญานี้ทำขึ้นระหว่าง

ชื่อและที่อยู่ของกลุ่มเกษตรกร

--

และ

ชื่อและที่อยู่ของเกษตรกร/ผู้จัดส่ง/ผู้รับจ้าง

--

ประเภทของผู้จัดส่ง / ผู้รับจ้าง

	วัสดุปลูก / ปุ๋ยอินทรีย์ / สารเคมี / ผลผลิต
	บรรจุภัณฑ์
	ห้องปฏิบัติการ
	อุปกรณ์
	การบริการทางด้านฟาร์ม - เช่น การไถพรวน
	การจัดการผลผลิต / การบริการ
	อุปกรณ์ที่จัดการเกี่ยวกับผลผลิต
	การจัดส่งหรือจัดเตรียมด้านอื่นๆ

บรรยายลักษณะจำเพาะของสินค้า / บริการ

--

เนื่องมาจากมาตรฐาน GlobalGAP เกษตรกรจะต้องมีการจำแนกเกษตรกร/ผู้จัดส่ง/ผู้รับจ้าง ที่เกี่ยวเนื่องในสัญญาให้ยอมรับในความต้องการ และ/หรือสภาพ ในขณะที่เข้าร่วมกับบริษัท

### เกษตรกร

อันเนื่องมาจากการตอบสนองและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการจัดการผักและผลไม้สด เกษตรกรควรมีความมั่นใจในการดำเนินการต่อไปนี้

- 1.1 ตอบสนองต่อมาตรฐาน GlobalGAP และความต้องการของกลุ่มเกษตรกรโดยมีเอกสารที่อ้างอิงเกณฑ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ GlobalGAP เช่น คู่มือการจัดการระบบคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร
- 1.2 ในฐานะที่เป็นผู้มีประสบการณ์ของฟาร์ม, ข้าพเจ้ามั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในฟาร์มมีความตระหนัก และปฏิบัติตามความต้องการที่ได้รับอนุญาตไว้ในคู่มือการจัดการระบบคุณภาพ
- 1.3 มั่นใจว่าสารเคมีที่ใช้กับผลผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว มีระบุอยู่ในรายการสารเคมีที่กลุ่มเกษตรกรอนุญาตให้ใช้ โดยสารเคมีดังกล่าวจะใช้กับผลผลิตที่รับรองหรืออยู่ในระหว่างการขอการรับรองมาตรฐาน GlobalGAP
- 1.4 หากมีเหตุการณ์ที่ทำให้สงสัยได้ว่า เกษตรกรหรือคนงานมีการใช้สารเคมีที่ไม่ได้มีระบุไว้ในรายการสารเคมีที่อนุญาตให้ใช้ เจ้าหน้าที่ด้านวิชาการของกลุ่มเกษตรกรจะต้องได้รับทราบข้อมูล เพื่อจัดให้มีมาตรการในการรองรับ เช่น การตรวจสอบผลผลิตก่อนนำไปสู่กระบวนการอื่นๆหรือก่อนการส่งมอบให้กับลูกค้า
- 1.5 ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบต่อการแจ้งติดต่อในด้าน คุณภาพของผลผลิตการเก็บเกี่ยว และการจัดการผลผลิต ต่อตัวข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานในฟาร์ม/ผู้ดูแลการจัดการผลผลิต / ผู้บรรจุที่ฟาร์ม
- 1.6 ข้าพเจ้าได้รับทราบถึงระบบการลงโทษตามระบบมาตรฐาน GlobalGAPซึ่งมีการจัดการโดยกลุ่มเกษตรกรตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอยู่ตามที่ได้กำหนดไว้ในสัญญา/ภาระหน้าที่
- 1.7 ข้าพเจ้ามั่นใจว่าข้าพเจ้าจะไม่มีการใช้เมล็ดพันธุ์พืชหรือชิ้นส่วนพืชที่ผ่านการตัดแต่งพันธุกรรม, นอกเสียจากกลุ่มเกษตรกรได้รับการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้ใช้พืชตัดแต่งพันธุกรรมจากผู้ซื้อที่จะรับผลผลิตดังกล่าว

- 1.8 ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะยึดมั่นตามมาตรฐาน GlobalGAP ตลอดเวลาเพื่อให้แน่ใจว่าผลิตผลที่ได้รับการรับรอง มีการจัดการระบบและความต้องการของมาตรฐานเป็นไปตามคู่มือระบบบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร
- 1.9 ข้าพเจ้ามั่นใจว่าเมื่อมีการแจ้งให้ทราบ ข้าพเจ้าและเจ้าหน้าที่ฟาร์มทุกคนจะต้องมีความพร้อมเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมตามที่ได้ระบุไว้ในแผนการอบรม และมีการติดต่อแจ้งกันภายในกลุ่มเกษตรกร
- 1.10 ข้าพเจ้ารับทราบว่า ข้าพเจ้าจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อกำหนดที่แจ้งกลับและ/หรือข้อร้องเรียนอันเนื่องมาจากคุณภาพและ/หรือความปลอดภัยของผลิตผลที่มาจากการผลิตภายในฟาร์ม และจะยอมรับค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการจัดการผลิตผลที่เป็นปัญหาภายใต้กลุ่มเกษตรกร
- 1.11 ในกรณีที่มีการสร้าง ต่อเติม และ/หรือดัดแปลง ในส่วนของโครงสร้างอาคารที่อยู่ในฟาร์ม, ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานของ GlobalGAP เพื่อให้เกิดการนำไปวางแผนจัดเตรียมในอาคาร เช่น ห้องเก็บสารเคมี ห้องเก็บปุ๋ยห้องเก็บอุปกรณ์ และชุดป้องกัน
- 1.12 ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามระบบหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบอันเนื่องมาจากการปรับปรุงมาตรฐาน GlobalGAP หรือการปรับปรุงคู่มือระบบบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร
- 1.13 ในกรณีที่มีการใช้วัสดุปลูกเพื่อใช้ในการผลิตผลิตผล วัสดุปลูกที่ใช้จะต้องมีการจัดการตามความต้องการของมาตรฐาน GlobalGAP เช่น คู่มือการจัดการ หรือระบบเอกสารที่ใช้ในกลุ่มเกษตรกร

#### สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการผลิตผล

ในกรณีที่ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการผลิตผลของกลุ่มเกษตรกร ข้าพเจ้ามีหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

- 2.1 ข้าพเจ้าจะยึดมั่นต่อมาตรฐาน GlobalGAP และความต้องการของกลุ่มเกษตรกรในเรื่องของการจัดการผลิตผลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการผลิตผล
- 2.2 ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องการใช้สารทำความสะอาด และสารเคมีที่ใช้ในระยะหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งอาจจะมาสัมผัสกับผลิตผล ในระหว่างที่จัดการอยู่ ณ จุดที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการผลิตผล

- 2.3 ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องเจ้าหน้าที่ ที่ทำงาน ณ จุดที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการผลิตผล จะได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสมและเพียงพอ และแน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในส่วนดังกล่าวจะได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม หรือการทบทวนการฝึกอบรม ตามคู่มือระบบบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร

### ผู้รับจ้าง

ในฐานะของผู้รับจ้างต่อเกษตรกรภายในกลุ่มเกษตรกร, ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบ และยอมรับในสิ่งต่างๆดังนี้

- 1.1 ในขณะที่ปฏิบัติงานภายในฟาร์ม ข้าพเจ้าจะยึดมั่นตามความต้องการของเกษตรกรที่สอดคล้องกับการจัดการมาตรฐาน GlobalGAPและคู่มือระบบบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร
- 1.2 ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานภายใต้การดูแลของข้าพเจ้า ให้มีความตื่นตัวและตั้งมั่นอยู่กับข้อตกลงต่างๆ
- 1.3 ข้าพเจ้ารับทราบข้าพเจ้าจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อสุขภาพ ความปลอดภัยรวมถึงสวัสดิการของเจ้าหน้าที่และตัวข้าพเจ้าในขณะที่ปฏิบัติงานภายใต้การว่าจ้างอยู่ภายในฟาร์ม
- 1.4 ข้าพเจ้าและเจ้าหน้าที่จะปฏิบัติตามหลักสุลักษณ์ะส่วนบุคคลตามความต้องการของการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม และส่วนอื่นๆที่ต้องการ
- 1.5 หนังสือสัญญาฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าข้าพเจ้าและเจ้าหน้าที่ที่มีความตื่นตัวต่อสุขภาพ สุลักษณ์ะ และความปลอดภัย ตามความต้องการของฟาร์ม และจะรับผิดชอบและยึดมั่นต่อข้อปฏิบัติทุกเวลาขณะอยู่ภายในฟาร์ม
- 1.6 ข้าพเจ้าและเจ้าหน้าที่จะรับผิดชอบในการปฏิบัติเพื่อให้แน่ใจว่าจะสวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมในบริเวณที่มีการจัดการเฉพาะ เช่น การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับสารเคมี, การปฏิบัติเกี่ยวกับเครื่องมืออันตราย เป็นต้น
- 1.7 ข้าพเจ้าและเจ้าหน้าที่จะรับผิดชอบในการปฏิบัติเพื่อให้แน่ใจว่าการปฏิบัติงานในบริเวณที่มีเครื่องมืออันตราย เช่นรถแทรกเตอร์ เครื่องเชื่อมต่างๆ ที่มีการใช้ภายในฟาร์ม, เครื่องมือจะได้รับการดูแลเป็นอย่างดีและมีการป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ความปลอดภัยต่อเจ้าหน้าที่

## ผู้จัดส่ง

ผู้จัดส่งตามที่ระบุไว้ในสัญญาฯ นี้ จะต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อปฏิบัติเมื่อมีการจัดส่ง การบริการและ/หรือผลิตผล ให้แก่เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร ดังนี้

- 1.1 ข้าพเจ้ามั่นใจว่าบริการ และ/หรือ ผลิตผลที่ข้าพเจ้าได้นำส่งให้เกษตรกรและ/หรือกลุ่มเกษตรกร จะตรงตามคุณลักษณะเฉพาะและความต้องการของเกษตรกร และ/หรือกลุ่มเกษตรกรสอดคล้องตามข้อกำหนดมาตรฐาน GlobalGAP
- 1.2 ข้าพเจ้ามั่นใจว่าการบริการการควบคุมศัตรูพืชที่ข้าพเจ้าและเจ้าหน้าที่ให้บริการให้ จะมีความสอดคล้องกับความต้องการของระบบมาตรฐานที่ได้ระบุไว้โดยเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร
- 1.3 หากข้าพเจ้าหรือเจ้าหน้าที่ เป็นผู้จัดส่งสารประเภทสารอินทรีย์ให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปใช้ในพื้นที่การผลิต และ/หรือวัสดุปลูก จะต้องมีการทดสอบ และบันทึกผลทดสอบแล้วนำเสนอแก่เกษตรกร โดยการทดสอบนั้นจะต้องดำเนินการตามกระบวนการทดสอบของกลุ่มเกษตรกร
- 1.4 หากข้าพเจ้าหรือบริษัทของข้าพเจ้า ได้จัดส่งวัสดุปลูกเพื่อใช้ในการปลูกข้าพเจ้าจะต้องแน่ใจว่าข้าพเจ้าได้สนับสนุนความรู้ที่จำเป็น ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในคู่มือระบบบริหารจัดการคุณภาพ

## การตรวจสอบย้อนกลับ

ในฐานะที่เป็นสมาชิกในกลุ่มเกษตรกร ข้าพเจ้าจะยึดมั่นในระบบการตรวจสอบผลิตผลย้อนกลับตลอดเวลา ตามความต้องการของมาตรฐาน GlobalGAP

## บทลงโทษ, ความไม่สอดคล้อง และการเรียกคืน

บทลงโทษที่กล่าวถึงต่อไปนี้จะได้นำไปใช้และดำเนินการ ในกรณีที่เกิดความไม่สอดคล้องต่อมาตรฐาน GlobalGAP และ/หรือ ระบบบริหารการจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสามารถจำแนกได้จากวิธีการต่างๆเช่น การตรวจสอบตนเอง, การตรวจสอบภายใน, ข้อร้องเรียน, ผลการทดสอบ เป็นต้น

บทลงโทษ 3 ประเภทที่ปรากฏในมาตรฐานของ GlobalGAP ได้แก่การเตือน, การระงับ และการยกเลิก โดยมีลักษณะดังนี้



## บทลงโทษ

### 1.1 การเตือน

- 1.1.1 ช่วงเวลาที่ยอมรับได้แก่ :ช่วงเวลาที่ตกลงกันระหว่างเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร หรือหน่วยรับรองช่วงเวลาที่กำหนดไม่เกิน 28 วันสำหรับการจัดการแก้ไขปัญหาที่ทำให้เกิดการลงโทษ
- 1.1.2 ผลของการแจ้งเตือนจะต้องเป็นลายลักษณ์อักษร และข้อมูลทั้งการเขียน/ภาพ หรือหลักฐานใดๆ จะต้องแจ้งต่อกลุ่มเกษตรกร และส่งต่อไปกับหน่วยรับรอง หรือส่งให้ต่อกลุ่มงานทางเทคนิคของกลุ่มเกษตรกรเพื่อการตรวจสอบ
- 1.1.3 หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้ปฏิบัติตามบทลงโทษภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้การลงโทษมีผลบังคับใช้ทันที

### 1.2 การระงับ

- 1.2.1 ในกรณีที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับบทลงโทษกับเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรจะทำให้เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรต้องงดการใช้ตราสัญลักษณ์ GlobalGAPเครื่องหมายการค้า/ใบอนุญาต/หนังสือรับรอง หรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ GlobalGAP ในช่วงเวลาหนึ่งๆ
- 1.2.2 ช่วงเวลาของการระงับจะกำหนดโดยหน่วยรับรอง โดยมีระยะเวลาการระงับได้นานถึง 6 เดือน บทลงโทษที่ไม่สามารถแก้ไขได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด จะมีผลทำให้เกิดการเพิกถอนใบอนุญาตและสัญญาระหว่างหน่วยรับรองและกลุ่มเกษตรกร
- 1.2.3 หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือภาพจะต้องมีการส่งให้กับหน่วยรับรองเพื่อเป็นการยืนยันว่าความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นนั้นได้มีการดำเนินการให้คลี่คลายไป โดยทางหน่วยรับรองจะตัดสินใจว่าจะมีการตรวจประเมินแบบแจ้งหรือไม่แจ้งเพื่อประเมินค่าใช้จ่ายต่อเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร

### 1.3 การยกเลิก

- 1.3.1 การยกเลิกสัญญาจะมีผลต่อการหยุดกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับใบอนุญาต, การรับรอง, ตราสัญลักษณ์/เครื่องหมายการค้า, อุปกรณ์หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน GlobalGAP
- 1.3.2 เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรที่เคยได้รับการยกเลิกการรับรอง จะต้องไม่ทำการยื่นขอการรับรองมาตรฐาน GlobalGAP ใหม่ภายในระยะ 12 เดือนหลังจากการถูกเลิกการรับรอง
- 1.3.3 แบบของการระงับ

- 1.3.3.1** ผลบังคับภายในเวลาบทลงโทษจะไม่สามารถบังคับใช้ได้จนกระทั่ง 28 วัน  
หลังจากที่บทลงโทษได้มีผลบังคับใช้ ทั้งนี้เพื่อให้มีระยะเวลาในการแก้ไขความไม่  
สอดคล้อง
- 1.3.3.2** ผลทันทีที่การระงับทันทีจะมีผลให้เลิกบังคับได้ในบางส่วน ซึ่งหมายถึงผลผลิต  
บางชนิดจะถูกระงับ หรือการมีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงการรับรองถูก  
ยกเลิกไปในช่วงเวลาหนึ่ง

### ความไม่สอดคล้อง

ความไม่สอดคล้องได้มีการระบุไว้ในระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับความไม่สอดคล้องและการ  
เรียกคืน และจะต้องมีการปฏิบัติตามความต้องการที่ระบุไว้ในเอกสารระเบียบปฏิบัติ และเอกสาร  
อื่นที่ใกล้เคียงเพื่อที่จะสามารถตรวจสอบความไม่สอดคล้องว่าได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จมาตรฐาน  
GlobalGAPตามความต้องการของข้าพเจ้าขออ้างอิงถึงขั้นตอนดำเนินการในบทลงโทษที่มีผลมา  
จากการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน GlobalGAP

### ทั่วไป

ข้าพเจ้ารับทราบว่าสัญญาที่ข้าพเจ้าได้รับ อาจจะถูกลบเลิกได้โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้  
ทราบล่วงหน้า หรือการถูกระงับชั่วคราวโดยทันทีทันใดหรือถูกระงับเนื่องจากไม่มีการแก้ไข  
ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ข้าพเจ้าเข้าใจและยอมรับว่า สัญญาที่ข้าพเจ้าได้รับจะถูกลบเลิกเมื่อข้าพเจ้าไม่สามารถ  
ปฏิบัติตามเงื่อนไข และข้อกำหนดในเอกสารสัญญา

ข้าพเจ้ารับทราบว่าข้าพเจ้าจะสามารถยกเลิกสัญญา และยกเลิกการขึ้นทะเบียนฟาร์มจาก  
กลุ่มเกษตรกร ได้ภายหลังจากแจ้งให้ทราบ 30 วันนอกจากการแจ้งระงับการทำงานชั่วคราวของ  
ฟาร์มที่ขึ้นทะเบียน โดยทันทีทันใด

ข้าพเจ้ารับทราบว่าข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในมูลเหตุเกี่ยวกับความปลอดภัยและความ  
ถูกต้องตามกฎหมายของผลผลิตที่ผลิตขึ้นภายในฟาร์ม

ข้าพเจ้ารับทราบว่ากรณีที่ข้าพเจ้ามีสัญญากับผู้รับจ้าง หรือ ข้าพเจ้าเป็นผู้รับจ้างเองสัญญา  
ของข้าพเจ้าสามารถถูกลบเลิก หากข้าพเจ้าไม่ได้ยึดมั่นตามความต้องการและปฏิบัติตามสัญญานี้ใน  
การจัดส่งวัสดุใดให้กับเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามระบบบริหารจัดการคุณภาพ  
ของกลุ่มเกษตรกร และหากมีข้อสงสัยในเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพความปลอดภัย หรือความถูกต้องตาม  
กฎหมายของผลิตภัณฑ์/บริการที่จัดส่งให้แก่เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบ

ในเรื่องการปรับปรุงในด้านที่ไม่สอดคล้อง หรือยกเลิกสัญญาภายในช่วงเวลาของเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร

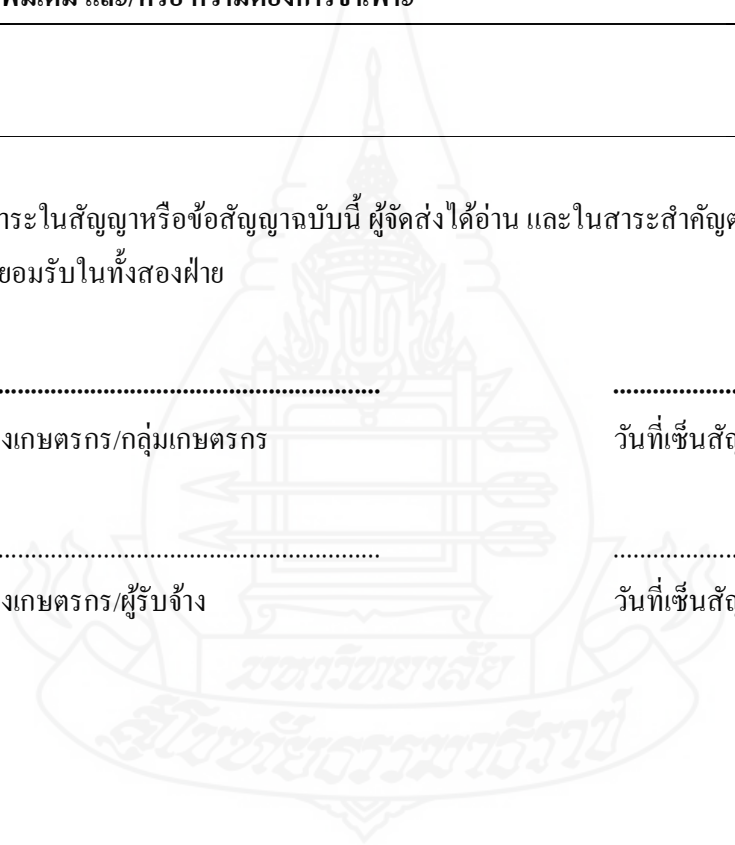
#### ระยะเวลาของสัญญา

ระยะเวลาของสัญญาจะมีผลบังคับในช่วงเวลา 12 เดือนตั้งแต่การเซ็นสัญญาของคู่สัญญา ก่อนที่จะเริ่มการต่อสัญญา เกษตรกร/ผู้จัดส่ง/ผู้รับจ้างตามสัญญาควรมีการปรับปรุงในด้านระบบบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร และข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่ม

#### ข้อสังเกตเพิ่มเติม และ/หรือ ความต้องการจำเพาะ

สาระในสัญญาหรือข้อสัญญานี้ ผู้จัดส่งได้อ่าน และในสาระสำคัญต่างๆ ได้มีความเข้าใจและยอมรับในทั้งสองฝ่าย

<p>.....</p> <p>ในนามของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร</p> <p>.....</p> <p>ในนามของเกษตรกร/ผู้รับจ้าง</p>	<p>.....</p> <p>วันที่เซ็นสัญญา</p> <p>.....</p> <p>วันที่เซ็นสัญญา</p>
---	---



## ภาคผนวก 5

## ตัวอย่างระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การเรียกคืนผลิตภัณฑ์

## กลุ่มเกษตรกร สุโขทัย

หน้า : 131 / 2

ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : SP.13

วันที่ : 1/11/53

เรื่อง : การเรียกคืนผลิตภัณฑ์

ฉบับ : A

**1.0 วัตถุประสงค์**

ระเบียบปฏิบัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าเมื่อมีอุบัติการณ์ที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อคุณภาพผลผลิต ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และกฎหมายเกิดขึ้นจะมีแนวทางในการจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และผลผลิตที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพ ความปลอดภัย และกฎหมายจะถูกเรียกกลับคืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

**2.0 ขอบข่าย**

ระเบียบปฏิบัติฉบับนี้ ครอบคลุมถึงความเสี่ยงต่อคุณภาพผลผลิต ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และกฎหมาย และการเรียกกลับคืนผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรที่ถูกส่งออกจากกลุ่มเกษตรกรไปแล้ว จนถึงมือลูกค้า

**3.0 คำนิยามศัพท์**

- 3.1 **อุบัติการณ์ (Incident)** หมายถึงเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นแล้วมีผลให้เกิดความเสี่ยงต่อคุณภาพผลผลิต ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และกฎหมาย
- 3.2 **การเรียกคืนผลผลิต (Product Recall)** หมายถึง การดำเนินการให้มีการนำผลผลิตที่ส่งออกไปนอกฟาร์มแล้วกลับคืนมาเมื่อพบว่าผลผลิตนั้นมีปัญหาหรืออาจก่อให้เกิดปัญหาไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

**4.0 เอกสารอ้างอิง**

ไม่มี

**5.0 ความรับผิดชอบ**

- 5.1 หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการเรียกคืนกลับผลิตภัณฑ์

**6.0 วิธีปฏิบัติ**

- 6.1 แนวทางการดำเนินการ

1. ผลผลิตที่ถูกส่งออกไปจากฟาร์ม จะถูกเรียกกลับคืนทันทีที่มีข้อมูลหรือหลักฐานที่เชื่อถือได้ว่าผลผลิตจะก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค
2. หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร มีหน้าที่รับผิดชอบในการตัดสินใจดำเนินการเรียกคืนกลับผลผลิตโดยพิจารณาจากข้อ 3
3. ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจเรียกคืนกลับผลผลิต คือข้อมูลที่แสดงถึงการที่ผลผลิตอาจจะไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค โดยข้อมูลนี้มาจาก
  - 3.1 ผลการตรวจสอบ วิเคราะห์ โดยผู้มีอำนาจหน้าที่ หรือเกี่ยวข้อง และพบว่าผลผลิตที่ถูกส่งออกไปจากกลุ่มเกษตรกร จะทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค
  - 3.2 ได้รับแจ้งจากการแจ้งร้องเรียนจากลูกค้า (Customer Complaints) จากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ หรือจากบุคคล / องค์กรอื่นๆ เช่น สื่อมวลชนเกี่ยวกับปัญหาความไม่ปลอดภัยผลผลิตของฟาร์ม ผู้ที่รับเรื่องนี้จะต้องแจ้งเรื่องพร้อมข้อมูลไปยังเจ้าหน้าที่เทคนิค เพื่อพิจารณาสอบสวน หากผลการสอบสวนพบว่า เป็นจริงให้เจ้าหน้าที่เทคนิค แจ้งเรื่องพร้อมข้อมูลประกอบให้หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรพิจารณา
4. เมื่อมีการตรวจสอบและยืนยันว่าเป็นจริงเรียกคืนกลับผลผลิต ทำได้โดย เจ้าหน้าที่เทคนิคตัดสินใจและแจ้งเรื่องพร้อม รหัสบ่งชี้ของผลผลิตที่จะเรียกคืนกลับไปยังหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรเพื่อทำการอนุมัติ
5. เมื่อมีการอนุมัติจากหัวหน้ากลุ่มเกษตรกร เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่เทคนิคส่งเรื่องไปยังลูกค้า โดยการโทรสาร หรือ อีเมลล์ หรือการโทรศัพท์ เพื่อดำเนินการเรียกคืนผลิตภัณฑ์ทั้งหมดจากลูกค้าโดยด่วนที่สุด
6. หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร พิจารณาการจัดการกับผลผลิตที่ทำการเรียกคืน
7. ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียกคืน การอนุมัติ และผลการเรียกคืน จะได้รับการบันทึกในแบบฟอร์ม

(F - 027 A : 04/11/47) และจัดเก็บตามระเบียบปฏิบัติเรียกการควบคุมบันทึก (SP.02)

## 6.2 การทดสอบการเรียกคืนผลผลิต

กลุ่มเกษตรกร จะทำการทดสอบถึงประสิทธิภาพในการเรียกผลผลิตคืนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยการกำหนดสถานการณ์ขึ้น และจัดทำบันทึก สำหรับปีใดที่มีการเรียกคืนอยู่แล้วจะไม่มีการดำเนินการ

## 7.0 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- รายงานการเรียกคืนผลิตภัณฑ์ (F - 027 A : 04/11/47)

## ภาคผนวก 6

## ตัวอย่างระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การควบคุมเอกสาร

## กลุ่มเกษตรกร สุโขทัย

หน้า : 133 / 4

ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : SP.03

วันที่ : 1/11/53

เรื่อง : การควบคุมเอกสาร

ฉบับ : A

**1.0 วัตถุประสงค์**

ระเบียบปฏิบัติฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อ

1. จัดตั้งและธำรงรักษาไว้ซึ่งระบบการควบคุมเอกสารการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมทั้งหมด ของกลุ่มเกษตรกร ตลอดทั้งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการทำการเกษตรดีที่เหมาะสม
2. เพื่อให้มีความมั่นใจว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมทุกฉบับได้รับการทบทวนแก้ไขให้ทันสมัยตลอดเวลาและเอกสารควบคุมฉบับล่าสุดจะได้รับการจัดส่งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนใช้อย่างอิง

**2.0 ขอบข่าย**

ระเบียบปฏิบัติฉบับนี้ครอบคลุมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมทุกชนิดที่มีการจัดทำและใช้ในระบบการบริหารคุณภาพของกลุ่มเกษตรกร

**3.0 คำนิยามศัพท์****3.1 เอกสารเกี่ยวกับคุณภาพ และความปลอดภัยผลิตภัณฑ์**

เอกสารเกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรดีที่เหมาะสม ได้แก่ เอกสารที่ใช้ในระบบการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมของกลุ่มเกษตรกรสุโขทัย อันได้แก่ คู่มือคุณภาพ ระเบียบปฏิบัติ วิธีปฏิบัติงานหรือคู่มือวิธีปฏิบัติงาน ใบแสดงลักษณะงาน บันทึกการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมและมาตรฐานต่าง ๆ

**3.2 เจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสาร**

หมายถึง พนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ควบคุมระบบเอกสาร ทำหน้าที่นายทะเบียนของระบบเอกสารเกี่ยวกับระบบการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมของกลุ่มเกษตรกรสุโขทัย

#### 4.0 เอกสารอ้างอิง

ไม่มี

#### 5.0 ความรับผิดชอบ

##### 5.1 หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. จัดทำเผยแพร่ และควบคุมซึ่งนโยบาย และวัตถุประสงค์การทำการเกษตรดีที่เหมาะสม คู่มือคุณภาพ ระเบียบปฏิบัติ วิธีปฏิบัติงานหรือเอกสารอื่นใดที่บริษัทจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การทำการเกษตรดีที่เหมาะสม

2. คุ้มครองรักษา และควบคุมมาตรฐานการทำการเกษตรดีที่เหมาะสม

##### 5.2 เจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสาร (Document Controller) มีหน้าที่รับผิดชอบ

1. เป็นนายทะเบียนในการออกหมายเลขเอกสารการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมทุกระดับของบริษัท

2. เก็บรักษาเอกสารการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมที่เป็นต้นฉบับทุกระดับ

3. ทำสำเนาเอกสารเกี่ยวกับการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมที่เป็นสำเนาทางการ ซึ่งมีหมายเลขสำเนาฉบับที่พร้อมลงลายมือชื่อ เพื่อแจกจ่ายยังผู้เกี่ยวข้องในเวลาที่เหมาะสม โดยมีการเซ็นชื่อรับเอกสารทุกครั้ง

4. ดูแลให้มีการจัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมฉบับที่เลิกใช้แล้ว ออกจากจุดทำงานต่าง ๆ เพื่อนำกลับไปทำลายและเก็บรักษาไว้เพื่ออ้างอิงได้ โดยมีการคัดแยกการจัดเก็บที่ชัดเจน

5. ดูแลมิให้มีการใช้เอกสารเลื่อนหรือทำซ้ำ หรือถ่ายสำเนาเอกสารควบคุมโดยพลการ

#### 6.0 วิธีปฏิบัติ

##### 6.1 การควบคุมสำเนาเอกสาร

###### 6.1.1 บททั่วไป

การทำสำเนา การแจกจ่าย และจำนวนสำเนาของเอกสารควบคุมระบบ GlobalGAP ภายใน กลุ่มเกษตรกรสุโขทัย จะต้องมีการควบคุม โดยเจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสารจะทำสำเนาให้ตามจำนวนที่หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรอนุมัติ

###### 6.1.2 คู่มือคุณภาพ ระเบียบปฏิบัติ วิธีปฏิบัติงาน

เอกสารทั้ง 3 ประเภทนี้ จะต้องได้รับการปฏิบัติดังนี้

1. ได้รับการลงทะเบียนหมายเลข โดยเจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสาร

2. มีการแก้ไขให้ทันสมัยโดยผู้เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

3. การทำสำเนา การแจกจ่าย การเก็บเข้าแฟ้ม ณ จุดใช้งาน ต้องมีการควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสาร โดยต้องระบุเลขที่ของสำเนา และระบุว่าเป็นเอกสารควบคุมหรือไม่ควบคุม ตามตัวอย่างดังนี้

สำเนาลบที่ 00

เอกสารฉบับที่ ( ) ควบคุม ( ) ไม่ควบคุม

โดยการใส่เครื่องหมาย X (กากบาท) ในวงเล็บหน้าข้อความที่ต้องการ

1) สำเนาลบที่

เอกสารที่เกี่ยวกับระบบ GlobalPGAP ทุกฉบับที่ทำสำเนาเพื่อแจกจ่าย จะต้องได้รับการลงหมายเลขที่ประจำฉบับ โดยเรียงจากหมายเลข 01,02,03,... ไปจนครบ และเจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสาร จะลงทะเบียนรายชื่อผู้รับเอกสารแต่ละฉบับเอาไว้ในทะเบียนแจกจ่ายเอกสารทุกครั้งที่มีการทำสำเนาแจกจ่าย

2) เอกสารควบคุม / ไม่ควบคุม

เมื่อมีการถ่ายเอกสารเกี่ยวกับระบบ EUREPGAP และมีการลงหมายเลขสำเนาลบที่แล้ว เจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสารจะต้องระบุเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในวงเล็บหน้าข้อความว่า “ควบคุม” หรือ “ไม่ควบคุม” ทุกครั้ง

เอกสารเกี่ยวกับระบบ GlobalGAP ฉบับที่ส่งให้บุคคลภายนอก หากไม่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นจะจัดเป็นสำเนาลบไม่ควบคุมเสมอ

เอกสารฉบับควบคุม จะได้รับการดูแลแก้ไขให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาโดยเจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสาร ในความรับผิดชอบของหัวหน้ากลุ่มเกษตรกร

### 6.1.3 ขั้นตอนการแก้ไขและยกเลิกเอกสารระบบการทำการเกษตรที่เหมาะสม

1. กรณีมีการแก้ไขจุดบกพร่องหรือเพิ่มเติมปรับปรุงเอกสารระบบ GlobalGAP ให้ผู้ขอแก้ไขเขียนใบคำขอแก้ไขเอกสาร (F - 030) ระบุข้อความที่ต้องการแก้ไข ส่งไปยังเจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสารลงทะเบียนใบคำขอแก้ไข แล้วจัดส่งให้หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรพิจารณาพร้อมกับผู้เกี่ยวข้องในการอนุมัติให้แก้ไข และส่งกลับไปยังเจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสารดำเนินการแก้ไขตามที่อนุมัติ

2. กรณีมีการแก้ไขจุดบกพร่องหรือเพิ่มเติมปรับปรุงเฉพาะบางหน้าจำนวนเล็กน้อย เมื่อได้รับอนุมัติจากหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรแล้ว ให้ใช้ปากกาสีแดงขีดทับ



ข้อความที่ต้องการแก้ไขหรือยกเลิกและเขียนข้อความที่ต้องการได้ข้อความที่ชัดเจน และเช่นชื่อกำกับโดยเจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสาร ถ้าข้อความค่อนข้างมากให้มีการจัดทำหน้าซึ่งแก้ไขมาแจกจ่าย และใส่แทนหน้าซึ่งยกเลิกนั้นโดยเจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสาร

3. เมื่อมีการแก้ไขเอกสารฉบับใดหลายครั้ง หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรจะจัดทำเอกสารฉบับใหม่ เพื่อออกใช้ทดแทนฉบับเก่าตามที่เห็นสมควร

4. ในการยกเลิกเอกสารควบคุม เจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสารจะเรียกคืนเอกสารฉบับที่เลิกใช้คืนกลับมาเพื่อทำลายโดยการฉีกย่อยยกเลิกการใช้ และนำหน้าเปล่าส่วนที่ใช้งานได้ไปใช้ทำเอกสารใช้ภายในต่อไป และเก็บรักษาต้นฉบับไว้เพื่ออ้างอิง

## 6.2 การลงทะเบียนเอกสารควบคุม

### 1. ความรับผิดชอบในการควบคุมเอกสาร

เอกสารเกี่ยวกับระบบ GlobalPGAP ที่เป็นเอกสารประเภทควบคุมจะต้องส่งต้นฉบับ เพื่อเก็บรักษายังเจ้าหน้าที่เอกสาร การขอใช้จะอยู่ในรูปของการทำสำเนาซึ่งลงทะเบียนในทะเบียนการแจกจ่ายเอกสารควบคุมอยู่ และให้ผู้รับลงลายมือชื่อรับในทะเบียนนั้น (F - 033)

### 2. แบบฟอร์มที่ใช้ในการควบคุมเอกสาร

#### 1. ทะเบียนคุมเอกสาร (F - 031)

เจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสารจะจัดให้มีทะเบียนคุมเอกสาร เพื่อจดบันทึกข้อมูลของเอกสารที่ขึ้นทะเบียนแล้วดังนี้

1) ประเภทของเอกสาร : ระบุประเภทเอกสารเกี่ยวกับระบบ GlobalGAP อาทิ คู่มือคุณภาพ ระเบียบปฏิบัติ วิธีปฏิบัติงาน เป็นต้น

2) หมายเลขเอกสาร : ระบุอนุกรมลำดับที่เอกสารนั้นได้รับหมายเลขตามลำดับในสมุดทะเบียนคุมเอกสาร โดยใช้อนุกรมต่างกัน อาทิ ระเบียบปฏิบัติ - อนุกรม SP วิธีปฏิบัติงาน-อนุกรม WI เป็นต้น

3) ชื่อเรื่อง : ระบุชื่อของเอกสารฉบับนั้น ๆ

4) ฉบับที่ และวันเดือนปี : คำว่าฉบับที่ หมายความว่า เป็นการออกใช้ครั้งที่เท่าใดโดยเรียงจาก A,B,C..ไปจนถึงฉบับสุดท้าย ส่วนวันเดือน ปี หมายถึงวันที่ที่ลงนามอนุมัติมีผลบังคับใช้

#### 2. ทะเบียนการแจกจ่ายเอกสาร (F - 033) ประกอบด้วยการบันทึกข้อมูลต่อไปนี้

1. หมายเลขเอกสาร

2. ฉบับที่ของเอกสาร

3. ชื่อเรื่อง
4. ลำเนาฉบับที่
5. ชื่อผู้รับเอกสาร และตำแหน่ง
6. ลายเซ็นผู้รับมอบเอกสารฉบับดังกล่าว และวันที่รับ

### 6.3 การทบทวน และการอนุมัติใช้เอกสารเกี่ยวกับคุณภาพอื่นๆ

เอกสารระบบ GlobalGAP ของกลุ่มเกษตรกรทุกฉบับนั้นต้องมีการลงลายมือชื่อผู้อนุมัติ ซึ่งอาจเป็นหัวหน้ากลุ่มหรือผู้ที่มีอำนาจ แล้วแต่กรณี

เมื่อมีการทบทวน และแก้ไขเอกสารฉบับใด จะต้องส่งเรื่องให้เจ้าของผู้จัดทำเอกสารฉบับนั้นหรือบุคคลอื่นที่ทำหน้าที่แทนเป็นผู้จัดทำฉบับแก้ไขใหม่ และนำเสนอเพื่ออนุมัติใหม่

เอกสารเกี่ยวกับระบบ GlobalGAP ซึ่งจัดทำโดยบุคคลภายนอกบริษัท และส่งมอบเข้ามาใช้ในระบบ GlobalGAP ของบริษัท ก่อนนำมาใช้จะต้องได้รับการตรวจสอบ และลงนามเห็นชอบอนุมัติให้ใช้ได้โดยหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรก่อน จากนั้นจึงส่งให้เจ้าหน้าที่ควบคุมเอกสารลงทะเบียน ให้หมายเลข จัดเก็บ และทำสำเนาแจกจ่ายต่อไป

### 7.0 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ใบคำขอแก้ไขเอกสาร (F - 030)
- ทะเบียนควบคุมเอกสาร (F - 031)
- ทะเบียนแจกจ่ายเอกสาร (F - 033)

## ภาคผนวก 7

## ตัวอย่างระเบียบปฏิบัติเรื่อง การจัดการข้อร้องเรียน

กลุ่มเกษตรกร สุโขทัย

หน้า : 138 / 1

ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : SP.15

วันที่ : 1/11/53

เรื่อง : การจัดการข้อร้องเรียน

ฉบับ : A

**1.0 วัตถุประสงค์**

ระเบียบปฏิบัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่า เมื่อมีข้อร้องเรียนจากหน่วยงานทั้งภายในองค์กร อันได้แก่ เจ้าหน้าที่ของกลุ่ม ผู้ตรวจประเมินภายใน หรือ เกษตรกรสมาชิก และภายนอกองค์กร ได้แก่ ลูกค้า ผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานผู้ให้การรับรอง จะมีแนวทางในการจัดการกับข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

**2.0 ขอบข่าย**

ระเบียบปฏิบัติฉบับนี้ครอบคลุมถึง การจัดการข้อร้องเรียนที่เกิดจากการตรวจสอบ หรือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภายในองค์กร หรือข้อร้องเรียนที่เกิดจากภายนอกองค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานภายในฟาร์ม

**3.0 คำนิยามศัพท์**

**3.1 ข้อร้องเรียน (Complaint)** หมายถึง การได้รับแจ้งจากผู้ปฏิบัติงาน ผู้ตรวจสอบ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เมื่อพบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานหรือผลผลิต ที่มีผลต่อคุณภาพ และความปลอดภัยของผลผลิต โดยการแจ้งดังกล่าวมาจากบุคลากรภายในฟาร์มเอง หรือจากภายนอก ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือการแจ้งด้วยวาจา

**4.0 เอกสารอ้างอิง**

ไม่มี

**5.0 ความรับผิดชอบ**

**5.1 หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรฟาร์ม** มีหน้าที่รับข้อร้องเรียนจากแหล่งต่างๆ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่เทคนิคของกลุ่มเกษตรกรทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป

5.2 เจ้าหน้าที่เทคนิคของกลุ่มเกษตรกร มีหน้าที่รับข้อร้องเรียนจากหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรและดำเนินการหาสาเหตุของข้อบกพร่อง มาตรการในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันเพื่อมิให้เกิดซ้ำอีก

5.3 เกษตรกรสมาชิก มีหน้าที่ดำเนินการแก้ไขข้อร้องเรียน

## 6.0 วิธีปฏิบัติ

### 6.1 แนวทางการดำเนินการ

6.1.1 เมื่อเกิดข้อร้องเรียนขึ้นภายในกลุ่มเกษตรกร ทั้งที่เป็นเอกสารหรือด้วยวาจา (บันทึกคำร้องเรียนของลูกค้า F-062 A : 19/02/48) ข้อร้องเรียนจะส่งไปที่หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร เพื่อพิจารณา หากเกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหารของกลุ่มเกษตรกร หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร มีหน้าที่แจ้งให้ฝ่ายบริหารกลุ่มเกษตรกรทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป หากเกี่ยวข้องกับฟาร์มเกษตรกร หัวหน้าฝ่ายบริหารงานฟาร์มจะออกไปขอให้แก้ไขและป้องกันปัญหา (F-022 A : 01/11/47) และแจ้งให้เจ้าหน้าที่เทคนิคของกลุ่มเกษตรกรทราบ

6.1.2 เจ้าหน้าที่เทคนิคของกลุ่มเกษตรกร มีหน้าที่รับผิดชอบในการหาสาเหตุของข้อบกพร่องที่พบ พร้อมทั้งหามาตรการแก้ไขหรือป้องกันมิให้เกิดซ้ำ พร้อมทั้งกำหนดวันเสร็จสิ้นของการดำเนินการแก้ไข และแจ้งให้เกษตรกรสมาชิกที่มีข้อร้องเรียน หรือ ฝ่ายบริหารของกลุ่มเกษตรกรทราบ จากนั้นจะแจ้งหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรทราบเพื่อทวนสอบ มาตรการในการแก้ไขหรือป้องกันมิให้เกิดซ้ำ

6.1.3 เกษตรกรสมาชิกที่มีการร้องเรียน ดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน

## 7.0 เอกสารอ้างอิง

7.1 บันทึกคำร้องเรียนของลูกค้า (F-062 A : 19/02/48)

7.2 ใบขอให้แก้ไขและป้องกัน (F-022 A : 01/11/47)

## ภาคผนวก 8

ตัวอย่างวิธีปฏิบัติงานเรื่อง การสอบเทียบเครื่องมือฉีดพ่นสารเคมีทางการเกษตร / เครื่องฉีดพ่น  
สารเคมีแบบถังโยกสะพายหลัง

<b>วิธีปฏิบัติงาน</b>  <b>WORK INSTRUCTION (WI)</b>	เลขที่ : WI.01 วันที่บังคับใช้ : 03/01/53	ฉบับที่ : A
เรื่อง : การสอบเทียบเครื่องมือฉีดพ่นสารเคมีทางการเกษตร / เครื่องพ่นสารแบบสูบโยกสะพาย หลัง		

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้แน่ใจว่าสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ฉีดพ่นออกไปแพร่กระจายได้สม่ำเสมอ

### 1. การตรวจวัดอัตราการไหล (Flow rate)

เพื่อตรวจวัดปริมาณสารที่ไหลผ่านหัวฉีดต่อหน่วยเวลา

#### วิธีการ

1. ทำการคัดเลือกหัวฉีดที่จะทำการทดสอบและตรวจสอบสภาพของถังฉีดพ่น
2. เติมน้ำจำนวน 10 ลิตร ในถัง ทำการ โยกอัดแรงดัน
3. เปิดวาล์วตรงหัวฉีด พร้อมกับโยกน้ำในถัง ด้วยอัตรา 20 ครั้ง / นาที
4. จับเวลา 1 นาที ตั้งแต่เริ่มเปิดวาล์ว วัดปริมาตรน้ำที่พ่นออกมา
5. ทำการทดสอบจำนวน 5 ครั้ง หาค่าเฉลี่ยและค่าความคลาดเคลื่อน

### 2. การตรวจวัดความกว้างของแนวฉีดพ่นสาร (Swath width)

เพื่อวัดความกว้างของพื้นที่ที่สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชตก

#### วิธีการ

1. ทำการคัดเลือกหัวฉีดที่จะทำการทดสอบและตรวจสอบสภาพของถังฉีดพ่น
2. เติมน้ำจำนวน 4 ลิตร ลงในถัง ทำการ โยกอัดแรงดัน
3. เลือกพื้นที่ที่ฉีดพ่นบนพื้นที่แห้งหรือพื้นคอนกรีตที่สามารถวัดความกว้างของแนวพ่นสารได้
4. ทำการเปิดวาล์วตรงหัวฉีด โดยให้ระดับความสูงของหัวฉีดสูงกว่าพื้นดิน 50 ซม.  
หัวฉีดทำมุมกับพื้นดิน 65-70 องศา

5. วัดความกว้างจากขอบถึงขอบตรงกันข้าม บันทึกข้อมูลลงในตาราง (F - 053)
6. ทำการทดสอบจำนวน 10 ครั้ง หาค่าเฉลี่ยและความคลาดเคลื่อน

### 3. การตรวจวัดความเร็วของการเดินพ่นสาร (Walking speed)

เพื่อเป็นการหาอัตราความเร็วการเดินพ่นที่เหมาะสม เพื่อให้การกระจายละอองดีที่สุดในที่สุด

#### วิธีการ

1. ทำการคัดเลือกหัวฉีดที่จะทำการทดสอบ และตรวจสอบสภาพของถังฉีดพ่น
2. เลือกพื้นที่ที่สามารถเห็นละอองชัดเจนหรือพื้นแห้งหรือพื้นคอนกรีต
3. เติมน้ำจำนวน 10 ลิตร ในถัง เดินฉีดพ่นพร้อมโยกคัน โยกสะพานหลัง ในอัตรา 20 ครั้ง / นาที พยายามรักษาระดับการฉีดที่สูงกว่าพื้นดินประมาณ 50 ซม. และโยกทำมุมกับพื้นดิน 65-70 องศา
4. จับเวลาการเดินฉีดพ่น 1 นาที โดยเดินเป็นเส้นตรงและหลีกเลี่ยงการเหวี่ยงหัวฉีด
5. วัดระยะการฉีดพ่นในเวลา 1 นาที และทำการบันทึกในตาราง (F - 054)
6. ทำการทดสอบซ้ำจำนวน 5 ครั้ง หาค่าเฉลี่ยและค่าความคลาดเคลื่อน

### 4. การคำนวณความเร็วของการเดิน

โดยใช้สูตร 
$$W = \frac{1600 \times F}{A \times S}$$

เมื่อ

W	=	ความเร็วของการเดิน หน่วยเป็น เมตร / นาที
F	=	อัตราการไหล หน่วยเป็น มิลลิลิตร / นาที
A	=	อัตราการพ่น
S	=	ความกว้างของแนวฉีดพ่น

หมายเหตุ ผลจากการทดสอบทั้งหมดต้องมีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5%

## ภาคผนวก 9

## ตัวอย่างวิธีปฏิบัติงานเรื่อง การล้างถังฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

วิธีปฏิบัติงาน <b>WORK INSTRUCTION (WI)</b>	เลขที่ : WI.07 วันที่บังคับใช้ : 03/01/48	ฉบับที่ : A
เรื่อง : การล้างถังฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช		

## วิธีการล้างถังฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

## วิธีการ

1. ทำการฉีดพ่นสารเคมีที่เหลือในถังให้หมดในบริเวณของพื้นที่สำหรับการฉีดพ่นสารเคมีที่เหลือจากการฉีดพ่นปกติ
2. คนงานเกษตรแต่งกายชุดคลุมฉีดพ่นสารเคมีเรียบร้อย
3. เติมน้ำใส่ถังฉีดพ่นอย่างน้อย 5 ลิตร เขย่าถังฉีดพ่นและโยกถังโยก เพื่อทำการล้างหัวฉีด น้ำล้างที่ออกจากถังให้ถ่ายเทในบ่อซีเมนต์กันปิด
4. เติมน้ำใส่ถังฉีดพ่นอย่างน้อย 5 ลิตร เติมผงซักฟอก 1 ช้อนโต๊ะ เขย่าถังฉีดพ่น และโยกถังโยก เพื่อทำการล้างหัวฉีด น้ำล้างที่ออกจากถังให้ถ่ายเทในบ่อซีเมนต์กันปิด
5. เติมน้ำใส่ถังฉีดพ่นอย่างน้อย 5 ลิตร เขย่าถังฉีดพ่นและโยกถังโยก เพื่อทำการล้างหัวฉีด น้ำล้างที่ออกจากถังให้ถ่ายเทในบ่อซีเมนต์กันปิด
6. เติมน้ำใส่ถังฉีดพ่นอย่างน้อย 5 ลิตร เขย่าถังฉีดพ่นและโยกถังโยก เพื่อทำการล้างหัวฉีด น้ำล้างที่ออกจากถังให้ถ่ายเทในบ่อซีเมนต์กันปิด
7. คว่ำถังฉีดพ่นในที่ร่ม ปล่อยให้แห้งก่อนเก็บบนชั้น

## ภาคผนวก 10

## ตัวอย่างวิธีการปฏิบัติงานเรื่อง การปลูกผักนึ่ง

<b>วิธีปฏิบัติงาน</b>  <b>WORK INSTRUCTION (WI)</b>	เลขที่ : WI.11 วันที่บังคับใช้ : 03/01/48	ฉบับที่ : A
เรื่อง : วิธีการปลูกผักนึ่งจีน		

## การปลูกผักนึ่งจีน (Morning Glory)

ผักนึ่งจีน เป็นผักที่ปลูกง่าย โตเร็ว สามารถปลูกได้ทั่วประเทศของประเทศไทย และทุกฤดูกาล อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 20 - 25 วัน ชอบดินร่วน - ดินร่วนปนทราย ความชื้นในดินพอสมควรแต่ไม่แฉะจนเกินไป มีแสงแดดเต็มที่ตลอดวัน

## พันธุ์ผักนึ่งจีน

พันธุ์ผักนึ่งจีนส่วนใหญ่เป็นพันธุ์การค้า ทั้งที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ในประเทศไทยและนำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น ใต้หวัน ซึ่งมีการตั้งชื่อพันธุ์ตามบริษัทต่างๆ กันไป เช่น

- พันธุ์คุณหมิง ตราเครื่องบิน ของบริษัท เจีย ใต้ จำกัด
- พันธุ์ใบไผ่นัมเบอร์ 1 ตราลูกโลก ของบริษัท นำไทยเชียงใหม่ธุรกิจ จำกัด

## การเตรียมดินปลูก

ผักนึ่งจีนเป็นพืชที่มีระบบรากสั้น อายุการเก็บเกี่ยวสั้นประมาณ 20 - 25 วัน ก็สามารถเก็บเกี่ยวได้ การเตรียมดินปลูกปฏิบัติดังนี้

1. ไถดะลึกประมาณ 10 - 15 ซม. แล้วตากแดดทิ้งไว้ประมาณ 10 - 15 วัน
2. ไถพรวนและขึ้นแปลงปลูก ขนาดแปลงกว้าง 1.5 - 2 เมตร ยาวประมาณ 10 - 15 เมตร เว้นทางเดินระหว่างแปลง 40 - 50 ซม.
3. คราดปรับหลังแปลงให้เรียบเสมอกัน



### การปลูก

นำเมล็ดพันธุ์ผักบ่งจีนแช่น้ำประมาณ 6 – 12 ชั่วโมง ตักเมล็ดพันธุ์ที่ลอยน้ำออกทิ้ง เนื่องจากเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ หลังจากนั้นปฏิบัติดังนี้

1. ใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ 12 – 15 กก./ไร่ หว่านให้กระจายสม่ำเสมอทั่วแปลง ให้เมล็ดมีระยะห่างเล็กน้อย
2. นำดินร่วนหว่านกลบหนา 0.5 – 1 ซม.
3. รดน้ำตามทันทีพอชุ่ม หลังจากนั้นรดน้ำทุกวันวันละ 1 - 2 ครั้ง

### การปฏิบัติดูแลรักษา

1. รดน้ำให้ทั่วแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เช้า – เย็น ไม่ควรปล่อยให้แห้งแปลงจนและ
2. ใส่ปุ๋ยยูเรีย (46 – 0 – 0) อัตรา 15 – 20 กก./ไร่ หลังปลูก 7 – 10 วัน ใส่โดยการละลายน้ำรด ในอัตรา 10 – 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หลังจากนั้นทุก 5 – 7 วัน ควรละลายปุ๋ยรดอีก 1 – 2 ครั้ง ในอัตราเดียวกัน

### การจัดการศัตรูพืช

#### แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1. ตั๊กแตน ระบาดมากในแปลงปลูกที่มีวัชพืชขึ้นรอบๆ แปลงปลูก โดยจะเข้าทำลายและกัดกินใบ ลำต้นของผักบ่งจีน

#### การป้องกันกำจัด

1. ทำความสะอาดวัชพืชรอบๆ แปลงปลูกให้สะอาด
2. หมั่นตรวจดูแปลงปลูกผักบ่งจีนอย่างสม่ำเสมอ
2. ดึงเต่าแดง เข้าทำลายโดยการกัดกินใบผักบ่งจีนเสียหาย

#### การป้องกันกำจัด

1. ทำความสะอาดแปลง กำจัดวัชพืชรอบๆ บริเวณแปลงปลูกให้สะอาด
2. หมั่นตรวจดูแปลงอย่างสม่ำเสมอ
3. หนอนกระทู้ผัก เข้าทำลายโดยกัดกินใบผักบ่งจีนทำให้เป็นรูพรุน

#### การป้องกันกำจัด

1. ก่อนปลูกควรมีการไถดินตากแดดทิ้งไว้ 10 – 15 วัน
2. ทำความสะอาดรอบบริเวณแปลงปลูก

3. หมั่นตรวจสอบสังเกตแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ
4. ใช้สารสกัดจากสะเดาหรือเชื้อ บี.ที.

#### โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1. โรคราสนิมขาว (**White rust**) สาเหตุเกิดจากเชื้อรา ระบาดมากในช่วงฤดูฝน หรือช่วงที่แปลงปลูกมีความชื้นสูง

อาการ เป็นจุดหรือตุ่มนูนๆ สีขาวอยู่ใต้ใบ หลังใบเป็นจุดสีเหลือง ถ้าเป็นมากๆ ผักบ่งเงินจะแคะแกระ

#### การป้องกันกำจัด

1. หว่านผักบ่งเงินในอัตราที่สม่ำเสมอไม่แน่นเกินไป
2. ควรจัดการเรื่องการระบายน้ำให้ดี หากปลูกในฤดูฝนควรยกแปลงให้สูง
3. ไม่ควรรดน้ำจนมีน้ำขังและในแปลง
4. หากมีการระบาดรุนแรง ให้ฉีดพ่นด้วยแมนโคเซบ อัตรา 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือตามคำแนะนำข้างฉลากผลิตภัณฑ์ ควรพ่นก่อนการเก็บเกี่ยวอย่างน้อย 7 – 10 วัน หรือเชื้อ บี.เอส.

2. โรคเน่าคอดิน (**Damping off**) สาเหตุเกิดจากเชื้อราในกลุ่ม *Pythium* spp. ระบาดมากในช่วงปลูกใหม่ โดยเฉพาะในแปลงที่มีการหว่านเมล็ดพันธุ์แน่นเกินไปและดินปลูกมีความชื้นสูง

อาการ ต้นกล้าผักบ่งเงินจะเป็นแผลเน่าที่โคนต้น และเหี่ยวตายอย่างรวดเร็ว

#### การป้องกันกำจัด

1. หว่านผักบ่งเงินในอัตราที่สม่ำเสมอไม่แน่นเกินไป
2. ควรจัดการเรื่องการระบายน้ำให้ดี การปลูกในฤดูฝนควรยกแปลงให้สูง ไม่ควรรดน้ำจนมีน้ำขังแปลง
3. หมั่นตรวจสอบแปลงสม่ำเสมอ หากสังเกตพบต้นผักบ่งเงินที่แสดงอาการของโรคให้ถอนและนำไปเผาทำลายทิ้ง
4. หากมีการระบาดรุนแรงให้ฉีดพ่นด้วยแมนโคเซบ อัตรา 48 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตรหรือเชื้อ บี.เอส. อัตรา โดยฉีดพ่นก่อนกำหนดเก็บเกี่ยวอย่างน้อย 7 – 10 วัน

3. โรคใบจุด (**Leaf spot**) สาเหตุเกิดจากเชื้อราในกลุ่ม *Cercospora* spp.

อาการ ใบผักนึ่งจะเป็นจุดวงกลมหรือจุดสีเหลี่ยมสีน้ำตาลแดงจากจุดเล็กๆ ขยายเป็นจุดใหญ่ บริเวณตรงกลางแผลจะสังเกตเห็นมีจุดไข่ปลาสีดำเล็กๆ ซึ่งเป็นกลุ่มของเชื้อรา ถ้าเป็นมากใบผักนึ่งจะเหลืองและแห้งตาย

#### การป้องกันกำจัด

1. ฉีดพ่นด้วยแมนโคเซบ อัตรา 48 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยฉีดพ่นก่อนกำหนดเก็บเกี่ยวอย่างน้อย 7 – 10 วัน

4. **โรครากปม (Root knot nematode)** สาเหตุเกิดจากไส้เดือนฝอยกลุ่ม *Meloidogyne spp.* มีการระบาดเฉพาะแหล่ง

อาการ ต้นผักนึ่งจีนแคระแกร็น ชะงักการเจริญเติบโต เมื่อถอนต้นขึ้นมาดูพบว่ารากมีปมขนาดต่างๆ กัน

#### การป้องกันกำจัด

1. ก่อนการปลูกควรมีการไถดินและตากแดดทิ้งไว้ 10 – 15 วัน สัก 2 ครั้ง  
2. พื้นที่ที่มีการปลูกผักนึ่งจีนติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ควรมีการพัดดินบ้างสัก 1 – 2 ฤดูกาลเพาะปลูก หรืออาจมีการปลูกพืชหมุนเวียนซึ่งไม่เป็นพืชอาศัยของไส้เดือนฝอยรากปมก็ได้

3. หมั่นตรวจดูแปลงอย่างสม่ำเสมอ หากสังเกตพบอาการการเจริญเติบโตผิดปกติ ให้ถอนต้นผักนึ่งขึ้นมาดู หากพบรากมีอาการเป็นปมให้ถอนและนำไปเผาทำลายทิ้ง

**หมายเหตุ:** ราชการสารเคมีเกษตรที่ใช้ป้องกันกำจัดโรคและแมลงดูในแบบฟอร์ม F – 043 A : 03/11/47

#### การเก็บเกี่ยว

หลังจากหว่านเมล็ดประมาณ 20 – 25 วัน จะสามารถทำการเก็บเกี่ยวได้ โดยมีขั้นตอนการเก็บเกี่ยวดังนี้

1. รดน้ำในแปลงปลูกให้ชุ่มก่อนทำการเก็บเกี่ยว 1 – 2 ชั่วโมง
2. ใช้มือถอนต้นผักนึ่งจีนออกจากแปลงโดยการถอนทั้งราก
3. นำไปล้างน้ำทำความสะอาดรากให้ดี
4. ทำการคัดคุณภาพผลผลิต ดังนี้

#### คุณภาพสินค้าส่งออก

1. ต้นและใบสีเขียวสด ใบเรียวยาวแหลม ต้นไม่แก่ ไม่มีหนาม ใบไม่เหลือง ไม่มีโรค ไม่มีรอยกัดกินของแมลงที่ใบ

2. ความยาวหลังจากรากจนถึงยอดใบ ประมาณ 20 – 24 นิ้ว
3. ฝักนึ่งจินต้องสะอาด ไม่มีติดดิน ปราศจากโรคและแมลง และไม่มีสารพิษตกค้าง เกินมาตรฐานที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานสากล (CODEX)

คุณภาพของตกรวด

1. ฝักนึ่งจินที่ไม่เข้าข่ายของคุณภาพส่งออก แต่ไม่น่า ไม่ซ้ำ ไม่เหลือง
2. ฝักนึ่งจินต้องสะอาด ไม่มีติดดิน ปราศจากโรคและแมลง และไม่มีสารพิษตกค้าง เกินมาตรฐานที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานสากล (CODEX)



## ภาคผนวก

## ตัวอย่างแบบบันทึกการปฏิบัติงานประจำแปลงปลูก

การปฏิบัติงานประจำวัน การใช้ปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประจำแปลงปลูก

แผ่นที่.....

ชื่อเกษตรกร..... รหัสเกษตรกร..... รหัสประจำแปลงปลูก..... แปลงที่.....

ชนิดพืช..... พันธุ์..... วันที่ปลูก.....

พื้นที่ปลูก.....ไร่ จำนวนเมล็ดพันธุ์ / ต้นกล้า..... ระบบน้ำ.....

วันเดือนปี	การปฏิบัติงานประจำวัน	ความจำเป็นที่ต้องใช้ปุ๋ย / สารเคมี	ปุ๋ย / สารเคมี		ปริมาณปุ๋ย / สารเคมี		วิธีการใช้	ระยะเวลาก่อนเก็บเกี่ยว	เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบ	ผู้ปฏิบัติงาน
			ชื่อการค้า	ชื่อสามัญ	ปริมาณที่ใช้	พื้นที่ / ปริมาณน้ำ				

รับรองโดย..... วันที่.....



**ภาคผนวก 13**  
**ตัวอย่าง แบบบันทึกการฝึกอบรม**  
**กลุ่มเกษตรกร สุโขทัย**  
**บันทึกการฝึกอบรม**  
**(Training Confirmation)**

วันที่ (Date) ...../...../..... เวลา (Time).....น .

หัวข้อการฝึกอบรม (Subject)..... ประเภทการฝึกอบรม (Type of training).....

เอกสารอ้างอิงการฝึกอบรม ( Reference ).....

ผู้ดำเนินการฝึกอบรม ( Training by ).....

No. (ลำดับ)	Name-Surname (ชื่อ - สกุล)	Position (ตำแหน่ง)	Section (แผนก)	Signature (ลายมือชื่อ)	Remark (หมายเหตุ)
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

บันทึกโดย (Recorded By)..... วันที่ (Date)...../...../.....

อนุมัติโดย (Approved By)..... วันที่ (Date)...../...../.....

Head of Farm

จัดเก็บโดย (Acknowledged By)..... วันที่ (Date)...../...../.....

Document Control

ภาคผนวก 14  
ตัวอย่างทะเบียนควบคุมเอกสาร

กลุ่มเกษตรกร สุโขทัย

ทะเบียนควบคุมเอกสาร (Document Control Sheet)

ประเภทเอกสาร Type of Document	เลขที่ No.	ฉบับที่ Issue No.	รหัสเอกสาร Document Code	ชื่อเอกสาร Document Name	วันที่ประกาศใช้ Date Issue
QM	00	A	SP.00 A	คู่มือคุณภาพ (Quality Manual) Demonstration Farm	01/11/47
SP	01	A	SP.01 A	การซึบ่งและสอบกลับผลิตภัณฑ์	01/11/47
SP	02	A	SP.02 A	การควบคุมบันทึก	01/11/47
SP	03	A	SP.03 A	การควบคุมเอกสาร	01/11/47
SP	04	A	SP.04 A	การตรวจติดตามภายใน	01/11/47
SP	05	A	SP.05 A	การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์และต้นกล้า	01/11/47
SP	06	A	SP.06 A	การใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	01/11/47
SP	07	A	SP.07 A	การปฏิบัติก่อนการเก็บเกี่ยว	01/11/47
SP	08	A	SP.08 A	การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	01/11/47
SP	09	A	SP.09 A	สัญลักษณ์ภายในฟาร์ม	01/11/47
SP	10	A	SP.10 A	การฝึกอบรม	01/11/47
SP	11	A	SP.11 A	การควบคุมแก้ว กระจก และพลาสติกแข็งใส	01/11/47
SP	12	A	SP.12 A	การทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่การผลิต	01/11/47
SP	13	A	SP.13 A	การเรียกคืนผลิตภัณฑ์	01/11/47
SP	14	A	SP.14 A	การควบคุม การบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์เกษตร	01/11/47



ประเภทเอกสาร Type of Document	เลขที่ No.	ฉบับที่ Issue No.	รหัสเอกสาร Document Code	ชื่อเอกสาร Document Name	วันที่ประกาศใช้ Date Issue
WI	01	A	WI.01 A	การสอบเทียบเครื่องมือฉีดพ่นสารเคมีทางการเกษตร / เครื่องพ่นสารแบบสูบลอยสะพาย หลัง	03/01/48
WI	02	A	WI.02 A	วิธีการสอบเทียบระบบการจ่ายน้ำ	03/01/48
WI	03	A	WI.03 A	วิธีการสอบเทียบเครื่องมือวัดปริมาตร	03/01/48
WI	04	A	WI.04 A	วิธีการสอบเทียบเครื่องชั่ง	03/01/48
WI	05	A	WI.05 A	วิธีการทดสอบความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ (Purity Test)	03/01/48
WI	06	A	WI.06 A	วิธีการทดสอบความงอก (Germination Test)	03/01/48
WI	07	A	WI.07 A	การล้างถึงฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	03/01/48
WI	08	A	WI.08 A	วิธีการปลูกพริกขี้หนู	03/01/48
WI	09	A	WI.09 A	วิธีการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน	03/01/48
WI	10	A	WI.10 A	วิธีการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง	03/01/48
WI	11	A	WI.11 A	วิธีการปลูกผักบุ้งจีน	03/01/48
WI	12	A	WI.12 A	วิธีการปลูกโหระพา	03/01/48
WI	13	A	WI.13 A	วิธีการปลูกมะเขือเปราะ	03/01/48
WI	14	A	WI.14 A	วิธีการปลูกผักชีไทย	03/01/48
WI	15	A	WI.15 A	แผนการจัดการเมื่อผลผลิตจากฟาร์มมีค่าเกิน กว่าค่า MRL	03/01/48
WI	16	A	WI.16 A	ระบบการตรวจติดตาม / สุ่มตรวจสอบสารพิษ ตกค้างของผลผลิตในฟาร์มเกษตร	03/01/48
WI	17	A	WI.17 A	การตรวจสอบความถูกต้องของระบบการจ่าย ปุ๋ยทางระบบน้ำ	03/01/48

ประเภทเอกสาร Type of Document	เลขที่ No.	ฉบับที่ Issue No.	รหัสเอกสาร Document Code	ชื่อเอกสาร Document Name	วันที่ประกาศใช้ Date Issue
<b>1. Traceability</b>					
F	026	B	F – 026 B	ใบป้องกันผลผลิต	19/05/48
<b>2. Record keeping and internal self-inspection</b>					
F	001	A	F – 001 A	กำหนดการตรวจติดตามคุณภาพ	01/11/47
F	002	A	F – 002 A	ใบขอให้แก้ไขและป้องกันปัญหา	01/11/47
F	003	A	F – 003 A	สมุดทะเบียนสถานะใบคำขอให้แก้ไข	01/11/47
F	004	A	F – 004 A	รายงานการตรวจติดตามคุณภาพ	01/11/47
F	005	B	F – 005 B	EurepGAP Checklist Version 2.1 Oct - 04	12/07/48
F	030	A	F – 030 A	ใบคำขอแก้ไขเอกสาร	01/11/47
F	031	A	F – 031 A	ทะเบียนควบคุมเอกสาร	01/11/47
F	032	A	F – 032 A	ดัชนีควบคุมบันทึก	01/11/47
F	033	A	F – 033 A	ทะเบียนการจ่ายเอกสาร	01/11/47
F	034	A	F – 034 A	ทะเบียนควบคุมเอกสารอ้างอิง	01/11/47
F	035	A	F – 035 A	ทะเบียนควบคุมเอกสารแนบ	01/11/47
F	037	A	F – 037 A	AUDIT SCHEDULE	01/11/47
<b>3. Varieties and rootstocks</b>					
F	006	A	F – 006 A	บันทึกการเตรียมเมล็ดพันธุ์	01/11/47
F	007	A	F – 007 A	แบบบันทึกการตรวจสอบคุณภาพต้นกล้า	01/11/47
F	046	A	F – 046 A	บันทึกความต้านทาน โรคและแมลง	01/11/47
F	051	A	F – 051 A	บันทึกการตรวจรับเมล็ดพันธุ์	24/12/47
<b>4. Site history and site management</b>					
F	011	A	F – 011 A	แบบบันทึกการจัดการแปลงปลูก	01/11/47
F	014	A	F – 014 A	แบบประเมินความเสี่ยงพื้นที่ปลูก	01/11/47

## ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายบุญภพ จันทโร
วัน เดือน ปีเกิด	21 พฤศจิกายน 2518
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (โรคพืชวิทยา) คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้จัดการฝ่ายตรวจประเมินระดับภูมิภาค
สถานที่ปฏิบัติงาน	บริษัท เอ็นเอสเอฟ เอเชีย-แปซิฟิก จำกัด

